

Jaarstukken

2025

Tytsjerksteradiel

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
1 JAARVERSLAG	4
1.1 Ynlieding	4
1.2 Leeswijzer	5
1.3 2025 IN VOGELVLUCHT	7
1.4 Besluitvorming.....	25
1.5 PROGRAMMA's.....	26
Bestuur en ondersteuning.....	26
Veiligheid	48
Verkeer, vervoer en waterstaat	54
Economie.....	65
Onderwijs	74
Sport, cultuur en recreatie	83
Sociaal domein	95
Volksgezondheid en milieu.....	121
Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	133
Overhead	143
1.6 PARAGRAFEN	153
A – Lokale heffingen.....	153
B – Weerstandsvermogen en risicobeheersing	160
C – Onderhoud kapitaalgoederen	183
D – Financiering	186
E – Bedrijfsvoering.....	192
F – Verbonden partijen	202
G – Grondbeleid	217
H – Wet Open Overheid.....	224
2 JAARREKENING.....	226
2.1 Balans.....	226
2.2 Baten en lasten	229
2.3 Overzicht taakvelden per programma.....	230
2.4 Grondslagen financiële verslaglegging	234
2.5 Toelichting balans	239
2.6 Toelichting baten en lasten	264

2.7 Rechtmatigheidsverantwoording van het college	264
2.8 Verantwoording Wet Normering Topinkomens (WNT)	267
2.9 Single Information Single Audit	270
3 OVERIGE GEGEVENS	276
3.1 Controleverklaring accountant.....	277

1 JAARVERSLAG

1.1 Ynlieding

Ynsjoch en ferantwurding

Foar jo leit de jierrekken 2025, it finansjele einferslach fan ús gemeente oer it jier 2025. Mei de jierrekken lizze wy by sawol gemeenteried as de mienskip ferantwurding ôf oer it fierde belied. Jo krije ynsjoch yn de ynkkomsten, útjeften en finansjele posysje fan de gemeente Tytsjerksteradiel.

It jier 2025 slute wy ôf mei in posityf saldo, in goedkarrende ferklearring fan ús accountant en in sûne finansjele basis om fierder op te bouwen. Dêr binne wy as kolleezje dan ek wiis mei.

Effisjint en effektyf wurkje

Sjoen it hege positive resultaat oer 2025 soene jo in jûchhei stimming ferwachtsje kinne. Dochs kinne wy as kolleezje net folslein tefreden of bliid wêze mei it hege positive resultaat oer 2025. It resultaat bestiet foar in grut part út ynsidentele baten fanút it ryk en bydragen dy't wy pas yn de rin fan 2025 krigen hawwe. Dizze systematyk fan ryksbekostiging levert net allinnich in fertekenene byld en in soad druk yn de organisaasje op. It tekoart oan strukturele ryksbekostiging wurket yneffisjint en beheind ús yn de útfiering fan belied lykas it langjierrich wurkjen oan previnsje (earmoed, iensumens, sûnens ensf.) Mar bygelyks ek oangeande ynvestearringen yn nije skoallen of mienskipsakkommodaasjes.

Ta beslút

Wy sjogge werom op in jier fol ûntwikkelingen, grutte begruttings- en resultaatmutaasjes en alle dynamyk fan in organisaasje yn opbou. Dochs hâlde wy ús doelen goed foar eagen, in oerheid dy't tsjinstber, sichtber en tagonklik is.

It kolleezje, Burgum 16 juny 2026

1.2 Leeswijzer

Vooraf

De jaarstukken zijn belangrijk voor de gemeente omdat ze helpen om te zien of alles goed gaat. Het gaat hierbij om twee documenten: het jaarverslag en de jaarrekening.

In de Meerjarenprogrammabegroting wordt beschreven wat de gemeente wil bereiken en wat dat mag kosten. In het **jaarverslag** wordt gekeken naar wat de gemeente wilde bereiken, wat er gelukt is en wat niet, en hoeveel alles heeft gekost.

In de **jaarrekening** wordt gekeken naar de financiën van de gemeente. Dit is belangrijk omdat de gemeente verantwoording moet afleggen aan de gemeenteraad. In deze leeswijzer kun je lezen wie welke rol heeft en hoe het document is opgebouwd.

Wie doet wat?

De wet Dualisering gemeentebestuur heeft als doel om de lokale politiek dichterbij de burgers te brengen. Dit gebeurt onder andere door de begroting, waarin meetbare resultaten staan. Zo kan de burger zien waar de lokale bestuurders mee bezig zijn en welke resultaten er behaald worden.

Door het dualistisch werken hebben de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders andere rollen gekregen. Het college bestuurt en voert alle besluiten van de gemeenteraad uit, terwijl de raad het beleid bepaalt en belangrijke beslissingen neemt. Hierdoor is er meer controle en transparantie in het bestuur. In schema ziet het er als volgt uit:

raad		college	
kaderstellen	wat willen we, wat mag het kosten	besturen	wat gaan we doen
controleren	wat bereikten we, wat kostte het	verantwoorden	wat hebben we gedaan

Om snel te kunnen handelen heeft het college bevoegdheden gekregen om zelfstandig te handelen binnen het beleids- en financiële kader dat de raad heeft vastgesteld. Bijvoorbeeld voor de bedrijfsvoering.

Opbouw van de jaarstukken

De jaarstukken zijn opgebouwd uit verschillende hoofdstukken die in de inhoudsopgave staan. Het eerste hoofdstuk heet "2025 in Vogelvlucht" en laat de belangrijkste financiële ontwikkelingen van dat jaar zien. Daarna worden de belangrijkste taken en het resultaat van het beleid in 2025 genoemd.

JAARVERSLAG

Het jaarverslag is verdeeld in programma's en paragrafen. De programma's bestaan uit drie onderdelen:

- een korte beschrijving van het programma,
- de financiële resultaten
- een aantal beleidsindicatoren.

De paragrafen zijn een soort doorsnede van de programma's.

JAARREKENING

De jaarrekening is verdeeld in twee delen: de Balans en de Baten en Lasten. Verder vindt u hier informatie over de Wet Normering Topinkomens en de Controleverklaring van de accountant.

1.3 2025 IN VOGELVLUCHT

Om te beginnen

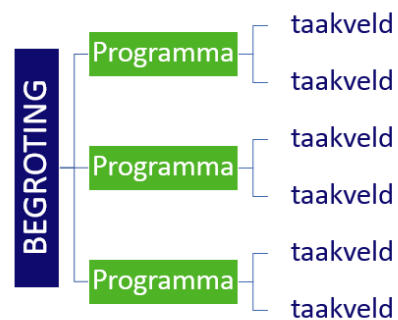
Tytsjerksteradiel is een middelgrote gemeente met veel groen en water. Veel werk wordt gedaan vanuit het gemeentehuis in Burgum. Maar we gebruiken ook enkele locaties voor de buitendienst, zoals bijvoorbeeld de afvalinzameling en het beheer van het openbaar groen. We zijn een groene gemeente, met aandacht voor mens en milieu. Daar zetten we ons elke dag weer met hart en ziel voor in.

In dit verslag geven we op hoofdlijnen aan wat we gedaan hebben en wat dat gekost heeft. Wij zijn ons ervan bewust dat we met gemeenschapsgeld werken en we willen daar ook transparant in zijn. En dus leggen we met plezier verantwoording af over wat de gemeente Tytsjerksteradiel in 2025 heeft gedaan en wat het heeft gekost.

PROGRAMMA'S EN TAAKVELDEN

De begroting van onze gemeente is verdeeld in programma's en de daaronder liggende taakvelden. De indeling in programma's en taakvelden is verplicht op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

In de begroting staat wat we willen bereiken en hoeveel geld dat kost. In de jaarstukken, leggen we uit wat we hebben gedaan en hoeveel geld we daaraan hebben uitgegeven. We vertellen ook wat er (nog) niet is gelukt.

De begroting en het jaarverslag hebben dezelfde indeling. Dit maakt het makkelijker om te begrijpen.

Op de volgende pagina ziet u:

Op de volgende pagina ziet u in één oogopslag:

- wat hadden we begroot
- wat hebben we werkelijk uitgegeven

We hebben de **uitgaven** verdeeld in drie aandachtsgebieden:

- Wonen en werken
- Samenleving
- Bestuur en dienstverlening

De **inkomsten** zijn verdeeld in

- wat we van het Rijk ontvangen
- alle overige inkomsten uit lokale heffingen en andere inkomstenbronnen

JAARREKENING 2025 IN ÉÉN OOGOPSLAG

Deze jaarrekening geeft u in één oogopslag informatie over de inkomsten en uitgaven in 2025 van de gemeente Tytsjerksteradiel (bedragen x € 1.000).

	begroot	werkelijk	verschil
UITGAVEN	124.548	125.285	- 737
Wonen en werken	10.095	13.029	- 2.934
Economie	771	2.164	- 1.393
Verkeer, vervoer en waterstaat	4.841	5.119	- 278
Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	4.483	5.746	- 1.263
Samenleving	89.227	86.405	2.821
Onderwijs	5.733	5.553	179
Sociaal Domein	52.288	51.402	886
Sport, cultuur en recreatie	10.647	9.636	1.011
Veiligheid	7.368	8.253	- 885
Volksgezondheid en milieu	13.192	11.561	1.630
Bestuur en dienstverlening	25.227	25.851	- 624
Bestuur en ondersteuning	10.511	10.012	500
Overhead	14.716	15.840	- 1.124
Per inwoner (in hele euro's) *	3.794	3.817	- 22
INKOMSTEN	128.986	132.597	3.611
Lokale heffingen en overige inkomstenbronnen	128.986	132.597	3.611
Per inwoner (in hele euro's) *	3.929	4.039	110
RESULTAAT	4.437	7.311	2.874
Per inwoner (in hele euro's) *	135	223	88

* inwoneraantal per 01.01.2025

BALANS

De balans is het overzicht van alle bezittingen en schulden op een bepaald moment. Deze momentopname laat zien hoe de organisatie er financieel voor staat. De balans bestaat uit twee delen.

De twee kanten van de balans

Op de linkerkant van de balans zijn de bezittingen te vinden. Aan de rechterkant van de balans staan de schulden. Het verschil tussen bezittingen en schulden is het eigen vermogen.

De balans is in evenwicht

De balans laat zien hoe de bezittingen (de linkerkant) worden gefinancierd (de rechterkant). Een belangrijk kenmerk van de balans is dus dat de twee kanten van de balans altijd aan elkaar gelijk zijn, vandaar de naam.

Balans per 31 december 2025 (x € 1.000)

BEZITTINGEN	2025	2024	SCHULDEN	2025	2024
Bezittingen	80.518	70.296	Eigen vermogen	54.697	50.581
Vorraden, geld en vorderingen	26.715	32.358	Schulden	52.536	52.073
TOTAAL	107.233	102.654	TOTAAL	107.233	102.654

Wat hebben we ervoor gedaan?

De jaarrekening 2025 sluit af met een voordelig saldo van € 7.311.000. Bij de begroting na wijziging (december 2025) gingen we nog uit van een verwacht voordelig saldo van € 4.437.000.

Deze voordelige ontwikkeling van het saldo bestaat deels uit niet verwachte voor- en nadelen uit de reguliere bedrijfsvoering, waarbij met name de ontwikkelingen binnen Jeugd (€ 755.000 V) en Wmo (€ 559.000 V) opvallen. En daarnaast uit de niet verwachte voor- en nadelen uit de incidentele en bijzondere ontwikkelingen, waarbij met name de winsten binnen de bouwgrondexploitatie (€ 867.000 V), de verrekening algemene uitkering oude dienstjaren (€ 775.000 N) en de laat ontvangen bijdragen realisatie stimulators woningbouw (€ 504.000 V) opvallen. Voor zover er structurele consequenties aan deze ontwikkelingen kunnen worden verbonden, zullen we deze meenemen in de begroting 2027-2030 en de begrotingswijzigingen 2026. Binnen hoofdstuk 1.5 Programma's vindt u onder het kopje overige ontwikkelingen een nadere toelichting van de diverse verschillen.

Het verschil van € 2.874.000 is in hoofdlijnen als volgt:

Ontwikkeling saldo jaarrekening 2025	Bedrag
Stand begroting 2025 na wijzigingen	4.437.000
Ontwikkeling jaarrekening reguliere bedrijfsvoering	
Hogere bijdrage aan WM8KTD	-22.000
Hogere OZB inkomsten	66.000
Hogere contributie VNG en VFG	-43.000
Ontwikkeling personeelskosten	96.000
Meerkosten juridische advisering	-100.000
Meerkosten onderhoud Gemeentehuis (gebouw)	-66.000
Lagere opbrengsten leges drank, horeca en evenementen	-71.000
Hogere onderhoudskosten wegen	-117.000
Hogere lasten openbare verlichting	-45.000
Winst bedrijventerreinen bouwgrondexploitatie	278.000
Ontwikkelingen leerlingenvervoer	218.000
Lager resultaat agv hogere kosten gas en stroom zwembad De Wetterstins	-51.000
Ontwikkelingen WMO; begeleid wonen en WMO begeleiding	630.000
Minder uitgaven sociale basis agv lagere uitnutting subsidies	168.000
Ontwikkelingen bijstand; vaststelling BUIG 2025 en inschatting oninbaar	416.000
Lagere lasten sportactiviteiten agv minder inzet GALA en lagere subsidietoekenning evenementen en activiteiten	133.000
Meer doorbelaste uren op complexen	239.000
Hogere baten leges omgevingsvergunningen	215.000
Diverse ontwikkelingen	-129.000

	1.815.000
Ontwikkelingen jaarrekening incidenteel / bijzonder	
Voorziening voormalig personeel	-680.000
Bijstorten voorziening RVU	-237.000
Algemene uitkering oude jaren	-775.000
Vennootschapsbelasting 2025	-115.000
BTW correcties	208.000
Kosten leegstaande scholen Tytsjerk en Jistrum	-71.000
Ontwikkelingen voorziening APPA	396.000
Afboeken oude balansposten	68.000
Oekraïne gelden	-598.000
Hogere straatwerkvergoeding kabels en leidingen	46.000
Afrekening subsidie bibliotheekwerk	147.000
Vrijval onderhoudsvoorziening	600.000
Overheveling besteding dorpsbelangen van 2025 naar 2026	235.000
Vertraging aanbestedingsprocedure voor opstellen soortenmanagementplan (SMP)	200.000
Vervallen bijdrage Zonnepark Skûlenboarch	75.000
Grondverkoop losse percelen	68.000
Winst woningbouw bouwgrondexploitatie	589.000
Vertraging volkshuisvestingsprogramma	87.000
Dotatie verliesvoorziening woningbouw	-104.000
Vrijval voorziening afgewikkelde complexen	416.000
Baten realisatiestimulans	504.000
	1.059.000
Resultaat jaarrekening 2025	7.311.000

Rechtmatigheidsverantwoording van het college

Bij de jaarrekening 2025 leggen we als college verantwoording af over de rechtmatigheid.

We zijn van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De formele onrechtmatigheid bedraagt hierin € 5.780.063, waarvan een bedrag van € 4.942.000 past binnen het vooraf gestelde beleid en daarmee als acceptabel is geduid onder verwijzing naar dit vooraf vastgestelde beleid.

Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

Zie voor aansluiting met tekst in 2.7

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Het verloop van het saldo van de Primitieve begroting 2025 naar het saldo van de Begroting 2025 na wijzigingen heeft zich in de loop van 2025 als volgt ontwikkeld:

Primitieve begroting	3.545
(x € 1.000)	
- begrotingswijziging April	-60
- begrotingswijziging Juni/juli	-348
- begrotingswijziging Oktober	-784
- begrotingswijziging December	2.123
- begrotingswijziging Tussentijdse wijzigingen	-39
- begrotingswijziging Jaarrekening	
Begroting na wijziging	4.437

Verloop Algemene Reserve

Het verloop van de Algemene Reserve heeft zich in 2025 ten opzichte van de begroting als volgt ontwikkeld:

Verloop algemene reserve 2025 (bedragen x € 1.000)	Prognose begroting	Realisatie jaarrekening
Stand algemene reserve (jaarrekening 2024 exclusief resultaat)	40.081	40.081
Resultaat 2024	4.453	4.453
Stand algemene reserve (jaarrekening 2023 inclusief resultaat)	44.534	44.534
AF		
Data op orde	-25	-13
Alde Feanen herinrichting 2e en 3e uitvoeringsfase	-7	-7
Aanpassing brug Eastermar	-137	-
Aanjagen toerisme	-13	-13
Uitbreiding ondersteuning gaswinningsdossier	-10	-10
Uitvoering woningbouwprogrammering	-44	-
Pont Prinses Margrietkanaal Bergumermeer-Sumar	-2	-2
Realisatie twee TOP's (toeristische overstappunten)	-17	-17
Subsidie Het Achterland	-30	-
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	-10	-
Pilot cameratoezicht schoolterreinen	-8	-
Beurtskip (06.04)	-158	-135
Dorpenronde (08.04)	-50	-35
Toegankelijkheidsonderzoek digitale dienstverlening	-4	-4
I&A – Sociaal Intranet applicatie	-20	-20
Uitvoeringsplan Participatiewet – Inzet jobhunter	-51	-51
Coördinator Maatschappelijk Vastgoed	-34	-34

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Formatie stikstof	-12	-12
Tijdelijke formatie begroting 2025 tbv koersvertaling	-1.829	-1.829
Motie 3-8-12; Formaasje Observeum	-15	-15
Formatie vergunningverlener Bijzondere Wetten	-61	-61
Subsidie verduurzaming sportaccommodaties; Subsidiedeel	-665	-105
Subsidie verduurzaming sportaccommodaties; Rentedeel	-200	-
Subsidie verduurzaming sportaccommodaties; Overhead	-41	-12
Viering 80 jaar vrijheid en Arcadia	-18	-18
Budget volkshuisvestingsprogramma	-40	-14
Programma manager ontwikkelagenda	-123	-123
Strategisch adviseur I&A	-64	-64
PIOFACH-taken BVO-ICT	-120	-120
Bloeizone Tytsjerksteradiel motie M-5-6-3	-25	-
Inrichting burger- en overheidsparticipatieprocessen	-107	-80
Klimaatmiddelen transitievisie warmte	-200	-
Overstapkosten Bibliotheken Noord Fryslân	-32	-14
Renovatie trailerhelling Jachthaven Gytsjerk	-16	-
Inrichting en renovatie van de "oude loswal" Jachthaven Gytsjerk	-14	-14
Strategisch adviseur fysieke leefomgeving NPLG	-54	-54
Financiële bijdrage herstel dorps huis Sûderfinne Suwâld	-178	-178
GIS en jongerenwerk	-251	-251
Onderzoek woningbouwlocaties (MV-11-1)	-25	-25
Nasleep ontvluchttingskosten 2025	-106	-106
Subsidieregeling Bloeiweken Tytsjerksteradiel	-15	-
Dorpenbudget	-390	-163
BIJ		
Vrijval restant middelen reserve decentralisatie uitkeringen	101	101
Vrijval nasleep ontvluchttingskosten uit reserve overlopende posten	106	106
Stand algemene reserve voor besluit jaarrekening 2025	39.519	41.142
Besluitvorming jaarrekening 2025; resultaat 2025	4.437	6.807
Stand algemene reserve na besluit; stand 31/12/2025	43.956	47.949

Temporisering

Voor de geplande onttrekkingen uit reserves, die niet in 2025 hebben plaatsgevonden, wordt bij de besluitvorming van de jaarrekening aan de raad gevraagd om deze door te schuiven naar 2026. Dit noemen we temporiseren. Hierdoor vallen de benodigde middelen niet vrij en kunnen ze in een volgend jaar worden ingezet.

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Om de benodigde stortingen uit de reserves in het volgende jaar plaats te laten vinden is een besluit van de raad nodig.

Pr.	Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)
Temporisering Algemene Reserve		
0	Inrichting burger- en overheidsparticipatieprocessen	27
2	Aanpassing brug Eastermar	137
4	Pilot cameratoezicht schoolterreinen	8
5	Subsidie Het Achterland	30
5	Subsidie verduurzaming sportaccommodaties Subsidiedeel	560
5	Subsidie verduurzaming sportaccommodaties Rentedeel	200
5	Subsidie verduurzaming sportaccommodaties) Overhead	30
5	Bloeizone Tytsjerksteradiel motie M-5-6-3	25
5	Renovatie trailerhelling Jachthaven Gytsjerk (A-4-2-1)	16
6	Subsidieregeling Bloeiweken Tytsjerksteradiel	15
7	Klimaatmiddelen transitievisie	200
8	Dorpenronde	15
8	Budget volkshuisvestingsprogramma	26
Temporisering reserve overlopende posten		
0	Veilig Wonen	7
8	Uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak	47
Totaal		1.343

Vrijval reserves

Bij het samenstellen van de jaarrekening kwam naar voren dat voor een aantal geplande onttrekkingen of delen daarvan het niet langer nodig is deze middelen te reserveren binnen de Algemene Reserve en de Reserve overlopende posten.

Om de benodigde vrijval uit de reserves te effectueren is een besluit van de raad nodig. Dit betreft de volgende onderwerpen.

Pr.	Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)
Vrijval algemene reserve		
2	Data op orde	12
4	Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (Raad 27-01-2022)	10
6	Beurtskip	24
6	Dorpenbudget	227
8	Uitvoering woningbouwprogrammering	44
8	Overstapkosten Bibliotheken Noord Fryslân	18
Vrijval reserve overlopende posten		
0	Restant budget kosten opbouw	80

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

3	Nieuw gemeentelijk beleid voor toerisme en recreatie	12
5	Inventarisatie waardevolle bomen	25
6	Alleenverdienersproblematiek	12
	Totaal	464

Correcties reserves

Bij het samenstellen van de jaarrekening kwam naar voren dat voor een aantal onderwerpen de eerder bijgestelde budgetten onvoldoende waren om de kosten te dekken. De meerkosten zijn in de jaarrekening ten laste van het resultaat gegaan. We corrigeren deze meerkosten op de beschikbare budgetten in 2026 en nemen dit mee in de actualisatie van de Algemene Reserve en de Reserve Overlopende Posten als onderdeel van de Kadernota 2027–2030.

Pr.	Onderwerp	Bedrag (x € 1.000)
	Correctie algemene reserve	
3	Aanjagen toerisme	13
	Correctie reserve overlopende posten	
8	Omgevingswetmiddelen	56
	Totaal	69

Ombuigingen

In het kader van de jaarrekening 2025 is de stand van zaken met betrekking tot de ombuigingen geactualiseerd. Op basis van de motie van het CDA bij de behandeling van de Kadernota 2024–2027 is besloten om het pakket van de nog niet gerealiseerde ombuigingen tegen het licht te houden en de uitkomsten (en verwerking) hiervan mee te nemen in de begroting 2024–2027 en eveneens te verwerken in de nu voorliggende jaarrekening.

WONEN EN WERKEN

Werken volgens de Omgevingswet

De behandelprocedures voor omgevingsvergunningen zijn onder de Omgevingswet verkort. Dat betekent dat we nu vaker vooroverleg hebben met een initiatiefnemer om een aanvraag zo goed mogelijk voor te bereiden. Initiatiefnemers weten deze mogelijkheid steeds beter te vinden. We ontvingen dit jaar ongeveer 34% meer principeverzoeken dan in 2024. Het aantal aanvragen voor een omgevingsvergunning steeg zo'n 37%.

Van alle verzoeken die wij ontvingen behandelden we 19 op de omgevingstafel. Op de omgevingstafel stemmen we complexe aanvragen met verschillende adviseurs integraal af, met het doel te verkennen of en hoe een initiatief mogelijk gemaakt kan worden. In totaal

verleenden we 280 omgevingsvergunningen, waarvan 42 voor een Buitenplanse Omgevingsplanactiviteit (BOPA).

Het werken volgens de Omgevingswet is een grote veranderopgave. Dat betekent dat we blijven leren en regelmatig evalueren of onze nieuwe werkprocessen goed verlopen. Dit jaar evalueerden we de nieuwe wijze van het behandelen van ruimtelijke initiatieven voor het eerst. Deze stap hielp onze dienstverlening verder te vereenvoudigen en prettiger te maken.

De Omgevingswet verplicht ons ook tot meer monitoring. We maakten een start met het verzamelen van data en het benoemen van indicatoren om onze ambities voor de leefomgeving beter te monitoren.

Ook werkten we aan een transitieplan voor het omgevingsplan dat in 2032 klaar moet zijn. Met een pilot voor het dorp Jistrum hebben we een eerste kennismaking gemaakt met de opbouw en systematiek van het omgevingsplan.

Wonen

In 2025 is de regionale Woondeal 2022–2030 herijkt. In deze herijking is het aantal nieuw te bouwen woningen voor Tytsjerksteradiel verhoogd van 690 naar 854 woningen. Daarnaast zijn de afspraken vanuit de regionale woningbouwafspraken 2020 ('pilot vrij programmeren') definitief opgenomen.

De regionale woningmarktanalyse is in 2025 geactualiseerd door KAW ("Woonbehoefte onderzoek regio Noordoost-Fryslan 2025–2035"). Dit onderzoek biedt inzicht in zowel de kwalitatieve woningbehoefte als de beoogde doelgroepen en ondersteunt de sturing op betaalbaarheid van de woningvoorraad. In regionaal verband is de raad geïnformeerd over dit onderzoek en de uitkomsten hiervan.

Het woonbehoefte onderzoek vormt een kwantitatieve basis voor het gemeentelijke Volkshuisvestingsprogramma. In 2025 is in samenwerking met Companen gestart met het opstellen van het programma. Vaststelling vindt plaats in 2026.

Daarnaast is in 2025 gestart met het vervolg op de Woon – en Leefbaarheidsagenda uit 2023. In dit vervolg wordt per dorp de strategie op wonen nader uitgewerkt. De uitkomsten worden eind maart 2026 verwacht en dienen als input voor het Volkshuisvestingsprogramma.

Gedurende het jaar is de raad geïnformeerd over de voortgang en ontwikkelingen op het gebied van wonen.

Bestemmingsreserve Realisatiestimulans woningbouw

In november 2025 is de regeling Realisatiestimulans definitief vastgesteld. Met deze regeling ondersteunt het Rijk gemeenten financieel bij het realiseren van betaalbare woningbouw. De gemeente ontvangt een bijdrage op basis van het aantal betaalbare woningen waarvan de bouw in het voorgaande jaar is gestart.

Vanuit de Nationale Woon- en Bouwagenda en de daaruit voortvloeiende regionale Woondeal Noordoost Fryslân zijn afspraken gemaakt tussen Rijk, provincie en gemeente over de realisatie van voldoende woningen, met een nadruk op betaalbaarheid (ten minste tweederde betaalbaar en 30% sociale huur) en doelgroepen.

De gemeente Tytsjerksteradiel heeft een regierol in het realiseren van deze opgave. Dit brengt financiële risico's en publieke kosten met zich mee. Met de Realisatiestimulans krijgt de gemeente een financiële bijdrage van € 7.000 per betaalbare woning waarvan de bouw in het voorgaande jaar gestart is. Deze specifieke uitkering is vrij besteedbaar, maar expliciet bedoeld om in te zetten voor de betaalbare woningbouwopgave. Door de (nog te ontvangen) middelen vanuit de Realisatiestimulans ten goede te laten komen aan een bestemmingsreserve kunnen de middelen ingezet worden voor deze opgave.

In 2025 zijn 72 woningen gerealiseerd die voldoen aan de voorwaarden van de Realisatiestimulans. Dit leidt tot (nog te ontvangen) inkomsten voor het jaar 2025 van € 504.000. In het besluit bij de jaarrekening wordt voorgesteld om in te stemmen met het vormen van een nieuwe bestemmingsreserve Realisatiestimulans Woningbouw en het in 2026 over 2025 te ontvangen bedrag hierin te storten, om in 2026 en verder te kunnen inzetten voor de betaalbare woningbouwopgave.

Economie/bedrijventerreinen

Centrumplan Burgum

Als uitvloeisel van de Centrumvisie voor het centrum van Burgum is in 2025 voor de deelgebieden Schoolstraat, Passaazje en Markt het Centrumplan Burgum opgesteld en door de raad vastgesteld. Het betreft concrete uitwerkingen, welke tot stand zijn gekomen via een brede participatie van ondernemers en bewoners. Belangrijke ingrediënten zijn meer groen, moderne verlichting, kunst en inrichting waardoor het centrum een aantrekkelijk verblijfsgebied wordt. Het Centrumplan wordt over de periode 2026 t/m 2029 fasegewijs uitgevoerd. Hiervoor heeft de raad een krediet beschikbaar gesteld van € 3.655.000. Daarnaast wordt een bijdrage van € 320.000 uit de Regiodeal aangevraagd, waarmee het totale projectbudget uit komt op € 3.975.000.

We willen graag de dorpssupermarkten in de dorpen zoveel mogelijk behouden. Dorpen waar behoefte is aan een dorpssupermarkt, vraagt van de gemeente een constructieve (ruimtelijke) benadering om dat mogelijk te maken. In het perspectief van korte ketens is er aandacht voor lokaal voedsel en lokale producten, bijvoorbeeld via boerderijwinkels.

Bedrijventerrein

De raad heeft de visie bedrijventerreinen Tytsjerksteradiel vastgesteld. Er is een voorkeurslocatie ten zuiden van Quatrebras benoemd. De raad heeft voor de verkenning van de grondaankoop een budget van € 50.000 beschikbaar gesteld. Er is een externe gespecialiseerde adviseur aangetrokken om dit proces zorgvuldig op te pakken. Het is een kwetsbaar proces waarin zorgvuldigheid randvoorwaardelijk is. In het onlangs vastgesteld raadsprogramma is opgenomen dat de ontwikkeling voor een nieuwe bedrijventerrein bij Quatrebras wordt gezien als een belangrijke economische motor. De raad wil daarnaast meer

inzetten op economische ontwikkeling op terreinen die aan het water liggen. De locaties voor natte bedrijvigheid zijn schaars. De mogelijkheden die er zijn moeten optimaal worden benut.

Een viertal grotere bedrijven op bedrijventerrein Burgum-Sumar hebben een verkenning uitgevoerd naar netcongestie en kansrijke oplossingsrichtingen in de onderlinge samenwerking. Uit de analyse van de resultaten komt naar voren dat er onvoldoende aanknopingspunten zijn voor een 'gebundelde' aanpak. Desondanks blijven we ons inzetten om samen met ondernemers oplossingen te vinden voor netcongestie. Veelal zal dat maatwerk zijn.

Regiodeal Noordoost Fryslân

In de toegekende Regiodeal voor Noordoost Fryslân is in samenwerking met de partners onder Economic Board Fryslân, Kennislab Noordoost Friesland en de Vereniging Circulair Fryslân de pijler Undernimmend uitgewerkt. Binnen de pijler Undernimmend zijn projecten opgenomen met betrekking tot 'onderwijs & arbeidsmarkt', 'kennisontwikkeling ondernemers' en de 'kwaliteit van de leefomgeving'. Voor deze laatste categorie is het hiervoor genoemde Centrumplan Burgum ingebracht. Ook het stimuleren van circulair ondernemen maakt onderdeel uit van het programma.

Recreatie & toerisme

Op basis van het vastgestelde beleidsplan voor toerisme en recreatie 'Tytsjerksteradiel, folle mear om te ûntdekken' zetten we in op de drie clusters Earnewâld, Trynwâlden en Burgum/om de Mar. Er is een visie op de gastvrijheidssector in Earnewâld ontwikkeld, welke uiteindelijk tot een totale dorpsvisie is doorontwikkeld. Voor de clusters Trynwâlden en Burgum/om de Mar zijn we in 2025 gestart met het ontwikkelen van meerdaagse beleefroutes. Deze routes zijn niet alleen bedoeld om meer toeristen te trekken maar ook om ondernemers te versterken en te verbinden door het dagrecreatieve aanbod, gastvrije horeca, cultuur en het logiesaanbod aan elkaar te koppelen en gezamenlijk aanbod te creëren.

Voor de regiomarketing werken we als ANNO-gemeenten samen. De uitvoering lag ook in 2025 bij de stichting RegioMarketing Toerisme. Eind 2025 zijn de ANNO-gemeenten gezamenlijk gestart met het uitzetten van een extern onderzoek, waarbij de vraagstelling is hoe de regiomarketing te optimaliseren in de komende jaren.

Verder hebben we in 2025 samen met de provincie en de gemeenten Smallingerland en Leeuwarden ingezet op het verbeteren van de governancestructuur van het nationaal park 'De âlde feanen'.

Evaluatie duurzaamheidsagenda en transitievisie warmte

In 2025 zijn zowel de Transitievisie Warmte als de Duurzaamheidsagenda geëvalueerd. Beide documenten worden in 2026 omgezet in een Warmte programma (verplicht programma in het kader van de Omgevingswet) en het Programma Duurzaamheid. Het Programma Duurzaamheid is nieuw en een eerste aanzet (pilot) om te komen tot programmatisch werken binnen de gemeente. Het programma sluit aan op de teamplannen van de diverse afdelingen die capaciteit leveren aan het programma. De monitoring zal per onderwerp ingericht worden.

Zonnepark Skûlenboarch

In augustus 2025 heeft de raad, onder een aantal ontbindende voorwaarden, besloten als ondernemer te investeren in het te realiseren zonnepark Skûlenboarch. Een unieke samenwerking met lokale gebiedscoöperatie Skûlenboarch en het Fûns Skjinne Fryske Enerzjy (FFSE). In december 2025 heeft het college na uitvoerig extern onderzoek geconcludeerd dat aan alle door de raad aangegeven ontbindende voorwaarden is voldaan, zodat daadwerkelijk een bedrag van € 6,9 miljoen geïnvesteerd kon worden. Met haar deelname neemt de gemeente regie in de lokale energietransitie en garandeert zij dat de opbrengsten van het zonnepark volledig ten goede van de lokale Mienskip komen.

Circulariteit

Circulariteit is een belangrijk thema dat de komende jaren verder zal worden uitgewerkt. In 2025 hebben wij een meerjarig programma opgezet op het gebied van circulair inkopen en aanbesteden. Dit vraagt ook het nodige van onze eigen gemeentelijke bedrijfsvoering in het kader van onze voorbeeldrol. Binnen de Regiodeal Noordoost-Fryslân is het thema circulariteit vormgegeven in een project waarin in samenwerking met het bedrijfsleven gewerkt wordt aan bewustwording bij het midden- en klein bedrijf (MKB). Daarnaast hebben wij in juli 2025 het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) ondertekend als logische stap in het realiseren van een circulaire economie.

Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)

In 2025 is besloten de CDOKE-middelen die wij van het Rijk ontvangen om onze formatie op het gebied van energie en klimaat mitigatie op peil te brengen, structureel op te nemen in onze begroting. Het voordeel hiervan is dat we minder expertise hoeven in te huren, omdat we meer specialisten vast in dienst kunnen nemen. Dit is financieel aantrekkelijker. In 2025 is de ambtelijke organisatie verder opgebouwd en is hard aan het eerste Warmte programma gewerkt. Naar verwachting kan dit rond de zomer van 2026 door het college worden vastgesteld (na behandeling van wensen en bedenkingen door de raad en de termijn van ter inzage legging).

SAMENLEVING

Werk en Inkomen

Het jaar 2025 was een relatief beleidsarm jaar voor Werk en Inkomen. Wel kunnen we een aantal belangrijke ontwikkelingen noemen, namelijk:

Beleidsplan Armoede Schulden en Preventie: Rondkomen en Meedoen

In 2023 heeft de Rekenkamer onderzoek gedaan naar de effectiviteit van ons armoedebeleid. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek en de evaluatie van het beleidsplan Schuldendienstverlening hebben wij een beleidsplan Armoede, Schulden en Preventie opgesteld. In dit beleidsplan staat wat wij willen bereiken op het terrein van armoede, schulden en preventie. In het bijbehorende uitvoeringsplan staat hoe we dat willen bereiken. De raad heeft het beleidsplan opiniërend behandeld op 18 december 2025.

Participatiewet in Balans

In 2025 hebben wij ons voorbereid op het invoeren van een aantal wetswijzigingen per 1 januari 2026 om de Participatiewet te verbeteren. Deze wijzigingen houden verband met het verstrekken van een uitkering.

Regionaal Werkcentrum

Vanaf 2026 moet er een Werkcentrum zijn in alle 35 arbeidsmarktregio's. Dit betekent dat er één loket moet komen voor werkgevers, werkzoekenden en werkenden. Bij het Werkcentrum moeten deze doelgroepen terechtkunnen met al hun vragen over scholing, werk of ontwikkeling. Op

9 oktober 2025 is het Werkcentrum Fryslân gestart in Leeuwarden.

Jeugd & Onderwijs

In 2025 hebben er een aantal belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden voor Jeugd & Onderwijs gericht op preventieve inzet.

Gebiedsteammedewerkers in de school en praktijkondersteuner jeugd in de huisartsenpraktijk

In 2025 zijn we begonnen met een nieuwe werkwijze met betrekking tot de inzet van gebiedsteammedewerkers in de scholen (GIS). Eerder was deze taak belegd bij de reguliere gebiedsteammedewerkers jeugd. In 2025 is ervoor gekozen medewerkers aan te nemen voor deze taak. Dit heeft ertoe geleid dat er meer continuïteit en eenduidigheid in het contact met de scholen en de samenwerkingspartners (jongerenwerk en GGD) is gekomen.

Ook voor de taak van praktijkondersteuner jeugd in de huisartsenpraktijken is ervoor gekozen een medewerker aan te nemen. Dit om de continuïteit en uniformiteit bij de verschillende huisartsenpraktijken te waarborgen. Het doel hiervan is om problemen vroeg te kunnen signaleren en tijdig een passende oplossing te kunnen bieden, waarmee we specialistische jeugdhulp proberen te voorkomen/te verkorten.

Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg

De wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg is aangenomen door de Eerste Kamer op 7 oktober 2025. Dit betekent dat er meer samenwerking met andere Friese gemeenten moet komen om te bepalen welke specialistische zorg regionaal geregeld wordt, en worden er betere afspraken gemaakt met zorgaanbieders over betrouwbaar bestuur, inzicht in financiën en continuïteit van zorg. Het doel hiervan is dat kinderen en gezinnen op tijd passende jeugdzorg ontvangen, nu en in de toekomst.

Hervormingsagenda Jeugd (2023 – 2028)

Sinds 2023 zijn landelijke afspraken gemaakt om de jeugdzorg beter en betaalbaar te maken. Deze afspraken bepalen tot 2028 de richting van het jeugdzorgbeleid.

De jeugdzorg moet slimmer en beter georganiseerd worden en er dient meer samenhang en minder versnippering plaats te vinden.

Dit is nodig omdat gemeenten vanaf 2028 minder geld krijgen voor jeugdzorg.

Hierin zijn wij volgend geweest aan de visie van het Sociaal Domein Fryslan (SDF) die de hervormingsagenda heeft vertaald in de Fryske Regiovisie Jeugdhulp (Mei-inoar foar ús bern). De visie is gebouwd op de volgende kernpunten:

- Sterke basis en preventie
- Nabijheid en partnerschap
- Specialistische zorg

Versterken van lokale teams en verbeteren van de toegang

Gemeenten moeten zorgen voor stevige, professionele, lokale teams die breed en domeinoverstijgend kunnen ondersteunen. Hierbij is het doel dat jeugdigen en gezinnen dichtbij huis passende ondersteuning krijgen. In 2025 hebben we hier een eerste aanzet aan gegeven door te starten met een integraal beleidsoverleg voor heel sociaal domein. Daarnaast wordt het doorbraakteam eind 2025 opgestart. Het doel van dit team is, waar wetgeving elkaar tegenwerkt, hier samen met elkaar de ruimte in te vinden. Op deze manier zorg je voor een 'doorbraak'.

Terugdringen van residentiële jeugdhulp

Het doel is om te voorkomen dat jongeren langdurig in een instelling moeten wonen. Hulp wordt zoveel mogelijk thuis of in de eigen omgeving georganiseerd.

Dat vraagt om sterke ondersteuning in gezin, netwerk en buurt, en goede alternatieven voor verblijf in een instelling.

Dit is een landelijke ontwikkeling. In de praktijk merken we dat er steeds minder residentiële jeugdhulplocaties beschikbaar zijn en er meer wordt gezocht in mogelijkheden binnen ambulante hulpverlening.

Verbeteren van de organisatie en inkoop van specialistische jeugdhulp

De gemeente Tytsjerksteradiel wil de specialistische jeugdzorg beter organiseren en inkopen.

Dat betekent een duidelijk plan maken voor betere zorgafspraken, kritisch kijken naar de samenwerking met Sociaal Domein Fryslan, en bepalen hoe deze samenwerking in de toekomst het beste kan werken. Dit met als doel ervoor te zorgen dat specialistische jeugdzorg beschikbaar, passend en goed georganiseerd is en blijft.

In 2025 zijn er provinciale werkgroepen opgestart voor de invulling de nieuwe inkoop Jeugd. Hieraan gekoppeld is een nieuwe Fryske Regiovisie opgesteld, welke leidend is voor de inkoopstrategie.

Versterken van datagebruik en monitoring

Een stelselbrede monitoring, dataverzameling en systematische inzet van data voor sturing, leren en verantwoording moeten bijdragen aan beter inzicht in de werking van het systeem en tijdig bijsturen van beleid en uitvoering.

In 2025 is er door de informatie management specialist een dashboard opgebouwd genaamd iNZicht. Dit dashboard geeft onder andere inzicht in de kosten, producten en doorlooptijd van de ingezette jeugdhulp.

Gebiedsteammedewerkers in de school en praktijkondersteuner jeugd in de huisartsenpraktijk

In 2025 zijn we begonnen met een vaste formatie van inzet van gebiedsteammedewerkers in de scholen en een praktijkondersteuner jeugd in de huisartsenpraktijken. Dit met als doel vroeg signaleren van problemen, een betere samenwerking en een goede verbinding tussen onderwijs en zorg.

Financiële druk jeugdzorg voor gezinnen in opvanglocatie

Gemeenten met een opvanglocatie voor gezinnen zien dat de kosten voor jeugdzorg veel hoger zijn dan de vergoeding van het Rijk. Dat geldt ook voor de locatie in Burgum. Dit probleem speelt al langer en wordt door alle betrokken gemeenten herkend.

De vijf gemeenten met deze gezinslocaties willen daarom samen optrekken in plaats van ieder voor zich. Zij willen:

- gezamenlijk het gesprek aangaan met het Rijk en gemeentenvereniging;
- samen duidelijke cijfers en feiten verzamelen;
- tot dezelfde werkwijze komen bij alle gezinslocaties.
-

De gemeente Gilze en Rijen neemt hierin het voortouw en zorgt voor afstemming, het verzamelen van informatie en overleg tussen de gemeenten.

Wmo en Welzijn

In het afgelopen jaar is ingezet op de voorbereiding van het herijken van de visie op de sociale basis. De huidige visie en subsidieregeling lopen af in 2027. Daarom is gestart met de ontwikkeling van een nieuwe visie, waarbij intensief gebruik wordt gemaakt van input van inwoners via participatietrajecten. Deze nieuwe visie bouwt voort op de bestaande uitgangspunten en sluit aan bij landelijke en regionale ontwikkelingen binnen de Zorg- en Welzijnsakkoorden.

De gemeente maakt actief gebruik van landelijke akkoorden zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Deze middelen bieden extra ruimte om preventie, welzijn en ondersteuning dicht bij inwoners te organiseren. Daarbovenop is het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) in voorbereiding, dat gericht is op

gelijkwaardige toegankelijkheid van zorg. Via de Brede SPUK en het Friese transformatieplan *FriZA* ontvangt de gemeente incidentele middelen om de sociale basis verder te versterken.

Een belangrijk inhoudelijk resultaat is de totstandkoming van de visie Wonen, Zorg en Welzijn. Deze visie is gezamenlijk ontwikkeld in ANNO-verband (Achtkarspelen, Tytsjerksteradiel, Dantumadeel en Noardeast-Fryslan) en inmiddels door de raad vastgesteld. Hiermee wordt invulling gegeven aan de verplichtingen vanuit de Omgevingswet en ontstaat meer samenhang tussen sociaal beleid en ruimtelijke ontwikkelingen.

Op het terrein van de Wmo spelen vooral toekomstige ontwikkelingen een rol. Voor 2026 staat de mogelijke herintroductie van het abonnementstarief op de agenda, evenals de doordecentralisatie van beschermd wonen. Dit vraagt om aanpassing van de verordening en voorbereiding van nieuwe inkooptrajecten. Daarnaast maken landelijke trends en demografische ontwikkelingen duidelijk dat een integrale aanpak van de Wonen-Zorg-Welzijn-opgave noodzakelijk is, samen met partners in het sociaal en ruimtelijk domein.

Tot slot zijn de tarieven voor maatwerkvoorzieningen (Jeugd, Wmo en Participatie) geactualiseerd door jaarlijkse indexering op basis van de OVA. Voor 2025 bedraagt deze indexatie voorlopig 4,18%. De invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage (IVB) voor Wmo-maatwerkvoorzieningen blijft vooralsnog onduidelijk in timing.

BESTUUR EN DIENSTVERLENING

Organisatieontwikkeling Tytsjerksteradiel

In 2025 is onze nieuwe organisatie van start gegaan. In de Begroting 2025-2028 hebben we beschreven hoe we onze organisatie wilden opbouwen en ontwikkelen in het eerste jaar, en wat we daarvoor nodig hadden. In vogelvlucht: we hebben uitvoering gegeven aan de vastgestelde ontwikkelagenda voor onze organisatie. In 2025 zijn meerdere resultaten bereikt, zoals:

- Nieuwe organisatie- en teamvorming en introductie voor nieuwe collega's.
- Nieuw Managementteam en Directieteam.
- Professionalisering managementsturing.
- Vertaling dienstverleningsvisie naar uitvoeringsprogramma.
- Ontwikkelen participatie, vaststelling en (eerste) invoeringsvisie.
- Missie en kernwaarden.
- Het ontwikkelen van Tytsjerksteradiel als Daaldersk Plak om te werken.

Daarnaast is er veel tijd uit gegaan naar het inregelen van de bedrijfsvoering.

Enkele kengetallen waar we staan na het eerste jaar:

- Ziekteverzuim gedaald van 7,64 naar 6,41 procent
- > 70 vacatures succesvol vervuld
- Verhouding vaste bezetting – inhuur teruggebracht naar 87,2 (vast) – 12,8 (inhuur)
- Klanttevredenheid gedaald van 7,7 naar 7,3 (aandachtspunt voor vervolg)

Formatie en personeelsbegroting

De in de Begroting 2025–2028 aangegeven formatiewijzigingen zijn in 2025 geëffectueerd. De tijdelijke formatie, die toegekend was voor 2025, is komen te vervallen per 1 januari 2026 (m.u.v. de tijdelijke formatie t/m 2027 die ziet op de PIOFACH dienstverlening aan de Bedrijfsvoeringsorganisatie ICT).

Na plaatsing van alle medewerkers, het aantrekken van nieuwe medewerkers en een zorgvuldige afweging omtrent inhuur (vanuit continuïteit), is de personeelsbegroting in 2025 opnieuw doorgerekend, waarbij de uitkomsten zijn betrokken in de P&C cyclus (begrotingswijziging en opstellen Begroting 2026–2029).

Toekomstige samenwerking ICT

Tijdens het proces van de ontvlechting van Achtkarspelen in 2024 bleek dat het niet mogelijk en niet verstandig was om de ICT volledig per 1 januari 2025 losgekoppeld te hebben. Afsproken is toen om de bestaande werkmaatschappij nog maximaal drie jaar 'in de lucht te houden'. Formeel heeft deze werkmaatschappij nog de naam Werkmaatschappij 8KTD. In de praktijk spreken we over de Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) ICT.

In het najaar van 2025 is de opdracht geformuleerd voor het onderzoek om in beeld te brengen hoe de beide gemeenten de ICT taken toekomstbestendig kunnen organiseren. De uitkomst kan voor Achtkarspelen of Tytsjerksteradiel verschillend zijn. Voor de zomer van 2026 verwachten we de uitkomst van het onderzoek. Dan moet onze gemeente bepalen hoe we verder willen met de ICT taken.

1.4 Besluitvorming

Wij stellen u voor:

1. De jaarstukken 2025 vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de rechtmatigheidsverantwoording van het college.
3. De vrijval van beschikking over reserves als gevolg van temporisering van de initiatieven in 2025 voor het restantbedrag van € 1.343.000 opnieuw beschikbaar te stellen voor de begroting van 2026 en verder en daarnaast een correctie van € 69.000 meenemen in de actualisering van de reserves vanaf 2026.
4. De vrijval van beschikking over reserves waarvan het niet langer nodig is deze middelen te reserveren binnen de Algemene Reserve en de Reserve overlopende posten voor een bedrag van € 464.000 mee te nemen in de actualisering van de reserves.
5. Vanuit het resultaat een bedrag van € 504.000 te storten in de nieuw te vormen bestemmingsreserve Realisatiestimulans woningbouw.
6. Het restant resultaat van € 6.807.000 te storten in de Algemene Reserve.

1.5 PROGRAMMA'S

Bestuur en ondersteuning

In dit programma gaat het over de dienstverlening ter ondersteuning van onze eigen bestuursorganen, maar ook aan onze burgers, bedrijven en organisaties. Als bestuur willen we transparant, efficiënt en integer zijn en voor onze samenleving dienstbaar, laagdrempelig, herkenbaar en aanspreekbaar.

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

- 0.1 Bestuur
- 0.10 Mutaties reserves
- 0.2 Burgerzaken
- 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
- 0.5 Treasury
- 0.61 OZB woningen
- 0.62 OZB niet-woningen
- 0.64 Belastingen overig
- 0.7 AU en overige uitkeringen gemeentefonds
- 0.8 Overige baten en lasten
- 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2025 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2025 (jaren 2025–2028) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Dit binne wy (koersvertaling)

[Kadernota nr. 00.01]
2025 –

Koersvertaling: naar onze nieuwe organisatie

Op 1 januari 2025 starten we met onze nieuwe eigen ambtelijke organisatie. In ons koersdocument 'Dit binne wy' hebben we beschreven wat voor organisatie we willen zijn voor onze inwoners en onze medewerkers, en hoe we willen werken. We hebben dit nader uitgewerkt in een inrichtingsplan voor de nieuwe organisatie. Daarnaast is er een ontwikkelagenda voor 2025 en 2026 opgesteld. De ontwikkelagenda kondigden we reeds aan in de Kaderbrief en de Raad is over de inhoud daarvan geïnformeerd.

1. Inrichtingsplan

De financiële effecten van het inrichtingsplan zijn vastgesteld op 20 juni 2024. De effecten waren berekend op basis van gemiddelde loonsom en als zodanig verwerkt in de Kaderbrief. Voor de Begroting 2025–2028 is dit ons uitgangspunt voor de personeelsbegroting, omdat het plaatsingsproces van onze werknemers nog niet is afgerond. We verwachten in juni 2025 met een geactualiseerde personeelsbegroting voor 2025.

Met betrekking tot het inrichtingsplan dient ten behoeve van de Begroting 2025–2028 rekening te worden gehouden met:

- **Begrotingswijziging door meer specifieke doorrekening van de personeelsbegroting**

De personeelsbegroting kan meer specifiek doorerekend worden naar de daadwerkelijke bezetting van de nieuwe organisatie.

Dit is ná afronding van het plaatsingsproces (Q4 2024), invulling van diverse vacatures na afronding van het plaatsingsproces (naar verwachting Q1 en Q2 2025) en keuzes binnen de formatie nu er voor het plaatsingsproces meer plaatsen beschikbaar waren gesteld dan het vastgestelde formatie kader. Het streven is om deze aanpassing in de begrotingswijziging van juni 2025 voor te leggen aan de Raad.

- **Verhogen tijdelijke formatie 2025**

De tijdelijke formatie voor 2025 is op 20 juni jl. vastgesteld op 10,1 fte (deze was daarvoor 16,2 fte en is aldus verlaagd en opnieuw gealloceerd). We stellen voor om de tijdelijke formatie voor 2025 bij nader inzien alsnog te verhogen, naar 12,4 fte. De verhoging van 2,3 fte heeft de volgende onderbouwing:

- **a. Omissie:** Per abuis is bij besluitvorming op 20 juni jl. 1,3 fte aan tijdelijke formatie ten onrechte niet opgenomen, daar waar dit wel de bedoeling was. Dit was dus een omissie in de integrale besluitvorming op dat moment. Dit betreft:

- beleidsontwikkelaar stikstof 0,3 fte
- adviseur dienstverlening 1,0 fte

We stellen voor om deze totaal 1,3 fte tijdelijk voor 2025 alsnog wel op te nemen.

- **b. Ontwikkelagenda:** Om uitvoering te geven aan de ontwikkelagenda (zie hierna) en ter ondersteuning van de directie in de eerste fase van opbouw van de nieuwe organisatie, vragen we voor 2025 1,0 fte tijdelijke formatie aan voor een programmamanager organisatie(ontwikkeling). De programmamanager is ter ondersteuning van het nieuwe directieteam in 2025, stuurt en coördineert de ontwikkelagenda en is verantwoordelijk voor realisatie van een aantal deelprojecten daarbinnen. Deze rol stond reeds beschreven in ons inrichtingsplan, maar was (nog) niet in het formatie overzicht opgenomen omdat het daadwerkelijk invullen van deze rol gekoppeld was aan de ontwikkelagenda die nog moest worden opgesteld.
- **GR WM8KTD (I&A) vanaf 1 januari 2025**
De budgettaire aspecten inzake de om te vormen GR WM8KTD tot bedrijfsvoeringsorganisatie I&A en de daarbij behorende inrichting, staan beschreven in paragraaf 1.3.2; Effecten bijdrage aan WM8KTD en BVO-ICT. Dit betreft allereerst de kosten voor de nieuwe organisatie, die vertaald zijn naar een bijdrage aan de GR. Daarnaast wordt in die paragraaf uitgewerkt met welke formatieve aspecten aanvullend binnen de eigen organisatie rekening moet worden gehouden t.g.v. het leveren van PIOFACH ondersteuning aan de GR en het in de eigen organisatie structureel opnemen van 0,5 fte voor de functie van strategisch adviseur I&A, waarmee invulling gegeven kan worden aan de het (gedelegeerd) opdrachtgeverschap aan de GR.

2. Ontwikkelagenda

We hebben de Raad eind september geïnformeerd over de ontwikkelagenda voor onze nieuwe organisatie. De ontwikkelagenda is inmiddels door het College vastgesteld op 7 oktober 2024. We zetten in op verschillende opbouw- en ontwikkelprojecten onder drie pijlers:

1. Medewerkers en leidinggevenden
2. Bedrijfsvoering op orde
3. Toekomstbestendige organisatie

Met betrekking tot de ontwikkelagenda dient ten behoeve van de Begroting 2025–2028 rekening te worden gehouden met:

- De gevraagde tijdelijke formatie zoals hierboven opgenomen, inzake de rol van programmamanager organisatie(ontwikkeling).
- Voor de overige activiteiten uit de ontwikkelagenda wordt voor zover nodig gebruik gemaakt van bestaande capaciteit en bestaande interne budgetten.
- Indien gaandeweg de uitvoering van de ontwikkelagenda blijkt dat er nog nadere budgetten nodig zouden zijn, dan zullen deze separaat en onderbouwd aan de Raad worden voorgelegd op een later moment.

Wat hebben we bereikt?

Koersvertaling:

In 2024 is de door de Raad vastgestelde Koers vertaald naar een inrichtingsplan voor de nieuwe organisatie, op basis waarvan het plaatsingsproces van medewerkers heeft plaatsgevonden vanuit de Werkmaatschappij.

Inrichtingsplan

Op 1 januari 2025 is de nieuwe organisatie van start gegaan conform het vastgestelde inrichtingsplan. Na plaatsing van alle medewerkers, het aantrekken van nieuwe medewerkers en een zorgvuldige afweging omtrent inhuur (continuïteit), is zoals destijds aangekondigd de personeelsbegroting opnieuw doorgerekend, waarbij de uitkomsten zijn betrokken in de P&C (via begrotingswijziging in 2025).

Formatie

De aangegeven formatiewijzigingen (tijdelijke formatie, correctie omissies en incidentele formatie t.b.v. de ontwikkelagenda, zijn in 2025 geëffectueerd. Daarnaast zijn er separate / nieuwe formatiewijzigingen voorgesteld via Kadernota en Begroting 2026.

De tijdelijke formatie zag alleen toe op 2025 en is inmiddels per 1 januari 2026 vervallen. Dit geldt niet voor de tijdelijke formatie die ziet op de PIOFACH dienstverlening aan de GR WM8KTD / BVO-ICT, deze loopt door tot en met 2027.

Ontwikkelagenda

In 2025 zijn we gestart met een Ontwikkelagenda om gericht aan de slag te gaan met de ontwikkeling en verdere opbouw van de nieuwe organisatie. Hiervoor zijn destijds incidentele middelen beschikbaar gesteld en uw Raad is over de inhoud van de ontwikkelagenda geïnformeerd.

Deze inzet en activiteiten in 2025 betroffen onder meer:

- het uitbouwen van sterk werkgeversmerk (extern en intern)
- leiderschaps- en teamontwikkeling
- sturing op bedrijfsvoering
- verder bouwen aan een toekomstbestendige organisatie en bijpassende manier van werken (o.a. dienstverlening, participatie, datagedreven werken)

De Raad is tijdens het Iepen Podium op 20 november jl. meer specifiek geïnformeerd over de voortgang van de organisatieontwikkeling en opbouw. De incidentele middelen over 2025 zijn niet volledig besteed en het restant valt vrij bij de jaarrekening 2025.

De ontwikkelagenda loopt door in 2026 en zal onder de noemer Organisatieontwikkeling worden gemonitord in de eerstvolgende voortgangsmonitor. Het thema Koersvertaling wordt daarmee afgehecht en opgevolgd door het thema Organisatieontwikkeling, waarover we in het vervolg zullen rapporteren via de voortgangsmonitor.

Financieel perspectief

Kadernota 2025–

nr. 00.03

Wat wilden we?

In de Kaderbrief is geschetst dat de ontwikkeling van het meerjarenresultaat van onze gemeente bij ongewijzigd beleid vanaf 2026 structureel negatief wordt: 'het ravijn'. Op dit moment is nog steeds onduidelijk of de lobby en de voor 2025 aangekondigde evaluatie herverdeling gemeentefonds tot de gewenste bijstelling zal leiden. Maatregelen tot nu toe waren incidenteel van aard of hebben geen of beperkt (structureel) effect. Het financieel perspectief voor de jaren 2026 en verder laat inderdaad zien dat er sprake is van een tekort begroting voor 2026 en een licht positieve begroting voor 2027 en 2028. Ook weten we dat bijvoorbeeld investeringen in nieuwbouw van mfc's en scholen én verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed nog niet in dit perspectief zijn verwerkt. In de voorbereiding op de Kadernota 2026–2029 zullen we met voorstellen komen om te komen tot een sluitende begroting voor 2026.

Wat hebben we bereikt?

Door extra miljardensteun vanuit het Rijk (onder andere via de Voorjaarsnota 2025) en het schrappen van de opschalingskorting, is de directe "val" in het ravijn voor 2026 en 2027 grotendeels afgewend. Vanaf 2028 stopt de tijdelijke extra financiering en treedt een nieuwe financieringssysteem volledig in werking. Hierdoor ontstaan er opnieuw structurele tekorten.

Hoewel de financiële vooruitzichten pas vanaf 2028 verslechteren, willen we nu al het voortouw nemen om ons hierop voor te bereiden. Zonder koerswijziging dreigt een oplopend tekort in de jaren na 2028. De raad heeft in juli 2025 groen licht gegeven voor de onderzoeksfase van de strategische heroriëntatie. Er is daarbij aangegeven dat het aan de nieuwe raad is om over het vervolgproces te besluiten en de daadwerkelijke keuzes te maken.

Gemeentelijke co-financiering EU-Leaderprogramma 2024–2027

Kadernota 2024 –

nr. 00.01

Wat wilden we?

De ANNO-gemeenten hebben bij monde van de colleges aangegeven graag deel te nemen aan een nieuw LEADER-programma in de periode 2023–2027. De komende jaren zien zij voldoende aanknopingspunten om met de opgaven in de ANNO-agenda invulling te geven aan het nieuwe programma en de lokale ontwikkelingsstrategie voor de regio.

Het LEADER-programma is een Europees subsidieprogramma gericht op financiering van projecten op het platteland, waaronder bijvoorbeeld dorpshuizen en andere initiatieven uit de mienskip. Kenmerkend is de bottom-up aanpak bij alle facetten van het programma.

Om deel te nemen aan het nieuwe LEADER-programma wordt van de gemeenten een bijdrage gevraagd als cofinanciering voor projectaanvragen in het ANNO- gebied.

N.B.

De hoogte van de cofinanciering is op dit moment nog niet geheel duidelijk, maar de verwachting is dat twee of maximaal drie gebieden in Fryslân worden aangewezen. In dit kader is het wenselijk uit te gaan van de variant waarbij het hoogste cofinancieringsbedrag wordt gevraagd, i.c. bij de aanwijzing van twee LEADER- gebieden.

Er wordt dan een bedrag van € 600.000 gevraagd als garantstelling voor het gemeentelijke gedeelte van de nationale cofinanciering*. Als we binnen het ANNO- gebied een verdeling hanteren naar rato van inwonertal, ziet de gevraagde bijdrage per gemeente er als volgt uit;

- gemeente Achtkarspelen, € 135.000
- gemeente Dantumadiel, € 92.000
- gemeente Noardeast- Fryslân, € 220.000
- gemeente Tytsjerksteradiel, € 156.000

In totaal zal € 5,6 miljoen beschikbaar komen voor het gebied. Naast de € 0,6 miljoen van de gemeenten zal de provincie € 2,2 miljoen bijdragen en de EU € 2,8 miljoen.

** Nationale cofinanciering bestaat uit een provinciaal deel en een gemeentelijk deel*

Wat hebben we bereikt?

De aanvraag om deel te nemen aan het nieuwe LEADER-programma is eind 2023 door de provincie afgewezen. In Noordoost heeft de huidige Lokale Actie Groep (LAG), tevens gebiedsplatform voor het Iepen Mienskipsfûns van de provincie, met behulp van Streekwurk het plan en de aanvraag om deel te nemen voorbereid. De rol van de gemeenten in het LEADER-programma beperkt zich tot een ondersteunende en adviserende.

De Locale Actiegroep (LAG) Noordoost Fryslân heeft eind 2025 besloten het bezwaar in te trekken voor het niet verkrijgen van de Leader-status voor de regio. In de begroting was gemeentelijke cofinanciering opgenomen voor het EU-Leaderprogramma voor de periode 2024-2027. Het budget van in totaal €156.000 is hiermee beschikbaar gekomen. In de begrotingswijzigingen van december 2025 is de verwerking van deze aanpassing meegenomen.

Wat wilden we?

We beschikken nu over Mijn Overheid, welke is bedoeld voor het publiceren van eindbeschikkingen en bekendmakingen (bijvoorbeeld aanslag onroerende zaken). Mijn Overheid is echter niet geschikt voor interactie tussen burger en gemeente. Zo vindt er bijvoorbeeld na een digitale aanvraag voor een omgevingswet nog veel communicatie analoog of via e-mail plaats.

Met het gebruik van Mijn Gemeente kunnen we tijdens het proces tussen aanvraag en besluit wel volledig digitaal communiceren met de burger. Aanvullend op Mijn Overheid willen we een kanaal Mijn Gemeente inrichten, waarin communicatie met onze inwoners zoveel mogelijk digitaal kan plaatsvinden.

Wij vragen een jaarlijkse bijdrage van € 13.000 (per gemeente) om dit te realiseren.

Wat hebben we bereikt?

Prioriteit is gegeven aan het ontvlechten van de ICT-omgeving, waardoor er geen tijd en aandacht beschikbaar was voor het inrichten van Mijngemeente.

Er wordt op dit moment verkend op welke wijze invulling kan worden gegeven aan mijn gemeente. De markt is op dit terrein heel erg in beweging en dit vraagt een zorgvuldige afweging. Dit wordt in 2026 verder uitgewerkt.

Inzet op overheids- en inwonersparticipatie

Kadernota 2025 –

nr. 00.05

Wat wilden we?

In september 2024 is de startnotitie burger- en overheidsparticipatie voorgelegd aan de gemeenteraad. In deze startnotitie worden scenario's beschreven over de inrichting van participatieprocessen binnen de gemeente.

De raad heeft gekozen voor Scenario 2, het leerscenario. Dit scenario is gericht op gezamenlijk – stap voor stap – bepalen wat belangrijk, haalbaar en passend is. In dit scenario stellen we voor om een duale werkgroep (met het presidium, de portefeuillehouder en personeel uit de ambtelijke organisatie) in te richten om deze stappen te zetten.

We willen dit onderdeel uit laten maken van het ontwikkelplan van de gemeentelijke organisatie dat volgt op het vastgestelde inrichtingsplan. Met als doel een cultuurinterventie in de organisatie te borgen. Het trainen van medewerkers zorgt er bovendien voor dat we een groep ambassadeurs in de organisatie krijgen, die deze werkwijze kunnen uitdragen en aanmoedigen. De benodigde bijdrage van € 107.000 is voor 2025 in de begroting verwerkt.

Wat hebben we bereikt?

De visie op overheids- en inwonersparticipatie is in januari vastgesteld. Hierin is ook besloten om in januari 2027 te evalueren en te komen met een voorstel voor structurele borging. Dit jaar wordt ingezet om de toolbox te ontwikkelen, de werkwijze te verbeteren en de verordening te maken en in november 2025 vast te laten stellen.

Wat wilden we?

In de begroting hebben we op verschillende plekken uitvoering gegeven aan deze motie, waarin gevraagd werd om een vertaling op te nemen van de benodigde uitgaven voor de ontvlechtings- en opbouwoperatie. Zo zien we in Vogelvlucht onder organisatie ontwikkeling in hoofdlijnen de stand van zaken terug. Ook is hier de actuele stand van de ombuigingen meegenomen en daar waar ombuigingen zijn komen te vervallen, is dit financieel meegenomen in de begroting.

Tenslotte vindt u hier ook een (voorlopig) overzicht van de (mogelijke) consequenties van de ontvlechting voor de voorgestelde ambities in de Kadernota 2024 – 2027.

In de risicoparagraaf is de ontvlechting als onderwerp benoemd met een voorlopige inschatting van de financiële consequenties.

Wat hebben we bereikt?

Op 1 januari 2025 zijn we gestart met onze nieuwe eigen ambtelijke organisatie. Vanuit onze koers "Dit binne wy" is in 2024 een inrichtingsplan én een ontwikkelagenda 2025–2026 voor de nieuwe organisatie vastgesteld. Deze is in 2025 verder uitgevoerd, waarbij telkens via de vier momenten van begrotingswijziging een actuele stand van zaken aan de raad is meegegeven. De organisatie wordt ook in de komende jaren verder opgebouwd aan de hand van twee pijlers:

1. Medewerkers, leidinggevenden en cultuur
2. Toekomstbestendige organisatie

In 2025 is de vaste formatie opnieuw vastgesteld op basis van de uitkomsten van het plaatsingsproces en de verdere vacaturevervulling. In de begrotingswijzigingen van oktober is dit vertaald naar een aangepaste personeelsbegroting.

De begroting 2025 en de begroting 2026 is geactualiseerd naar de nieuwe organisatie en de nieuwe ontwikkelingen in het kader van de begroting 2026–2029.

De enige ombuiging die nu nog in de meerjarenbegroting is opgenomen is de extra verhoging van de OZB.

In 2024 was voor de opbouw van de nieuwe organisatie een incidenteel budget beschikbaar gesteld van € 500.000. Daarvan is uiteindelijk € 289.000 in 2024 besteed en € 211.000 overgeheveld naar 2025. Samen met het budget voor de programma manager ontwikkelagenda en een stukje nasleep van de ontvlechtingskosten was er voor 2025 € 439.000 beschikbaar. Hiervan is € 351.000 besteed. Het restant valt vrij ten gunste van de jaarrekening 2025.

Wat wilden we?

Algemeen

Nadat de inrichtingsplannen van Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel voltooid en in de raden van 20 juni 2024 behandeld zijn, is voor de werknemers het plaatsingsproces in gang gezet. Voor de zomervakantie heeft ieder zijn, of haar belangstelling kunnen tonen. De plaatsingsadviescommissie is vanaf dat moment aan de slag gegaan met het vormgeven van de plaatsing. Medio oktober zijn alle medewerkers in de vorm van een vooraankondiging geïnformeerd over het advies dat de plaatsingscommissie uit zal gaan brengen. Begin november ontvangen de medewerkers een gemotiveerd bericht over de voorlopige plaatsing. Dat bericht heeft dan een officiële status, in die zin dat eventueel door de medewerker een zienswijze kan worden ingediend. Als een medewerker geen zienswijze indient is hij/zij na 14 kalenderdagen definitief geplaatst. Op basis van de vooraankondiging en de voorlopige plaatsing kan vast worden gestart met het invullen van vacatures.

Ontvlechting werkmaatschappij 8KTD

De financiële ontvlechting van de Werkmaatschappij exclusief de onderdelen voor de nieuwe BVO-ICT is in deze begroting meegenomen. Per saldo heeft deze financieel technische vertaling geen effect op het begrotingssaldo. De precieze uitkomsten van de effecten voor de personeelskosten zijn echter mede afhankelijk van de definitieve plaatsing die pas eind dit jaar rond is. Dit betekent dat we in de begrotingswijzigingen van juni 2025 nog bij uw Raad terugkomen met een geactualiseerde personeelsbegroting voor zowel 2025 en de jaren daarna ten behoeve van de Kadernota 2026–2029 en begroting 2026–2029.

Inrichting BVO-ICT

Voor ICT is het besluit genomen dat we na 1 januari 2025 nog een periode met elkaar blijven samenwerken. Het ontvlechten van ICT voor 1 januari 2025 is namelijk niet haalbaar. Een tijdelijke samenwerking geeft beide gemeenten de kans zich te oriënteren op een nieuwe inbedding van ICT-taken in de eigen organisatie, of elders. De tijdelijke samenwerking krijgt gestalte in de vorm van een lichte gemeenschappelijke regeling. Dit betekent dat de huidige gemeenschappelijke regeling wordt omgevormd van een openbaar lichaam naar een bedrijfsvoeringsorganisatie. Dit alles voor een tijdelijke periode van maximaal drie jaar, want een volledige ontvlechting van de Werkmaatschappij is en blijft het uitgangspunt.

Wat hebben we bereikt?

Algemeen

Het plaatsingsproces is eind 2024 voltooid en de nieuwe organisatie is per 1 januari 2025 van start gegaan. Gedurende het jaar zijn nog diverse openstaande vacatures ingevuld.

Ontvlechting werkmaatschappij 8KTD

De financiële ontvlechting van de Werkmaatschappij exclusief de onderdelen voor de nieuwe BVO-ICT was al in de begroting meegenomen en daarmee afgerond.

De precieze uitkomsten van de effecten voor de personeelskosten in de nieuwe organisatie waren bij aanvang nog niet helemaal bekend vanwege het nog af te ronden plaatsingsproces.

Uiteindelijk heeft via de begrotingswijzigingen van oktober 2025 een actualisatie van de personeelslasten plaatsgevonden en natuurlijk voor de begroting 2026–2029 via het reguliere begrotingsproces. Hiermee is het financiële proces van de ontvlechting afgewikkeld.

Inrichting BVO–ICT

Het jaar 2025 was het eerste jaar van de Werkmaatschappij (BVO–ICT) in afgeslankte stijl. Voor wat betreft de bijdragen van beide gemeenten aan de werkmaatschappij voor 2025 kunnen we melden dat we binnen de begrote bijdragen blijven en dat er nog een gering bedrag aan bijdragen terugvloeit naar de gemeenten. Eind 2025 zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een verkenning van de toekomstige ontwikkelingen voor de Werkmaatschappij.

Uitvoeringsprogramma

Kadernota 2025 –

nr. 00.02

Wat wilden we?

In de begroting 2024–2027 was een stelpost van € 1.000.000 opgenomen voor ontwikkelingen in het kader van het Uitvoeringsprogramma. Deze stelpost is met ingang van de begroting 2025–2028 komen te vervallen en is binnen de Kaderbrief gebruikt voor dekking van de koersvertaling.

In de nieuwe organisatie en in lijn met de koers “Dit binne wy” kunnen we onze taken, dienstverlening en beleidsambities blijven uitvoeren. Hiermee dragen we indirect ook bij aan een aantal uitgangspunten van de koersvertaling. Daarnaast is een aantal onderwerpen uit het Uitvoeringsprogramma nu ook onderdeel van de begroting 2025–2028 geworden. Denk hierbij aan bioferskaat en overheids- en inwonersparticipatie. Mochten er andere ontwikkelingen zijn dan zullen we die via de reguliere P&C cyclus meenemen richting uw Raad.

Wat hebben we bereikt?

Deze stelpost is met ingang van de begroting 2025–2028 komen te vervallen en gebruikt voor dekking van de koersvertaling voor de nieuwe organisatie.

Verduurzaming eigen gebouwen

Wat wilden we?

De gemeente heeft een voorbeeldfunctie als het gaat om het verduurzamen van het vastgoed. Daarnaast is er de verplichting om voor 2030 de CO₂-uitstoot aanzienlijk te verlagen. Om dit vorm te geven is het van belang om snel te starten met de planvorming.

In het uitvoeringsplan Maatschappelijk Vastgoed komen enkele locaties naar voren die de komende 10 tot 15 jaar zeker hun huidige functie behouden. Er speelt daar geen vraag omtrent clustering, nieuwbouw of afstoten. Er is per complex een plan opgesteld om te

komen tot een gasloos gebouw in drie stappen. De plannen worden nu afgestemd op de meerjarenonderhoudsplanning. Daarna volgt de technische uitwerking per gebouw. Ook is begonnen met het verwerven van subsidies.

Wat hebben we bereikt?

Per complex is er een plan opgesteld, zijn er kostenramingen gemaakt en is er een DUMAVA subsidie aangevraagd en toegekend. In 2 fasen zijn de DUMAVA subsidies aangevraagd, ronde 1 in 2024 en ronde 2 in 2025.

In ronde 1, 2024, is voor de volgende panden DUMAVA subsidie beschikbaar gekomen:

- Sporthal de Heege Fiif in Hurdegaryp
- Sporthal it heech Noardburgum
- MFC de Balstien Noardburgum
- Sporthal en zwembad de Wetterstins Burgum
- Muziekschool Burgum
- Dorpshuis It Geahus
- Gymzaal Garyp
- Dorpshuis de Kamp Sumar

In ronde 2, 2025, is voor de volgende panden DUMAVA subsidie beschikbaar gekomen:

- Dorpshuis de Mounestien Munein
- Havengebouw Earnewald

In 2025 is er gestart met het uitwerken van de verduurzamingsplannen per pand. Er zijn maatwerkadviezen opgesteld voor verduurzaming welke als leidraad genomen zullen worden voor het verduurzamingsplan (bestek) wat intern verder uitgewerkt gaat worden, waarbij voor de benodigde extra inzet een beroep wordt gedaan op beschikbare rijksmiddelen uit de zogenaamde CDOKE gelden.

In 2026 zal er a.d.h.v. een prioriteringslijst worden gestart met de voorbereiding op de verduurzaming van de eerste panden.

Alles met betrekking tot dit onderwerp staat ook het in 'Beleidsplan gebouwenbeheer 2026–2030'.

Wat wilden we?

Per 1 januari 2025 is Tytsjerksteradiel weer een zelfstandige organisatie met een eigen koersbepaling en daar hoort een passende visie op dienstverlening bij. De visie op dienstverlening beschrijft in hoofdlijnen wat we willen bereiken met onze dienstverlening en geldt niet alleen voor onze inwoners, maar ook zeker voor onze eigen organisatie. In de visie

is er dan ook aandacht voor de manier waarop we als organisatie in verbinding staan met onze samenleving.

Om tot een visie op dienstverlening te komen moet duidelijk zijn wat voor soort dienstverlening de gemeente Tytsjerksteradiel ambieert en welke succesfactoren daarbij van belang zijn.

De visie wordt besluitvormend behandeld door het college en de raad in kwartaal vier van 2024. De ambitie kunnen we niet van vandaag op morgen realiseren. Dit vraagt om inspanningen van bestuur en organisatie. De inspanningen en acties om tot uitvoering van de visie te komen, worden uitgewerkt in een uitvoeringsagenda en maakt onderdeel uit van het organisatiebrede ontwikkelplan.

Wat hebben we bereikt?

De visie is vastgesteld op 28 november 2024.

Voortzetting samenwerking EuropaPact Fryslân

Kadernota 2025 –

nr. 00.07

Wat wilden we?

De ANNO-gemeenten hebben sinds 2022 voor een periode van twee jaar deelgenomen aan EuropaPact (voorheen Friese Projectenmachine). Het samenwerkingsverband van de provincie, Friese gemeenten en maatschappelijke organisaties om kansen die Europese agenda's Fryslân bieden te verzilveren.

Deze termijn is inmiddels verstreken en we hebben de balans opgemaakt over onze deelname vanuit de ANNO-regio. Willen we hier meerwaarde uit gaan halen in de regio, dan moeten we hier samen in op blijven trekken. Als het gaat om samenwerking in Europese programma's is het college van mening dat je op Europese thema's minimaal als regio (ANNO-verband), bij voorkeur op Friese schaal, samen een strategie moet maken.

Onze deelname in EuropaPact Fryslân met de ANNO-gemeenten willen we om die reden continueren. Ons streven is om de ambtelijke inzet op Europa vanuit de ANNO-gemeenten zoveel mogelijk te bundelen. Daarvoor is het helder dat er personele capaciteit nodig is om de samenwerking met EuropaPact te laten vliegen. We maken ons hard voor een gezamenlijke strategie, agenda en ambtelijke inzet (een aanspreekpunt). Bij voorkeur op Friese schaal, maar minimaal op regionaal formaat.

De kosten hiervan bedragen een jaarlijkse bijdrage van € 1 per inwoner en zijn opgenomen in de begroting 2025–2028.

Wat hebben we bereikt?

Tytsjerksteradiel neemt sinds 2022 tweejaarlijks deel aan EuropaPact, het samenwerkingsverband van provincie, Friese gemeenten en maatschappelijke organisaties

om Europese kansen voor Fryslân te benutten. De huidige termijn loopt tot 31 december 2027.

Samen met de andere ANNO-gemeenten constateren we dat EuropaPact nu beperkt bijdraagt aan netwerkvorming, gezamenlijke projecten en financiering, omdat gemeenten zelf nog geen duidelijke Europa-agenda hebben en de interne organisatie hier niet op is ingericht. Willen we meerwaarde uit Europa(Pact) halen, dan moeten we onze organisatie daarop voorbereiden.

Uiterlijk 1 juli 2026 moet Tytsjerksteradiel aangeven of deelname na 2027 wordt voortgezet. Via de begroting doet het college zo nodig een voorstel voor deelname in 2027-2029.

Voor Tytsjerksteradiel betekent dit dat er bestuurlijke keuzes nodig zijn: hoe verhouden we ons tot Europa, met welke regionale partners trekken we op en waar zetten we onze beperkte capaciteit op in? In Q1 2026 worden de benodigde stappen in kaart gebracht en spreekt het college over haar Europese ambities. Hier wordt de keuze over voortgang deelname aan EuropaPact na 2027 ook besproken.

Overige ontwikkelingen

Algemene uitkering

Jaar 2025

De algemene uitkering uit het gemeentefonds inclusief integratie uitkering voor het Sociaal Domein voor 2025 bedraagt zowel op begroting- als rekeningbasis € 78 miljoen. Begroting en jaarrekening zijn gebaseerd op de septembercirculaire 2025 en de laatste specificatie van 2025 op basis van de decembercirculaire 2025.

Uitkering vorige dienstjaren (2022, 2023 en 2024)

In 2025 is er nog een aantal mutaties over de jaren 2022, 2023 en 2024 doorgevoerd. Voor de jaarrekening 2025 levert dit per saldo een nadelige ontwikkeling op van € 775.000.

We lichten hier in het bijzonder het nadeel voor 2024 toe met betrekking tot de maatstaven lage inkomens met drempel en inkomens met laag opleidingsniveau en drempel én de suppletie uitkering huishoudens met laag inkomen, omdat de correctie in 2025 over 2024 een grote nadelige impact van in totaal € 707.000 heeft op de algemene uitkering over oude dienstjaren.

De correctie voor lage inkomens met drempel c.a. in de algemene uitkering van het gemeentefonds voor het jaar 2024 betreft een herziening van de verdeelmaatstaf 'huishoudens met laag inkomen (boven de drempel)', die de afgelopen jaren zorgde voor grote verschillen tussen gemeenten. Vanaf 2025 wordt deze maatstaf gebaseerd op een driejarig voortschrijdend gemiddelde in plaats van het aantal huishoudens met een laag inkomen op 1 januari van het voorgaande jaar, wat de grote fluctuaties in de komende jaren moet dempen en moet gaan leiden tot stabiliteit.

Het Rijk is van mening dat met deze correcties de verdeling van het gemeentefonds eerlijker en voorspelbaarder maakt voor gemeenten met een vergelijkbare armoedeproblematiek.

Bij een herziening is er altijd sprake van voordeel- en nadeelgemeenten. Deze herziening levert voor onze gemeente helaas een nadeel op. De berekening van de algemene uitkering voor de jaren vanaf 2025 is gebaseerd op de nieuwe maatstaven.

Het betreft de volgende mutaties m.b.t. de verschillende jaren:

Jaar 2022

- Actualisering uitkeringsfactor met 3,0 punt 101.000 V
 - Actualiseren WOZ-waarden 7.000 V
- 108.000 V**

Jaar 2023

- Actualisering inkomens met laag opleidingsniveau en drempel **55.000 V**

Jaar 2024

- Actualisering lage inkomens en inkomens met laag opleidingsniveau en drempel 479.000 N
- Actualisering suppletie uitkering huishoudens met

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

laag inkomen	228.000 N
• Actualisering decentralisatie uitkering jeugdhulp AZC	23.000 N
• Verlaging uitkeringsfactor met 3,0 punt	151.000 N
• Actualisering aantallen bijstandsonvangers	56.000 N
• Actualisering diverse maatstaven	1.000 N
	938.000 N
Totaal 2022, 2023 en 2024	775.000 N

Ontwikkeling personeelskosten

Er is het afgelopen jaar meer geld uitgegeven aan salarissen en inhuur dan verwacht werd bij de begrotingswijzigingen van oktober en december. Dit heeft geleid tot een voordelig resultaat van € 96.000. Dit betreft zowel de salariskosten van vaste en tijdelijke medewerkers, de kosten van inhuur op formatie, verkoop/koop vakantiedagen en de kosten van voormalig personeel, onder aftrek van ontvangen vergoedingen en aanvullende gelden. De totale begroting voor de personeelskosten bedroeg € 34,5 miljoen.

De afwijking is zoals onderstaand verdeeld over de programma's.

Personeelskosten analyse	verschil
Programma 0	€ 443.605 V
Programma 1	€ -124.041 N
Programma 2	€ -103.052 N
Programma 3	€ -56.124 N
Programma 4	€ -11.180 N
Programma 5	€ 69.891 V
Programma 6	€ 498.308 V
Programma 7	€ -237.774 N
Programma 8	€ -279.309 N
Overhead	€ -104.460 N
Totaal verschil	€ 95.864 V

De personeelskosten zijn geanalyseerd naar aard van de kosten en die is als volgt. Onderstaand worden de grootste verschillen toegelicht.

Salariskosten huidig personeel

De begroting voor de salariskosten huidig personeel was vastgesteld op € 27,6 miljoen. De realisatie voor 2025 komt uit op 27,5 miljoen. Dit betekent een positief resultaat van € 109.000 op basis van de salariskosten huidig personeel.

Inhuur personeel

In 2025 was de opdracht gegeven om zo weinig mogelijk inhuur op vacature ruimte aan te nemen en aan te houden. Dit heeft er in 2025 voor gezorgd dat er een uitstroom van 83 inhuur medewerkers was en tegelijkertijd een instroom van 66 medewerkers. Wel zijn de

inhuurkosten hoger dan begroot. Dit komt doordat de uurtarieven van inhuur personeel hoger ligt dan vast personeel. Dit veroorzaakt een overschrijding van € 561.000.

Inhuur ziekte

De primitieve begroting voor het centraal ziektebudget was vastgesteld op € 607.000. In de oktoberwijziging is het centraal ziektebudget verhoogd naar 6% van de salariskosten. Hiermee hebben we het centraal ziektebudget voor 2025 begroot op € 1.725.000. Daarbij hebben we ook de ontvangen uitkeringen begroot op € 276.000. De realisatie van de kosten voor ziektevervanging bedragen in 2025 € 1.298.000. Het gros hiervan vond plaats via externe inleen. De ontvangen uitkeringen bedroegen € 274.000. Per saldo hebben we hierop een voordeel van € 351.000.

Ontvangen vergoeding uitlenen personeel

Voor het uitlenen van personeel ontvangen wij een vergoeding. Hier is in de begroting geen rekening mee gehouden. Voor 2025 betekent dit een voordeel van € 239.000 ten opzichte van de begroting.

Voorlopige aanslag Vennootschapbelasting

In de begroting houden we geen rekening met de te betalen vennootschapbelasting, omdat deze hoofdzakelijk is gerelateerd aan de opbrengsten van de bouwgrondexploitatie. Deze opbrengsten betreffen zogenaamde incidentele baten en tellen niet mee voor het structureel materieel evenwicht van de begroting. om die reën nemen we ook de te betalen vennootschapbelasting niet mee. Voor de jaarrekening betekent dit een nadeel van € 115.000.

Hogere contributie VNG en VFG

In de begroting was geen rekening gehouden met de benodigde indexering van de contributiebijdragen aan de VNG en VFG voor het jaar 2025. Voor de jaarrekening betekent dit een nadeel van € 43.000.

Administratieve verrekening btw correcties jaarrekening 2025

In 2025 heeft Fiscaliade voor ons een onderzoek gedaan naar het correct toepassen van de verschillende btw percentages. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat de zogenaamde mengpercentages voor de btw in ons voordeel konden worden aangepast. Dit betreft een verlaging van de zogenaamde kostprijsverhogende btw. Er is voor de jaarrekening 2025 gekozen om deze correctie getotaliseerd in programma 0 op te voeren en niet via talloze boekingen binnen alle programma's. Voor de jaarrekening 2025 betekent dit een eenmalig voordeel van € 208.000.

Kosten leegstaande scholen Tytsjerk en Jistrum

Voor de voormalige schoolgebouwen in Tytsjerk en Jistrum die zijn opgegaan in beide multifunctionele centra zijn nog aanzienlijke kosten gemaakt voor objectbeveiliging en onderzoeken voor de geplande sloop van deze gebouwen. Met deze kosten was in de begroting geen rekening gehouden. Dit levert voor de jaarrekening een nadeel op van € 71.000.

Hogere OZB opbrengst

Bij het bepalen van het tarief (begin oktober t-1) wordt een inschatting gemaakt van de ontwikkeling van het accres, oftewel de waardemutatie van alle WOZ objecten per categorie. Op dat moment zijn de definitieve taxaties nog niet afgerond. Deze worden doorgaans pas aan het einde van het jaar of begin van het nieuwe jaar vastgesteld. Daarnaast wordt een inschatting gemaakt van de effecten van bezwaar en beroepsprocedures, die eveneens van invloed zijn op de uiteindelijke WOZ waarden. De in de begroting opgenomen bedragen zijn derhalve gebaseerd op de best mogelijke inschatting op dat moment. Deze factoren leiden dus tot verschillen in de uiteindelijk gerealiseerde opbrengsten uit de OZB voor de jaarrekening.

Voor de jaarrekening 2025 is er sprake van een voordelige ontwikkeling van € 66.000.

Afboeken oude balansposten

Bij de beoordeling van de oude balansposten in het kader van de jaarrekening 2025 hebben we geconstateerd, dat een paar oude verplichtingen kunnen komen te vervallen. Voor de jaarrekening 2025 betekent dit per saldo een eenmalig voordeel van € 68.000. Deze vervallen verplichtingen betreffen:

- Bijdrage stadsregio projecten Duorsumens (€ 22.000 V)
- Bijdrage stadsregio pilot snelvaren Burgermar (€ 14.000 V)
- Bijdrage stadsregio ten behoeve van coöperatie Burgum (€ 2.500 N)
- Bijdrage stadsregio ten behoeve van doarpsbelangen Hurdegaryp (€ 1.000 N)
- Energiecoaches (€ 2.500 N)
- Kosten energiecoaches 2022 (€ 55.000 V)
- Subsidie sichtberens Fryske taal (€ 17.000 N)

Ontwikkeling voorziening APPA

Op basis van de recente berekening van de actuariële waarde van de pensioenaanspraken van wethouders en voormalige wethouders is beoordeeld in hoeverre aanpassing nodig is van de voorziening APPA. Deze berekeningen worden gemaakt aan de hand van de wettelijke factoren voor individuele waardeoverdracht naar de situatie van eind 2025. Hierbij wordt uitgegaan van de uitgangspunten circulaire 'aanpassingen pensioenen en inhoudingen APPA, van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Voor onze gemeente betekent dit dat wij de voorziening APPA kunnen verlagen met € 198.000. Voor de jaarrekening een voordelige ontwikkeling. Daarnaast was in de begroting opgenomen dat de voorziening zou worden bijgestort met € 1,2 mln. Hierop heeft een correctie plaatsgevonden van eveneens €198.000, wat een voordeel oplevert in de jaarrekening.

Lagere uitnames algemene reserve en reserve overlopende posten

In de (bijgestelde) begroting was rekening gehouden met diverse uitnames uit de algemene reserve en de reserve overlopende posten, die uiteindelijk niet in 2025 (volledig) nodig waren. Dit betrof ondermeer:

- Dorpenbudget (€ 227.000)
- Klimaatmiddelen transitievisie warmte (€ 200.000)
- Subsidies verduurzaming sport (€ 790.000)

- Aanpassing brug Eastermar (€ 137.000)

Voor dit programma betekent het een nadeel van € 2.476.000, echter binnen de diverse programma's hebben de uitgaven ook niet plaatsgevonden. Binnen de programma's leidt dit op deze onderwerpen tot een voordeel. Voor de jaarrekening 2025 is er per saldo geen voor- of nadeel. Daar waar nodig worden de benodigde middelen overgeheveld naar 2026.

Voorziening woningen en garageboxen

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan woningen en garageboxen. Het gereserveerde bedrag in de voorziening was te hoog voor het geplande onderhoud daarom is er € 100.000 vrijgevallen ten gunste van het jaarrekeningresultaat 2025.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
AU en overige uitkeringen gemeentefonds	-	-	-	-
Beheer overige gebouwen en gronden	555	621	854	- 232
Belastingen overig	44	44	26	18
Bestuur	2.261	3.452	3.301	150
Burgerzaken	1.973	2.670	2.301	369
Overige baten en lasten	2.684	982	746	236
OZB niet-woningen	207	282	271	12
OZB woningen	236	340	297	43
Treasury	1.006	634	614	20
Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	115	- 115
Totaal lasten	8.965	9.024	8.524	500
Baten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
AU en overige uitkeringen gemeentefonds	73.553	77.989	77.214	- 775
Beheer overige gebouwen en gronden	143	143	209	66

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Belastingen overig	70	70	65	- 5
Bestuur	-	-	313	313
Burgerzaken	621	709	728	19
Overige baten en lasten	190	935	1.010	75
OZB niet-woningen	2.614	2.624	2.633	9
OZB woningen	6.467	6.484	6.541	58
Treasury	386	536	597	61
Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-
Totaal baten	84.044	89.491	89.312	- 180
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	75.079	80.467	80.788	320

In de reserves gestort	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Mutaties reserves	-	1.488	1.488	-
Totaal lasten	-	1.488	1.488	-
Uit de reserves gehaald	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Mutaties reserves	5.037	7.158	4.682	- 2.476
Totaal baten	5.037	7.158	4.682	- 2.476
Saldo mutaties reserves	5.037	5.670	3.194	- 2.476

TOTAAL	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Lasten programma	8.965	10.511	10.012	500
Baten programma	89.081	96.649	93.993	- 2.655
Saldo programma	80.116	86.137	83.982	- 2.156

Analyse verschillen rekening – begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)	- 2.156
---	----------------

negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig

Reguliere voor- of nadelen	- 2.857
-----------------------------------	----------------

Lasten	328
---------------	------------

- Diverse ontwikkelingen	42
- Ontwikkeling personeelskosten	444
- Voorlopige aanslag Vennootschaps belasting	- 115
- Hogere contributie VNG en VFG	- 43

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Baten	- 3.185	
- Hogere OZB opbrengst	66	
- Lagere uitnames algemene reserve en reserve overlopende posten	- 2.476	
- AU oude dienstjaren (2022, 2023 en 2024)	- 775	
<u>Incidentele voor- of nadelen</u>		701
Lasten	335	
- Lagere storting voorziening APPA	198	
- Administratieve verrekening btw correcties jaarrekening 2025	208	
- Kosten leegstaande scholen Tytsjerk en Jistrum	- 71	
Baten	366	
- Afboeken oude balansposten	68	
- Vrijval bovenmatigheid voorziening woningen	100	
- Vrijval voorziening APPA	198	

Verbonden Partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Verbonden partij

<u>Naam</u>	<u>Vestigingsplaats</u>
BNG Bank NV	Den Haag
Vitens NV	Zwolle
Werkmaatschappij Achtkarspelen-Tytsjerksteradiel	Buitenpost / Burgum

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Taakveld 00. Bestuur en ondersteuning

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ■

Apparaatskosten

Kosten per inwoner

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2025]	
Rekening 2025	1093,33	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	769,80		
Rekening 2024			

(Totale apparaatskosten 2025 bedraagt 36.080 mln. Op 33.000 inwoners wordt de meetwaarde 1.093. Het wijkt af ten op zichten van referentieperiode 2023. Dit komt mede door de ontvlechting en verouderde gegevens 2023.)

Nederland	Nederland		
Rekening 2025		Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025			
Rekening 2024			

Bezetting

Bezetting in fte per 1.000 inwoners

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2025]	
Rekening 2025	12,92	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	9,70		
Rekening 2024			

(Totale bezetting 426 FTE op circa 33.000 inwoners)

Nederland	Nederland		
Rekening 2025		Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025			
Rekening 2024			

Externe inhuur

Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2022]	
Rekening 2025	17,50	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	17,50		
Rekening 2024			

Nederland	Nederland		
Rekening 2025		Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025			
Rekening 2024			

Formatie

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Het aantal fte per 1.000 inwoners

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2025]	
Rekening 2025	10,26	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	9,30		
Rekening 2024			
(Formatie 2025 338 FTE op afgerond 33.000 inwoners)			
<hr/>			
Nederland	Nederland		
Rekening 2025		Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025			
Rekening 2024			
<hr/>			

Veiligheid

Veiligheid is het aanwezig zijn van orde en rust in het publieke domein en van bescherming van leven, gezondheid en goederen tegen acute en dreigende aantastingen. Onveiligheid is te omschrijven als alles wat inbreuk op veiligheid maakt. Die inbreuken kunnen zowel feitelijke aantastingen zijn maar ook gevoelens van onveiligheid.

Het programma Veiligheid omvat alle gemeentelijke activiteiten op het gebied van handhaving van de openbare orde, bevordering van de veiligheid en activiteiten rondom de bijzondere wetten. Hieraan wordt op verschillende manieren vormgegeven door het stellen van regels, het maken van beleid, uitvoering geven aan handhaving, organisatie van de crisisbeheersing, de brandweer en de samenwerking met de politie.

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

- 1.1 Crisisbeheersing en brandweer
- 1.2 Openbare orde en veiligheid

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2025 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2025 (jaren 2025–2028) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Overige ontwikkelingen

Leges drank- en horeca evenementen

De opbrengsten van de leges drank- en horeca evenementen zijn in 2025 € 71.000 lager dan begroot. De reden hiervoor is voornamelijk gelegen in de hogere tarieven waar in de begroting mee is gerekend. De realisatie is gebaseerd op lagere tarieven waardoor de opbrengsten in 2025 lager zijn dan begroot.

Oorspronkelijk is afgesproken om kostendekkende tarieven te hanteren vanaf 2023. Echter in 2023 is naar aanleiding van de begroting 2023–2026 besloten om de tarieven voor de drank- en horeca evenementen niet te verhogen. Hierbij is afgesproken om voor 2025, op basis van het eerder afgesproken uitgangspunt van 100% kostendekkendheid (en het ingroeipad), ruim voor de Kadernota 2024–2027 de haalbaarheid en wenselijkheid van de stijging van de tarieven goed in beeld te brengen. Dit heeft niet plaatsgevonden waardoor deze onderschijding zichtbaar wordt in de jaarrekening.

Oekraïnegelden

Voor de opvang van de Oekraïners wordt door het rijk op drie manieren een vergoeding gegeven. Voor leefgeld particuliere opvang en transitiekosten gebouwen is dat een 100% dekkende vergoeding. Daarnaast wordt voor de gemeentelijke opvang een normvergoeding verstrekt op basis van een gerealiseerde opvangplek per dag. Op basis van de SISA-verantwoording 2025 is gebleken dat wij recht hebben op een vergoeding van het Rijk van € 4.668.000. Deze vergoeding is nagenoeg gelijk aan het voorschot dat was verkregen. Ten opzichte van het voorschot (op basis van gemiddelden) hebben wij nagenoeg dezelfde opvangplekken gerealiseerd over eenzelfde aantal dagen waardoor de vergoeding ongeveer gelijk is. De totale baten voor 2025 zijn € 265.000.

De totale lasten voor 2025 zijn – € 864.000. Het nadeel is met name ontstaan doordat de lasten omhoog zijn gegaan ten opzichte van de begroting. Dit wordt veroorzaakt doordat dit jaar onder andere de kosten van het leerlingenvervoer voor Oekraïense leerlingen en de verstrekking van het minimabeleid niet waren mee begroot. Daarnaast is er ook een overschijding te zien in de kosten van het inhuur personeel, dit werd veroorzaakt door ziekte en diverse personeelwijzigingen die elkaar hebben overlapt. In de jaarrekening volgt dat het saldo in dit programma uiteindelijk – € 598.000 is geworden.

Veiligheidsregio Friesland; brandweer en crisisbeheersing

Vanuit de Veiligheidsregio Friesland heeft er een verrekening plaats gevonden m.b.t. brandweer. Hiervoor is een bedrag van € 18.000 ontvangen, waar in de begroting geen rekening mee was gehouden.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Crisisbeheersing en brandweer	2.619	2.632	2.619	12
Openbare orde en veiligheid	688	4.736	5.633	- 897
Totaal lasten	3.306	7.368	8.253	- 885
Baten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Crisisbeheersing en brandweer	-	-	17	17
Openbare orde en veiligheid	89	4.866	5.064	198
Totaal baten	89	4.866	5.082	215
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	- 3.217	- 2.501	- 3.171	- 670

Analyse verschillen rekening – begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)	- 670
<i>negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig</i>	
Reguliere voor- of nadelen	- 195
Lasten	- 124
- Ontwikkeling personeelskosten	- 124
Baten	- 71
- Lagere opbrengsten leges drank, horeca en evenementen	- 71
Incidentele voor- of nadelen	- 475
Lasten	- 761
- Diverse verschillen per saldo	103
- hogere lasten opvang Oekraïners	- 864

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Baten	286
- Diverse verschillen per saldo	4
- Hogere baten brandweer	16
- Hogere bijdrage opvang Oekraïners	266

Verbonden Partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Verbonden partij

Naam

Veiligheidsregio Fryslân

Vestigingsplaats

Leeuwarden

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Taakveld 01. Veiligheid

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ■

Misdrijven – Diefstal uit woning per 1.000 inwoners

Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	1,70	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	1,50		
Rekening 2024	1,50		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	1,20	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	1,30		
Rekening 2024	1,30		

Misdrijven – Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners

Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	1,70	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	2,60		
Rekening 2024	2,60		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	4,30	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	4,30		
Rekening 2024	4,20		

Misdrijven – Vernieling en beschadigingen (in de openbare ruimte)

Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	2,60	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	3,40		
Rekening 2024	3,40		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	5,70	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	5,80		
Rekening 2024	5,80		

Misdrijven – Winkeldiefstal per 1.000 inwoners

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	,90	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	,80		
Rekening 2024	,80		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	2,20	Ontwikkeling	Prognose

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Begroting 2025	2,50
Rekening 2024	2,50

Verwijzingen Halt

Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straft. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	4,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	6,00		
Rekening 2024	6,00		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	9,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	9,00		
Rekening 2024	9,00		

Verkeer, vervoer en waterstaat

Het programma Verkeer, vervoer en waterstaat omvat de aanleg, het beheer en onderhoud van (water-) wegen en straten c.a., openbare verlichting en verkeersveiligheid. Het programma is gericht op het mogelijk maken van een veilige deelname aan het verkeer en een sober en doelmatig beheer van de openbare ruimte, met inachtneming van en respect voor de aanwezige (unieke) kwaliteiten.

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

- 2.1 Verkeer en vervoer
- 2.3 Recreatieve havens
- 2.4 Economische havens en waterwegen

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2025 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2025 (jaren 2025–2028) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

2e fase Gebiedsontwikkeling De Centrale As

Wat wilden we?

De Gebiedsontwikkeling zorgt ervoor dat De Centrale As goed wordt ingepast in het landschap en moet daarnaast zorgen voor een “plus” voor het gebied. Deze “gebiedsplus” is als een soort van compensatie toegezegd aan de streek en kent zogenaamde fase 1 en fase 2 maatregelen. Het college heeft ingestemd met de maatregelen voor beide fasen en voor fase 1 is tevens de gemeentelijke cofinanciering (50%) geregeld.

Voor de fase 2 maatregelen is er nog geen gemeentelijke cofinanciering geregeld. Deze wordt op basis van de laatste informatie van de Provincie geraamd op € 125.000 voor het realiseren van:

- Z38; aanleg recreatieve voorzieningen natuurgebied De Leijen
- Z42; aanleg recreatieve voorzieningen natuurgebied De Súdermar
- M54; Aanleg wandelpad Rijksweg Noardburgum

Voor incidentele lasten hanteren we de lijn dat deze ten laste van de Algemene Reserve worden gebracht.

Wat hebben we bereikt?

Als gevolg van personele capaciteit (onder andere ziekte en ontvlechting) zijn deze projecten niet geprioriteerd. Vanaf het vierde kwartaal is externe capaciteit voor dit project beschikbaar gekomen (voor ziektewaarneming) en is begonnen met actualiseren van te benaderen externe belanghebbenden (grondeigenaren, en dergelijke).

In 2026 zullen voor het project noodzakelijke externe partijen, grondeigenaren worden benaderd. Vervolgens zal bij instemming van de belanghebbenden, verdere plandetaillering, vergunningaanvragen en tenslotte opstellen bestek/aanbesteding plaatsvinden.

Per aanvang 2026 wordt duidelijk dat de provincie niet van zins is de cofinanciering te verlengen. Het provinciale deel van de gelden zal wél zijn weg vinden naar natuurgebied Súdemar (e.a.), welke delen qua recreatieve voorzieningen valt te realiseren. Mogelijk kan de gemeente hierin nog (operationeel of geldelijk) een rol spelen, hierover lopen nog ambtelijke gesprekken waarna hierover eventueel besluitvorming kan plaatsvinden.

Aanpak fietsverbinding Damsingel naar de van Harinxmaweg

Wat wilden we?

De bedrijven Sonac en Noppert hebben een probleem voorgelegd dat zij ervaren met fietsers die de route over het bedrijventerrein Sumar nemen. In gezamenlijk overleg is het probleem geanalyseerd en onderzocht op welke wijze iets aan de situatie gedaan kan worden.

De oplossing die is onderzocht is erop gericht om het bedrijventerrein voor fietsende werknemers vanuit Burgum wel toegankelijk te houden, maar deze minder aantrekkelijk te maken voor doorgaand fietsverkeer. Dit kan door de huidige fietsverbinding vanaf de Van Harinxmaweg naar beneden richting bedrijventerrein op te heffen en een nieuwe verbinding aan te leggen die vanaf de Van Harinxmaweg terug buigt (en afdaalt) richting het kanaal. Recreatief fietsverkeer kan zo de route linksaf vervolgen via het aquaduct naar Garyp en werknemers kunnen daar rechtsaf naar het bedrijventerrein fietsen.

De totale kosten van de genoemde aanpassing in de fietsroute van de Van Harinxmaweg naar het bedrijventerrein Sumar zijn geraamd op € 125.000. Met de betrokken bedrijven is nog niet gesproken over een verdeling van deze kosten.

Het maximale financiële effect (uitgaande van € 125.000) voor de gemeente bedraagt € 5.000.

Wat hebben we bereikt?

Het plan is in overleg met bedrijven opgesteld en een ontwerp is uitgewerkt. Berekeningen met betrekking tot grondverzet zijn uitgevoerd. Raming is opgesteld en sluit aan bij het begrote bedrag.

De laatste afstemming met de bedrijven vindt plaats. De uitvoering vindt vervolgens in 2025 plaats.

Aanpassingen brug Eastermar

[Kadernota 2022 – nr. 02.04]

Wat wilden we?

De brug Eastermar wordt bediend vanuit de bedienpost Schuilenburg. Deze bedienpost van Rijkswaterstaat wordt op termijn gesloten. De gemeenteraad heeft eerder dit jaar besloten de beweegbare brug in stand te houden, maar wel grondig te renoveren. We gaan de brugbediening op afstand verplaatsen naar, dan wel geschikt maken voor, aansluiting op de provinciale bedienpost It Swettehûs in Leeuwarden.

Bovendien moet groot onderhoud uitgevoerd worden aan de brug. Het groot onderhoud is enerzijds nodig op basis van de onderhoudstoestand, anderzijds moeten er in combinatie met de aanpassing van de brugbediening op afstand aanpassingen gedaan worden om te blijven voldoen aan wet- en regelgeving.

Wat hebben we bereikt?

De voorbereiding om groot onderhoud uit te voeren en de bediening geschikt maken voor aansluiting op bedienpost It Swettehûs is gereed om aan te besteden. Op 22 januari 2026 heeft de raad extra krediet beschikbaar gesteld. De aanbesteding is inmiddels gestart en er wordt gekoerst op de start van de werkzaamheden op 1 oktober 2026.

Beheerplan wegen

[Kadernota 2025 – nr. 02.03]

Wat wilden we?

Het Kwaliteitsplan Wegen is op 20 juni 2024 door de raad vastgesteld. In dit Kwaliteitsplan wegen is door de raad bepaald aan welk onderhoudsniveau de verschillende wegen in onze gemeente moeten voldoen. Vervolg op het Kwaliteitsplan wegen is het Beheerplan wegen waarin nader wordt uitgewerkt hoe het onderhoud moet worden uitgevoerd om het vereiste kwaliteitsniveau te continueren of te bereiken. Hierin wordt ook getoetst of het bestaande onderhoudsbudget voldoende is voor de gestelde eisen.

Op dit moment wordt het Beheerplan wegen opgesteld in samenwerking met Antea Group. Planning is om het beheerplan in Q4 2024 aan de raad voor te leggen ter besluitvorming.

Wat hebben we bereikt?

Er wordt jaarlijks uitvoering gegeven aan het wegenbeheerplan. De wegen worden vooraf geïnspecteerd door middel van een globale visuele weg inspectie conform de CROW richtlijnen. Hierop wordt door de wegbeheerder een maatregeltoets uitgevoerd wat resulteert in een uitvoeringsplan. Het uitvoeringsplan is voor 2026 met name gericht op het opwaarderen van het kwaliteitsniveau van enkele fietspaden. Daarnaast zullen de werkzaamheden gericht zijn op kleinere onderhoudsmaatregelen om grote vervangingsopgaven op termijn eerst uit te stellen.

Wat wilden we?

Het Gemeentelijk Mobiliteitsprogramma Tytsjerksteradiel is op 20 juni 2024 vastgesteld door de raad. De financiële effecten zijn vertaald in de meerjarenbegroting 2025–2028.

Het hoofddoel van het Gemeentelijk Mobiliteitsprogramma is het realiseren van een veilig, betrouwbaar en duurzaam verkeers- en vervoerssysteem voor iedereen en voor alle vervoersmiddelen. Dit is overigens een gezamenlijke verantwoordelijkheid van weggebruikers en beheerders van de infrastructuur. De gemeente Tytsjerksteradiel kenmerkt zich door een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. We zetten volop in op behoud daarvan, door in te zetten op duurzame mobiliteit. Dit is ook een doorvertaling van de aspecten uit de Omgevingsvisie van Tytsjerksteradiel en de Regionale Mobiliteitsvisie 'Ferbining'.

Deze visie op hoofdlijnen is vertaald in strategische opgaven op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid. Daarbij speelt ook gezondheid van de inwoners een belangrijke rol. De bereikbaarheid voor het autoverkeer is binnen de gemeente relatief goed op orde. We zetten de komende periode met name in op de verbetering van verkeersveiligheid waarbij de kwetsbare verkeersdeelnemers extra aandacht krijgen. Ook stimuleren we lopen, fietsen en het openbaar vervoer en de combinatie van verschillende vervoersmiddelen. Dit doen we om onze inwoners te verleiden om minder gebruik te maken van de auto. Dit heeft niet alleen maar een positief effect op de duurzaamheid maar heeft ook een positieve invloed op de gezondheid en de verblijfskwaliteit van onze inwoners.

Wat hebben we bereikt?

Infrastructuur rondom Pont Prinses Margrietkanaal Bergumermeer–Sumar

Wat wilden we?

De realisatie van een pontverbinding tussen Burgum en Sumar (ter hoogte van Recreatiecentrum Bergumermeer). Dit initiatief maakt onderdeel uit van de Gebiedsontwikkeling De Centrale As, fase 2. Het project is tot stand gekomen met een stichting (i.o), waarin de lokale mienskip participeert. De aanleg van de pontverbinding, nabij de Burgumer Mar, versterkt de toeristisch–recreatieve (infra)structuur in de gemeente. Dit initiatief past binnen de ambitie van het gebiedscluster Burgumer Mar, welke is opgenomen in het toeristisch–recreatieve beleidsplan “Tytsjerksteradiel, folle mear om te ûntdekken”.

Door het ontbreken van de financiële middelen heeft het project een tijd stilgelegen. Het project kan nu een vervolg krijgen en moet weer worden geactiveerd. Provincie en gemeente zijn gezamenlijk 50/50% verantwoordelijk voor de randvoorwaardelijke zaken van de pontverbinding: de fietspaden en de aanlandingsplaatsen aan de noord– en zuidkant van het Prinses Margrietkanaal. De stichting i.o. is verantwoordelijk voor de aanschaf van de pont. De stichting i.o. zal via een scholenproject een pont laten bouwen op hun kosten. Daarnaast is de stichting i.o. verantwoordelijk voor de exploitatie van het geheel (inclusief beheer en onderhoud). De aangenomen motie wordt meegenomen bij de verdere uitvoering.

De totale kosten voor de gemeente Tytsjerksteradiel worden geschat op € 340.000. De provincie investeert eveneens € 340.000 zodat er een totaalbudget ontstaat van € 680.000. Dit onderwerp classificeren wij als incidenteel. Voor incidentele lasten hanteren we de lijn dat deze ten laste van de Algemene Reserve worden gebracht.

Wat hebben we bereikt?

In 2024 is veel werk verzet om de benodigde participatie van de gemeenschap te begeleiden en verder te brengen. Doel van die fase was met name het verkrijgen van unanimitieit met betrekking tot de randvoorwaarden van het project, het verder verkennen en uitwerken van de mogelijkheden van de initiatiefnemers en de entiteit die de pont op termijn in de vaart moet brengen (en houden). De gezochte unanimitieit en eenheid is in 2024 bereikt, dit was in de tweede helft van 2024 aanleiding om een aanvang te maken met het concept–voorontwerp van technische varianten/uitwerking.

De verdere uitwerking van het concept–voorontwerp van de technische varianten/uitwerking is benodigd om zowel ruimtelijke procedures te kunnen doorlopen, als om een definitieve kostenstudie te kunnen maken. De verwachting is dat deze fase in het tweede kwartaal van 2025 afgerond is.

2–2026 MBo: in de laatste fase van 2025 is duidelijk geworden dat project waarschijnlijk niet binnen budget gerealiseerd kan gaan worden. De werkgroep / initiatiefgroep zou rond 2–2026 nog een tegenraming aanbieden. Een besluit over de wijze van verdere uitwerking wordt kwartaal 1–2 2026 verwacht.

Kwaliteitsplan wegen

[Kadernota 2025 – nr. 02.02]

Wat wilden we?

Het Kwaliteitsplan wegen is op 20 juni 2024 vastgesteld door de raad.

Uit de evaluatie in het kwaliteitsplan wegen blijkt dat Tytsjerksteradiel op onderhoudsniveau nog steeds in stijgende lijn is, ondanks hogere kwaliteitseisen die aan het onderhoud gesteld worden. Denk hierbij aan bijvoorbeeld klimaatadaptatie en circulariteit.

De conclusie is daarmee dat de gemeente het goed doet. Het voorstel aan de raad is dan ook om het huidig beleid op dit moment door te zetten en beleidsmatig de beheerkwaliteit niet te verhogen. Het college ziet wel mogelijkheden om binnen de huidige budgetten de fietspaden naar het gewenste hogere niveau te brengen.

Wat hebben we bereikt?

De werkzaamheden worden jaarlijks ingepland na uitvoering van de maatregeltoets door de wegbeheerder.

Een nieuw kwaliteitsplan wegen wordt aan de raad voorgelegd in 2028.

Motie Pont Burgum–Sumar

[Kadernota 2023 – nr. M-4-8-2]

Wat wilden we?

Om by de inisjatyfnimmers foar de pont Burgum–Sumar oan te jaan dat in ynsidintele ynvestearring troch de gemeente Tytsjerksteradiel allinnich akkoart is mits de kontinuïteit fan de farrûte boarge wurde kin en der oan in oantal rânebetingsten foldien wurdt:

- De te kiezen oanlisplakken moatte yn oerlis mei alle belanghawwenden fêststelt wurde.
- Der is sprake fan in sluten eksploitaasje ynklusyf reservearringen foar ferfanging/grut ûnderhâld.
- In konsept jierplanning en frijwilligerspool binne klear foardat besluten wurdt oer de ynsidintele ynvestearring (sûnder leechrin frijwilligerspool Sûwald).
- De rie op de hichte hâlden wurdt fan de wize werop oan de rânebetingsten foldien wurde.

Op 18 augustus jl. heeft er een bestuurlijk overleg plaatsgevonden met de vertegenwoordigers van de stichting Pont PMK i.o.

De gemeente gaat, in navolging van de aangenomen motie, in gesprek met vertegenwoordigers van de dorpsbelangen, over dit initiatief en het draagvlak ervoor. De dorpsbelangen Burgum, Sumar, Eastermar, Jistrum en Noardburgum zijn uitgenodigd voor een overleg op 26 september. De vertegenwoordigers van de stichting gaan in de tussentijd verder met de actualisatie van het plan en betrekken van partners en vrijwilligers.

Wat hebben we bereikt?

Om het project verder te krijgen is hard gewerkt. In overeenstemming met de motie zijn in 2024 alle betrokkenen in meerdere sessies bijeengebracht teneinde unanimititeit en/of voor eenieder tot bereikbare compromissen te komen (zoals onder andere met betrekking tot oanlisplakken). Gesprekken met initiatiefnemers met betrekking tot organisatie jierplanning/vrijwilligers etc. gaan door. Een en ander is in voldoende mate afgerond om verder te gaan met projectvoorbereiding. Personele capaciteit (onder andere ziekte, ontvlechting) heeft wel gezorgd dat het project aan het einde van 'rek' in de planning zit (deadline voor provinciale bijdrage: 1-1-2027). De komende maanden zijn cruciaal voor het wel of niet door kunnen gaan van het project.

Er is nog een haalbaar schema. Echter zitten we wel aan de achterkant daarvan. In het eerste halfjaar van 2026 wordt beoordeeld of het project wel of niet door kan gaan.

Het proces is vervolgd met onder andere werkgroep/initiatiefgroep en Rijkswaterstaat. Alle interne begrotingen duiden op financieel niet haalbaar binnen beschikbare budget en tijd. Echter de werkgroep/initiatiefgroep wil een tegenbegroting/-voorstel doen. In afwachting daarvan moet het budget beschikbaar blijven en proberen we het proces goed te begeleiden.

Motie Uitwerking Centrumvisie Burgum

[Kadernota 2024 – nr. M-3-8-19]

Wat wilden we?

De motie behelst een verzoek om na te gaan welke mogelijkheden er zijn om met concrete maatregelen de hinder en overlast door bevoorradend verkeer te verbeteren. Daarvoor wordt bij de uitwerking van de centrumvisie in beeld gebracht hoe structureel er sprake is van een probleem. Met de HIMBO (Handel Industrie Middenstand Bergum Omstreken) zal worden geïnventariseerd wat de werkelijke bevoorradingsbewegingen zijn. Dit zal als opgave worden meegenomen bij de uitwerking van de Centrumvisie.

In het kader van het opstellen van het Mobiliteitsplan Tytsjerksteradiel kan eveneens de vraag worden meegenomen welke maatregelen het meest passend zijn bij winkelcentrum/ – straat in Burgum.

Wat hebben we bereikt?

In het vorig jaar vastgestelde Mobiliteitsplan is dit item in het uitvoeringsprogramma opgenomen.

Bij de nadere uitwerking van het Centrumplan Burgum dat in het voorjaar van 2025 plaatsvindt met alle relevante stakeholders wordt ook nadrukkelijk aandacht besteed aan dit onderwerp. Besluitvorming hieromtrent vindt in 2025 plaats.

Overige ontwikkelingen

Onderhoud gebouwen buitendienst

Het werkelijk onderhoud van de gebouwen buitendienst ligt hoger dan begroting. Dit komt door een combinatie van bouwkundig onderhoud en overig onderhoud rondom de buitendienst. Alleen het bouwkundig onderhoud is begroot. Dit moet vanaf 2027 worden gesplitst en bijgesteld. Totaal nadeel € 32.000.

Onderhoudskosten wegen

Het klein onderhoud wegen is € 71.000 hoger uitgevallen door meer kleine noodzakelijke reparaties aan de weg uitgevoerd door de aannemer en meer inzet van de mobiele kraan voor bermonderhoud. Daarnaast is het surplus aan straatwerkvergoeding van € 46.000 in de voorziening onderhoud wegen gestort. Dit leidt in totaal tot € 117.000 hogere onderhoudskosten voor wegen.

Ontwikkeling bruggen

De brug in Eastermar werd in 2025 weer handmatig bediend. Hierdoor was er vrijval van het budget van de bedieningskosten op afstand door Rijkswaterstaat van € 18.000. De

personeelskosten voor de handmatige bediening maken onderdeel uit van ontwikkeling personeelskosten en bedroegen ruim € 80.000.

Daarnaast waren de onderhoudskosten voor bruggen € 10.000 lager i.v.m. de geplande renovatie van de brug Eastermar. Het acute mankement met de draaipunten van de brug Eastermar kwam pas eind 2025 naar voren en is in het voorjaar van 2026 hersteld.

Totaal voordeel op kosten bruggen (exclusief personeel) is € 28.000.

Openbare verlichting

Het stroomverbruik voor openbare verlichting is te laag begroot doordat voordeel in het verbruik door inpassing van LED al volledig was ingerekend en de uitvoering van vervanging LED armaturen vertraging opliep in 2025. Daarnaast is er extra onderhoud gepleegd. Het totaal nadeel bedroeg € 45.000.

Straatwerkvergoeding bij kabels en leidingen

Bij de aanleg van kabels & leidingen wordt straatwerkvergoeding betaald voor herstel van straatschade na de garantieperiode van de aannemer. Aliander is in onze gemeente bezig met het netverzwaringprogramma NuLelie. De ontvangen straatwerkvergoeding hieruit was nog € 46.000 hoger dan de bijgestelde begroting.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Verskil
Economische havens en waterwegen	208	219	208	11
Recreatieve havens	290	292	359	- 67
Verkeer en vervoer	4.725	4.330	4.552	- 223
Totaal lasten	5.223	4.841	5.119	- 278
Baten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Verskil
Economische havens en waterwegen	30	63	58	- 5
Recreatieve havens	104	160	159	- 1
Verkeer en vervoer	486	703	746	44
Totaal baten	619	925	963	38
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	- 4.603	- 3.915	- 4.156	- 241

Analyse verschillen rekening – begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)		- 241
<i>negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig</i>		
Reguliere voor- of nadelen		- 287
Lasten	- 279	
- Lagere kosten bruggen	28	
- Hogere onderhoudskosten wegen	- 117	
- Ontwikkeling personeelskosten	- 103	
- Hogere lasten openbare verlichting	- 45	
- Meer onderhoud gebouwen buitendienst	- 32	
- Overige verschillen	- 10	
Baten	- 8	
- Overige verschillen	- 8	
Incidentele voor- of nadelen		46
Baten	46	
- Hogere straatwerkvergoeding kabels en leidingen	46	

Verbonden Partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Verbonden partij

<u>Naam</u>	<u>Vestigingsplaats</u>
Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân, OVEF	Leeuwarden

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Economie

Wij willen de lokale economie vitaal houden en toekomstbestendig maken. Daarbij werken wij zoveel mogelijk samen met ondernemers(verenigingen), het onderwijs en andere overheden in de regio en provincie. Het economisch beleid van onze gemeente is gericht op:

- Het versterken van het ondernemersklimaat, om daarmee de werkgelegenheid te behouden en te vergroten;
- Samen met onze ondernemers inspelen op veranderingen, waarbij het zwaartepunt ligt bij verduurzaming en circulariteit;
- Via de regionale samenwerking (Versnellingsagenda en ANNO) uitdagingen aanpakken op de thema's zoals onderwijs–arbeidsmarkt en innovatie–ondernemerschap.

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

- 3.1 Economische ontwikkeling
- 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- 3.4 Economische promotie

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2025 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2025 (jaren 2025–2028) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Aanjagen toerisme

[Kadernota 2022 – nr. 03.05]

Wat wilden we?

Met het Beleidsplan Recreatie en Toerisme is een kwalitatief sterk uitgangspunt gemaakt voor de periode tot 2030 dat past bij onze gemeente. Van belang is nu de uitvoering te implementeren in het werkveld.

Wij zoeken die ondernemers die in staat zijn tot nieuwe initiatieven om de parels in onze gemeente goed te benutten en andere ondernemers in producten en activiteiten betrekken. Deze ondernemers verdienen faciliteiten van de gemeente om het nieuwe beleid met bijbehorende uitvoeringsagenda om te zetten in daden. Deze faciliteiten kunnen zeer divers zijn. Door juist de ondernemers hierin het voortouw te geven kan een vliegwieleffect ontstaan, dat zichzelf gaat versterken.

Daarom is financiële ondersteuning vanuit de gemeente vooral in de beginfase van belang. Het gewenste effect is een aanzienlijke toename van toeristen en verbreding van het recreatieve aanbod die ook de inwoners ten goede komt.

We stellen voor om hiervoor een incidenteel budget ter hoogte van jaarlijks € 45.000 gedurende drie jaren beschikbaar te stellen en ten laste te brengen van de algemene reserve. De verwachting is gerechtvaardigd dat als gevolg van de uitvoering de bijdragen toeristenbelasting zullen toenemen.

Wat hebben we bereikt?

Het toegekende budget t/m 2026, zoals onder oorspronkelijke planning beschreven, is inmiddels zinvol besteed. Dit aan activiteiten en stimuleringsprojecten om het ondernemerschap in de gemeente te versterken en samenwerking tussen ondernemers onderling te versterken.

Samenvattend hebben we de afgelopen jaren, de gelden t/m 2026, ingezet voor:

- Het aanjagen van ondernemers via inspiratiebijeenkomsten om nieuw aanbod te gaan bieden, in samenwerking met elkaar.
- Informatiebijeenkomsten over duurzaam ondernemen in de gastvrijheidssector
- Subsidieregeling voor ondernemers voor activiteiten welke aansluiten bij het beleidsplan
- Ontwikkelen van een visie op de gastvrijheidssector in Earnewâld, welke uiteindelijk tot een totale dorpsvisie is doorontwikkeld

- Het ontwikkelen van een meerdaagse beleefroute in de clusturs Burgum om 'e Mar en de Trynwâlden (gereed 2026). waarbij de beleefroute het middel vormt om ondernemers en dorpen aan elkaar te verbinden en gezamenlijk aanbod te creëren. In samenhang hiermee worden deze clusters op de kaart gezet en gaat dit leiden tot extra overnachtingen en dagrecreanten.

Met ingang van 2027 is er geen ontwikkelbudget meer beschikbaar voor toerisme en recreatie. Het beleidsplan recreatie en toerisme loopt tot 2031. Met het voorgaande budget t/m 2026 hebben we een goede start gemaakt en de eerste resultaten behaald. Om het beleid echter verdergaand uit te kunnen voeren zijn verdere ontwikkelgelden nodig.

Bedrijventerreinen

[Kadernota 2025 – nr. 03.02]

Wat wilden we?

In het raadsprogramma heeft de raad aangegeven aan de slag te willen met een nieuw bedrijventerrein voor de gemeente Tytsjerksteradiel.

In april 2023 is de startnotitie door de gemeenteraad vastgesteld voor een verkenning naar een nieuw regionaal bedrijventerrein. In de zomer van 2024 heeft het college de gemeenteraad de uitgewerkte ontwerpvisie voor een nieuw bedrijventerrein aangeboden. De voorkeurslocatie ligt zuidelijk van Quatrebras. Ook zijn er een tweetal terugvalopties aangegeven. De ontwerpvisie is gepubliceerd voor inspraak.

De verwachting is dat in november 2024 de visie met een reactienota zienswijzen ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de raad. Er wordt dan ook een voorstel voor het vervolg (in eerste instantie voor het proces voor verwerving) ingediend met een kostenbegroting.

Wat hebben we bereikt?

Afgerond.

Centrumvisie Burgum

[Kadernota 2025 – nr. 03.01]

Wat wilden we?

Om het winkelcentrum van Burgum actueel te houden en goed aan te laten sluiten bij alle maatschappelijke ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden, is op 15 september 2022 door de raad de centrumvisie Burgum vastgesteld. De aandachtspunten, verbeterpunten en de gewenste aanpassingen uit de 'Centrumvisie Burgum' zijn samengevat in een geprioriteerde actielijst, welke kan worden gezien als het uitvoeringsprogramma van de centrumvisie.

Deze bestaat uit:

- Verbetering van de Schoolstraat, Passaazje en Markt (actielijn 5 & 6 uit de visie)
- Planologisch veiligstellen van winkelfuncties in het kernwinkelgebied (actielijn 1)
- Verbeteren van de parkeerstructuur in het centrum (actielijnen 6 & 7)

Alle actielijnen zijn in uitvoering genomen en worden vertaald in concrete voorstellen en inrichtingsplannen met een kostenraming. Deze worden (afzonderlijk) in de loop van 2025 besluitvormend aan de raad voorgelegd.

Wat hebben we bereikt?

De actielijn 'Planologisch veiligstellen van winkelfuncties in het kernwinkelgebied (actielijn 1)' loopt.

Het planologisch veiligstellen van winkelfuncties in het kernwinkelgebied is als eerste onderdeel opgepakt. Hiervoor heeft de raad op 20 april 2023 een voorkeursbesluit voorbereidingsbesluit genomen. Uit onderzoek bleek dat er aanzienlijke financiële risico's (nadeelcompensatie) kunnen ontstaan als gevolg van op te leggen planologische beperkingen. Tegen deze achtergrond heeft de raad op 16 april 2025 het eerder vastgesteld voorbereidingsbesluit ingetrokken. De verbonden actielijnen worden meegenomen in het nog op te stellen Omgevingsplan, nadat de termijn van voorzienbaarheid (we gaan uit van minimaal 1 jaar na intrekking van het voorbereidingsbesluit) is verstreken. De voorbereidende werkzaamheden hiervoor zijn opgepakt.

De gemeenteraad heeft op 27 november 2025 een besluit genomen over het Centrumplan Burgum. Het betreft de uitwerking van de actielijnen:

- Verbetering van de Schoolstraat, Passaazje en Markt (actielijn 5 & 6 uit de visie)
- Verbeteren van de parkeerstructuur in het centrum (actielijnen 6 & 7)

Deze onderdelen krijgen een vervolg in een ander format 'Uitvoeringsplan verbeteren Schoolstraat, Passaazje en Markt' (Centrumplan).

Voor de uitwerking van deze 2 actielijnen van de Centrumvisie heeft de gemeenteraad krediet beschikbaar gesteld. In de periode 2026–2029 wordt het Centrumplan uitgevoerd.

Recreatie en toerisme

[Kadernota 2025 – nr. 03.03]

Wat wilden we?

Het Beleid en uitvoeringsprogramma 2021–2030 (Tytsjerksteradiel, folle mear om te ûntdekken) is leidend voor het programma toerisme en recreatie. De raad heeft in 2021 voor de uitvoering budget beschikbaar gesteld voor een periode van 3 jaren (2022 tot en met 2024, 3 x € 45.000). Dit beschikbare budget wordt over een wat langere periode uitgesmeerd omdat de benodigde ambtelijke capaciteit hiervoor pas vanaf het najaar van 2023 beschikbaar was (2025 € 40.000 en 2026 € 34.000).

Wat hebben we bereikt?

Het toegekende budget t/m 2026, zoals onder oorspronkelijke planning beschreven, is inmiddels zinvol besteed. Dit aan activiteiten en stimuleringsprojecten om het ondernemerschap in de gemeente te versterken en samenwerking tussen ondernemers onderling te versterken.

Samenvattend hebben we de afgelopen jaren, de gelden t/m 2026, ingezet voor:

- Het aanjagen van ondernemers via inspiratiebijeenkomsten om nieuw aanbod te gaan bieden, in samenwerking met elkaar.
- Informatiebijeenkomsten over duurzaam ondernemen in de gastvrijheidssector.
- Subsidieregeling voor ondernemers voor activiteiten welke aansluiten bij het beleidsplan.
- Ontwikkelen van een visie op de gastvrijheidssector in Earnewâld, welke uiteindelijk tot een totale dorpsvisie is doorontwikkeld.
- Het ontwikkelen van een meerdaagse beleefroute in de clusturs Burgum om 'e Mar en de Trynwâlden (gereed 2026). waarbij de beleefroute het middel vormt om ondernemers en dorpen aan elkaar te verbinden en gezamenlijk aanbod te creëren. In samenhang hiermee worden deze clusters op de kaart gezet en gaat dit leiden tot extra overnachtingen en dagrecreanten.

Met ingang van 2027 is er geen ontwikkelbudget meer beschikbaar voor toerisme en recreatie. Het beleidsplan recreatie en toerisme loopt tot 2031. Met het voorgaande budget t/m 2026 hebben we een goede start gemaakt en de eerste resultaten behaald.

Regiodeal fase II

[Kadernota 2019 – nr. 3.1 a]

Wat wilden we?

De probleemdefinitie en de ambitie is vastgelegd in de notitie 'Maak het Verschil die in de raad is besproken en vastgesteld. De ontwikkellijnen zijn uitgewerkt naar businesscasussen. waarop een programmatisch uitvoeringsprogramma van de Regiodeal fase 2 is bepaald, uitgaande van doelstellingen voor extra groei van het bruto regionaal product waarmee we onze regio vitaal kunnen houden. Deze regiodeal wordt ter besluitvorming voorgelegd aan colleges en raden.

De (nu nog concept) businesscasussen zijn gebaseerd op de ontwikkellijnen:

1. Innovatie & Ondernemerschap
2. Onderwijs & Arbeidsmarkt
3. Doorontwikkeling regionale samenwerking

De Regiodeal (fase 2) is definitief aangemeld voor de bijdrage uit de Regio-enveloppe van het Rijk. Op 24 september hebben alle (42-44) betrokken organisatie een symbolische handtekening gezet onder de Regiodeal. De verwachting is dat het Rijk in november duidelijkheid verschaft over haar bijdrage aan dit project.

De provincie Fryslan heeft de Regiodeal per brief aan de minister geduid als één van de projecten welke de provincie ook financieel steunt.

De gemeente(n) zullen hun bijdrage aan de Regiodeal ook moeten formaliseren met een besluit door de raden.

De totale bijdrage vanuit onze gemeente in de periode 2019 t/m 2024 bedraagt € 1.542.000 en verwachten wij over de jaren als volgt in te zetten:

- 2019: € 157.000
- 2020: € 257.000
- 2021 t/m 2024 € 282.000

Wat hebben we bereikt?

De Versnellingsagenda is het uitvoeringsprogramma van de Regio Deal Noordoost-Fryslân I voor de periode 2020–2025. Regio Deal I werd op 31 december 2025 formeel na vijf jaar afgerond. Het uitvoeringsprogramma Versnellingsagenda loopt, conform de Samenwerkingsovereenkomst (SOK), tot medio 2027 door. In de passieve fase waarin de Versnellingsagenda zich nu bevindt gaat het om de voortgangs- en eindbeoordeling van de nog lopende projecten. De projecten die gefinancierd werden mogen tot 31 december 2026 activiteiten uitvoeren.

De Versnellingsagenda is tot stand gekomen in een partnerschap van de gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân, en Tytsjerksteradiel, de provincie Fryslân en het Rijk. Het doel van de Regio Deal was te bouwen aan een krachtige regio Noordoost-Fryslân waar goed wonen, werken, leren en recreëren een essentiële rol krijgt.

Monitoring

Het Fries Sociaal Planbureau verzorgde de monitoring van de Versnellingsagenda. Jaarlijks werd er een Regionale Basisscan Brede Welvaart gemaakt, waarin de brede welvaartsmonitor van het Centraal Bureau voor de Statistiek werd geduid voor de regio Noordoost-Fryslân. Deze scan werd jaarlijks aangevuld met een verdiepend onderzoek dat inzoomde op een van de programmalijnen van de Versnellingsagenda en een lerende evaluatie op het niveau van de business cases binnen de programmalijnen.

In het tweede kwartaal van 2026 zal Planbureau Fryslân de eindevaluatie van de Versnellingsagenda doen. De bevindingen hiervan zullen in de andere vormen van de regionale samenwerking, zoals Regio Deal II en Nationaal Programma Vitale Regio's, verwerkt worden. Dit zal onder de aandacht van de Raad worden gebracht.

Resterende middelen

In Q1 2026 brengen we in kaart welke resterende middelen de Versnellingsagenda nog heeft na de vaststelling van subsidies. Deze middelen worden, conform de Regio Deal, opnieuw in de regio geïnvesteerd. In het Rijk Regio overleg van juni 2025 is bestuurlijk afgesproken om het verwachte restant van circa € 1 miljoen te besteden aan één cultureel project dat de regio verbindt. De uitwerking hiervan gebeurt in afstemming met de vier gemeenten en de provincie.

Dit incidentele project, gericht op regionale samenwerking, wordt gezien als een waardevolle investering voor Noordoost Fryslân. Omdat de nieuwe Regio Deal minder inzet op cultuur, vormt dit project een belangrijke aanvulling en kan het de effecten van bezuinigingen in de sector deels verzachten. De raad wordt te zijner tijd geïnformeerd over de voortgang.

De regio Noordoost-Fryslân gaat in de komende 5 jaar aan de slag met de Regio Deal Noordoost-Fryslân II. Met een gezamenlijke investering van 36 miljoen euro (18 miljoen van het Rijk en 18 miljoen van de regio) zet de regio samen met het Rijk in op wonen, mobiliteit, ondernemerschap en samenwerking om de regio toekomstbestendig en duurzaam te maken. De besluitvorming in de colleges van de betrokken overheden over het programma voor de komende jaren is in februari 2026 afgerond. Het programma heeft de titel "mei-inoar trochpakke ". Vanaf maart 2026 starten de eerste projecten.

Anders dan de eerste Regio Deal (de Versnellingsagenda) is deze tweede deal geen subsidieregeling. De projecten zijn ditmaal gericht op structurele, regionale en lokale oplossingen voor de opgaven in de regio. De ca 40 projecten – deels regionaal, deels lokaal, worden vanuit de gezamenlijke overheden aangewezen en gecoördineerd. Het gaat om een voortzetting van een jarenlange samenwerking van vier gemeenten (Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en Tytsjerksteradiel) en provincie Fryslân.

Overige ontwikkelingen

Hogere kosten marktkasten

De marktkasten voor stroomvoorziening op de Markt in Burgum zijn vervangen waardoor er een overschrijding van € 28.000 is ontstaan. Voordeel van de nieuwe marktkasten is dat het verbruik van de stroom meteen wordt doorbelast naar de gebruikers waar dit voorheen niet gebeurde.

De stroomkosten werden dan door de gemeente betaald en feitelijk maar zeer beperkt doorgerekend in de marktтарieven. In 2025 genereerden de nieuwe kasten al bijna de dekking voor de volledige stroomkosten bij de gebruikers.

De verwachting is dat vanaf 2026 de volledige stroomkosten, begroot € 10.000, daarom kunnen worden verhaald en daarmee wordt de overschrijding in een paar jaar weer terugverdiend.

Hogere opbrengst toeristenbelasting

De totale opbrengst toeristenbelasting over 2025 is € 476.000. Ten opzichte van de oorspronkelijke raming is dit € 16.000 hoger. Voor de jaarrekening heeft dit een positief effect van € 16.000.

Winstrealisatie grondexploitaties bedrijventerreinen

Per saldo is op de bedrijventerreinen in 2025 een resultaat behaald van € 278.000. Deze winst wordt veroorzaakt door de volgende complexen:

- Bergum West € 21.000

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

- Gytsjerk centrum € 180.000
- Oentsjerk Sanjesfjild € 77.000

Voor de jaarrekening heeft dit een positief effect van € 278.000.

Voor een uitgebreidere toelichting op de grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid en de Meerjaren Prognose Grondbeleid.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	45	12	40	- 28
Economische ontwikkeling	321	584	635	- 51
Economische promotie	193	175	193	- 18
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	1.295	- 1.295
Totaal lasten	559	771	2.164	- 1.393
Baten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	13	13	13	-
Economische ontwikkeling	-	-	-	-
Economische promotie	460	460	476	15
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	1.572	1.572
Totaal baten	474	474	2.060	1.587
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	- 85	- 298	- 104	194

Analyse verschillen rekening – begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000) **194**

negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig

Reguliere voor- of nadelen **194**

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Lasten	- 99
- Ontwikkeling personeelskosten	- 56
- Hogere lasten marktkosten	- 28
- Diverse verschillen per saldo	- 15
Baten	293
- Hogere baten toeristenbelasting	16
- Resultaat grondexploitatie bedrijventerreinen	278
- Diverse verschillen per saldo	- 1

Verbonden Partijen

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Taakveld 03. Economie

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ■

Functiemenging

De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	43,80	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	42,90		
Rekening 2024	42,90		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	54,50	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	54,20		
Rekening 2024	54,20		

Vestigingen (van bedrijven)

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
-------------------	-------------------	-----------------------	--

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Rekening 2025	175,40	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	177,50		
Rekening 2024	165,00		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	191,40	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	197,10		
Rekening 2024	181,80		

Onderwijs

Onderwijs is de sleutel voor de ontwikkeling van een kind én van een samenleving. Een kind dat goed onderwijs krijgt, krijgt kansen voor de toekomst. Daarom heeft ieder kind recht op goed onderwijs.

Binnen het programma onderwijs worden de wettelijke verplichtingen zoals de onderwijshuisvesting, leerplicht en leerlingenvervoer uitgevoerd. Extra ambitie in de gemeente is gericht op het bieden van 'gelijke kansen', op talentontwikkeling en op het voorkomen en bestrijden van achterstanden (Kansenbeleid). Goede samenwerking met de betrokken partners is een vereiste.

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

- 4.1 Openbaar basisonderwijs
- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2025 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2025 (jaren 2025–2028) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Gebiedsteam–zorg ín de school (GIS)

[Kadernota 2024 – nr. 04.02]

Wat wilden we?

GIS, staat voor het Gebiedsteam in de Scholen; dit betreft een proeftuin op de samenwerking Onderwijs en Zorg; gemeente en de scholen hebben het project ondergebracht onder het Nationaal Plan Onderwijs (NPO); de proeftuin is ingericht in Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel vanuit de preventie–gedachte; door lage drempels, korte lijnen en betere samenwerking; samen zware problemen en (dure) hulpverlening voorkomen. De scholen ervaren het project reeds positief. De ontwikkeling en resultaten van de proeftuin worden nauwlettend gevolgd, een onderzoeksrapportage volgt in het najaar 2023.

Voor het verlengen van de proeftuin in 2024 wordt uitgegaan van 54 uren per week verdeeld over 22 scholen in Tytsjerksteradiel. Omgerekend gaat het om de inzet van 1,5 fte. De kosten voor gemeente Tytsjerksteradiel bedragen € 132.000 voor het jaar 2024.

Wat hebben we bereikt?

De inzet van de gebiedsteams in de scholen is voortgezet in 2024. Ook de onderzoeksmonitor werd verlengd. De ervaringen zijn vervolgens meegenomen in het onderzoek en de resultaten daarvan zijn gerapporteerd aan de gemeenteraad. Overtuigd van het belang, gezien de positieve bevindingen, heeft de raad in november 2024 voor verlenging gekozen voor vooralsnog twee jaren (2025 en 2026).

De basisscholen en de scholen voor voortgezet onderwijs houden aldus de gewenste beschikking over een GIS.

Tussen de GIS en het jongerenwerk in de VO–scholen is goede onderlinge samenwerking en afstemming een aandachtspunt. De nadere ontwikkeling van de gezamenlijke inzet van de beide functies is in preventieve zin van belang. De ontwikkeling en resultaten worden ook de komende periode gevolgd.

De ontwikkeling en resultaten moeten ook de komende periode worden gevolgd. De inrichting daarvan wordt opgepakt.

In stand houden jongerenwerk op scholen (motie)

Wat wilden we?

Jongerenwerk in het voortgezet onderwijs en gebiedsteam medewerker in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs

In de raadsvergadering van 11 juli 2024 is een motie aangenomen om het jongerenwerk op de voortgezet onderwijs–scholen structureel in de begroting op te nemen en bij een succesvolle evaluatie van de pilot gebiedsteam medewerker ook hiervoor met een voorstel bij de begroting 2025–2028 op terug te komen.

Een eventuele voortzetting van jongerenwerk in het voortgezet onderwijs en de gebiedsteam medewerker (in welke vorm dan ook) kan niet los gezien worden van een brede preventieve aanpak. De onderzoeksrapportage gebiedsteam medewerker (proeftuin) is in het najaar 2024 gereed. Over het vervolg komt het college met een voorstel naar de raad.

Wat hebben we bereikt?

De monitoring van het jongerenwerk op VO wordt in 2026 ingericht en uitgezet. Doel is om inzicht te krijgen in bereik, effecten en samenwerking met onderwijs en GIS. De resultaten worden meegenomen in de verdere besluitvorming over structurele borging.

Integraal huisvestingplan onderwijs

[Kadernota 2025 – nr. 04.01]

Wat wilden we?

In 2025 wordt in overleg met de schoolbesturen een nieuw integraal huisvestingsplan (IHP) opgesteld. Het IHP geeft de actuele weergave en schetst een toekomstbeeld van de huisvesting van de scholen. Welke scholen zijn op welk moment aan vervanging toe? En zijn er bijvoorbeeld dringende aanpassingen nodig? Belangrijke ontwikkelingen en afwegingen worden in het IHP beschreven, waarbij ook de huisvesting van basisscholen in eventueel (toekomstige) multifunctionele accommodaties aan bod komt.

In het huidige IHP staat de vervanging van de basisschool in Garyp genoemd. Momenteel wordt voor Garyp de haalbaarheid van een MFA onderzocht. Voor Noardburgum en de Trynwalden is in het huidige IHP budget opgenomen voor onderzoeken. In Noardburgum is een onderzoek naar een locatie gaande. De huidige school is de komende vijf jaar aan vervanging toe.

In het gebied van de Trynwâlden is nu een zevental scholen die op betrekkelijk korte afstand van elkaar gelegen zijn. Zij zijn alle zeven op een dusdanige leeftijd dat vervang/aanpassing snel actueel zal worden. De verwachting is dat hiervoor binnen 5 tot 10 jaar een investeringsvraag volgt. Momenteel wordt met betrokkenen in het gebied gewerkt aan een goed participatietraject.

Wat hebben we bereikt?

Op het Iepen Podium van december 2025 is de raad bijgepraat over de ontwikkelingen leerlingenaantallen en scholen in Tytsjerksteradiel. Planning is om in april 2026 het concept IHP ter besluitvorming aan de raad voor te leggen.

Motie Basisonderwijs Trynwâlden

[Kadernota 2024 – nr. M-3-8-18]

Wat wilden we?

In overleg met de Stichting Adenium en Stichting Oarsprong komt het college in het vierde kwartaal van 2023 met een tijdspad ten aanzien van de toekomst van het basisonderwijs in de Trynwâlden. De Raad wordt via de LIST over dit tijdspad geïnformeerd. De raad wordt binnen de reguliere P&C-cyclus periodiek geïnformeerd over de voortgang.

Wat hebben we bereikt?

Met de schoolbesturen wordt verder gewerkt aan toekomstgericht onderwijs in de Trynwâlden. Intentie is om in het derde kwartaal van 2026 helderheid te hebben over de te volgen koers. In het IHP wordt al rekening gehouden met investeringen voor onderwijsvoorzieningen in de Trynwâlden. De gemeenteraad en betrokkenen worden onder andere via nieuwsbrieven geïnformeerd.

Ontwikkelingen onderwijs

[Kadernota 2025 – nr. 04.02]

Wat wilden we?

Het onderwijs-kansenbeleid gaat voort op de ingeslagen weg. De huidige beleidsperiode met de bijbehorende rijksmiddelen (GOAB) loopt tot en met 2026. De gemeentelijke speerpunten blijven gericht op de Voor- en Vroegschoolse Educatie, de aanpak Laaggeletterdheid en ontwikkeling van de verbinding tussen Onderwijs en Zorg in en rond de school.

Wat hebben we bereikt?

De uitvoering van het onderwijs-kansenbeleid verloopt conform planning. De inzet van de middelen voor GOAB en VVE is gecontinueerd volgens de vastgestelde kaders. De budgetten worden conform planning besteed.

Aandachtspunt is de landelijke ontwikkeling rondom financiering en mogelijke wijzigingen in rijksbeleid. Dit wordt gemonitord.

Overige ontwikkelingen

Leerlingenvervoer

Op totaalniveau is er een voordeel op de gerealiseerde baten leerlingenvervoer van € 118.000. De afgelopen jaren zien we een sterke toename in de inkomsten van leerlingenvervoer. De gemeente heeft op grond van de wet op het primair onderwijs en de wet voortgezet onderwijs 2020 een wettelijke zorgplicht voor leerlingenvervoer naar passend onderwijs. Deze zorgplicht geldt ook voor kinderen die verblijven in het AZC binnen de gemeente. Omdat de opvang van asielzoekers een verantwoordelijkheid van het Rijk is, vergoedt het COA de daadwerkelijk gemaakte kosten voor leerlingenvervoer van kinderen die in een COA opvang verblijven. We hebben hierop de begroting niet aangepast, terwijl dit wel een structureel voordeel oplevert. Daarnaast hebben we de afgelopen jaren de inkomsten vanuit de COA niet gefactureerd. Dit is in 2025 hersteld, waardoor dit jaar de baten vanuit het COA voor de jaren 2022 tot en met 2025 zichtbaar zijn. Het herstel van de jaren 2022 tot en met 2024 geeft een voordeel van € 73.000. Dit is een incidenteel voordeel. Het overige verschil van € 45.000 kan als structureel voordeel worden gezien. We zullen dit meenemen in de begroting 2027.

Master Frankeskoalle

De exploitatie van de Master Frankeskoalle is voor de gemeente, op de vergoeding van de aanvulling op de kosten van administratie, beheer en bestuur na, budgettair neutraal. De financiële ondersteuning voor het schoolbestuur is extern belegd. Het verschil bij zowel de uitgaven als de inkomsten wordt veroorzaakt, doordat gedurende het exploitatiejaar hierop geen begrotingswijzigingen zijn voorgelegd, terwijl de kosten en daarmee ook onze vergoeding hoger waren.

Onderwijsachterstandenbeleid

In 2019 is het Onderwijsachterstandenbeleid landelijk herijkt. De ontvangen middelen mogen gedurende een periode van vier jaar worden ingezet. De huidige periode loopt van 2023 tot en met 2026. Op grond van de regeling mag de gemeente eventuele middelen die overblijven meenemen naar het volgende jaar. In 2025 hebben we conform begroting van het Rijk € 1.218.000 aan middelen ontvangen. De besteding is lager geweest dan de ontvangen middelen. In totaal hebben we € 1.002.000 besteed. De resterende gelden (€ 216.000) zijn op de balans gezet en mogen in 2026 nog worden ingezet.

Reden voor de onderbesteding ten opzichte van de begroting is dat er nog onvoldoende directe inzet beschikbaar is om deze gelden doelgericht te besteden.

Wij merken overigens op dat op basis van de huidige bezetting onze verwachting is dat de balansgelden naar alle waarschijnlijkheid terugbetaald moeten worden.

Onderwijshuisvesting basisonderwijs

Binnen onderwijshuisvesting basisonderwijs zijn de baten € 29.000 lager dan begroot. Dit is nog niet definitief, daar nog een boeking moet worden verricht vanuit de SISA verantwoording. De lasten binnen onderwijshuisvesting basisonderwijs zijn € 79.000 hoger dan de begrote € 1.359.000. Reden voor de hogere lasten volgt met name uit de hogere OZB ten opzichte van begroot (€ 51.000). De lasten zijn vrijwel gelijk aan voorgaand jaar, maar de begrote lasten zijn t.o.v. voorgaand jaar veel lager ingeschat.

Verder zien we dat met name hogere kosten zijn gemaakt ten behoeve van het IHP voor de Trynwalden welke niet waren begroot. Daarnaast resteren nog diverse kleinere verschillen.

Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs

In 2024 is er € 56.000 minder uitgegeven dan de begrote € 618.000 voor onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs. Het verschil is voornamelijk te verklaren doordat de bevoorschotting aan het Tjalling Koopmans College voor 2025 € 229.0000 is geweest, terwijl wij een begroting hebben opgenomen van € 296.000. Het Tjalling Koopmans College ontvangt een voorschot op basis van het (verwachte) aantal leerlingen. Het Tjalling Koopmans College wordt geconfronteerd met lagere leerlingenaantallen, waardoor de realisatie lager is. Onze begroting is hierop niet tijdig bijgesteld.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.902	3.208	2.922	286
Onderwijshuisvesting	2.378	1.977	2.000	- 23
Openbaar basisonderwijs	548	548	631	- 83
Totaal lasten	5.828	5.733	5.553	179
Baten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.078	1.294	1.193	- 100
Onderwijshuisvesting	35	35	5	- 29
Openbaar basisonderwijs	536	536	621	85
Totaal baten	1.649	1.864	1.820	- 44
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	- 4.179	- 3.868	- 3.733	135

Analyse verschillen rekening – begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)		135
<i>negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig</i>		
Reguliere voor- of nadelen		- 83
Lasten		- 39
- Lagere lasten Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs		56
- Lagere lasten leerlingenvervoer		100
- Hogere lasten Master Frankeskoalle		- 85
- Hogere lasten Onderwijshuisvesting basisonderwijs		- 79
- Diverse verschillen per saldo		- 31
Baten		- 44
- Hogere baten Master Frankeskoalle		85
- Hogere baten Leerlingenvervoer		118
- Lagere baten Achterstandenbeleid		- 213
- Lagere baten Onderwijshuisvesting basisonderwijs		- 29
- Diverse verschillen per saldo		- 5
Incidentele voor- of nadelen		218
Lasten		218
- Lagere lasten achterstandenbeleid		218

Verbonden Partijen

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inzicht gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Taakveld 04. Onderwijs

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

ongunstig neutraal gunstig nog geen (nieuwe) gegevens

% Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	1,90	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	1,90		
Rekening 2024	1,90		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	1,90	Ontwikkeling	Prognose

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Begroting 2025	2,40
Rekening 2024	2,40

Absoluut verzuim

Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	,00		
Rekening 2024	,00		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2025	2,70	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	6,30		
Rekening 2024	6,30		

Relatief verzuim

Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. Per 1.000 leerlingen.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	51,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	51,00		
Rekening 2024	51,00		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	28,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	27,00		
Rekening 2024	27,00		

Sport, cultuur en recreatie

Wij streven naar vitale inwoners en willen een aantrekkelijke woonomgeving bieden. Sport, cultuur en recreatie zijn daarbij belangrijke pijlers. Deze zorgen voor persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling van onze inwoners. Daarnaast vergroten ze de sociale samenhang en deelname aan de samenleving, wat bijdraagt aan een goed leef- en woonklimaat.

Sport

Het voorzieningenniveau en de samenwerking met sportclubs bevindt zich in vergelijking met andere Friese gemeenten op een hoog niveau. Sport is nadrukkelijk een factor in gezondheid, opvoeding en gemeenschapsvorming. Wat de accommodaties betreft richten wij ons bij ontwikkelingen vooral op mogelijkheden tot concentratie van voorzieningen.

Recreatie en toerisme

Recreatie en toerisme leveren een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid en vitaliteit van de gemeente. Recreatie en toerisme wordt verder ontwikkeld, waarbij het landschap van de Noardlike Fryske Wâlden een belangrijke trekker is.

Openbaar groen

Openbaar groen is belangrijk voor het welzijn van mensen. Een goede groenomgeving draagt bij aan de gezondheid (zowel fysiek als mentaal) van onze burgers. Onze gemeente kent een grote verscheidenheid qua inrichting van de woonomgeving, waarin rekening gehouden wordt met gebiedseigen kenmerken.

Het programma heeft veel relaties met activiteiten in andere programma's zoals Sociaal Domein, Onderwijs, Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening (planontwikkeling).

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

- 5.1 Sportbeleid en activering
- 5.2 Sportaccommodaties
- 5.3 Cultuurpresent., -prod. en participatie
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed
- 5.6 Media
- 5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2025 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2025 (jaren 2025–2028) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Alde Feanen; herinrichting – afrondende (3e) uitvoeringsmodule

[Kadernota 2019 – nr. 5.7 a]

Wat wilden we?

Op basis van de laatste gesprekken (en ramingen) van de Provincie met ons en de andere gebiedspartners houden wij in de begroting rekening met een minimale bijdrage/cofinanciering van de gemeente van € 240.000, verspreid over de jaren 2020 tot en met 2022. Hierdoor kunnen we de gewenste afronding van de vaarroute realiseren en krijgen we een eindinrichting van de Panhuyspoel. Daardoor kunnen we ook het gebied afmaken en inrichten zoals het beoogd was in het Raamplan. En sluiten we aan bij de reeds eerder uitgevoerde 1e en 2e uitvoeringsmodule en ook blijven eerder gedane investeringen behouden.

De bijdrage is bestemd voor het afronden van de vaarroute uit de 2e uitvoeringsmodule (€ 140.000) en de eindinrichting van de Panhuyspoel (€ 100.000).

Wat hebben we bereikt?

De uitbreiding van de vaarroute door de Âlde Feanen wordt niet meer nagestreefd, hierover is de Raad in 2023 geïnformeerd. Dit vanwege (met name) de feitelijk geraamde projectkosten, die vanwege waterhuishoudkundige randvoorwaarden exorbitant veel hoger zouden worden dan geraamd. Het budget zou te zijner tijd en ter beoordeling door de raad eventueel deels ingezet kunnen worden voor het revitaliseren en overdragen van het beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen in de bestaande vaarroute.

De eindinrichting Panhuyspoel is gekoppeld aan de winningvergunning van de zandwinlocatie en zal pas op langere termijn plaats kunnen vinden.

Het budget ten behoeve van de eindinrichting (€ 100.000) Panhuyspoel moet meerjarig in stand blijven.

Biodiversiteitsplan

[Kadernota 2025 – nr. 05.01]

Wat wilden we?

In september 2024 is het Biodiversiteitsplan in de gemeenteraad vastgesteld. Het plan voorziet in de wens vanuit de raad om als gemeente ons extra in te spannen voor het behoud van de biodiversiteit. De looptijd van het plan is t/m 2030. De financiële vertaling is verwerkt in de begroting.

Wat hebben we bereikt?

De komende tijd zal in teken staan van het uitvoeren van het vastgestelde beleid. In januari is de nieuwe beleidsmedewerker voor biodiversiteit begonnen. Momenteel wordt er gewerkt aan het opstellen van de uitvoeringsagenda voor 2026, dit in samenwerking met de betrokken organisaties. In deze agenda worden de acties in het kader van het biodiversiteitsplan voor het komende jaar gepresenteerd.

Daarnaast is het jaarplan (koersdocument) voor natuur en milieu educatie opgesteld voor 2026.

Afgelopen winter is een bloembollenproject uitgevoerd waar 10 dorpen aan hebben meegewerkt. Momenteel wordt deze actie geëvalueerd.

Ekstra formaasje Frysk taalbelied

[Kadernota 2024 – nr. 05.04]

Wat wilden we?

Dit jier wurdt de Nota Frysk taalbelied aktualisearre en sille de ambysjes op it mêd fan it Frysk oanskerpe wurde. Doel fan de Nota Frysk taalbelied is it kreëarjen fan rânebetingsten foar it behâld en fuortsterkjen fan de Fryske taal. Om de kommende jierren de ambysjes útfiere te kinnen, is ekstra formaasje nedich.

De kosten voor gemeente Tytsjerksteradiel bedragen € 25.000 per jaar. In het kader van de aanstaande organisatiewijziging als gevolg van de keuze van de raden wordt dit budget voor 2024 en 2025 incidenteel aangevraagd.

Wat hebben we bereikt?

Yn oktober 2024 is in Koördinator Frysk begûn foar 6 oeren yn 'e wike. De koördinator Frysk hâldt har dwaande mei útfiering fan de ambysjes fan it Frysk taalbelied. Sa is der bygelyks in kursus Frysk skriuwen foar doarpskrantsjes/-websides en ferienings pleatslik belang útein set en wie der yn febrewaris wer in Fryske Wike.

Groen beheerplan

Wat wilden we?

In de raadsvergadering van december 2024 worden de uitgangspunten van het groenbeleid en een aantal scenario's voor het onderhoudsbeeld met een financiële vertaling opiniërend aan de raad voorgelegd. In het groenbeleidsplan is het pakket aan maatregelen met betrekking tot het kapitaalgoed openbaar groen uit het Biodiversiteitsplan vertaald in het groenbeleid en de uitvoering van dit beleid. In Q1 2025 wordt het groenbeleidsplan inclusief financiële gevolgen voor deze begroting 2025–2028 besluitvormend aan de raad voorgelegd. Als gevolg van de onzekerheid voor de keuze van een scenario is de financiële vertaling nog niet opgenomen in deze begroting 2025–2028.

Wat hebben we bereikt?

In de raadsvergadering van december 2025 is het groenbeleidsplan vastgesteld. Daarnaast is bij de vaststelling van de begroting 2026–2029 de beschikbare middelen voor het beheer van het openbaar groen vastgesteld.

Overstap bibliotheekwerk

[Kadernota 2025 – nr. 05.05]

Wat wilden we?

In 2023 heeft u gevraagd te onderzoeken of het bibliotheekwerk in Tytsjerksteradiel kan worden uitgevoerd door stichting Bibliotheken Noord Fryslân. Naar aanleiding van het onderzoek hebben wij besloten om de subsidierelatie met dbieb per 1 januari 2026 te beëindigen en het bibliotheekwerk uit te laten voeren door stichting Bibliotheken Noord Fryslân.

In de raadsvergadering van oktober is dit besluit aan u voorgelegd en hebben wij gevraagd om voor de overstapkosten van BNF en de begeleiding van het vervolgtraject geld beschikbaar te stellen. De totale incidentele uitgaven voor het jaar 2025 bedragen € 714.000 en worden ten laste van de algemene reserve gebracht.

Wat hebben we bereikt?

In juli 2025 is geconcludeerd dat de overgang naar Bibliotheken Noord Fryslân niet verantwoord kon worden voortgezet. De totale kosten vielen aanzienlijk hoger uit dan geraamd en de verschillen in dienstverlening tussen dbieb en BNF zijn beperkt, waardoor de maatschappelijke meerwaarde van een overstap onvoldoende was. Het college heeft daarom het eerdere besluit ingetrokken.

In het derde kwartaal 2025 is gewerkt aan het versterken van de samenwerking met dbieb. Er zijn bestuurlijke en ambtelijke overlegstructuren ingericht en de regierol van de gemeente is nader uitgewerkt. Daarnaast zijn de inhoudelijke koers van dbieb en de planning van de P&C en overlegcyclus voor 2026 vastgesteld. Ook is gestart met de uitwerking van de zorgplicht bibliotheek en is dbieb aangesloten bij de Doarpetoer om input van inwoners op te halen.

Subsidie Park Vijversburg

[Kadernota 2024 – nr. 05.06]

Wat wilden we?

Een van de speerpunten van het coalitieakkoord 2022–2026 is het ondersteunen van Park Vijversburg. Park Vijversburg is een Natuur- en Cultuurpark waar jong en oud het belang van de natuur, architectuur en cultuur beleven. De activiteiten en de pr zijn erop gericht om als park uit te groeien tot een belangrijke culturele trekpleister van Fryslân. De kosten hiervan zijn € 5.000 structureel per jaar.

Wat hebben we bereikt?

In Q1 2026 is verdere voortgang geboekt in de ontwikkeling van de toekomstvisie voor Park Vijversburg. In het kader van de eerder gehonoreerde Regiodeal-subsidie wordt momenteel een marktonderzoek uitgevoerd naar de toekomstige positionering van het park en de mogelijkheden tot het realiseren van een kinderkunstpark. Dit onderzoek vormt een belangrijk fundament voor het opstellen van een nieuw beleids- en ontwikkelplan voor het park.

Daarnaast is in 2025 door de gemeente een subsidie van € 5.000 verleend ter ondersteuning van het project Fabelwezen. Deze bijdrage sluit aan bij de structurele gemeentelijke ondersteuning uit het coalitieakkoord, gericht op versterking van de culturele en educatieve functie van Park Vijversburg.

De uitwerking van een definitieve toekomstvisie en het bijbehorende beleidsplan bevindt zich nog in ontwikkeling. De resultaten van het lopende marktonderzoek zijn noodzakelijk om deze fase zorgvuldig te kunnen afronden.

Voor de vervolgstappen is het afronden en analyseren van het marktonderzoek belangrijk. Op basis hiervan kan Park Vijversburg het beleidsplan opstellen en concretiseren welke investeringen en samenwerkingsafspraken nodig zijn voor de verdere ontwikkeling, waaronder het mogelijke eerste kunstwerk in 2027. De gemeente kan op dat moment een weloverwogen afweging maken over toekomstige rol, ondersteuning en benodigde middelen.

Sûderfinne / It Pypke Suwâld

[Kadernota 2025 – nr. 05.03]

Wat wilden we?

Recent hebben we bestuurlijk contact gehad met het dorps huis bestuur van de Suderfinne / It Pypke. We hebben daar gesproken over de voortgang van de herbouw na de brand en de plannen die men nog heeft voor het verder verduurzamen en toekomstbestendig maken van het dorps huis in zijn geheel. Voor de herbouw is budget beschikbaar van de verzekeraar. Dit budget is voldoende om te herbouwen naar gelijke staat als voor het uitbreken van de brand. Om te voldoen aan de huidige regels omtrent thermische- en geluid isolatiewaardes is extra budget nodig. Hiervoor heeft het bestuur subsidies, fondsen en andere vormen van financiering gezocht. Dit proces loopt nog.

Verder wordt vanuit het dorps huis bestuur geprobeerd door middel van het organiseren van muziekfeesten, toneelvoorstellingen etc. nog aanvullende financiering te realiseren voor het verduurzamen en toekomstbestendig maken van het dorps huis. Ook probeert men hiervoor nog subsidies en fondsen te werven. De totale kosten voor het verder verduurzamen en toekomstbestendig maken van het dorps huis worden geraamd op ongeveer € 500.000. Om het geheel te realiseren vraagt het bestuur de gemeente een incidentele bijdrage. De hoogte van deze bijdrage is nog niet bekend. Dit zal de komende tijd duidelijk worden. Het bedrag zal afhangen van inkomsten uit subsidies, fondsen en aanvullende financieringen, de geraamde kosten minus deze inkomsten.

Over een eventuele bijdrage vanuit de gemeente zijn we in overleg met het dorps huis bestuur. Zodra hier meer over bekend is, komen we met een afzonderlijk voorstel richting de raad.

Wat hebben we bereikt?

In maart 2025 is er een raadsvoorstel geweest en op basis daarvan is een incidentele bijdrage van € 178.000 toegekend en inmiddels uitgekeerd. De overige € 97.000 komt voor rekening van SFDT (Stichting Federatie Dorps huizen Tytsjerksteradiel), de gemeente hoeft daar verder niets mee te doen, ook dit bedrag is uitgekeerd.

De interne verbouw is zo goed als afgerond, door inzet van vrijwilligers, aannemers, installateurs en budgetten uit subsidies, giften en de incidentele bijdrage van de gemeente. De laatste werkzaamheden worden inmiddels door vrijwilligers uitgevoerd, denk hierbij aan schilderwerk en werkzaamheden aan de bar. Het idee is om na de zomervakantie de officiële opening te organiseren.

Uitvoering Kultuernota Ut de kûlizen

[Kadernota 2024 – nr. 05.03]

Wat wilden we?

In beide gemeenten is de Kultuernota Ut de Kûlizen vastgesteld. In het uitvoeringsplan van de cultuernota zijn nieuwe actiepunten opgenomen. Voor uitvoering van de structurele activiteiten, zoals een digitaal cultuurloket en het organiseren van een cultuurmarkt/-platform, is structureel extra budget (□€ 9.000) nodig.

Wat hebben we bereikt?

In mei 2025 is de nieuwe medewerker Cultuur gestart. In de tweede helft van 2025 heeft zij zich gericht op het inwerken, het opbouwen van een relevant netwerk en het bepalen van prioriteiten binnen het cultuur- en taalbeleid. Ook zijn de eerste relaties gelegd met belangrijke stakeholders in het culturele veld.

Veel van de actiepunten uit het uitvoeringsplan van de cultuurnota Ut de Kûlizen zijn in voorbereiding gebracht, maar nog niet uitgevoerd. De focus lag in 2025 op stabilisatie van de bezetting en het creëren van de noodzakelijke basis om structurele activiteiten goed te kunnen opstarten.

In 2026 worden deze voorbereide actiepunten verder opgepakt en uitgevoerd. Daarnaast wordt in 2026 gestart met de evaluatie van de huidige cultuurnota en de doorontwikkeling naar nieuw cultuurbeleid.

Viering 80 jaar vrijheid en Arcadia

[Kadernota 2025 – nr. 05.04]

Wat wilden we?

In 2025 wordt landelijk en provinciaal 80 jaar vrijheid gevierd. Daarnaast vindt in 2025 de driejaarlijkse manifestatie van Arcadia plaats. Om culturele activiteiten in het kader van deze evenementen in Tytsjerksteradiel mogelijk te maken, vragen we eenmalig € 40.000.

Deze incidentele uitgaaf brengen we volgens bestendige gedragslijn ten laste van de algemene reserve. Hierdoor heeft deze wijziging geen effect op het begrotingsaldo.

Wat hebben we bereikt?

De útfinsiering fan de eveneminten 80 jier frijheid en Arcadia is yn 2025 korrekt ôfrûne. Fan it totaal beskikbere budzjet (€ 40.000) is yn 2025 € 17.850 realisearre (80 jier frijheid: € 15.350, Arcadia: € 2.500).

Op 14 oktober 2025 hat it kolleezje besluten dat it oerbleaune restant fan € 22.000 ynsidinteele oersetten wurdt nei 2026, mei in dúdlike ferdieling:

- € 5.000 nei de Subsidieregeling Mienskip, Kulturele aktiviteiten;
- € 12.000 foar de útfiering fan de kultuurnota Ut de kûlizen;
- € 5.000 foar útfiering fan de nota Taalbelied Frysk, mei fokus op fernijing en sichtberens fan it Frysk.

De finansjele dekking is goed ôfstimd mei Finansjes en is meinommen yn de begrotingswiziging fan desimber 2025, lykas pland.

De feitlike útfiering fan de aktiviteiten dy't mei it oersetten bedrach mooglik makke wurde (kultuernota, taalbelied en subsydzje mienskip) leit foar in grut part yn 2026 en is yn Q1 2026 noch net starten.

De konkrete útfieringsplanning, prioritering en útsetting fan de budzjetten binne noch net folslein operasjoneel delset, om't de middels yn 2026 beskikber komme.

Monitoring-ynstrumenten (útfieringsrapportage taal & kultuer) binne oanwêzich, mar moatte yn 2026 noch aktyf tapast wurde.

Overige ontwikkelingen

Bibliotheekwerk

Als gevolg van de afrekening met de bibliotheek zijn de subsidieasten lager uitgevallen dan geraamd. Dit leidt tot een positief resultaat van circa € 127.000 ten opzichte van de begroting.

Inkomsten Zwembad De Wetterstins

De inkomsten van zwembad De Wetterstins lagen in 2025 in totaal € 57.000 hoger dan begroot. Door een hoger bezoekersaantal was er meer abonnement- en kaartverkoop, in totaal een bedrag van € 31.000. Daarnaast was er een incidentele opbrengst in verband met een SDE subsidie en de terugvergoeding van nutskosten in verband met aanleg kabels & leidingen , samen in totaal € 26.000.

Kosten sportcomplex De Wetterstins

De totale lasten van sportcomplex De Wetterstins waren € 108.000 hoger dan begroot. Het gasverbruik in 2025 was € 82.000 hoger doordat het zwembad eerder wordt opgewarmd om op temperatuur te komen voor warm water doelgroep zwemmen na klachten. Daarnaast waren er in 2025 een aantal storingen waarna het hele bad weer opnieuw moest worden opgewarmd. Het onderhoud viel in 2025 juist € 59.000 lager uit met name doordat een groot deel van het onderhoud gepland in 2025 al bij de grote renovatie van het zwembad in 2024 is uitgevoerd.

De schoonmaakkosten waren € 35.000 hoger dan begroot maar waren wel in lijn met 2024. De kosten voor stroomverbruik, aanschaf van nieuwe toegangskaarten en kosten voor telecommunicatie waren samen € 36.000 hoger. Overige verschillen € 14.000 nadelig.

Kosten sporthal De Nije Westermar

De kosten voor de sporthal De Nije Westermar waren € 21.000 hoger dan begroot. De betaalde bijdrage aan de vereniging van eigenaren € 19.000 hoger dan begroot. Het betreft de eerste daadwerkelijke verrekening over een volledig normaal boekjaar voor de VVE. Daarbij zijn de

begrotingscijfers voor dit onderdeel gebaseerd op de oorspronkelijke uitgangspunten uit 2019 waarbij de daadwerkelijke kosten aanzienlijk zijn gestegen door inflatie.

Muziekonderwijs

De huuropbrengsten van het pand Schoolstraat vallen € 44.000 lager uit dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt doordat het pand is verhuurd tegen markthuur, welke aanzienlijk lager ligt dan het vorige huurcontract. De begroting was hier nog niet op aangepast. Dit leidt tot lagere baten ten opzichte van de begroting.

Sportactivering

De uitgaven voor sportactivering waren in 2025 € 133.000 lager dan begroot. Belangrijkste oorzaken waren het niet volledig benutten van de incidentele GALA middelen en daarnaast werd er een minimaal beroep gedaan op de eigen subsidieregeling voor evenementen en activiteiten.

Subsidie verduurzaming sportgebouwen

In 2025 waren er vier verenigingen die een subsidie hebben ontvangen voor verduurzaming van hun sportgebouw voor in totaal € 105.000. De € 200.000 voor rentesubsidies blijft tot nu toe onbenut. In de praktijk zien we dat sportbestuurders niet graag langdurige financieringen aangaan voor investeringen in duurzaamheid. Het restant budget van deze regeling is eind 2025 € 790.000. Het verzoek is om dit bedrag mee te nemen naar 2026 en beschikbaar te houden voor de deze subsidieregeling die tot en met 31 december 2026 loopt.

De Subsidie verduurzaming sportgebouwen is een incidentele subsidie die wordt gefinancierd vanuit de Algemene Reserve. Het voordeel in lagere lasten in programma 5 van € 790.000 leidt tot een even groot nadeel van lagere onttrekking vanuit de Algemene Reserve van € 790.000 in programma 0. Per saldo is het effect op het jaarrekeningresultaat van deze ontwikkeling daarom nihil.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Lasten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Cultureel erfgoed	90	90	94	- 5
Cultuurpresent., -prod. en participatie	744	662	612	50
Media	1.386	802	655	148
Musea	68	68	80	- 12
Openb. groen en (openlucht)recreatie	3.117	3.451	3.430	21
Sportaccommodaties	4.280	4.240	4.355	- 115
Sportbeleid en activering	315	1.335	410	924
Totaal lasten	10.001	10.647	9.636	1.011
Baten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Cultureel erfgoed	10	10	10	-
Cultuurpresent., -prod. en participatie	69	69	37	- 31
Media	32	32	32	-
Musea	-	-	-	-
Openb. groen en (openlucht)recreatie	153	187	203	16
Sportaccommodaties	1.083	1.200	1.314	114
Sportbeleid en activering	15	215	210	- 5
Totaal baten	1.362	1.713	1.807	94
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	- 8.639	- 8.935	- 7.830	1.105

Analyse verschillen rekening – begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)	1.105
<i>negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig</i>	
Reguliere voor- of nadelen	35
Lasten	- 59
- Ontwikkeling personeelskosten	70
- Hogere beheerskosten sportcomplex De Wetterstins	- 108
- Hogere beheerskosten sporthal De Nije Westermar	- 21
Baten	94
- Diverse verschillen per saldo	26
- Ontwikkeling personeelskosten	55
- Hogere inkomsten zwembad De Wetterstins Burgum	57
- Lagere baten Muziekonderwijs	- 44
Incidentele voor- of nadelen	1.070

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Lasten	1.070
- Lagere lasten sportactivering	133
- Lagere lasten bibliotheek	147
- Lagere uitgaven subsidie Verduurzaming sportaccommodaties	790

Verbonden Partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Verbonden partij

<u>Naam</u>	<u>Vestigingsplaats</u>
Recreatieschap Marrekrite	Grou
VvE Nije Westermar	Burgum

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Taakveld 05. Sport, cultuur en recreatie

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie
onqunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ■

% Niet-sporters

Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	48,80	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	54,20		
Rekening 2024	54,20		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	48,80	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	46,40		
Rekening 2024	46,40		

Sociaal domein

Dit programma is gericht op het uitvoeren van de wettelijke verantwoordelijkheid die de gemeente heeft op het terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie. In de praktijk betekent dit dat het Sociaal Domein een veelheid aan thema's en onderwerpen beslaat waar onze inwoners dagelijks mee te maken hebben. Ook is er nauwe verwevenheid met onderwerpen uit andere programma's, zoals onderwijs, sport, cultuur en gezondheid. Daarnaast is er overlap met het fysieke domein, bijvoorbeeld op het gebied van wonen, leefbaarheid en voorzieningen.

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.2 Wijkteams
- 6.21 Toegang en eerstelijnsvrz. WMO
- 6.22 Toegang en eerstelijnsvrz. Jeugd
- 6.23 Toegang en eerstelijnsvrz. Integraal
- 6.3 Inkomensregeling
- 6.4 Begeleide participatie
- 6.5 Arbeidsparticipatie
- 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
- 6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)

- 6.71B Begeleiding (WMO)
- 6.71C Dagbesteding (WMO)
- 6.72 Maatwerkdienstverlening 18–
- 6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig
- 6.73A Pleegzorg
- 6.73C Jeugdhulp met verblijf overig
- 6.74A Jeugdhulp behand. GGZ zonder verblijf
- 6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ–verblijf
- 6.751 Jeugdhulp ambulantly lokaal
- 6.752 Jeugdhulp ambulantly regionaal
- 6.753 Jeugdhulp ambulantly landelijk
- 6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal
- 6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal
- 6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk
- 6.791 PGB WMO
- 6.792 PGB JW
- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+
- 6.81A Beschermd wonen (WMO)
- 6.81B Maatschappelijke– en vrouwenopvang (WMO)
- 6.82A Jeugdbescherming
- 6.82B Jeugdreclassering
- 6.91 WMO Coördinatie en Beleid
- 6.92 JW Coördinatie en Beleid

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2025 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2025 (jaren 2025–2028) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Beurtschip

[Kadernota 2024 – nr. 06.04]

Wat wilden we?

Het project Beurtschip is een gezamenlijk project met de gemeente Achtkarspelen en bestaat al een aantal jaren. Bij dit project bieden wij inwoners een lasopleiding aan in combinatie met het opdoen van praktijkervaring door te lassen aan een schip. Het doel van het project is om inwoners te begeleiden naar betaald werk in de metaalsector. De kans op een baan in deze sector is groot omdat er de komende jaren veel mensen uitstromen wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Het project werd in de afgelopen jaren (2022– 2023) incidenteel gefinancierd.

In 2024 zetten we het project Beurtschip voort in de huidige vorm en we nemen de jaarlijkse kosten van € 158.000 per gemeente op in de begroting voor de jaren 2024, 2025 en 2026. Wij monitoren de kosten en resultaten van het project in deze periode. In de Kadernota 2027–2030 zal een voorstel worden opgenomen om het project al dan niet voort te zetten.

Wat hebben we bereikt?

Wij hebben het project Beurtschip in ongewijzigde vorm voortgezet. In de Kadernota 2027–2030 zal een voorstel worden opgenomen om het project al dan niet voort te zetten.

Digitaliseren fysiek archief Inkomen en Participatie (nu alleen nog Jeugd)

[Kadernota 2024 – nr. 06.02]

Wat wilden we?

Uit het fysieke archief van het Sociaal Domein digitaliseren we de documenten van de openstaande dossiers. Dit doen we om plaats- en tijdonafhankelijk te kunnen werken, te besparen op tijd en materialen, inwoners makkelijker toegang te geven tot hun dossiers en om informatieveiligheid (privacy) te waarborgen. De kosten voor deze digitaliseringsslag bedragen € 25.000 incidenteel in 2024.

Wat hebben we bereikt?

De scheiding tussen actuele en gesloten dossiers is tot en met het jaar 2023 afgerond. De gesloten dossiers zijn fysiek gearchiveerd in de archiefruimte. De actuele dossiers zijn getransporteerd naar een extern bedrijf (Karmac) om te digitaliseren.

Als gevolg van vertraging op het implementeren van het nieuwe digitale archiefsysteem, zijn de werkzaamheden voor het digitaliseren van de openstaande dossiers in november 2024 gestart. De verwachting is dat de digitalisering eind maart/begin april 2025 is afgerond. De digitale dossiers worden vervolgens in het inmiddels geïmplementeerde digitale archiefsysteem opgeslagen.

2026: het project als in 2024 opgestart, is in de eerste helft van 2025 afgerond, met dien verstande dat de dossiers in grote bestanden gescand zijn en daarmee nog niet beschikbaar voor iedereen die erbij moet kunnen. Dat ligt nu nog bij team informatiemanagement. Een aantal dossiers moet nog gedigitaliseerd worden maar valt buiten dit project.

Gebiedsregisseur in de huisartsenpraktijk (POH Jeugd)

[Kadernota 2024 – nr. 06.08]

Wat wilden we?

We willen voor Tytsjerksteradiel de formatie voor de gebiedsregisseur in de huisartsenpraktijk (POH Jeugd) uitbreiden met 1 fte en uitrollen naar alle huisartspraktijken in de gemeente. Deze vorm van zorg is laagdrempelig voor onze inwoners, heeft een preventief karakter, verbetert en optimaliseert de toegang tot zorg en voorkomt onnodige inzet van zwaardere zorg.

De kosten van gebiedsregisseur in de huisartsenpraktijk voor de gemeente Tytsjerksteradiel bedragen € 102.000 per jaar. Een deel daarvan (€45.000) kan worden gefinancierd uit de beschikbare POK-middelen. In het kader van de aanstaande organisatiewijziging als gevolg van de keuze van de raden wordt dit budget voor 2024 en 2025 incidenteel aangevraagd.

Wat hebben we bereikt?

Het afgelopen jaar zijn volop gesprekken gevoerd met huisartsen voor de inzet van de POH-Jeugd en het gewenste aantal uren per praktijk. Begin 2026 worden de laatste uren ingevuld en verdeeld over de geïnteresseerde praktijken, waardoor naar verwachting in elke praktijk een POH-Jeugd werkzaam zal zijn.

In 2025 is hier structureel geld voor aangevraagd via de Kadernota 2026–2029 en toegekend.

Het onderwerp is hiermee afgedaan. Dit onderwerp is ook in de begroting 2026 via de Kadernota opgenomen als 'POH Jeugd in de Huisartsenpraktijk' onder nummer OVBE-06.01 en zal daar verder worden geactualiseerd naar de stand van zaken.

Hoofdlijnenakkoord GGZ

[Kadernota 2023 – nr. 06.04]

Wat wilden we?

In het Hoofdlijnenakkoord GGZ zijn structurele middelen ter beschikking gesteld aan de centrumgemeenten om vorm te geven aan de ambulantisering van mensen met GGZ-problematiek. Dit houdt in dat mensen met (ernstige) psychische aandoeningen zo veel mogelijk kunnen deelnemen aan en wonen in de maatschappij. De toedeling van deze financiële middelen moet eraan bijdragen dat de achterstand in kwaliteit van leven van mensen met een ernstige psychiatrische aandoening (EPA) wordt ingehaald. Daardoor kunnen inwoners met psychische problematiek beter in staat worden gesteld een gezond, veilig, sociaal en maatschappelijk leven te leiden in hun eigen woonomgeving.

Deze gelden werden tot 2022 ter beschikking gesteld aan de centrumgemeenten (i.c. Leeuwarden). In Sociaal Domein Fryslân verband is afgesproken dat deze middelen vanaf 2022 aan de regiogemeenten ter beschikking worden gesteld. Met behulp van deze middelen kan iedere gemeente zelf invulling geven aan ambulante zorg/ondersteuning voor mensen met een (ernstige) psychiatrische aandoening.

Een bureau voert een nulmeting uit naar de EPA-doelgroep in onze gemeente. Doel van dit onderzoek is feiten en cijfers over de EPA-doelgroep te verzamelen. Ook om in kaart te brengen hoe de zorgverlening voor deze doelgroep nu is georganiseerd. En om te beoordelen waar verbetermogelijkheden worden gezien in de integrale zorg- en ondersteuning aan deze doelgroep. Tot slot wordt bekeken of implementatie van de Friese EPA passend zou zijn voor deze doelgroep in onze gemeente.

Afhankelijk van de opbrengsten van de nulmeting zullen de beschikbare middelen efficiënt en effectief voor onze EPA-doelgroep worden ingezet.

Wat hebben we bereikt?

In maart 2024 heeft het college besloten om de middelen Hoofdlijnenakkoord GGZ die wij via de centrumgemeente ontvangen (€ 107.000) aan te wenden voor het aanstellen van procesregisseurs in het gebiedsteam Wmo. De procesregisseur verricht taken op het snijvlak van zorg & veiligheid.

De procesregisseur wordt ingezet voor ambulante begeleiding en ondersteuning van inwoners met:

- onbegrepen/moeilijk verstaanbaar gedrag;
- complexe (zorg)problematiek;
- de neiging om (noodzakelijke) zorg & ondersteuning te mijden (zgn. zorgmijders); en
- problematiek die en/of gedrag dat een risico kan vormen voor de openbare orde, voor hun eigen veiligheid dan wel de veiligheid van de (directe) omgeving of de samenleving.

Het veiligheidsdomein en het sociaal domein blijven werken aan het ontwikkelen van een efficiënte en effectieve samenwerking ten behoeve van onze inwoners met een speciale zorgbehoefte.

Implementatie handelingsprotocol Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling

[Kadernota 2020 – nr. 06.10]

Wat wilden we?

Een onderdeel van Veilig in het Sociaal domein is de toepassing van de wettelijk verplichte meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.

Het handelingsprotocol met daarin de meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling wordt na vaststelling door het colleges geïmplementeerd in de beide gemeentelijke organisaties en de werkmaatschappij 8KTD. Bij de implementatie en uitvoering is een belangrijke rol en taak weggelegd voor de aandachtsfunctionarissen Huiselijk Geweld en Kindermishandeling voor gemiddeld 2 uur per week per aandachtsfunctionaris. Deze taak wordt onderdeel van de herschikking van taken in de gebiedsteams.

Wat hebben we bereikt?

Er is een concept-handelingsprotocol. Deze is nog niet vastgesteld in de beide organisaties. Aan de wettelijke taak van de aandachtsfunctionaris Huiselijk Geweld en Kindermishandeling wordt uitvoering gegeven.

Landelijke en regionale ontwikkelingen vragen om een heroverweging van de inzet van taken en daarmee de uitvoering die is vastgelegd in het handelingsprotocol. Dit heeft daarnaast mede stilgestaan in afwachting van de recente landelijke en politieke ontwikkelingen en de keuzes die hierin worden gemaakt.

Jeugd

Wat wilden we?

Hervormingsagenda Jeugd

Het rijk hoopt met de hervormingsagenda Jeugd lastenverlichting te realiseren waardoor gemeenten minder middelen toebedeeld krijgen. In Friesland zijn wij al met een aantal onderwerpen uit de hervormingsagenda bezig, waaronder de regiovisie en gezamenlijke inkoop, maar tot nu toe zien wij de lastenverlichting niet terug. In 2025 zetten wij ons hier verder op in.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

In opdracht van de VNG en de ministeries van Justitie en Veiligheid en Volksgezondheid, Welzijn en Sport is “Het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming” opgesteld. Het doel is om het gezin samen met professionele ondersteuning te laten werken aan het verbeteren van de thuissituatie. De gemeenten behouden de huidige verantwoordelijkheden in de zorg en ondersteuning aan inwoner. Op dit moment is nog niet duidelijk of de aansturing, centraal, decentraal of lokaal wordt. Dit zal mogelijk in 2025 bekend worden.

Inkoop Jeugdzorg

De contracten voor de specialistische jeugdhulp zijn op 1 januari 2024 ingegaan. Tijdens de implementatie zijn er veel vragen ontstaan die een nader onderzoek vragen. Er is een onafhankelijk bureau ingeschakeld die onderzoek verricht. De gevolgen hiervan zijn nog niet inzichtelijk. Daarnaast zal voor een aantal percelen een doorontwikkeling moeten plaatsvinden. Het administratief verzorgen van de nieuwe inkoop doet een groot beroep op onze personele inzet. Dat zit onder meer op inzet van beleid, inkoop, kwaliteit, maar ook back-office en de financieel adviseurs.

Wat hebben we bereikt?

Het betreft ontwikkelingen voor de lange termijn. Op dit moment lopen we op schema. Vanuit de Fryske Regiovisie wordt er nog een plan opgesteld om verder vorm te geven aan de betreffende ontwikkelingen.

Wat wilden we?

MFC's en MFA's in onze gemeente dragen bij aan leefbaarheid, ontmoeting én bereikbaarheid van goed onderwijs. Daarom is voor deze ontwikkelingen in de dorpen een bredere scoop nodig dan alleen onderwijshuisvesting. In de komende tijd zal hier zowel vanuit het integraal huisvestingsplan als vanuit overige ontwikkelingen ruim aandacht worden besteed.

In 2025 wordt een integraal huisvestingsplan (IHP) opgesteld in overleg met de schoolbesturen. Het IHP geeft een actuele weergave van de huisvesting van scholen en een toekomstbeeld. Belangrijke ontwikkelingen en afwegingen zullen worden beschreven. Daarbij komt ook de huisvesting van basisscholen in eventueel (toekomstige) multifunctionele accommodaties aan bod. Welke scholen zijn aan vervanging toe en zijn er bijvoorbeeld dringende aanpassingen nodig.

Op de kortere termijn staan op stapel de oplevering en in gebruik neming van de multifunctionele gebouwen in Tytsjerk en Jistrum. De haalbaarheid van een multifunctioneel gebouw in Garyp wordt onderzocht. De school in Noardburgum is in de komende vijf jaar aan vervanging toe.

In het gebied van de Trynwâlden zijn nu een zevental scholen die op betrekkelijk korte afstand van elkaar gelegen zijn en allen op een leeftijd van vervanging/aanpassing komen. Met de schoolbesturen is een denkrichting ontwikkeld waarin wordt gestreefd naar twee schoolgebouwen op één locatie. De verwachting is dat hiervoor in de komende 5 tot 10 jaar een investeringsvraag gaat volgen.

Wat hebben we bereikt?

Het Integraal Huisvestingsplan zal in Q1 van 2026 worden vastgesteld. In maart wordt een gemeentebreed beleid vastgesteld over eigendom, beheer en exploitatie van MFA's en dorpshuizen in de gemeente. Dit beleid sluit aan bij de gemeentelijke doelen en capaciteit van de gemeentelijke organisatie, maar ook bij de wensen van de schoolbesturen (PO). Het uitgangspunt is dat wordt aangesloten bij het vastgesteld gemeentelijk beleid ten aanzien van maatschappelijk vastgoed.

Motie Regenbooggemeente

[Kadernota 2024 – nr. M-3-8-17]

Wat wilden we?

De bestaande opdracht Lokale Inclusie Agenda (LIA) is gericht op inclusie voor mensen met een fysieke en/of een psychische beperking met betrekking tot Toegankelijkheid. Mensen met een beperking moeten, als ieder ander, volledig en volwaardig kunnen meedoen aan de samenleving. Wij bedienen onze inwoners door hen te helpen om een baan te vinden of hen te ondersteunen om mee te doen. Dat doen we niet alleen. We doen dit samen met en in de Mienskip!

We onderscheiden drie soorten toegankelijkheid: fysieke toegankelijkheid, digitale toegankelijkheid en sociale toegankelijkheid. De geformeerde interne voorbereidingswerkgroep is hier dan ook op ingericht (communicatie/fysiek/sociaal)

De opdracht van de motie is om het beleid Regenbooggemeente, met de specifieke doelgroep LBHTI+, onderdeel te laten worden van een brede inclusie agenda. Begin 2024 (Q1) willen we een projectleider aanstellen, met ervaring en passie voor het onderwerp Inclusie, in de brede betekenis van het woord. De opdracht wordt het opstellen en uitvoeren van één brede Lokale Inclusie Agenda.

Daarom stellen we voor om de budgetten van 2023 en 2024 samen te voegen tot één budget en wij adviseren de Raad om de inzet van dit budget te heroverwegen, zodat naast beleid ook de uitvoering (deels) kan worden gefinancierd. Budget LIA: €30.000 en €75.000.

Wat hebben we bereikt?

In navolging van de opdracht van de motie M-3-8-17- Regenbooggemeente is in 2024 het beleid Regenbooggemeente, met de specifieke doelgroep LBHTIQ+, ondergebracht in een Brede Inclusie Agenda. Deze agenda is gericht op inclusie en diversiteit d.m.v. het creëren van een samenleving waarin iedereen zich gewaardeerd, gehoord en vertegenwoordigd voelt en waarin gelijke kansen worden geboden aan alle individuen vanuit de inclusie diamant (Movisie).

De Brede Inclusie Agenda is in maart 2025 vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin is met respect voor de verschillende standpunten van de politieke partijen, een afweging gemaakt om de brede inclusie agenda voor alle doelgroepen relevant te maken. Door de Brede Inclusie Agenda en een deel van de middelen over te hevelen naar 2026 streven we naar concrete en breed gedragen stappen die diversiteit en inclusie in onze gemeenschap versterken en borgen.

De budgetten voor Inclusie en Regenbooggemeente zijn samengevoegd en in 2024 gebruikt voor het organiseren van een startbijeenkomst met als doel inwonersparticipatie en interne en externe bewustwording. Daarnaast zijn inclusieve plannen en ideeën gefaciliteerd d.m.v. het Beste Idee van TD, websites aangepast en er is een werkgroep opgezet die samen met ervaringsdeskundigen nadenkt over manieren hoe we de gemeente Tytsjerksteradiel inclusiever kunnen maken.

Het college heeft bij het opstarten tijdelijk expertise ingehuurd van antidiscriminatie organisatie Tumba en Sipke Jan Bousema, beide partijen hebben ruime ervaring op het gebied van inclusie.

Na de ontvlechting is in de loop van 2025 gebleken dat er niet voldoende beleids capaciteit is om voldoende uitvoering te kunnen geven aan de acties als opgenomen in de Brede Inclusieve Agenda. Omwille van deze reden wordt er gekeken om de meegenomen middelen van 2025 in te zetten voor externe ondersteuning in de vorm van een Inclusie coördinator in 2026.

Participatiewet

[Kadernota 2025 – nr. 06.01]

Wat wilden we?

Het aantal uitkeringen dat de gemeente verstrekt geeft al enige tijd een daling te zien, waarschijnlijk als gevolg van de hoge werkgelegenheid en de grote personeelskrapte. Desondanks zijn het de meest kansrijke op de arbeidsmarkt die hiervan profiteren en houdt de gemeente de zorg voor een substantieel deel van het bestand.

Ook het beroep op minimavoorzieningen en schulddienstverlening daalt al enige tijd eerder dan dat het stijgt, maar er moet wel worden vastgesteld dat de complexiteit van de individuele cases steeds verder toeneemt. Op dit moment worden, mede naar aanleiding van het Rekenkameronderzoek, acties ondernomen om de bekendheid met de mogelijkheden voor hulp en ondersteuning bij de inwoners te vergroten. Mogelijk dat dit in 2025 een toename van het aantal hulpvragen tot gevolg heeft.

Overigens zal de Participatiewet een wetswijziging ondergaan waardoor de uitvoering van de onderdelen inkomen en naleving meer in balans worden gebracht met de oorspronkelijke bedoeling van de wet. Inwerkingtreding hiervan wordt per 1 juli 2025 verwacht.

Ten aanzien van re-integratie en participatie probeert de gemeente, binnen de mogelijkheden, voor eenieder die daartoe in staat is, (al dan niet gesubsidieerd) werk, dan wel een andere nuttige dagbesteding te realiseren.

Een ontwikkeling in de regionale samenwerking van Fryslân Werkt op het gebied van arbeidsmarktdienstverlening die hier genoemd kan worden; is het Werkcentrum als één gezamenlijk regionaal loket. Een brede doelgroep van werkzoekenden, werkenden en werkgevers kan bij het Werkcentrum terecht voor vragen over werk, scholing en personeelsvraagstukken. De vormgeving hiervan krijgt in 2025 zijn beslag.

Wat hebben we bereikt?

Aantallen

Ondanks de krappe arbeidsmarkt zien we op dit moment een lichte stijging in het aantal personen dat een bijstandsuitkering ontvangt. Dit geldt ook voor het aantal personen dat een beroep doet op schulddienstverlening en minimaregelingen.

Wetsvoorstel Participatiewet in Balans

Op 1 januari 2026 zijn een aantal wetswijzigingen doorgevoerd om de Participatiewet te verbeteren. Deze wijzigingen houden verband met het verstrekken van een uitkering. In 2026 bereiden wij ons voor op de wetswijzigingen die op 1 januari 2027 worden doorgevoerd. Deze wetswijzigingen houden vooral verband met werk en participatie.

Regionaal Werkcentrum

Op 9 oktober 2025 is het Werkcentrum Fryslân gestart in Leeuwarden.

Sociale basis

[Kadernota 2025 – nr. 06.04]

Wat wilden we?

De huidige subsidieregeling sociale basis loopt per 2027 af. In 2025 wordt een evaluatie gedaan van de visie en de subsidieregeling. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de input voor het vervolg en zullen aan het college worden voorgelegd.

Met de landelijke regelingen Integraal Zorgakkoord en Gezond en Actief Leven Akkoord hebben we als gemeente extra ruimte voor het versterken van de sociale basis in brede zin. De GALA-middelen worden deels ingezet via een nog te publiceren subsidieregeling. De regelingen lopen tot en met 2026. Vanwege de tijdelijkheid van de regelingen zetten we in op nieuwe en bestaande initiatieven met een duurzaam effect.

Een derde landelijke regeling die samenhangt met het Gezond en Actief Leven Akkoord en het Integraal Zorgakkoord is Wonen, Zorg en Welzijn. Het betreft hier een verplichting om een visie te ontwikkelen in het kader van de Omgevingswet. De regeling valt deels onder het sociaal domein en deels onder ruimte. De ontwikkeling van de visie en de bijbehorende uitvoeringsagenda wordt in ANNO-verband opgepakt (gemeenten Achtkarspelen, Tytsjerksteradiel, Dantumadeel en NoardEast Fryslân).

Wat hebben we bereikt?

Visie versterken sociale basis

De huidige visie op het versterken van de sociale basis en de bijbehorende subsidieregeling lopen per 2027 af. De input die we hebben opgehaald tijdens verschillende participatiemogelijkheden voor inwoners worden momenteel verwerkt in de nieuwe visie op het versterken van de sociale basis. Deze visie vormt het vervolg op de huidige visie. Bij het ontwikkelen van deze visie wordt aangesloten bij de landelijke regionale ontwikkelingen rondom de sociale basis vanuit de Zorg- en Welzijnsakkoorden.

IZA, GALA & AZWA

Met de landelijke regelingen Integraal Zorgakkoord en Gezond en Actief Leven Akkoord hebben we als gemeente extra ruimte voor het versterken van de sociale basis in brede zin. Een vervolg en aanvulling op deze akkoorden is het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). De afspraken in dit akkoord zijn een aanvulling op de afspraken uit het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Het doel van het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) is om de zorg in Nederland meer gelijkwaardig toegankelijk te maken. Gemeenten ontvangen (incidentele) middelen vanuit de Brede SPUK voor de uitvoering van deze akkoorden. Vanuit FriZA is er een Fries transformatieplan versterken sociale basis, waarvoor de Friese gemeenten incidenteel middelen ontvangen in 2026.

Wonen, welzijn & zorg

Een vierde landelijke regeling die samenhangt met het Gezond en Actief Leven Akkoord en het Integraal Zorgakkoord is Wonen, Zorg en Welzijn. Het betreft hier een verplichting om een visie te ontwikkelen in het kader van de Omgevingswet. De regeling valt deels onder het sociaal domein en deels onder ruimte. De ontwikkeling van de visie en de bijbehorende uitvoeringsagenda wordt in ANNO-verband opgepakt (gemeenten Achtkarspelen, Tytsjerksteradiel, Dantumadeel en NoardEast Fryslân).

Wmo

[Kadernota 2025 – nr. 06.03]

Wat wilden we?

Wmo

Voor 2026 staat de (her)invoering van het abonnementstarief gepland en mogelijk de doordecentralisatie van beschermd wonen. Dit betekent dat op termijn de Verordening moet worden aangepast en dat er een begin moet worden gemaakt met een nieuwe inkoop.

Verder vragen landelijke en lokale demografische ontwikkelingen om een integrale aanpak voor de WoonZorgWelzijn-opgave. We moeten samen met de verschillende betrokken partijen een ontwikkelrichting voor de komende jaren bepalen.

Ontwikkelingen tarieven maatwerkvoorzieningen

De tarieven voor de maatwerkvoorzieningen (Jeugd, Wmo en Participatie) worden jaarlijks geïndexeerd. Uitgangspunt hierbij is het door de Nederlandse Zorgautoriteit gehanteerde

prijnsindexcijfer. Zij maken gebruik van de Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA).

Deze is (voorlopig) voor 2025 vastgesteld op 4,18%.

Wat hebben we bereikt?

Wmo2015

Het is onduidelijk wanneer de Inkomens- en Vermogensafhankelijke bijdrage (IVB) voor maatwerkvoorzieningen zal worden ingevoerd.

WonenZorgWelzijn visie

Deze visie is in ANNO verband geschreven en inmiddels vastgesteld door de raad.

Overige ontwikkelingen

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA middelen)

Vanaf 2023 is de Specifieke Uitkering – Gezond en Actief Leven Akkoord (SPUK–GALA) in het leven geroepen. Voor de periode 2023–2026 zullen wij van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport € 2,1 miljoen ontvangen. De SPUK–GALA is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. Voor 2025 heeft de gemeente € 558.000 ontvangen. In de Sisa verantwoording hoeven we niet meer op alle individuele onderdelen te verantwoorden, maar mag dat op Spuk niveau. De realisatie in 2025 was €491.000, er is dus €67.000 niet besteed. Aangezien er 10% meegenomen mag worden van 2025 naar 2026 (€56.000), is er praktisch een onderbesteding van €11.000. Onderbesteding is grotendeels ontstaan door minder (goedgekeurde) aanvragen voor de Gala–subsidieregeling dan verwacht bij publicatie.

Sociale basis

De regeling sociale basis heeft als doel om een leefbare gemeente te zijn, waarin iedereen mag en kan meedoen en ondersteuning krijgt om zoveel mogelijk zelfstandig te zijn als dat nodig is. De subsidie kan gebruikt worden voor 3 pijlers: ontmoeten en betrokkenheid, samenredzaamheid en zelfredzaamheid en ontplooiing. In 2025 betreft de definitieve begroting voor de subsidieregeling € 1.366.000. In 2025 is er in totaal voor de subsidieregeling sociale basis € 1.233.000 uitgegeven. Het verschil van € 133.000 tussen de begroting en realisatie komt met name doordat er een subsidievaststelling van 2024 heeft plaatsgevonden waarbij de gemeente nog een gedeelte heeft terugontvangen. Verder zijn er kleine overige verschillen binnen deze regeling welke het totaal verschil laat oplopen tot 168.000 voordelig.

Dorpsbelangen

In 2025 is er € 235.000 minder uitgegeven dan de begrote € 606.000. Dit komt omdat de besteding achterloopt. De overgebleven gelden worden ook in 2026 beschikbaar gesteld voor deze regeling.

Wmo – Collectief vervoer

De kosten met betrekking tot het Wmo – collectief vervoer hebben betrekking met name betrekking op de vervoersritten van en naar Berchiem en Nieuw Toutenburg. De lasten zijn in 2025 € 47.000 lager dan begroot. Dit collectief vervoer wordt door de Stichting Vriendenkring Berchiem uitgevoerd en vergoed door de gemeente.

Voorziening onderhoud welzijnsgebouwen

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan welzijnsgebouwen. Het gereserveerde bedrag in de voorziening was te hoog voor het geplande onderhoud daarom is er € 500.000 vrijgevallen ten gunste van het jaarrekeningresultaat 2025.

6.2 Welzijnswerk & Preventieve jeugdzorg

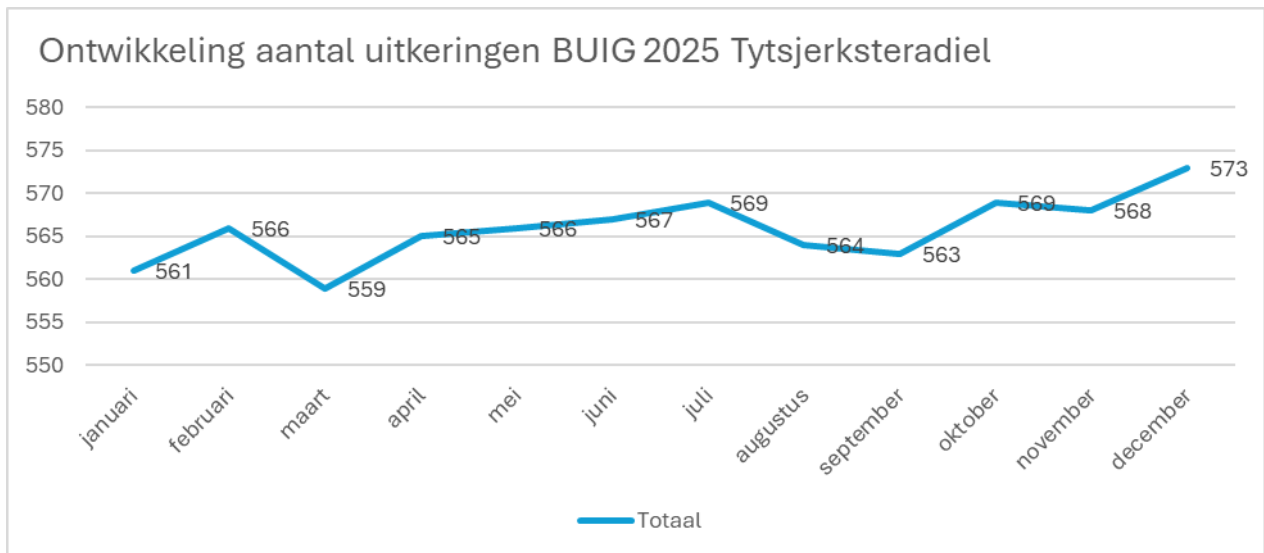
Voor het jaar 2025 zijn de baten voor welzijnswerk en preventieve jeugdzorg respectievelijk circa 20.000 en 31.000 lager geraamd. In deze raming is geen rekening gehouden met de (nog te ontvangen) subsidie voor Wijkscan gezonde leefomgeving en ontvangsten vanuit Gemeenten voor leerlingen uit de ASS klas.

Voor preventieve jeugdzorg is er sprake van hogere uitgave voor onderwijszorg arrangementen buiten de gemeente. De facturering vindt achteraf plaats, waardoor vooraf beperkte sturingsmogelijkheden bestaan. In regionaal verband wordt gewerkt aan het eerder inzichtelijk maken van deze kostenontwikkeling. De hiermee samenhangende extra lasten leiden tot een overschrijding van circa € 100.000 ten opzichte van de raming.

6.3 Inkomensregelingen

Bijstandsverlening (BUIG)

De inkomensregelingen bestaan uit diverse regelingen (Bijstand, LKS, IOAW, Bbz en IOAZ). In onderstaande tabel is het verloop van het aantal uitkeringen over het afgelopen jaar weergegeven.

Bijstandsuitkeringen

- Eind 2025 heeft het Rijk de hoogte van het budget voor de uitkeringen (BUIG) definitief vastgesteld. Wij hebben € 676.000 meer ontvangen van het Rijk dan begroot.
- Wij hebben € 96.000 meer uitgegeven aan bijstandsuitkeringen dan begroot. De belangrijkste reden is dat het aantal bijstandsgerechtigden is gestegen. Op 1 januari 2025 ontvingen 535 personen een uitkering. Op 31 december waren dit 548 personen.
- Wij hebben € 88.000 meer aan ten onrechte verstrekte bijstand teruggevorderd dan begroot.
- Wij hebben in 2025 € 70.000 van het debiteurensaldo (terugvorderingen ten onrechte verstrekte bijstand) ten laste gebracht van de voorziening dubieuze debiteuren. Een voorziening dubieuze debiteuren is een boekhoudkundige reservering voor vorderingen waarvan het onzeker is of deze worden terugbetaald. Daarnaast hebben wij ingeschat dat een groter deel van het debiteurensaldo eind 2025 oninbaar zou zijn. Dit leidt tot een nadelig resultaat van € 173.000.

Zelfstandigenregelingen uitgevoerd door Bureau Zelfstandigen Fryslân (BZF)

- Zelfstandigen hebben in totaal € 31.000 meer afgelost voor verstrekte bedrijfsleningen dan begroot.
- Wij stellen jaarlijks op 31 december de voorziening dubieuze debiteuren vast op 60% van het debiteurensaldo (terugvordering bedrijfsleningen en ten onrechte verstrekte uitkeringen). Een voorziening dubieuze debiteuren is een boekhoudkundige reservering voor vorderingen waarvan het onzeker is of deze worden terugbetaald. Omdat het debiteurensaldo is gedaald, is er een positief verschil ontstaan van € 47.000 ten opzichte van de begroting.
- Wij hebben de mutatie van het debiteurensaldo BZF van € 105.000 van 2025 niet begroot. Ook hebben wij geen rekening gehouden met een bijdrage in het negatieve exploitatieresultaat van BZF. Dit leidt tot een nadelig resultaat van € 129.000.

6.4 Begeleide participatie

DVO's Caparis

Voor de uitvoering van de Wsw ontvangt Caparis maandelijks een voorschot op basis van het verwachte gemiddelde aantal SW-medewerkers (fte's). Het verwachte gemiddelde was 84,9 fte. Uit de eindafrekening blijkt dat dit 85,7 fte is. Dit leidt tot een nadelig verschil van € 35.000.

6.5 Arbeidsparticipatie

Inburgering

De uitgaven voor de inburgeringsvoorzieningen hebben we voor 2025 begroot op basis van het resultaat in 2024. Wij hebben € 101.000 meer uitgegeven dan begroot. De reden hiervoor is dat er meer statushouders in 2025 een woning hebben gekregen en zijn gestart met hun inburgeringstraject. Voor de inburgeringsvoorzieningen van de statushouders krijgen we via de specifieke uitkering gelden op basis van de gerealiseerde kosten. Daarom zijn ook de baten hoger dan begroot. De baten zijn € 118.000 hoger. Per saldo zijn de kosten en baten voor inburgering budgettair neutraal.

6.6 Maatwerkvoorziening WMO

Wmo – Collectief vervoer

De kosten voor WMO-vervoer (collectief vervoer), met name voor ritten van en naar Berchum en Nieuwtoetenburg, zijn in 2025 €44.000 lager uitgevallen dan begroot. Het vervoer wordt uitgevoerd door stichting vriendenkring in Berchum en door de gemeente vergoed. In 2025 hebben tevens afrekeningen plaatsgevonden van vervoerskosten over 2024.

Wmo- maatwerkvoorzieningen – Hulpmiddelen

Binnen de maatwerkvoorzieningen hulpmiddelen en woonvoorzieningen is sprake van een voordeel op de lasten van 52.000.

De uitgaven binnen deze voorzieningen kennen het karakter van een open-einderegeling. Hierdoor zijn de financiële effecten gedurende het jaar beperkt voorspelbaar. De afwijkingen worden met name veroorzaakt door fluctuaties in de vraag naar hulpmiddelen en woonvoorzieningen.

6.7 WMO begeleiding en dagbesteding

WMO Hulp bij het huishouden

Binnen WMO-hulp bij het huishouden is minder gebruik gemaakt van huishoudelijke hulp dan vooraf geraamd. Hierdoor zijn de lasten met € 83.000 lager uitgevallen dan begroot. Daarnaast zijn er meer opbrengsten (€ 27.000) ontvangen uit eigen bijdragen dan begroot, per saldo heeft dit geleid tot een positief resultaat.

WMO Begeleiding

Binnen WMO begeleiding is per saldo een positief resultaat van 116.000 gerealiseerd. De ondersteuning binnen WMO begeleiding betreft maatwerk, waardoor de inzet gedurende het jaar kan fluctueren op basis van de ondersteuningsbehoefte van inwoners.

De lagere uitgaven worden onder meer verklaard door afschaling van begeleiding, uitstroom van cliënten naar de WLZ, verhuizingen naar andere gemeenten of beëindiging van ondersteuning.

WMO Beschermd wonen

Binnen Wmo Beschermd Wonen is sprake van een positief resultaat van €318.000. Dit betreffen € 80.000 aan extra baten en lagere lasten van € 238.000. De lagere uitgaven hangen samen met ontwikkelingen binnen de doelgroep en wijzigingen in wet- en regelgeving. Sinds 2021 ontvangt de gemeente een teruggaaf van centrumgemeente Leeuwarden voor Beschermd Wonen. De omvang van deze teruggaaf staat echter wel onder druk en neemt dan ook ieder jaar af. Dit hangt onder meer samen met de openstelling van de Wlz voor inwoners met psychische en psychosociale problematiek, waardoor verschuivingen plaatsvinden binnen de instroom en uitstroom van cliënten. Daarnaast hebben wijzigingen in de inkoop en de ontwikkeling van de ondersteuningsvraag invloed op de financiële resultaten.

WMO Dagbesteding

Op de uitgaven is per saldo een negatief ontstaan van € 38.000. De uitgaven voor dagbesteding laten, ondanks eerdere neerwaartse bijstellingen van de begroting in de afgelopen jaren, een lichte stijging zien. De inzet van dagbesteding binnen de WMO betreft maatwerk en is afhankelijk van de ondersteuningsbehoefte van inwoners. De hogere uitgaven kunnen onder meer worden verklaard door een toegenomen inzet van dagbesteding, waardoor sprake is van een toename op het aantal aanvragen voor dagbesteding gedurende het jaar.

6.72 Jeugdhulp

6.72 Jeugdhulp ambulante regionaal

Binnen Jeugdhulp ambulante regionaal is per saldo een positief resultaat van € 251.000 gerealiseerd. Dit resultaat hangt samen met lagere uitgaven voor regionaal ingekochte ambulante jeugdhulp van vooraf begroot. De lagere uitgaven worden onder meer verklaard door een lagere inzet van ambulante trajecten en fluctuaties in de ondersteuningsvraag gedurende het jaar. Daarnaast is sprake van verschillen in intensiteit en duur van ingezette trajecten, waardoor de totale kosten lager zijn uitgevallen dan geraamd.

Tevens is binnen jeugdhulp ambulante lokaal een extra baten ontvangen van € 68.000 welke vooraf niet was begroot en leidt tot een positieve afwijking.

Jeugdhulp met Verblijf Regionaal

Binnen Jeugdhulp met verblijf regionaal is per saldo een negatief resultaat van € 115.000 gerealiseerd. Dit is het saldo van hogere lasten van € 158.000 en hogere vaten van € 43.000. De hogere uitgaven hangen samen met een toegenomen inzet van regionale jeugdhulp met verblijf gedurende het jaar.

De hogere lasten worden onder meer verklaard door een stijging van het aantal jeugdigen dat gebruikmaakt van verblijfszorg, een langere duur van trajecten en een toename van de

complexiteit en intensiteit van de benodigde ondersteuning. Hierdoor zijn de kosten hoger uitgevallen dan vooraf geraamd.

Jeugdhulp met Verblijf Landelijk

Binnen Landelijk jeugdhulp met verblijf is per saldo een positief resultaat van € 62.000 gerealiseerd. De lagere lasten worden onder meer verklaard door een lager aantal plaatsingen, kortere trajectduren en fluctuaties in de ondersteuningsvraag gedurende het jaar.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevend en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Arbeidsparticipatie	2.104	2.265	2.112	154
Begeleide participatie	3.836	4.085	4.079	6
Begeleiding (WMO)	2.698	2.187	2.071	116
Beschermd wonen (WMO)	107	-	-	-
Dagbesteding (WMO)	1.111	971	1.009	- 38
Geëscaleerde zorg 18+	-	107	- 131	238
Hulp bij het huishouden (WMO)	4.915	4.413	4.328	85
Inkomensregeling	13.228	14.948	14.990	- 43
Jeugdbescherming	623	812	888	- 76
Jeugdhulp ambulantly landelijk	-	20	41	- 21
Jeugdhulp ambulantly lokaal	-	460	508	- 48
Jeugdhulp ambulantly regionaal	-	8.288	8.037	251
Jeugdhulp behand. GGZ zonder verblijf	157	-	-	-
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	234	-	-	-
Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	112	51	62
Jeugdhulp met verblijf lokaal	-	260	271	- 11
Jeugdhulp met verblijf overig	1.543	-	-	-
Jeugdhulp met verblijf regionaal	-	1.985	2.143	- 158
Jeugdhulp zonder verblijf overig	7.239	-	- 7	7
Jeugdreclassering	83	70	9	61
JW Coördinatie en Beleid	-	997	1.260	- 264

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	82	82	59	23
Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	-
Maatwerkdienstverlening 18+	-	-	-	-
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.688	1.980	1.900	80
PGB JW	-	270	304	- 34
PGB WMO	-	370	317	53
Pleegzorg	501	-	-	-
Samenkracht en burgerparticipatie	2.793	3.641	3.216	426
Toegang en eerstelijnsvrz. Integraal	-	88	23	65
Toegang en eerstelijnsvrz. Jeugd	-	1.944	2.128	- 184
Toegang en eerstelijnsvrz. WMO	-	1.362	1.264	98
Wijkteams	2.296	-	-	-
WMO Coördinatie en Beleid	-	571	533	38
Totaal lasten	46.239	52.288	51.402	886
Baten exclusief reserves	<i>Begroting primitief</i>	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Arbeidsparticipatie	199	294	130	- 164
Begeleide participatie	-	-	-	-
Begeleiding (WMO)	-	-	-	-
Beschermd wonen (WMO)	403	-	-	-
Dagbesteding (WMO)	-	-	-	-
Geëscaleerde zorg 18+	-	403	483	80
Hulp bij het huishouden (WMO)	235	276	303	27
Inkomensregeling	9.540	10.526	11.711	1.185
Jeugdbescherming	-	-	-	-
Jeugdhulp ambulantly landelijk	-	-	-	-
Jeugdhulp ambulantly lokaal	-	-	68	68
Jeugdhulp ambulantly regionaal	-	-	-	-
Jeugdhulp behand. GGZ zonder verblijf	-	-	-	-
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	-	-
Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	-	-	-
Jeugdhulp met verblijf lokaal	-	-	-	-
Jeugdhulp met verblijf overig	-	-	-	-
Jeugdhulp met verblijf regionaal	-	-	43	43
Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	-	-	-
Jeugdreclassering	-	-	-	-
JW Coördinatie en Beleid	-	-	-	-

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	-	-	-
Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	-
Maatwerkdienstverlening 18+	-	-	-	-
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	66	66	73	7
PGB JW	-	-	-	-
PGB WMO	-	-	-	-
Pleegzorg	-	-	-	-
Samenkracht en burgerparticipatie	195	698	1.189	491
Toegang en eerstelijnsvrz. Integraal	-	-	-	-
Toegang en eerstelijnsvrz. Jeugd	-	-	-	-
Toegang en eerstelijnsvrz. WMO	-	-	-	-
Wijkteams	-	-	-	-
WMO Coördinatie en Beleid	-	-	-	-
Totaal baten	10.638	12.263	14.000	1.737
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	- 35.601	- 40.025	- 37.402	2.623

Analyse verschillen rekening – begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)	2.623
<i>negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig</i>	
Reguliere voor- of nadelen	1.713
Lasten	522
- Lagere lasten WMO collectief vervoer	47
- Lagere lasten Jeugdhulp met verblijf landelijk	62
- Lagere lasten Toegang en eerstelijnsvoorz. Integraal	65
- Lagere lasten WMO hulp bij het huishouden	83
- Lagere lasten WMO Begeleiding	116
- Lagere lasten Sociale basis	168
- Lagere lasten WMO beschermd wonen	238
- Lagere lasten Jeugdhulp ambulante regionaal	251
- Ontwikkeling personeelskosten	498
- Hogere lasten Bijstand	- 276
- Hogere lasten JW coördinatie en beleid	- 200
- Hogere lasten Jeugdhulp met verblijf regionaal	- 158
- Hogere lasten Bijstand zelfstandigen gevestigd	- 134
- Hogere lasten Wet Inburgering	- 101
- Hogere lasten preventie jeugdzorg	- 100
- Hogere lasten PGB Jeugd	- 37

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Baten	1.191	
- WMO hulp bij huishouden hogere baten	27	
- Hogere baten regeling toeslagenproblematiek	29	
- Jeugdhulp met verblijf regionaal hogere baten	43	
- Hogere baten zelfstandigen	62	
- Jeugdhulp ambulante regionaal hogere baten	68	
- WMO bescherm wonen hogere baten	80	
- Hogere baten Wet Inburgering	118	
- Hogere baten bijstand	764	
<u>Incidentele voor- of nadelen</u>		910
Lasten	364	
- Lagere lasten WMO PGB	39	
- Diverse verschillen per saldo	90	
- Lagere lasten dorpsbelangen	235	
Baten	546	
- Overige verschillen hogere baten	46	
- Vrijval voorziening welzijnsaccommodaties	500	

Verbonden Partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Verbonden partij

<u>Naam</u>	<u>Vestigingsplaats</u>
GR SW Fryslân	Drachten
Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân	Dokkum

Daarnaast kennen we nog overige samenwerkingsvormen, zoals de centrumregeling. Deze vorm kent geen eigen rechtspersoonlijkheid en is geen verbonden partij conform de definitie van het BBV. Maar gelet op het belang van samenwerkingsverbanden kiezen we ervoor om deze, voor zover van toepassing, wel te presenteren.

Samenwerkingsvorm overig

<u>Naam</u>	<u>Vestigingsplaats</u>
Sociaal Domein Fryslân	Leeuwarden

Beleidsindicatoren BBV

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Taakveld 06. Sociaal domein

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ■

Achterstand onder jeugd – Kinderen in uitkeringsgezin

Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut – Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	4,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	4,00		
Rekening 2024	4,00		
<hr/>			
Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	6,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	6,00		
Rekening 2024	6,00		

Achterstand onder jeugd – Werkloze jongeren

Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut – Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	2,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	2,00		
Rekening 2024	2,00		
<hr/>			
Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	2,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	1,00		
Rekening 2024	2,00		

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Banen

Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15–64 jaar.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	577,10	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	554,70		
Rekening 2024	554,70		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	850,20	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	836,60		
Rekening 2024	836,60		

Cliënten met een maatwerkarrangement

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2025]	
Rekening 2025	600,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	590,00		
Rekening 2024	500,00		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2025]	
Rekening 2025	660,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	705,00		
Rekening 2024	650,00		

Jongeren met delict voor rechter

Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut – Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2025	1,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	1,00		
Rekening 2024	1,00		

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2025	1,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	1,00		
Rekening 2024	1,00		

Jongeren met jeugdbescherming

Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	1,50	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	1,30		
Rekening 2024	1,30		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	1,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	1,10		
Rekening 2024	,90		

Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	14,50	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	13,00		
Rekening 2024	11,60		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	14,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	13,50		
Rekening 2024	11,50		

Jongeren met jeugdreclassering

Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	,30	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	,20		
Rekening 2024	,30		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	,40	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	,30		
Rekening 2024	,30		

Lopende re-integratievoorzieningen

Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2025]	
Rekening 2025	18,10	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	451,50		
Rekening 2024	436,40		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2025]	
Rekening 2025	13,50	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	191,50		
Rekening 2024	197,70		

Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	72,70	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	73,20		
Rekening 2024	73,20		

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	73,20	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	73,10		
Rekening 2024	73,10		

Personen met een bijstandsuitkering

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2025]	
Rekening 2025	195,10	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	264,80		
Rekening 2024	251,60		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2025]	
Rekening 2025	281,20	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	344,80		
Rekening 2024	343,60		

Volksgezondheid en milieu

Samen met inwoners en organisaties dragen we bij aan bewustwording en een gezonde omgeving. We richten ons op factoren die de gezondheid beïnvloeden en gezondheidsverschillen verkleinen en bieden ruimte aan preventie en nieuwe, lokale, initiatieven.

Het programma Volksgezondheid en milieu omvat verder de zorg voor milieu, reiniging, compostering, riolering en de sanering van milieuhinderlijke bedrijven.

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

- 7.1 Volksgezondheid
- 7.2 Riolering
- 7.3 Afval
- 7.4 Milieubeheer
- 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2025 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2025 (jaren 2025–2028) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Basiskaart Geluid Emissies

[Kadernota 2022 – nr. 02.01]

Wat wilden we?

In het kader van de Omgevingswet zijn we verplicht voor een groot deel van onze wegen Basis Geluid Emissiekaarten (BGE) vast te stellen. We willen aan deze wettelijke verplichting voldoen.

De BGE's zijn noodzakelijk om te komen tot de beoordeling van een goede ruimtelijke ordening in het kader van onze omgevingsplannen en voor het beoordelen van aanvragen om omgevingsvergunningen. Voor de doorgaande wegen in onze gemeenten hebben wij voor het wegverkeerslawaai geluidzones vastgesteld. Op basis van de Omgevingswet moeten ook voor overige wegen geluidzones worden vastgelegd. Met behulp van software wordt op basis van deze data de geluidaandachtsgebieden bepaald waarmee rekening dient te worden gehouden voor nieuwe ontwikkelingen.

Om voor de belangrijkste wegen een Basis Geluid Emissiekaart vast te stellen is formatieve uitbreiding van 0,6 fte (0,3 per gemeente zijnde € 25.000) en een werkbudget van € 35.000 per gemeente opgenomen in de begroting.

Wat hebben we bereikt?

De Omgevingswet is na meerdere malen uitstel per 1 januari 2024 inwerking getreden. Er kan dan ook eindelijk worden begonnen met het uitvoeren van de wettelijk taak.

Er zijn eerder met FUMO afspraken gemaakt voor een gezamenlijke implementatie met alle Fryske gemeenten. Echter, enkele gemeenten hebben besloten niet mee te werken en ook de FUMO heeft aangegeven de taak niet meer te willen uitvoeren. Inmiddels is er overgaan tot de samenwerking in ANNO verband. Een voorstel van de uitwerking zal in de loop van 2026 aan u worden voorgelegd.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet, de ontvlechting van de Werkmaatschappij, de opbouw van de nieuwe organisatie, en uitval van personeel door ziekte maken zorgen voor veel extra taken op de vakafdeling. Getracht wordt de taakuitvoering voort te zetten met de middelen die voorhanden zijn.

Bloeizone Tytsjerksteradiel (motie)

[Kadernota 2025 – nr. M-5-6-3]

Wat wilden we?

In de raadsvergadering van 11 juli 2024 is een motie aangenomen om meer ambitie te tonen rondom het thema Bloeizone. Op dit moment is hier geen ambtelijke capaciteit voor. We verwachten dat we met een bedrag van € 25.000 voldoende startbudget hebben om met externe begeleiding een activatiebijeenkomst te organiseren en meer handen en voeten kunnen geven aan Bloeizone Tytsjerksteradiel. We hebben dit bedrag in de begroting 2025 meegenomen ten laste van de Algemene Reserve.

Wat hebben we bereikt?

Ambitie coalitieakkoord

De gemeente heeft in het coalitieakkoord Tytsjerksteradiel Bloeit! 2022 – 2026 de ambitie uitgesproken om als eerste gemeente in Fryslân als integraal werkende Bloeizone aangemerkt te kunnen worden.

2025

Naar aanleiding van een aantal moties in 2024 om meer ambitie te tonen rondom dit thema, is in 2025 Subsidieregeling Tytsjerksteradiel Bloeit 2025 opengesteld en hebben we in maart 2025 een inspiratieavond georganiseerd om inwoners te enthousiasmeren en te stimuleren om een Bloeiweek te organiseren. Met de subsidieregeling konden alle dorpen in onze gemeente subsidie aanvragen op grond van de voor het organiseren van Bloeiweken én Bloeiactiviteiten in 2025.

2026

Inmiddels heeft de raad in november 2025 unaniem een motie aangenomen om opnieuw budget beschikbaar te stellen voor inwoners en deze te verwerken in een subsidieregeling. Naar verwachting wordt de nieuwe subsidieregeling in Q1 2026 opengesteld en wordt er in maart 2026 opnieuw een inspiratiebijeenkomst georganiseerd. Voor de organisatie van de bijeenkomst en de verdere uitrol van het gedachtegoed binnen de gemeente is geen budget beschikbaar.

De interne werkgroep T-diel Bloeit komt in de loop van 2026 met een voorstel om het bloeizone gedachtegoed te borgen in de volgende coalitieperiode voor de jaren 2027 e.v. om ervoor te zorgen dat de beweging om preventieve gezondheid en informele zorg vorm te geven vanuit een bottom-up benadering wordt voortgezet, met als uiteindelijk doel een samenleving te creëren waarin inwoners samen bijdragen aan een leefomgeving waar mensen leven in goede gezondheid en welzijn.

Duurzaamheid

[Kadernota 2025 – nr. 07.01]

Wat wilden we?

De komende jaren wordt de uitvoering van onze Duurzaamheidsagenda en de daaraan gekoppelde Transitievisie Warmte verder geïntensiveerd. Wij hebben hiertoe van het Rijk de

benodigde financiële middelen toegekend gekregen, de zogenaamde CDOKE-middelen: Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid. Deze middelen mogen uitsluitend gebruikt worden voor menskracht (eigen of inleen) voor de uitvoering van klimaat- en energiedoelen en zijn voorsnog toegekend voor een periode van drie jaar (2023-2025).

Wat hebben we bereikt?

In 2025 zijn zowel de Transitievisie Warmte als de Duurzaamheidsagenda geëvalueerd. Beide documenten worden nu omgezet in een Warmte programma (verplicht programma in het kader van de Omgevingswet) en het Programma Duurzaamheid. Het Programma Duurzaamheid is nieuw en een eerste aanzet (pilot) om te komen tot programmatisch werken binnen de gemeente. Het programma wordt in Q1 2026 opgesteld en sluit aan op de teamplannen van de diverse afdelingen die capaciteit leveren aan het programma. de monitoring zal daarna per onderwerp ingericht worden. De CDOKE-middelen zijn inmiddels structureel in de begroting opgenomen, zodat we mensen in dienst kunnen nemen en (dure) inhuur tot een minimum kunnen beperken.

Milieustraat

[Kadernota 2025 – nr. 07.02]

Wat wilden we?

In de Kaderbrief 2025-2028 is de ambitie vastgelegd om eind 2024 een startnotitie aan de gemeenteraad voor te leggen. Deze startnotitie zal de mogelijkheden voor een nieuwe milieustraat onderzoeken, met als doel onze afvalinzameling en afvalscheiding te verbeteren volgens het grondstoffenbeleidsplan. Daarnaast wordt ook de bedrijfsvoeringslocatie van de Buitendienst in dit proces meegenomen, aangezien deze locatie ook verouderd is en nauw verbonden is met de afvalinzamelingsprocessen.

Afhankelijk van de mogelijkheden en gemeentelijke ambities zullen er verschillende scenario's in de startnotitie aan de gemeenteraad worden gepresenteerd. De gemeenteraad kan vervolgens besluiten om één of meerdere scenario's verder te onderzoeken. Gezien de complexiteit van deze scenario's en om de raadsleden goed geïnformeerd te laten beslissen, is het verstandig om een extern onderzoeksbureau in te schakelen. Wij verzoeken hiervoor een incidenteel onderzoeksbudget beschikbaar te stellen van € 50.000.

Wat hebben we bereikt?

De gemeenteraad heeft de startnotitie voor de realisatie van een nieuwe milieustraat vastgesteld. De notitie is daarbij aangevuld met één addendum. De behandeling en besluitvorming zijn conform de vooraf opgestelde planning verlopen.

Voor de opiniërende raadsbehandeling die gepland staat voor het tweede kwartaal van 2026, wordt momenteel een haalbaarheidsonderzoek voorbereid. Dit onderzoek zal worden uitgevoerd door een extern onderzoeksbureau. De start van dit traject heeft echter enige vertraging opgelopen, waardoor de onderzoeksfase later van start gaat dan oorspronkelijk

voorzien. De verwachting is dat deze vertraging binnen de totale projectplanning kan worden opgevangen, maar dit wordt in de komende periode nader gemonitord. Het moment van aanbieden van het haalbaarheidsonderzoek zal vertraging oplopen vanwege het vertrek van de betreffende beleidsmedewerker, we verwachten daarom vertraging in het verwerken van het haalbaarheidsonderzoek. Mogelijk is bijsturing wenselijk en is een aanpassing van de datum van raadsbehandeling noodzakelijk.

Software afvalinzameling optimaliseren en uitbreiden naar andere taakvelden

[Kadernota 2024 – nr. 07.04]

Wat wilden we?

Om verdere optimalisatie en efficiëntie van de afvalinzameling te realiseren dienen de huidige verzamelplaatsen van miniconainers te worden gedigitaliseerd en worden opgenomen in het GBI beheerssysteem. We stellen voor om de werkzaamheden door een extern adviesbureau met hulp van de eigen buitendienst uit te laten voeren.

Eenmalig kost het:

- Het extern in kaart brengen van de verzamelplaatsen (x,y coördinaten) à € 7.500
- Implementatie gegevens in bestaande afvalinzamelingsoftware systeem à € 7.500

De structurele beheerkosten van het beheersysteem GBI ten aanzien van verzamelplaatsen is kostenneutraal binnen huidige formatie. Dit onderwerp valt binnen het gesloten stelsel van afval. Voor de lasten van afval hanteren we de lijn, dat deze ten laste van de Voorziening reiniging worden gebracht.

Wat hebben we bereikt?

In 2024 heeft met betrekking tot de software voor de afvalinzameling de focus gelegen op de vervanging van het programma Afvalris. Dit programma was al verouderd en door de ontvlechting van de WM8KTD en nieuwe werkwijze bij ICT zou dit programma niet langer meer ondersteund kunnen worden. In 2024 is een ander programma gevonden voor Afvalris en geïmplementeerd.

De actie inzake de verzamelplaatsen voor minicontainers en de implementatie van gegevens in bestaande afvalinzamelingsoftware heeft vertraging opgelopen en schuift op in de tijd.

Eind 2025 hebben we een plan op hoofdlijnen uitgewerkt om de werkzaamheden te kunnen uitvoeren voor de taak "Software afvalinzameling optimaliseren en uitbreiden naar andere taakvelden". Begin 2026 hebben we overleg met de betrokkenen collega's en maken we stappen op de volgende punten:

Inzicht wat nodig is om de gegevens te digitaliseren in Geovisia; wat er mogelijk is binnen het afvalinzamelingsprogramma de gegevens te ontsluiten; wensen en mogelijke efficiëntie bedrijfsvoering.

Structurele inbedding energiecoaching

[Kadernota 2023 – nr. 07.04]

Wat wilden we?

In 2022 zijn we in Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen gestart met het aanbieden van energiecoaching waarvoor incidentele middelen door de provincie beschikbaar zijn gesteld. Wij willen energiecoaching structureel inzetten, om inwoners die te maken hebben met energiarmede te helpen om in kleine stappen energie te besparen. Energiecoaching brengt de energietransitie verder dicht bij de mensen, waarmee de bewustwording wát we doen en waaróm we dat doen toeneemt. Door op deze manier in gesprek te komen met onze inwoners, krijgen wij bovendien ook beter zicht op hulp en ondersteuning die mensen mogelijk verder nodig hebben.

Om energiecoaching in de huidige vorm voort te kunnen zetten is jaarlijks € 55.000 nodig. De komende tijd gaan wij ons inzetten om een netwerk van energiecoaches te ontwikkelen in samenwerking met lokale energiecoöperaties en de woningbouwcorporaties. Ook zal op dit gebied de samenwerking binnen ANNO verder worden gezocht. De materiële kosten (€ 7.000) worden in dit programma verantwoord, de personele kosten in programma 0.

Wat hebben we bereikt?

In 2024 en 2025 zijn belangrijke stappen gezet om inwoners met energiarmede in Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen te ondersteunen bij het besparen van energie. Energiecoaching heeft zich ontwikkeld tot een laagdrempelige vorm van ondersteuning, waarbij inwoners praktische tips ontvangen en tegelijkertijd signalen worden opgehaald over bredere hulpvragen.

In 2024 lag de nadruk op zichtbaarheid en toegankelijkheid. De energiecoaches kregen herkenbare kleding en de Energietour met het Energiewagentje bezocht alle dorpen in Tytsjerksteradiel. Tijdens de wekelijkse middagen kwamen gemiddeld 15 inwoners langs; in totaal zijn zo ongeveer 150 huishoudens bereikt. Daarnaast werd het vrijwillige netwerk versterkt: lokale energie-initiatieven en energiecoöperaties zetten in hun dorpen vrijwilligers in voor kleine energiebesparende maatregelen zoals tochtstrips en ledverlichting.

Per 1 januari 2025 is Tytsjerksteradiel weer een zelfstandige gemeente, wat gevolgen heeft voor de organisatie en positionering van energiecoaching. De inzet is in 2025 gecontinueerd en verder uitgebreid. Via een ZZP-energiecoach is individuele ondersteuning geboden, waarvoor € 9.945 is ingezet. Met gemiddelde kosten van € 120 per huisbezoek gaat het om circa 83 bezochte huishoudens. Ook is via SPUK-middelen energiarmede extra capaciteit mogelijk gemaakt: sinds 2026 is er één extra energiecoach en twee energiehulpen op uitzendbasis voeren van februari 2026 tm april 2026 aanbelaacties uit om inwoners actief te informeren over energiecoaching en isolatiesubsidies.

Sinds eind 2025 is het Energieloket volledig operationeel, met Duurzaam Bouwloket als backoffice. Daarmee is een stevige basis gelegd voor advisering, doorverwijzing en ondersteuning van inwoners richting een lagere energierekening en een duurzamer huis.

Wat wilden we?

In 2020 is het nieuwe vGRP 'Wettersoarch' vastgesteld waarmee invulling wordt gegeven aan de Gemeentelijke watertaken. De raad heeft gekozen voor 'klimaatrobuust'. Om dit te realiseren wordt jaarlijks een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de uit te voeren activiteiten. Tevens wordt dan teruggekeken naar de uitgevoerde activiteiten van het afgelopen jaar en wordt het jaarprogramma gebruikt als evaluatie- en bijstuurmiddel.

Wat hebben we bereikt?

Conform het vGRP 2020–2025 wordt invulling gegeven aan de Gemeentelijke watertaken. Daarbij wordt het uitvoeringsprogramma scenario C (klimaatrobuust) gevolgd. In 2024 is hier, conform planning, verdere invulling aan gegeven.

In 2025 is gestart met het opstellen van een nieuw WRP (Water en Riolerings Programma) als opvolger van het vGRP. Het Wrp ligt momenteel ter inzage en zal naar verwachting in april 2026 worden vastgesteld.

Overige ontwikkelingen

Afvalinzameling en verwerking

Het resultaat van het taakveld afval over 2025 betekent voor de jaarrekening een voordeel van € 51.000 ten opzichte van de definitieve begroting. In de paragraaf Lokale Heffingen onderdeel afvalstoffenheffing worden de verschillen tussen de primitieve begroting 2025 en de jaarrekening voor de volledige afvalstoffenheffing toegelicht. Deze volledige toelichting heeft te maken met het feit dat vanuit meerdere programma's kosten worden doorbelast naar de afvalstoffenheffing. In dit programma worden alleen de verschillen van dit programma (7) gepresenteerd. Voor een nadere toelichting over de ontwikkeling van de opbrengsten en kosten met betrekking tot riolering verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale Heffingen onderdeel afvalstoffenheffing.

Energiearmoede

Voor de periode tot en met 2025 heeft de gemeente Tytsjerksteradiel een specifieke uitkering ontvangen om inwoners met energiearmoede te ondersteunen. Het totale bedrag van deze uitkering bedraagt € 831.000.

In eerdere jaren zijn hiervoor kosten gemaakt, namelijk € 107.000 in 2023 en € 204.000 in 2024. In 2025 zijn middelen ingezet voor dit doel. De kosten voor 2025 bedragen € 66.000. In 2025 is € 10.000 ingezet voor energiecoaches en € 22.000 voor overige initiatieven ter bestrijding van energiearmoede. Het resterende bedrag bestaat uit personeelskosten die samenhangen met de uitvoering van deze activiteiten.

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

De totaal gerealiseerde opbrengsten bedragen € 66.000. Dit sluit aan met de gemaakte kosten omdat wij hiervoor een vergoeding (SPUK) van het Rijk ontvangen.

Van het totaal ontvangen bedrag voor energiearmoede (€ 831.000) is tot en met 2025 € 377.000 besteed.

Nationaal Isolatieprogramma (NIP)

De NIP subsidieregeling is halverwege het jaar 2024 van start gegaan. Later dan in eerste instantie gepland. In 2024 zijn er minder subsidies aangevraagd dan was begroot. In 2025 is echter een inhaalslag gemaakt. De subsidieregeling is op verschillende manieren onder de burgers bekend gemaakt. De verwachting is dat in 2026 het aantal aanvragen verder zullen stijgen door een versoepeling van de voorwaarden.

Voor 2025 is € 920.000 aan kosten gerealiseerd (waarvan € 903.000 aan subsidies aan inwoners). Ondanks een stijging van de aanvragen ten opzichte van 2024 is dit € 73.000 lager dan begroot. Doordat er minder is uitgekeerd aan subsidies zijn ook de opbrengsten (onttrekking aan Rijksmiddelen) € 73.000 lager.

Ontwikkeling duurzaamheidsgelden

Vanuit het Rijk zijn via de specifieke uitkering 'Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid' (CDOKE-)middelen beschikbaar gesteld. Met deze middelen kan capaciteit ingezet worden voor zaken ten aanzien van de uitvoering van duurzaamheidsmaatregelen. Het totale bedrag van deze uitkering bedraagt € 2.437.000.

Van dit bedrag moet:

- € 590.000 uiterlijk 31 december 2025 zijn besteed;
- € 672.000 uiterlijk 31 december 2026 zijn besteed;
- € 1.175.000 uiterlijk 31 december 2027 zijn besteed.

In 2025 is in totaal € 73.000 meer aan kosten gemaakt ten opzichte van de begroting. Voor 2025 is meer personele inzet bekostigd vanuit de CDOKE-middelen. De belangrijkste ontwikkeling is dat meer medewerkers in dienst zijn getreden. Door omzetting van inhuur naar dienstverband zijn de kosten voor externe inhuur lager. Per saldo is er € 133.000 meer aan kosten gemaakt dan begroot.

Daartegenover staat dat de kosten van de duurzaamheidsgelden € 60.0000 lager uitvallen dan begroot. De lagere uitgaven zijn met name het gevolg van minder kosten voor technisch onderzoek en een beperktere inzet van extern advies (€ 56.000). Ook zijn er minder communicatiekosten gemaakt rondom de warmtetransitie (€ 4.000).

De totaal gerealiseerde opbrengsten van 2025 zijn € 73.000 hoger. Dit sluit aan met de gemaakte kosten omdat wij hiervoor een vergoeding (SPUK) van het Rijk ontvangen.

Van het totaal ontvangen bedrag voor CDOKE (€ 2.437.000) is tot en met 2025 € 932.000 besteed.

Proeftuin Garyp

Vanaf 2019 neemt Tytsjerksteradiel deel aan het Programma Aardgasvrije Wijken waarbij het dorp Garyp is aangemerkt als proeftuin. In dit traject wordt intensief samengewerkt met de mienskip in Garyp. Het project heeft een looptijd van tien jaar. Voor deze proeftuin zijn van het Rijk middelen verkregen die in de bestemmingsreserve Proeftuin aardgasvrij Garyp geplaatst. Deze middelen zijn eerst toegeedeeld aan de eerste vijf jaar van het project. Niet benutte middelen worden jaarlijks weer toegevoegd aan de bestemmingsreserve en blijven beschikbaar voor het project. Het aantal subsidieaanvragen loopt gestaag door. Er is een behoorlijke pot met geld beschikbaar gesteld door het Rijk, maar investeren in een aardgasloos huis brengt veel kosten met zich mee en dit weegt niet altijd op tegen de totale subsidie die de inwoners van Garyp ontvangen. Daarnaast zijn er in Garyp veel relatief oude huizen waar veel maatregelen moeten worden getroffen om het huis gasloos te maken. Dit beeld is ook te zien in andere proeftuinen in Nederland.

Ondanks dat er veel moet geïnvesteerd worden door de inwoners, staat de proeftuin wel landelijk in de top van de proeftuinen. Na de evaluatie over de proeftuin in 2024 zijn er nieuwe werkwijzen vastgesteld en is de verordening aangepast. In 2025 is er verder uitvoering aan gegeven. Er wordt nog meer ontzorging geboden aan de inwoners van Garyp. Ook wordt uitvoering gegeven aan het verbreden van het Enerzjyhûs. Alle inwoners van Tytsjerksteradiel kunnen hier nu terecht met hun vragen. Voor de tweede fase van het project wordt gewerkt aan een nieuwe impuls van aanvragen.

Regionale samenwerking

De lasten regionale samenwerking met betrekking tot het milieubeheer hebben betrekking op de taken die wij uitgezet hebben bij de Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO). Doordat wij minder diensten hebben afgenomen dan vooraf begroot is via een nacalculatie een bedrag terug ontvangen wat leidt tot een positieve afwijking van € 53.000 ten opzichte van begroot.

Riolering

Het resultaat van het taakveld riolering over 2025 betekent voor de jaarrekening een nadeel van € 52.000 ten opzichte van de definitieve begroting. In de paragraaf Lokale Heffingen onderdeel rioolheffing worden de verschillen tussen de primitieve begroting 2025 en de jaarrekening voor de volledige rioolheffing toegelicht. Deze volledige toelichting heeft te maken met het feit dat vanuit meerdere programma's kosten worden doorbelast naar de rioolheffing. In dit programma worden alleen de verschillen van dit programma (7) gepresenteerd. Voor een nadere toelichting over de ontwikkeling van de opbrengsten en kosten met betrekking tot riolering verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale Heffingen onderdeel rioolheffing.

Soortenmanagementplan (SMP)

Voor het opstellen van het Soortenmanagementplan is de inzet van een externe partij nodig. De aanbesteding hiervoor heeft in 2024 plaatsgevonden. De verwachting was dat de externe partij in 2025 al een start kon maken, maar de aanbestedingsprocedure is later afgerond. De externe partij is in 2026 gestart. Voor 2025 leidt dit tot een afwijking van € 410.000.

Voorschot zonnepark Skûlenboarch

In het Raadsbesluit van 28 augustus 2025 is ingestemd met het participeren in zonnepark Skûlenboarch. Hierbij is een voorschot van € 75.000 beschikbaar gesteld aan de gebiedscoöperatie om te komen tot een financial close. Dit bedrag is in 2025 meegenomen ten laste van het begrotingssaldo. Inmiddels is vastgesteld dat het voorschot wordt terugbetaald en dat het geen kosten vormen voor de gemeente. Voor de jaarrekening 2026 resulteert dit in een positief effect van € 75.000.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Afval	3.676	4.058	3.813	246
Begraafplaatsen en crematoria	14	14	6	9
Milieubeheer	4.338	4.811	3.682	1.129
Riolering	2.194	2.199	2.016	183
Volksgezondheid	1.816	2.109	2.045	64
Totaal lasten	12.038	13.192	11.561	1.630
Baten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Afval	4.211	4.426	4.231	- 195
Begraafplaatsen en crematoria	17	17	11	- 6
Milieubeheer	1.508	1.718	1.578	- 140
Riolering	2.617	2.657	2.422	- 235
Volksgezondheid	-	233	193	- 40
Totaal baten	8.353	9.051	8.436	- 615
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	- 3.685	- 4.141	- 3.125	1.015

Analyse verschillen rekening – begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)		1.015
<i>negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig</i>		
Reguliere voor- of nadelen		- 21
Lasten	347	
- Lagere bijdrage Veiligheidsregio gezondheidszorg	30	
- Lagere lasten Regionale samenwerking FUMO	53	
- Overige verschillen	146	
- Lagere lasten riolering	183	
- lagere lasten afval	246	
- Ontwikkeling personeelskosten	- 238	
- Hogere lasten duurzaamheidsmiddelen	- 73	
Baten	- 368	
- Hogere opbrengsten duurzaamheidsgelden	73	
- Lagere baten riolering	- 235	
- Lagere baten afval	- 195	
- Overige verschillen	- 11	
Incidentele voor- of nadelen		1.036
Lasten	1.307	
- Lagere uitgaven GALA middelen gezondheidszorg	32	
- Lagere lasten basiskaart geluid emissies	35	
- Lagere lasten NIP Gelden	73	
- Lagere lasten verstrekte lening Zonnepark Skûlenboarch	75	
- Lagere lasten soortenmanagementplan	410	
- Lagere lasten proeftuin Garyp	708	
- Hogere lasten energiearmoede	- 26	
Baten	- 271	
- Hogere opbrengsten energiearmoede	66	
- Lagere opbrengsten soortenmanagementplan	- 210	
- Lagere opbrengsten NIP gelden	- 73	
- Lager vastgestelde bijdrage GALA middelen gezondheidszorg ivm lagere uitgaven	- 54	

Verbonden Partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Verbonden partij

<u>Naam</u>	<u>Vestigingsplaats</u>
Afvalsturing Friesland N.V. (handelsnaam Omrin)	Leeuwarden
FUMO (Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing)	Grou

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Taakveld 07. Volksgezondheid en Milieu

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstig neutraal gunstig nog geen (nieuwe) gegevens

Hernieuwbare elektriciteit

Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2022]	
Rekening 2025	20,70	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	21,40		
Rekening 2024	20,90		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2022]	
Rekening 2025	32,50	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	41,30		
Rekening 2024	41,00		

Omvang huishoudelijk restafval

Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	146,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	141,00		
Rekening 2024	145,00		
(Geen nieuwe gegevens)			

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2025	148,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	148,00		
Rekening 2024	150,00		

Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Het programma Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening richt zich op een goede ruimtelijke kwaliteit van het gemeentelijk grondgebied, een plezierig, veilig woon- en werkklimaat en een evenwichtige woningmarkt. De woningbouwafspraken met provincie en regio zijn uitgewerkt in een woningbouwprogramma voor Tytsjerksteradiel.

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

- 8.1 Ruimtelijke ordening
- 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)
- 8.3 Wonen en bouwen

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2025 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2025 (jaren 2025–2028) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Beleid op verhuur van panden

[Kadernota 2024 – nr. 08.02]

Wat wilden we?

De gemeente verhuurt meerdere panden aan zowel maatschappelijke als commerciële organisaties. Om aan de Wet Markt en Overheid te voldoen dient de gemeente minimaal kostendekkend te verhuren. Momenteel gebeurt dit niet altijd en wordt de huurprijs op verschillende manier bepaald.

Beleid is nodig voor een transparante en uniforme huurprijsbepaling waarmee de gemeente voldoet aan de wettelijke vereisten. De kosten hiervoor zijn eenmalig € 16.000. Door dit beleid samen met de gemeente Achtkarspelen op te stellen kunnen de kosten worden verdeeld waardoor deze op € 7.500 uitkomen. Dit onderwerp classificeren wij als incidenteel.

Voor incidentele lasten hanteren we de lijn, dat deze ten laste van de Algemene Reserve worden gebracht.

Wat hebben we bereikt?

In 2024 is een kostprijsdekkende huurmethodiek ontwikkeld en is het verhuurbeleid tot een conceptversie gebracht. Dit moet nog verder uitgebreid worden met algemeen vastgoedbeleid waar de rest van het beschikbare budget voor zal worden gebruikt.

Het verhuurbeleid is nog niet vastgesteld en moet nog verder worden gebracht. Er zijn nog bestuurlijke beslissingen die genomen moeten worden om bepaalde aanvullingen te kunnen doen.

Wanneer de gemeente keuzes heeft gemaakt over hoe ze om wil gaan met haar vastgoed, zoals MFC's en dorpshuizen, kan vastgoedbeleid worden opgesteld. Hierin wordt beschreven welk vastgoed de gemeente wel en niet in eigendom wil houden en hoe ze die wil exploiteren. De verwachting is dat hier medio 2026 keuzes over worden gemaakt waardoor het vastgoedbeleid eind 2026 kan worden opgesteld.

Dorpenronde

[Kadernota 2024 – nr. 08.04]

Wat wilden we?

We willen naar aanleiding van de dorpenronde graag (als een pilot) een gebiedsgericht programma op (laten) stellen. Met dit programma willen we meer gebruik maken van de informatie die er vanuit het dorp wordt gegeven. In 2024 willen we hier mee beginnen.

We verwachten hier eenmalig een budget van € 50.000 voor nodig te hebben. De incidentele kosten voor 2024 classificeren wij als incidenteel. Voor incidentele lasten hanteren we de lijn, dat deze ten laste van de Algemene Reserve worden gebracht.

Wat hebben we bereikt?

In 2025 hebben we een vervolg op de woon- en leefbaarheidsagenda 2023 opgestart. Gewerkt wordt aan een strategische visie op het gebied van wonen in de gemeente. Deze visie zal ook geïntegreerd worden in het aanstaande gemeentelijke volkshuisvestingsprogramma.

Omgevingswet

[Kadernota 2025 – nr. 08.01]

Wat wilden we?

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De Omgevingswet bracht en brengt een omvangrijke transitieopgave met zich mee. Deze complexe implementatie loopt nog door tot in ieder geval 2032. In dat jaar dient namelijk het tijdelijk deel van het omgevingsplan en andere regels over de fysieke leefomgeving omgezet te zijn in één nieuw omgevingsplan. We ontwikkelen een transitieplan waarin we de benodigde stappen en onderwerpen benoemen, die belangrijk zijn om tot dit integrale omgevingsplan te komen.

Ook richten we ons op het inbedden van de beleidscyclus van de Omgevingswet. Verder staan de komende jaren in het teken van doorontwikkeling en het opdoen van kennis en ervaring in de praktijk. Daarbij werken we continu aan het optimaliseren van onze systemen, informatievoorzieningen, werkprocessen en dienstverlening.

Wat hebben we bereikt?

In de afgelopen maanden heeft de ambtelijke stuurgroep Omgevingswet zich vooral gericht op het uitwerken van een plan voor het gezamenlijk inrichten van een beleidshuis (omgevingsvisie-omgevingsprogramma's-omgevingsplan) voor de fysieke leefomgeving en het inzichtelijk maken van de benodigde middelen en kennis voor de transitie van het omgevingsplan. De financiële middelen die het Rijk heeft uitgekeerd voor de verdere implementatie van de Omgevingswet lijken veel, maar zijn op de langere termijn (vanaf 2027/2028) niet voldoende om voor 2032 tot een nieuw omgevingsplan te komen. Dit maken we in Q1 verder inzichtelijk. Het transitieplan voor het omgevingsplan is in concept gereed. De uitvoering van werkzaamheden hapert door onvoldoende capaciteit en drukte op de uitvoering van (wettelijke) taken bij Vergunningen en Ruimte.

Onderzoek actief grondbeleid (motie)

[Kadernota 2025 – nr. M-3-1]

Wat wilden we?

Op dit moment wordt onderzoek gedaan naar wat actief grondbeleid precies is en wat de (eventuele) voor- en nadelen voor de gemeente zijn. Ook de eventuele (financiële) risico's en kansen worden in beeld gebracht. Tenslotte wordt ook de relatie getrokken met de diverse ambities zoals betaalbaar wonen en duurzaamheid en in hoeverre grondbeleid een rol kan spelen in het realiseren van deze ambities.

Wat hebben we bereikt?

In 2025 is onderzoek uitgevoerd naar wat actief grondbeleid is en wat de voor- en nadelen zijn voor de gemeente. De uitkomsten zijn gepresenteerd aan de Raad op 15 mei 2025. Bij actief grondbeleid voert de gemeente zelf regie over een gebiedsontwikkeling. De gemeente heeft gronden in handen of zet in op verwerving van gronden om ontwikkelingen in gang te zetten die anders niet direct door de markt opgepakt worden. Dit brengt voordelen met zich mee maar ook nadelen en (financiële) risico's. Voor actief grondbeleid zijn ook bepaalde randvoorwaarden van belang zoals voldoende budget om financiële tegenvallers op te vangen en voldoende kennis en capaciteit binnen de gemeente. Er is daarom gekozen in de nota grondbeleid voor het hanteren van situationeel grondbeleid met een actieve rol. Dit houdt in dat we per project beoordelen of we kiezen voor actief of faciliterend grondbeleid en we actief mee gaan werken en mee gaan denken met initiatieven.

Vastgoed registratiesysteem

[Kadernota 2019 – nr. 08.01]

Wat wilden we?

Het contractbeheer moet worden verbeterd. Aanbevelingen daarover spitsen zich vooral toe op het registreren, beheren, actualiseren, ontsluiten en gebruiken van contractinformatie. Het huidige systeem dat daarvoor in Tytsjerksteradiel wordt gebruikt (contractenbank en papieren archief) voldoet niet. In Achtkarspelen is eerder al geld gereserveerd voor een nieuw systeem; dit had in Tytsjerksteradiel ook gemoeten.

Een nieuw systeem zorgt voor een aangepaste werkwijze waarbij een rentmeester/contractbeheerder als centrale verbinder wordt neergezet zodat gegevens over eigendom, verwerving, bijzondere voorwaarden, bestemming, gebruik, gebruiker, verzekering, onderhoud, ligging, visie, gemeentelijke doelstelling helder en actief beschikbaar komen bij vastgoedgerelateerde ontwikkelingen en beslissingen.

Voor het opzetten, ontwikkelen en/of aanschaffen van een dergelijk systeem is in eerste instantie € 25.000 meegenomen. Dit is een eerste aanzet, de hoogte van het bedrag is afhankelijk van positionering en aansluiting bij andere ICT budgetten. Gezien het eenmalige karakter van deze kosten zijn ze meegenomen ten laste van de algemene reserve.

Wat hebben we bereikt?

Het juiste systeem is aangeschaft en ingericht. Het wordt momenteel volop gebruikt waardoor er veel meer inzicht is in de vastgoedportefeuille en zorgt het ervoor dat contracten op een juiste manier worden beheerd. Ook zijn er de processen beschreven voor contractvorming en contractbeheer.

Om de mogelijkheden van het systeem optimaal te benutten dient het systeem nog verder ingevuld te worden. Hier is momenteel door drukte geen capaciteit voor. Vanuit de functie vastgoedmanager/assetmanager is dit in 2025 goed opgepakt en krijgt een vervolg in 2026

Wanneer alles juist is ingevuld is er nog meer inzicht in de vastgoedportefeuille en is de gemeente in staat om strategisch te sturen op haar vastgoed. Dit is een ontwikkeling die in 2026 plaatsvindt.

Wonen

[Kadernota 2025 – nr. 08.02]

Wat wilden we?

Op dit moment wordt onderzoek gedaan naar wat actief grondbeleid precies is en wat de (eventuele) voor- en nadelen voor de gemeente zijn. Ook de eventuele (financiële) risico's en kansen worden in beeld gebracht. Tenslotte wordt ook de relatie getrokken met de diverse ambities zoals betaalbaar wonen en duurzaamheid en in hoeverre grondbeleid een rol kan spelen in het realiseren van deze ambities.

Wat hebben we bereikt?

De gemeenteraad heeft de nota grondbeleid in 2025 vastgesteld.

Overige ontwikkelingen

Grondexploitaties woningbouw

Per saldo is op het taakveld grondexploitaties woningbouw in 2025 een resultaat behaald van € 589.000. Deze winst wordt met name veroorzaakt door (tussentijdse) winstneming ter hoogte van bij de volgende complexen:

- Garyp Sânhichte 2e fase: € 354.000
- Ryptsjerk: € 121.000
- Hurdegaryp it Súd fase 3: € 43.000

Voor de jaarrekening heeft dit een positief effect van € 518.000.

Daarnaast is een aantal reguliere taken gefinancierd met gelden uit de specifieke uitkering (SPUK) "flexibele inzet ondersteuningswoningbouw". Voor de jaarrekening heeft dit een positief effect van € 71.000.

Voor een uitgebreidere toelichting op de grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid en de Meerjaren Prognose Grondbeleid.

Vrijval voorziening afgewikkelde complexen

In eerdere jaren zijn een aantal complexen waarbij woningen zijn gerealiseerd afgerond. Ten tijde van die afronding is een inschatting gemaakt van de nog te maken kosten om de laatste werkzaamheden voor de complexen uit te kunnen voeren. In 2025 zijn van een aantal complexen deze werkzaamheden uitgevoerd, waarbij de werkelijke kosten lager waren dan vooraf was ingeschat. Deze afwijking heeft betrekking op acht complexen (in Burgum West,

Burgum bedrijventerrein West, Eastermar, Garyp, Sumar, Suwâld, Ryptsjerk en Noardburgum) en heeft voor de jaarrekening een positief effect € 416.000.

Dotatie verliesvoorziening

In 2025 is grondexploitatie it Maskelyn in Hurdegaryp vastgesteld en geopend met een verwacht verlies van € 129.000. Bij actualisering van de grondexploitatie is gebleken dat het eerder verwachte verlies kan worden bijgesteld. Voor het verwachte verlies hebben we een dotatie aan een verliesvoorziening gedaan. Dit heeft voor de jaarrekening een negatief effect van € 104.000.

Doorbelaste uren op complexen

In 2025 zijn meer uren geschreven van de medewerkers die direct werkzaamheden hebben verricht voor de complexen. Dit betreft een administratieve weergave die ervoor zorgt dat deze kosten (per saldo) niet ten laste van het begrotingssaldo worden gebracht. Doordat deze (personeels)kosten verantwoord worden op de complexen worden deze door middel van de resultaatneming (of eventueel verlies) van de complexen op een ander moment in het begrotingssaldo verantwoord. Dit heeft voor de jaarrekening een positief effect van € 239.000.

Leges omgevingsvergunningen

Aan bouwleges is totaal € 984.000 ontvangen. Ten opzichte van de begroting een meeropbrengst van € 215.000. Het aantal aanvragen van een omgevingsvergunning is in 2025 flink gestegen en zijn een aantal grotere (woningbouw)projecten vergund. Dit heeft met name voor deze hogere legesopbrengsten gezorgd. Voor de jaarrekening heeft dit een positief effect van € 215.000.

Ontwikkelingen Volkshuisvesting

Ten opzichte van de begroting zijn in 2025 voor Volkshuisvesting € 87.000 minder aan kosten gemaakt. Voor de jaarrekening betekent dit een positief effect van € 87.000. Dit positief effect wordt met name veroorzaakt door de volgende ontwikkelingen:

- In navolging op de dorpenronde heeft de Raad € 50.000 beschikbaar gesteld voor een pilot gebiedsgerichte programma. In 2025 is er in samenwerking met KAW informatie bij alle dorpen in de gemeente opgehaald over de plannen rondom maatschappelijk vastgoed ten behoeve van de leefbaarheid. Er resteert nog een positief saldo van € 15.000. De verwachting is dat de dorpenronde in 2026 wordt afgerond. Bij het jaarrekeningbesluit wordt voorgesteld om de resterende € 15.000 te temporiseren naar 2026. Dit betekent dat er in 2025 binnen programma 8 sprake is van een voordeel, maar binnen programma 0 van een nadeel. Dit heeft per saldo geen effect op het resultaat van de jaarrekening.
- In 2025 heeft de Raad € 40.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van een Volkshuisvestingsprogramma. Het opstellen van een Volkshuisvestingsprogramma is uitbesteed aan een externe partij. De verwachting is dat in 2026 het Volkshuisvestingsprogramma wordt opgeleverd. Bij het jaarrekeningbesluit wordt voorgesteld om de resterende € 26.000 te temporiseren naar 2026. Voor de

jaarrekening heeft dit een positief effect van € 26.000. Dit betekent dat er in 2025 binnen programma 8 sprake is van een voordeel, maar binnen programma 0 van een nadeel. Dit heeft per saldo geen effect op het resultaat van de jaarrekening.

- In de kadernota 2022–2025 is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor een flexibele personele schil ten behoeve van de woningbouwprogrammering. Het resterende budget van 44.000 euro kon in 2025 niet worden ingezet doordat er onvoldoende passende ambtelijke capaciteit beschikbaar was op de arbeidsmarkt.

Baten Realisatiestimulans

In november 2025 is de regeling Realisatiestimulans definitief vastgesteld. Met deze regeling ondersteunt het Rijk gemeenten financieel bij het realiseren van betaalbare woningbouw. De gemeente ontvangt een bijdrage op basis van het aantal betaalbare woningen waarvan de bouw in het voorgaande jaar is gestart. In 2025 voldoen 72 woningen aan de voorwaarden van de regeling. Voor de jaarrekening heeft dit een positief effect van € 504.000.

Voorgesteld wordt om vanuit het resultaat een bedrag van € 504.000 te storten in de nieuw te vormen bestemmingsreserve Realisatiestimulans woningbouw zodat de middelen ingezet kunnen worden voor deze opgave.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	279	566	1.762	- 1.196
Ruimtelijke ordening	1.657	2.503	2.593	- 90
Wonen en bouwen	1.065	1.414	1.390	24
Totaal lasten	3.001	4.483	5.746	- 1.263
Baten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	-	-	2.286	2.286
Ruimtelijke ordening	153	21	22	2
Wonen en bouwen	357	780	1.500	719
Totaal baten	510	801	3.808	3.007
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	- 2.491	- 3.682	- 1.938	1.744

Analyse verschillen rekening – begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)		1.744
<i>negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig</i>		
Reguliere voor- of nadelen		841
Lasten	- 279	
- Ontwikkeling personeelskosten	- 279	
Baten	1.120	
- Diverse verschillen per saldo	9	
- Hogere baten grondverkoop losse percelen	68	
- Hogere baten leges omgevingsvergunningen	215	
- Meer doorbelaste uren op complexen	239	
- Resultaat grondexploitaties woningbouw	589	
Incidentele voor- of nadelen		903
Lasten	- 17	
- Vertraging volkshuisvestingsprogrammering	87	
- Hogere lasten door dotatie verliesvoorziening	- 104	
Baten	920	
- Hogere baten door vrijval voorziening afgewikkelde complexen	416	
- Hogere baten Realisatiestimulans	504	

Verbonden Partijen

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Taakveld 08. Volkshuisv., RO en Sted. Vern. (Vhrosv)

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ■

Demografische druk

De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Tytsjerksteradiel

Tytsjerksteradiel

[referentiejaar 2025]

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Rekening 2025	87,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	87,90		
Rekening 2024	87,90		

(De waarde in 2025 is gedaald tov 2024 (87,9%) wat betekent dat er verhoudingsgewijs weer iets minder jongere en oudere mensen door de werkende klasse moeten worden onderhouden.)

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2025]	
Rekening 2025	70,70	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	70,40		
Rekening 2024	70,40		

(Waar staat je gemeente: Demografische druk: Groene + grijze druk tov 20-64)

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2025]	
Rekening 2025	880,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	847,00		
Rekening 2024	847,00		

(bron: COELO)

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2025]	
Rekening 2025	957,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	860,00		
Rekening 2024	860,00		

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2025]	
Rekening 2025	988,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	948,00		
Rekening 2024	948,00		

Nederland	Nederland	[referentiejaar 2025]	
Rekening 2025	1050,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	942,00		
Rekening 2024	942,00		

Gemiddelde WOZ-waarde

De gemiddelde WOZ waarde van woningen.

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2025]	
Rekening 2025	318,00	Ontwikkeling	Prognose

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Begroting 2025 295,00

Rekening 2024 294,00

(Meetwaarde 2024: 294. We zien vanaf 2021 een gestaag stijgende lijn van de WOZ waarde.)

Nederland Nederland [referentiejaar 2025]

Rekening 2025 398,00 Ontwikkeling Prognose

Begroting 2025 379,00

Rekening 2024 379,00

(De gemiddelde WOZ waarde van woningen.bron: Waar staat je gemeente WOZ woningen totaal (voorlopig))

Nieuw gebouwde woningen

Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.

Tytsjerksteradiel Tytsjerksteradiel [referentiejaar 2025]

Rekening 2025 5,00 Ontwikkeling Prognose

Begroting 2025 6,50

Rekening 2024 6,50

(per 1.000 woningen)

Nederland Nederland [referentiejaar 2024]

Rekening 2025 8,40 Ontwikkeling Prognose

Begroting 2025 9,10

Rekening 2024 9,10

(Groei woningvoorraad per 1.000 woningen tov vorig jaar obv BAG.)

Overhead

We willen een zo efficiënt en effectief mogelijke bedrijfsvoering, die past bij tegenwoordige ontwikkelingen. Met een focus gericht op de (middel)lange termijn, waardoor de programma's kunnen worden uitgevoerd en de maatschappelijke doelstellingen daarbinnen kunnen worden gerealiseerd. En een, binnen de beschikbaar gestelde middelen, zo optimaal mogelijke dienstverlening aan de burgers met een zo efficiënt mogelijke ondersteuning van het bestuur. Bij dit programma hoort het taakveld

0.4 Overhead

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2025 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2025 (jaren 2025–2028) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Bedrijfsvoering organisatie ICT

[Kadernota 2025 – nr. 00.04.01]

Wat wilden we?

De keuze voor ontvlechting brengt met zich mee, dat we voor meerkosten van ICT komen te staan. Bij de calculatie van de gevolgen van de ontvlechting voor de ICT-budgetten is op basis van het advies van Lysias al globaal gecalculeerd dat we rekening moeten houden met een structurele uitzetting van anderhalf keer het huidige budget (per gemeente).

Met de kennis van nu verwachten we dat dit uitkomt op een bedrag van € 750.000 per gemeente.

Er moeten vele contracten worden gesplitst. De huidige stand van zaken is dat we ruim € 200.000 meerkosten zullen hebben. Op dit moment hebben we nog geen aanleiding om aan te nemen dat we rekening moeten houden met meer dan € 750.000. De resterende offertes moeten nog nader worden bestudeerd en besproken met de leveranciers. Daaruit zal moeten blijken wat de werkelijke uitzetting van het ICT-budget zal worden.

DIV – Medewerker semi statisch en openbaar archief

[Kadernota 2023 – nr. 00.04.19]

Wat wilden we?

We begroten een structurele uitbreiding van de formatie met 0,49 fte op de functie medewerker semi-statisch en openbaar archief, die nodig is om het huidige niveau van dienstverlening in stand te houden.

Wat hebben we bereikt?

De zoek- en bezoekfunctionaliteit van het openbaar archief verloopt sinds 2024 via Tresoar. Per 2026 is de samenwerking verlengd voor een periode van 5 jaar. Een semi-statisch archiefmedewerker van Tresoar verzorgt de zoekfunctie in het openbaar archief wat in Burgum gestationeerd is en zorgt voor vervoer naar Tresoar in Leeuwarden alwaar bezoekers en onderzoekers de stukken ter studie kunnen inzien.

HR – Talentschouw in het kader van Strategisch Personeelsplan (SPP)

[Kadernota 2023 – nr. 00.04.17]

Wat wilden we?

Inzicht in de kwaliteiten, mogelijkheden en groeipotentieel van ons huidig medewerkersbestand, afgezet tegen onze opgaven, is essentieel voor de ontwikkeling van de organisaties. Op deze manier kunnen HR-instrumenten als werving & selectie, mobiliteit en leren & ontwikkelen heel gericht en effectief ingezet worden. Om dit te bewerkstelligen moet het volgende worden geïmplementeerd:

- Het inhuren van expertise (€ 38.400)
- Aankoop tool inclusief implementatie en licentie (€ 30.000)
- Opleiding medewerkers HR (€ 5.000)

Wat hebben we bereikt?

Vanwege de ontvlechting van de Werkmaatschappij hebben we tot op heden nog geen Talentenschouw in het kader van SPP kunnen doen. Wordt in 2026 weer opgepakt, maar mogelijk zonder investering (budget).

In 2025 wordt nader onderzocht in hoeverre en wanneer we de talentenschouw (kunnen) oppakken en op welke wijze dat kan.

I&A – Abonnement Datafryslân

[Kadernota 2024 – nr. 00.04.26]

Wat wilden we?

Datagedreven werken is hot in gemeenteland. Het gebruik van data vergroot de effectiviteit en efficiency van gemeenten. Maar het helpt ook bij het innoveren van de dienstverlening of om draagvlak voor beleid te versterken. Data kan bovendien op alle beleidsterreinen een rol spelen, of het nu gaat om openbare orde en veiligheid, het sociaal domein of opgaven in het fysieke domein. Daarbij hebben we ook externe data nodig, bijvoorbeeld:

- Beschikken over alle (regionale) data die nodig is om goede analyses te kunnen maken;
- Gebruik kunnen maken van expertise die we niet zelf ter beschikking hebben, of kunnen krijgen; en
- Deel kunnen nemen aan provinciale onderzoeken zodat data vergeleken kunnen worden.

Om hiervan gebruik te kunnen maken, sluiten we een abonnement af bij DataFryslân. De kosten voor gemeente Tytsjerksteradiel worden geschat op € 31.000 structureel en € 2.000 incidenteel. Voor incidentele lasten hanteren we de lijn, dat deze ten laste van de Algemene Reserve worden gebracht.

Wat hebben we bereikt?

Op een aantal vlakken zijn ontwikkelingen gerealiseerd.

- In samenwerking met DataFryslân is de regionale armoedemonitor vernieuwd waarbij ook Tytsjerksteradiel nu meedoet. De kernresultaten zijn zichtbaar via Earmoedatlas Fryslân | DataFryslân;
- Er is een opzet gemaakt om het beleid (meer) datagedreven te maken, waarbij op voorhand wordt bepaald wat de gewenste resultaten zijn en hoe deze gemeten gaan worden. Dit stuk gaat binnenkort ter vaststelling op ronde. Voor het beleidsstuk “Preventie- en handavingsplan middelengebruik” onderzoeken we of dit direct meegenomen kan worden. Ook willen we onderzoeken of hierbij een passende monitor ontwikkeld kan worden.
- Voor de Omgevingsvisie wordt gewerkt aan een eerste monitor, waarbij de onderwerpen wonen en leefomgeving extra nadruk krijgen. De monitor Wonen is opgeleverd.
- Er is ook een monitor Gezondheid opgeleverd door DataFryslân. Deze geeft inzicht in brede gezondheid en gezondheidszorg in alle gemeenten binnen Fryslân.
- Er is een start gemaakt met het ontwikkelen van een digital twin. Hiermee wordt bedoeld dat heel veel data over de fysieke en sociale leefomgeving beschikbaar wordt gesteld inclusief duiding. Het wordt een beheerde omgeving, zodat ook de governance is geregeld.

Er is nog geen eigen datawarehouse ingericht. Enerzijds omdat hier de ontvlechtingkosten extreem hoog zijn, anderzijds omdat de ontwikkelingen op dit gebied erg snel gaan en vragen om een weloverwogen keuze. Mogelijk kunnen we hier ook aansluiten op wat DataFryslân gaat doen. Consequentie is echter dat we nu soms nog pragmatisch te werk moeten gaan.

I&A – Sociaal Intranet applicatie

[Kadernota 2024 – nr. 00.04.25]

Wat wilden we?

Ons intranet is ruim 10 jaar oud, is statisch en wordt als onoverzichtelijk ervaren. Daarnaast voldoet het niet aan de eisen van informatieveiligheid. Een goede onderlinge communicatie, gericht op verbinden van afdelingen en collega's op een eigentijdse wijze, draagt bij aan betrokkenheid en werkplezier. Een eigentijds sociaal intranet bevordert de onderlinge interactie, kennisdeling en samenwerking binnen onze sterk gegroeide en divers gehuisveste organisatie. Zeker in een tijd waarin veel onzekerheid heerst over de organisatorische ontwikkelingen en medewerkers het risico lopen dat ze zich ontheemd gaan voelen. Dit laatste komt met regelmaat naar voren bij exitgesprekken.

We gaan daarom een applicatie aanschaffen en inrichten die de functionaliteit bezit om te voorzien in de onderlinge interactie, kennisdeling en samenwerking en die de informatieveiligheid goed kan waarborgen.

De kosten voor gemeente Tytsjerksteradiel worden geschat op € 15.000 structureel en € 20.000 incidenteel. De taak wordt zowel voor Achtkarspelen als Tytsjerksteradiel binnen de WM8KTD uitgevoerd. De kosten voor deze taak bedragen € 30.000 structureel en € 40.000 incidenteel, waarvan beide gemeenten de helft dragen. Voor beide gemeenten betekent dit een extra bijdrage van € 15.000 structureel en € 20.000 incidenteel, waardoor binnen de WM8KTD een budget van € 30.000 structureel en € 40.000 incidenteel beschikbaar komt voor de uitvoering.

De incidentele kosten voor 2024 van € 20.000 classificeren wij als incidenteel. Voor incidentele lasten hanteren we de lijn, dat deze ten laste van de Algemene Reserve worden gebracht.

Wat hebben we bereikt?

Het Sociaal Intranet is geïmplementeerd.

ICT – Informatieveiligheid

[Kadernota 2022 – nr. 00.04.01]

Wat wilden we?

Met de toenemende digitalisering neemt het belang van informatieveiligheid ook toe. We merken dat de digitale kwetsbaarheden en dreigingen fors toenemen. Ook de complexiteit en de impact van security-incidenten nemen toe op zowel bestuurlijk als uitvoerend niveau. Betrouwbare (en veilige) informatievoorziening is een absolute randvoorwaarde voor een gemeente.

Er worden daartoe diverse maatregelen ondernomen, zoals het implementeren van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), die geldt als basisnormenkader binnen alle overheidslagen (Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen) voor informatiebeveiliging. Deze is leidend voor onze organisatie.

Als gemeente nemen wij deel aan GGI-Veilig (GGI staat voor Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur). We kunnen daarmee onze digitale weerbaarheid verhogen en onze ICT-infrastructuur nog veiliger maken. Om de volgende stappen te kunnen zetten stellen we voor onder meer Security Information & Event Management (SIEM) en Security Operations Center (SOC) in te zetten. Deze helpen ons deze dreigingen zichtbaar te maken. Monitoring is verplicht gesteld vanuit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Binnen de huidige ICT-begroting zijn onvoldoende middelen beschikbaar om de noodzakelijke volgende stappen structureel op te vangen. We vragen voor nu een structurele verhoging van het budget van in totaal € 25.000 per jaar.

Wat hebben we bereikt?

In verband met ontvlechtingswerkzaamheden was er onvoldoende capaciteit beschikbaar om SIEM/SOC te implementeren.

Dit wordt in 2026 uitgevoerd.

Publiekszaken – Toegankelijkheidsonderzoek digitale dienstverlening

[Kadernota 2024 – nr. 00.04.33]

Wat wilden we?

In de wet digitale toegankelijkheid is opgenomen dat iedereen informatie en diensten van de overheid moet kunnen bereiken en gebruiken. Dat geldt ook voor digitale informatie en diensten en daarom moeten de websites en apps van overheidsorganisaties verplicht toegankelijk zijn. De gemeente is verplicht om de toegankelijkheidsverklaringen te publiceren in het toegankelijkheidsregister. Door het laten uitvoeren van een toegankelijkheidsonderzoek voor de gemeentelijke website www.t-diel.nl kunnen we aan de wettelijke verplichting voldoen ten aanzien van de publicatie in het toegankelijkheidsregister.

De kosten voor Tytsjerksteradiel bedragen voor de uitvoering €4.000.

Wat hebben we bereikt?

Het toegankelijkheidsonderzoek voor de gemeentelijke website www.t-diel.nl is uitgevoerd.

Uit het onderzoek is gebleken dat er een aantal aanpassingen noodzakelijk waren. Zo voldeed de kleurstelling niet aan de toegankelijkheidseisen.

De website is hierop aangepast en daarmee scoren we nu de status B. Met deze score voldoen we aan de wet voor digitale toegankelijkheid: het Besluit digitale toegankelijkheid overheid.

Het onderzoek is 3 jaar geldig. Daarna moet we opnieuw onderzoek laten doen. Doen we dit niet op tijd, dan krijgt je verklaring automatisch status D. Dit betekent dat in 2027 er opnieuw een onderzoek zal moeten plaatsvinden.

Overige ontwikkelingen

Bijstorting voorziening spaarverlof

Vanaf 1 januari 2022 mogen medewerkers extra verlofuren sparen volgens de CAO. Deze uren kunnen ze later opnemen. Het verlof dat ze sparen, hoeft niet binnen twee jaar te worden opgenomen en daarom moet er volgens de BBV een voorziening worden gemaakt. Hier zijn in het BBV een paar regels voor:

1. Voor het wettelijke verlofsaldo per 31 december wordt geen voorziening getroffen. Doordat dit verlof binnen twee jaar moet worden opgenomen, zal dit saldo niet bovenmatig zijn en geen spaarsaldo betreffen. Hier is sprake van een verplichting van gelijke omvang.

2. Voor het spaarverlof zoals dit vanaf 2022 van toepassing is, moet een voorziening worden opgenomen omdat hier sprake is van een spaarsaldo dat in de tijd, naar verwachting, niet van gelijke omvang zal zijn. In de opbouwjaren zal naar verwachting vooral sprake zijn van toevoegingen en groei van de omvang van het spaarsaldo.
3. Voor het bovenwettelijke verlof waarvan aangetoond kan worden dat dit een gelijke omvang kent en voor zover dat niet het karakter heeft van overmatige verlofsaldi of spaarsaldi mag geen voorziening te worden opgenomen. Voor het bovenwettelijke verlof dat geen gelijke omvang kent en/of bestaat uit overmatige verlofsaldi of spaarsaldi moet een voorziening worden opgenomen.

In 2024 was er een voorziening van € 619.000. Deze is na de ontvlechting aangevuld met een bedrag van € 745.000, wat is overgeheveld vanuit de voorziening van de werkmaatschappij voor de bij onze gemeente geplaatste medewerkers.

Voor 2025 is de voorziening geactualiseerd en met € 27.000 gegroeid van € 1.364.000 naar € 1.391.000.

Dit is in totaal ruim 31.000 uren. De toename in 2025 is relatief gering echter de afname van uren van mensen die geen gebruik maken van het wettelijk recht om spaarverlof op te bouwen zal in de komende jaren moeten plaatsvinden.

Voor de jaarrekening van 2025 is het bedrag van € 27.000 aan de voorziening toegevoegd ten laste van het rekeningresultaat en heeft daarmee dus een nadelig effect.

Budget kosten opbouw organisatie

In 2025 was er voor de kosten van opbouw een bedrag van € 439.000 beschikbaar. De totale werkelijke kosten in 2025 bedroegen € 359.000. Voor de jaarrekening op dit onderdeel en binnen het programma Overhead een voordeel van € 80.000. Dekking van de kosten heeft plaatsgevonden ten laste van de algemene reserve en de reserve overlopende posten. Deze opbrengsten zijn verantwoord in programma 0. Voor de jaarrekening 2025 is er per saldo geen sprake van voor- of nadeel.

Communicatie

In 2025 is er € 28.000 minder aan communicatie activiteiten en middelen uitgegeven dan begroot. Met het oog op de ontvlechting zijn een aantal activiteiten on- hold gezet, of onder de paraplu van de ontvlechting uitgevoerd. Voor de jaarrekening betekent dit een voordeel van € 28.000.

Meerkosten externe juridische advisering

De kosten voor externe (juridische) advisering zijn in 2025 fors overschreden. In de begrotingswijzigingen van oktober 2025 hadden we hiervoor al een bijstelling doorgevoerd. In de laatste maanden van 2025 zijn er nog diverse kosten uitgegeven voor externe juridische advisering, waaronder voor Skûlenboarch (€ 65.000). uiteindelijk heeft dit geleid tot een nadeel van € 100.000 voor het rekeningresultaat.

Onderhoudskosten gemeentehuis

De onderhoudskosten voor het gemeentehuis zijn in 2025 met € 66.000 overschreden ten opzichte van de begroting, hetgeen een nadeel voor de jaarrekening 2025 betekent.

Voorziening RVU

Binnen onze gemeente is een regeling voor vervroegde uittreding (RVU) voor medewerkers die de AOW gerechtigde leeftijd naderen. Deze regeling heeft tot doel oudere medewerkers de mogelijkheid te bieden eerder uit te treden, met inachtneming van de geldende wet en regelgeving.

In verband met de uit deze regeling voortvloeiende toekomstige verplichtingen is een voorziening gevormd. De voorziening betreft de op balansdatum opgebouwde, onvoorwaardelijke verplichtingen, die samenhangen met reeds toegekende of te verwachten RVU uitkeringen.

De omvang van de voorziening is vastgesteld op basis van het aantal mensen dat hiervan gebruik maakt. Omdat men voor 1 januari 2026 moest aangeven dat men hiervan gebruik wilde maken, is exact bekend welke (oud) medewerkers hieronder vallen. Omdat de verplichting is aangegaan in het boekjaar 2025 moet het bedrag voor de voorziening in zijn geheel ten laste van de jaarrekening 2025 worden gebracht. De waardering vindt plaats tegen nominale waarde, aangezien het tijdsverloop als beperkt wordt aangemerkt.

Er is een voorziening gevormd voor € 237.000, wat een nadelig effect heeft op het rekeningresultaat.

Voorziening voormalig personeel

Onder de voorziening voormalig personeel vallen de lasten die voortvloeien uit de WIA, WGA en de WW. De organisatie heeft eigenrisicodragerschap dan wel financiële verantwoordelijkheid voor uitkeringen op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), de Werkloosheidswet (WW) en de Regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA). In dit kader kunnen uit de arbeidsrelaties met (ex) medewerkers verplichtingen voortvloeien die hun oorsprong vinden in het verleden en waarvan de omvang en het tijdstip van afwikkeling onzeker zijn.

Ter afdekking van deze verplichtingen is per balansdatum een voorziening gevormd. De voorziening heeft betrekking op de verwachte toekomstige lasten uit hoofde van lopende en reeds bekende toekomstige WIA, WW en WGA uitkeringen die aan de organisatie kunnen worden toegerekend.

De waardering van de voorziening is gebaseerd op de best mogelijke schatting van de uitgaven die noodzakelijk zijn om de per balansdatum bestaande verplichtingen af te wikkelen. Hierbij is rekening gehouden met actuele informatie over dossiers, verwachte uitkeringsduur, relevante wet en regelgeving en ervaringscijfers.

Er is een voorziening gevormd voor € 680.000, wat een nadelig effect heeft op het rekeningresultaat.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevend en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Overhead	14.186	14.716	15.840	- 1.124
Totaal lasten	14.186	14.716	15.840	- 1.124
Baten exclusief reserves	Begroting primitief	Begroting definitief	Rekening	Vershil
Overhead	114	380	628	248
Totaal baten	114	380	628	248
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	- 14.072	- 14.336	- 15.212	- 876

Analyse verschillen rekening – begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Verklaring resultaat	€	- 876
<i>negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig</i>		
Overhead		- 876
<u>Structureel</u>		68
Lasten	-	
- Lagere kosten Communicatie	28	
- Diverse ontwikkelingen	44	
- Budget kosten opbouw organisatie	80	
- Personeelskosten	104	
- Meerkosten externe juridische advisering	- 100	
- Meerkosten onderhoud Gemeentehuis (gebouw)	- 66	
- Hogere bijdrage werkmaatschappij	- 22	
<u>Incidenteel</u>		- 944
Lasten	-	
- Storting voorziening voormalig personeel	- 680	
- Storting voorziening RVU	- 237	
- Bijstorting voorziening spaarverlof	- 27	

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Taakveld 00. Bestuur en ondersteuning

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstig ▼ neutraal ■ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ■

Overhead

Percentage overhead t.o.v. de totale lasten

Tytsjerksteradiel	Tytsjerksteradiel	[referentiejaar 2025]	
Rekening 2025	11,60	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025	10,80		
Rekening 2024			

Nederland	Nederland		
Rekening 2025		Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2025			
Rekening 2024			

1.6 PARAGRAFEN

A – Lokale heffingen

Inleiding

Een deel van de inkomsten van onze gemeente bestaat uit lokale heffingen en belastingen. We geven hieronder een samenvatting zodat inzicht ontstaat in de lokale lastendruk. Dit is van belang om een goede afweging te kunnen maken tussen enerzijds beleid en anderzijds inkomsten. Ook laten we zien welk beleid de gemeente in 2025 heeft gevoerd op het gebied van de lokale heffingen en de kwijtschelding daarvan.

De lokale heffingen vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. De heffingen worden voor het grootste deel opgebracht door burgers.

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting 2025	Rekening 2025	Verschil
Afvalstoffenheffing			
7.3 Afval	3.770	3.765	- 4
Begraafenisrechten			
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	17	11	- 6
Burgerzaken			
0.2 Burgerzaken	706	722	16
2.1 Verkeer en vervoer	-	-	-
Omgevingsvergunningen			
1.2 Openbare orde en veiligheid	75	15	- 60
2.1 Verkeer en vervoer	222	224	2
8.1 Ruimtelijke ordening	-	-	-
8.3 Wonen en bouwen	767	982	215
Overige			
1.2 Openbare orde en veiligheid	15	3	- 12
2.3 Recreatieve havens	131	129	- 2
2.4 Economische havens en waterwegen	2	-	- 2
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	10	6	- 4
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	18	9	- 9
7.4 Milieubeheer	2	-	- 2
8.3 Wonen en bouwen	13	11	- 1
OZB			
0.61 OZB woningen	6.484	6.541	57
0.62 OZB niet-woningen	2.624	2.633	9

Precario			
5.2 Sportaccommodaties	10	-	- 10
Reclamebelasting			
0.64 Belastingen overig	46	44	- 2
Rioolheffing			
7.2 Riolering	2.404	2.402	- 2
Toeristenbelasting			
3.4 Economische promotie	460	476	16
TOTAAL	17.774	17.971	198

Uitgangspunten leges- en tarievenbeleid

Voor de jaarrekening gebruiken we de uitgangspunten van de programmabegroting 2025. Deze vindt u in de paragraaf Lokale heffingen van de begroting.

De gemiddelde woonlasten voor een gezin bij een gemiddelde WOZ-waarde komen voor onze gemeente voor 2025 uit op een bedrag van € 923,- per jaar.

OZB

De onroerendezaakbelastingen zijn belastingen die worden geheven over binnen de gemeentegrenzen gelegen onroerende zaken. De WOZ-waarde vormt de heffingsmaatstaf voor de OZB. De tarieven worden jaarlijks gecorrigeerd voor de waardeontwikkeling van de onroerende zaken.

Afvalstoffenheffing

Het tarief van de afvalstoffenheffing bestaat voornamelijk (ruim 90%) uit de kosten en opbrengsten van het taakveld Afval. Een klein deel van de kosten van dit taakveld wordt niet doorberekend in de heffing, omdat deze kosten geen betrekking hebben op het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Het composteer terrein wordt voor 67,5% in de heffing meegenomen, omdat naast tuinafval ook het groen afkomstig uit gemeente plantsoenen en bermen en sloten er wordt verwerkt.

Verder worden kosten van andere taakvelden in de heffing meegenomen:

- wegen, groen en riolering (met name transportmiddelen)
- een deel van de kosten van de gebouwen buitendienst
- een deel van de kosten van taakveld Inkomensregelingen (in het bijzonder de kwijtschelding afvalstoffenheffing).

Vervolgens worden overheadkosten toegerekend.

Taakveld 7.3 Afval

(x € 1.000)	2025
-------------	------

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Lasten taakvelden incl. omslagrente	3.768
Inkomsten taakvelden excl. heffingen	489
Netto lasten taakveld	3.279
<i>toe te rekenen lasten</i>	
Overhead incl. omslagrente	503
BCF-BTW	-
Totale lasten	3.782
<i>- kosten per inwoner in hele euro's</i>	<i>116</i>
Opbrengst heffingen	3.759
dekking	99%

Op basis van bovengenoemde uitgangspunten bedroegen de kosten in 2025 € 3.782.000. De opbrengsten waren € 3.759.000. Daardoor bedroeg de kostendekkendheid in 2025 99%. Het verschil tussen de opbrengsten en de kosten bedroeg € -23.000.

De analyse van de afvalinzameling en verwerking in 2025 ziet er als volgt uit:

De totale lasten voor afvalinzameling en verwerking vielen € 15.000 hoger uit dan begroot door de volgende zaken:

- Nog geen onderzoek nieuwe milieustraat en nog geen vervanging van geplande ondergrondse containers. Totaal € 56.000 voordeel.
- Hogere verwerkingskosten afval deelstromen -/- € 22.000. Hieronder zit een groot aantal ontwikkelingen van verschillende deelstromen die hieronder kort worden weergegeven:
 - 500 ton minder GFT afval door droog voorjaar + € 44.000
 - lagere textiel opbrengst door prijsdaling -/- € 12.000
 - hogere verwerkingskosten B hout -/- € 14.000
 - ruim 100 ton meer grofvuil -/- € 8.000
 - meer volume gips -/- € 11.000
 - hogere lasten KCA verwerking -/- € 5.000
 - hogere lasten kunststof verwerking -/- € 6.000
 - totaal bovenstaande ontwikkelingen: -/- € 12.000**
 - extra containerhuur -/- € 10.000
- hogere lasten oud papier -/- € 22.000 door gemiddeld lagere oud papierprijs (€ 81,90 per ton in plaats van € 90 per ton)
- hogere lasten Compostering -/- € 17.000 door nagekomen factuur over periode 2022-2025 mbt grondkeuring en certificeringswerkzaamheden.
- overige verschillen -/- € 10.000 nadelig.

De totale baten voor afvalinzameling en verwerking waren in 2025 met € 145.000 belangrijk hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaken waren:

- uitkering Uitgebreide productenverantwoordelijkheid (UPV) Zwerfafval € 124.000
- incidentele vergoeding brandstofprijzen 2024 € 13.000

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

- extra tweede containeropbrengst € 26.000
- tegenvallende opbrengst oud ijzer; minder volume en demontage; - / - € 23.000
- overige verschillen € 5.000 voordelig

Het gecombineerd voordeel van lasten en baten was € 130.000 en de te dekken lasten kwamen uit op € 3.782.000. De werkelijk gerealiseerde afvalstoffenheffing was € 3.759.000.

Het nadelig verschil van € 23.000 tussen baten en lasten wordt onttrokken uit de voorziening reiniging.

Hieronder staan de tarieven voor de afvalstoffenheffing voor 2024 en 2025, zoals deze zijn vastgesteld door de raad in 2024.

Tarieven afvalstoffenheffing	2025	2024	Vershil €	Vershil %
Eenpersoonshuishouden	211,80	197,40	14,40	7,29%
Meerpersoonshuishouden	302,40	282,00	20,40	7,23%

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven over alle gebouwen als dekking voor de kosten voor het onderhouden en in stand houden van het gemeentelijk rioolstelsel en voor de zorg van afvoer van grond- en hemelwater.

De gemeente mag voor een groot deel zelf de hoogte van de rioolheffing bepalen. We gaan daarbij uit van het volgende:

- Heffing op basis van vaste tarieven bij gebruiker en eigenaar.
- Voor gebruikers maken we verschil tussen eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens in de verhouding 70:100. Daarnaast maken we verschil tussen meerpersoonshuishoudens en bedrijven in de verhouding 100:150.
- De opbrengsten van de rioolheffing moet de kosten dekken maar mag niet hoger zijn dan 100%. Waarbij het uitgangspunt van het geldende verbreed gemeentelijk riolerings- plan (vGRP) is, dat dit langjarig geldt.

De kosten die worden toegerekend aan de rioolheffing komen van een aantal taakvelden, waarbij taakveld riolering het belangrijkste taakveld is. Van dit taakveld wordt nagenoeg 100% van de kosten toegerekend. Daarnaast worden kosten toegerekend van taakveld wegen, het gaat om een deel van de kosten van straatreiniging, onderhoud duikers, baggeren en voertuigen. Verder wordt een deel van de kosten van de werkplaats toegerekend.

Over het totaal van die kosten wordt overhead toegerekend. De totale kosten van taakveld overhead worden uitgedrukt in een percentage van de totale begroting. Dat is het omslagpercentage voor het toe te rekenen bedrag aan overhead aan riolering. Om praktische redenen is ervoor gekozen om het overheadbedrag zoals dat is berekend bij de begroting 2025 mee te nemen in de berekening van de kostendekkendheid van de jaarrekening 2025.

Bij de opbrengsten is er naast de rioolheffing nog sprake van vergoedingen voor individuele diensten, zoals het aanleggen van huisaansluitingen of het legen van beerputten.

Taakveld 7.2 Riolering

<i>(x € 1.000)</i>	2025
lasten taakvelden incl. omslagrente	2.031
inkomsten taakvelden excl. heffingen	17
netto lasten taakveld	2.014
<i>toe te rekenen lasten</i>	
overhead incl. omslagrente	265
BCF-BTW	-
totale lasten	2.279
<i>- kosten per inwoner in hele euro's</i>	<i>69</i>
opbrengst heffingen	2.402
dekking	105%

Op basis van bovengenoemde uitgangspunten bedroegen de kosten in 2025 € 2.279.000.

De opbrengsten waren € 2.402.000. Daardoor bedroeg de kostendekkendheid in 2025 105%.

Het verschil tussen de opbrengsten en de kosten bedroeg € 123.000.

De lasten voor riolering zijn in 2025 € 283.000 lager uitgevallen dan begroot. Dit werd veroorzaakt door:

- Lagere kapitaallasten: € 166.000; eind planperiode van het VGRP hierdoor grote afwijking tussen 5 jaar geleden geplande en gerealiseerde investeringen.
- Lagere personeelskosten: € 71.000; Herweging van de toerekening van de personeelskosten aan riolering heeft geleid tot een lagere doorbelasting.
- Minder onderhoud gemalen door minder storings en minder noodzakelijke opvolgingen vanuit de jaarlijkse onderhoudsinspectie; voordeel € 61.000
- Het reinigings- en inspectiebestek varieert per jaar en was in 2025 iets kleiner dan het langjarig gemiddelde begrote bedrag. Voordeel € 17.000
- De kolkenzuiger is nog relatief nieuw (2024) waardoor de onderhoudskosten in 2025: € 15.000 lager uitvielen.
- Meer onderhoud vrijval riolering door een grootschalige putrenovatie bij een overstort in Sumar; nadeel -/- € 48.000
- Hoger elektriciteitsverbruik op basis van voorschotten; nadeel -/- € 21.000
- Overige verschillen € 22.000 voordelig

Door de lagere lasten werd de overheadtoerekening ook € 38.000 lager dan begroot.

De baten lagen € 6.000 hoger dan begroot.

Totaal waren de te dekken lasten: € 283.000 + 38.000 + 6.000 = € 327.000 lager dan begroot en kwamen uit op € 2.279.000.

De gerealiseerde heffing was € 2.402.000 en lag daarmee € 26.000 hoger dan begroot door een voordelige ontwikkeling in het aantal huishoudens.

Het verschil tussen baten en lasten was € 123.000 voordelig. Hierdoor mag het efficiency voordeel op de rioolheffing van € 26.000 niet worden gereserveerd in de voorziening riolering en valt vrij ten gunste van het rekeningresultaat 2025.

De rest van het voordelig verschil van € 96.000 wordt toegevoegd aan de voorziening riolering.

Onderstaande tabel geeft de tarieven voor de rioolheffing voor 2025 weer zoals deze zijn vastgesteld door de raad in 2024.

Tarieven rioolheffing	Begroting 2025	Begroting 2024	Vershil	Vershil %
Niet aangesloten percelen	52,80	50,40	2,40	4,76%
Eigenaar/bewoner				
Eenpersoonshuishouden	151,80	145,20	6,60	4,55%
Meerpersoonshuishouden	169,20	161,40	7,80	4,83%
Huurder				
Eenpersoonshuishouden	96,00	91,80	4,20	4,58%
Meerpersoonshuishouden	113,40	108,00	5,40	5,00%
Bedrijven	199,80	190,80	9,00	4,72%

Reclamebelasting

Tytsjerksteradiel kent een reclamebelasting. De opbrengsten worden gestort in een ondernemersfonds. Daarmee kunnen ondernemers in het centrum promotionele activiteiten organiseren en inspelen op de ontwikkelingen van het Nieuwe Winkelen en de leegstandsproblematiek.

De reclamebelasting rekent een vast bedrag van € 75 per object en een flexibel bedrag van €1,90 per € 1.000 van de WOZ-waarde (niet-woningen). De WOZ-waarde kan elk jaar veranderen. Om toch een financieel stabiel fonds te houden kan het flexibele bedrag ook elk jaar aangepast worden.

De werkelijke opbrengst reclamebelasting bedroeg in 2025 € 45.000. Dit is gestort in de Voorziening ondernemersfonds. Uit de voorziening is in 2025 een voorschotbijdrage aan de Stichting Ondernemersfonds Burgum uitgekeerd van € 36.000. De voorziening bedraagt op 31 december 2025 € 28.000.

Toeristenbelasting

Je moet toeristenbelasting betalen wanneer je overnacht in een hotel, pension, vakantiehuisje of camping in de gemeente Tytsjerksteradiel. De eigenaar van het vakantieverblijf draagt deze af aan de gemeente. In 2025 was het tarief voor de toeristenbelasting € 1,50 per persoon, per overnachting. De gemeente verwacht dat er over 2025 € 460.000 aan toeristenbelasting wordt opgelegd begin 2026.

Kwijtschelding

Mensen met een laag inkomen en weinig vermogen kunnen een verzoek om kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen indienen. Op grond van de landelijke kwijtscheldingsnormen (uitvoeringsregeling), artikel 26 Invorderingswet 1990 wordt het ingediende verzoek getoetst of de belastingschuldige recht heeft op gehele of gedeeltelijke kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing en/of onroerende zaakbelasting. Het kwijtgescholden bedrag hoeft de belastingschuldige niet te betalen.

Kwijtschelding	2025	2024
Automatische kwijtschelding	319	262
Ambtshalve kwijtschelding	-	-
Toekenning op aanvraag (volledig)	122	148
Toekenning op aanvraag (gedeeltelijk)	10	9
Totaal aantal toegekende kwijtscheldingen	451	419
Totaal aantal afgewezen kwijtscheldingen	148	140
Kwijtgescholden belastingbedragen	153.000	149.000

B – Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen maakt duidelijk in hoeverre de gemeente financieel in staat is om onvoorziene gebeurtenissen op te vangen. Weerstandsvermogen onderscheiden we in twee delen

- weerstandscapaciteit
- risicobeheersing

Met weerstandscapaciteit bedoelen we alle middelen en mogelijkheden waarmee de gemeente onvoorziene kosten op kan vangen. Dat geldt bijvoorbeeld voor alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en maar die gevolgen kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente.

Deze paragraaf geeft een beeld van de weerstandscapaciteit en de risico's en het beleid dat daarbij hoort. Ook presenteren we een aantal verplichte kengetallen. Deze vertellen iets over de financiële positie van onze gemeente.

Risicomanagement en het weerstandsvermogen zijn nauw met elkaar verbonden. Door weerstandsvermogen is er een buffer aanwezig om financiële tegenvallers op te vangen zodra risico's werkelijkheid worden.

Verloop reserves en voorzieningen in de begrotingsperiode

Het saldo van de jaarrekening beschouwen we als *incidentele weerstandscapaciteit*. De reserves zien we als *structurele weerstandscapaciteit*.

De raad beslist over de inzet van de **Algemene Reserve**. De **Bestemmingsreserves** zijn nadrukkelijk voor specifieke doelen bestemd.

Eigen vermogen (reserves) <i>(x € 1.000)</i>	Boekwaarde per 1-1-2025	Toevoeging	Resultaat- bestemming 2024	Ont- trekking	Boekwaarde per 31-12-2025
• Algemene reserve	40.081	206	4.453	3.598	41.142
• Bestemmingsreserve	6.045	1.282	-	1.083	6.244
TOTAAL	46.128	1.488	4.453	4.681	47.386
Nog te bestemmen resultaat 2025	-	-	-	-	7.311
Afloop resultaat 2024	4.453		4.453-		-
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	50.581	1.488	-	4.681	54.697

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit laat zien hoe de gemeente eenmalige tegenvallers op kan vangen. Feitelijk is dit de optelsom van het *vrij te gebruiken* deel van de reserves en de *stille reserves*.

- Het vrij te gebruiken deel van de reserves is dat deel waarvan nog geen bestemming is vastgelegd. In onze gemeente is dit de **Algemene Reserve**.
- De stille reserves zijn bezittingen die op de balans lager zijn gewaardeerd dan de marktwaarde én op korte termijn verkoopbaar zijn. Voor zover op dit moment bekend, heeft onze gemeente geen stille reserves.

Daarnaast hebben we in de exploitatie een aantal stelposten opgenomen voor onvoorziene eenmalige uitgaven.

Structurele weerstandscapaciteit

Met structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in het jaar op te vangen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de uitvoering van bestaande taken.

Bij ons gaat het dan om het *begrotingsoverschot* en de *onbenutte belastingcapaciteit*. De onbenutte belastingcapaciteit geeft aan in hoeverre we de mogelijkheid hebben om vooral de OZB-tarieven te verhogen.

Structurele weerstandscapaciteit (x € 1.000)	prim. begr.	begr. na wijziging	rekening saldo
Begrotingsoverschot	3.545	4.483	41.029
Onbenutte belastingcapaciteit (OZB)	-	-	-
Onbenutte belastingcapaciteit (ASH)	-	-	-
Onbenutte belastingcapaciteit (Rioolrecht)	-	-	-
TOTAAL	3.545	4.483	41.029

Ratio weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio van het weerstandsvermogen.

$$\begin{aligned}
 \text{Ratio weerstandsvermogen} &= \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandsvermogen}} \\
 \\
 \text{Ratio weerstandsvermogen} &= \frac{€ 47.386.000}{€ 6.729.000} = 7,04
 \end{aligned}$$

De gemeente streeft naar een minimaal voldoende weerstandsvermogen met een waarderingscijfer voor de ratio tussen 1,0 – 1,4 (klasse C). De ratio voor weerstandsvermogen bedraagt voor 2025 7,04. Dat betekent dat wij voldoende weerstandscapaciteit hadden om de gekwantificeerde risico's op te vangen.

Op basis van de door ons uitgevoerde risico-inventarisatie, de weerstandsratio van 7,04 en het beeld van onze meerjarenbegroting zijn wij als college van mening dat de normale bedrijfsvoering financieel kan worden voortgezet.

Vaststellen omvang en impact risico

Risicoklassen

Risico's worden verdeeld in verschillende groepen, genaamd risicoklassen. Om te bepalen of we een risico wel of niet meenemen in de berekening van ons financiële weerstandsvermogen, gebruiken we deze risicoklassen.

De risicoklassen zijn groepen van risico's die we beoordelen op hoe ernstig ze zijn. Dit doen we met behulp van een tabel waarin de risicoklassen van 1 tot 20 punten lopen. Afhankelijk van hoe hoog de risicoklasse is, nemen we het risico wel of niet mee in onze financiële berekeningen.

Bij het beoordelen van de risicoklasse kijken we naar twee dingen: de kans dat het risico zich voordoet en de omvang van het totale risico. Deskundigen geven hun mening over de risico's op basis van hun ervaring en kennis, maar dit is geen ingewikkelde wetenschappelijke analyse.

Het is belangrijk om te weten dat de kans van optreden en de omvang van het risico beide meespelen bij het bepalen van de risicoklasse.

Risicoklasse	Kans 1	Kans 2	Kans3	Kans 4	Kans 5
Bruto omvang * kans	<10%	10%–30%	30%–60%	60%–80%	80%
score 5: > € 2.500.000	5	10	15	20	voorziening vormen
score 4: € 1.250.000 – € 2.500.000	4	8	12	16	
score 3: € 500.000 – € 1.250.000	3	6	9	12	
score 2: € 100.000 – € 500.000	2	4	6	8	
score 1: < € 100.000	1	2	3	4	

Financiële vertaling risico's

Om de risico's te beoordelen, gebruiken we een score. Deze score wordt berekend door twee dingen te vermenigvuldigen: hoe groot de kans is dat iets gebeurt en hoe groot de gevolgen zullen zijn als het gebeurt.

Als de kans 30–60% is, krijgt het risico een score van 3. Als de gevolgen €1.000.000 zijn, krijgt het risico ook een score van 3. De totale score is dan $3 \times 3 = 9$.

Er zijn drie verschillende scores: groen, geel en rood.

Groen betekent dat het risico laag is en er geen extra aandacht voor nodig is. We bespreken deze risico's elk jaar en leggen ze uit in de begroting.

Geel betekent dat het risico iets hoger is en we het meenemen bij het berekenen van onze financiële reserves. We leggen deze risico's ook uit in de begroting.

Rood betekent dat het risico hoog is en extra aandacht nodig heeft. We bespreken deze risico's in de kwartaalgesprekken tussen de directie en het management. We leggen deze risico's ook uit in de begroting.

Voorziening

Als een risico een score van 5 heeft, stellen we altijd een financiële reserve (voorziening) in om het risico op te vangen.

Bepaling weerstandsvermogen

De gele en rode risico's zijn bepalend voor het weerstandsvermogen van de gemeente. Op deze risico's worden beheersmaatregelen genomen. Door de te nemen beheersmaatregel kan het brutorisico, of de kans van optreden dalen. Hierdoor ontstaat een netto risico wat opgenomen wordt in de paragraaf weerstandsvermogen.

Tijdens de periodieke risico sessie en/of de interne controles wordt opzet, bestaan en werking van de beheersmaatregel geëvalueerd.

- a. Opzet – is de beheersmaatregel beschreven in de AO en werkinstructies?
- b. Bestaan – worden beheersmaatregelen in de praktijk uitgevoerd?
- c. Werking – Is er sprake van adequate werking? Dekken de beheersmaatregelen inderdaad juist, tijdig en volledig de risico's af?

Gemeente Brede Risico Analyse (GBRA)

Traditioneel worden veel risico's nog altijd financieel beoordeeld. Dit komt ook terug in de methodiek die gemeenten hebben met de paragraaf weerstandsvermogen.

Als gemeente vinden we het belangrijk om deze integrale benadering als basis te hebben. Daarom streven wij naar een Gemeente Brede Risico Analyse (GBRA), die bovenstaande terreinen dekt. Door risico-inventarisatie plaats te laten vinden door een GBRA is er goed zicht op het totaal aan risico's.

Het beleidskader is vooral opgesteld vanuit de GBRA-gedachte. In deze paragraaf besteden we zowel aandacht aan de risico's met impact op de weerstandscapaciteit en overige risico's. Deze risico's komen uit de GBRA naar voren en zijn beoordeeld als impactvol.

Verzekering van risico's

Een deel van de operationele risico's kan worden afgedekt door het afsluiten van verzekeringen. We maken daarbij een afweging tussen de kans op schade en de kosten daarvan enerzijds en de verzekeringspremie anderzijds. Het bestaande beleid wordt periodiek beoordeeld en indien nodig bijgesteld. Wat betreft het eigen risico is gekozen voor het standaard eigen risico per gebeurtenis

Conclusie

We hebben gekeken naar de risico's in onze financiële verslaglegging en berekend of het weerstandsvermogen voldoende is om problemen op te lossen als die zich voordoen. We hebben geconcludeerd dat we genoeg weerstandsvermogen hebben om deze risico's aan te kunnen.

Specificatie van risico's

Zie hiervoor onderstaande tabel en de nadere toelichting op de verschillende risico's.

Risico	Schadebedrag zonder beheers- maatregelen	Kans van optreden	Benodigd weerstand- vermogen
Risico met effect op het weerstandsvermogen			
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	1.000.000	50%	500.000
Cyberdreigingen	3.000.000	25%	750.000
Integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP)	1.280.000	50%	640.000
Jeugdzorg – Jeugdhulp Friesland	5.000.000	50%	2.500.000
Ombuigingen	698.000	50%	349.000
BVO ICT	1.000.000	50%	500.000
Sociaal domein – Jeugdzorg en Wmo	1.600.000	50%	800.000
Skûlenboarch	6.900.000	10%	690.000
Risico zonder effect op het weerstandsvermogen			
Borgstelling geldleningen aan woningbouwcorporaties	–	–	–
Bouwgrondexploitatie	–	–	–
Duurzaamheid	–	–	–
Omgevingswet	–	–	–
Stikstofdossier	–	–	–
TOTAAL	20.478.000		6.729.000
Ratio weerstandsvermogen	7,04		
(berekening)			
Beschikbare weerstandscapaciteit			
Algemene Reserve	41.142.000		
Bestemmingsreserves	6.244.000		
Totaal	47.386.000		
Benodigde weerstandsvermogen	6.729.000		
Ratio weerstandsvermogen	7,04		

RISICOLANDSCHAP

Mogelijke schade (z�nder beheersmaatregelen)					
> € 2.500.000		2	1		
€ 1.250.000 – € 2.500.000			2		
€ 500.000 – € 1.250.000			3		
€ 100.000 – € 500.000					
< € 100.000	4		1		
Kans %	zeer klein (<10%)	klein (10% – 30%)	gemiddeld (30% – 60%)	groot (60% – 80%)	zeer groot (> 80%)
Schadebedrag	€ 20.478.000				

Kans x risico					
> € 2.500.000					
€ 1.250.000 – € 2.500.000					
€ 500.000 – € 1.250.000					
€ 100.000 – € 500.000					
< € 100.000					13
Kans %	zeer klein (<10%)	klein (10% – 30%)	gemiddeld (30% – 60%)	groot (60% – 80%)	zeer groot (> 80%)

STAND VAN ZAKEN		
Effect op weerstandsvermogen		
– bruto risico	€ 6.729.000	(exclusief beheersmaatregelen)

Met financieel effect

Mogelijke schade (z�nder beheersmaatregelen)					
> € 2.500.000		2	1		
€ 1.250.000 – € 2.500.000			2		
€ 500.000 – € 1.250.000			3		
€ 100.000 – € 500.000					
< € 100.000					
Kans %	zeer klein (<10%)	klein (10% – 30%)	gemiddeld (30% – 60%)	groot (60% – 80%)	zeer groot (> 80%)
Schadebedrag	€ 20.478.000				

Kans x risico					
> € 2.500.000					
€ 1.250.000 – € 2.500.000					
€ 500.000 – € 1.250.000					
€ 100.000 – € 500.000					
< € 100.000					8
Kans %	zeer klein (<10%)	klein (10% – 30%)	gemiddeld (30% – 60%)	groot (60% – 80%)	zeer groot (> 80%)

STAND VAN ZAKEN

Effect op weerstandsvermogen

– bruto risico	€ 6.729.000	(exclusief beheersmaatregelen)
----------------	-------------	--------------------------------

SPECIFICATIE PER PROGRAMMA

0. Bestuur en ondersteuning

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Structureel?

Soort risico

- Maatschappelijk, politiek, bestuurlijk
 - Fiscaal, financieel
 - Rechtmatig, juridisch
- Fraude, misbruik, oneigenlijk gebruik
 - Privacy, digitale veiligheid
 - Technisch, fysiek

Schadebedrag € 1.000.000

Beïnvloedbaar ja

Kans van optreden

excl. beheersmaatregel 50% [gemiddeld (30% – 60%)]

Financieel risico

Bruto risico € 500.000

STAND VAN ZAKEN

Status maatregel Bestaand plan

Beheersmaatregel **Ontwikkelingen nauwlettend volgen**

Berichtgeving betreffende ontwikkelingen algemene uitkering uit het gemeentefonds blijven wij nauwlettend volgen. Zodra meer zekerheid wordt geboden zullen wij een nieuwe berekening confronteren met de berekende algemene uitkering in de begroting. Eventuele verschillen inbrengen via reguliere planning- en controlcyclus en daar waar nodig de raad vooraf informeren.

Oorzaak **Onvoldoende duidelijkheid meerjarenperspectief vanuit Rijk**

Voor het meerjarenperspectief wordt in de circulaire van het Rijk onvoldoende aangegeven waar de gemeenten rekening mee kunnen houden.

Gevolg **Risico op fluctuaties algemene uitkering**

In die zin blijft de algemene uitkering als belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente een risico.

Strategie **Verminderen**

Berichtgeving betreffende ontwikkelingen algemene uitkering uit het gemeentefonds nauwlettend volgen. Zodra meer zekerheid wordt geboden zullen wij een nieuwe berekening confronteren met de berekende algemene uitkering in de begroting. Eventuele verschillen inbrengen via reguliere planning- en controlcyclus en daar waar nodig de raad vooraf informeren.

BVO-ICT

Structureel?

Soort risico	
● Maatschappelijk, politiek, bestuurlijk	Fraude, misbruik, oneigenlijk gebruik
● Fiscaal, financieel	Privacy, digitale veiligheid
● Rechtmatig, juridisch	● Technisch, fysiek

Schadebedrag	€ 1.000.000
Beïnvloedbaar	ja
Kans van optreden	Financieel risico
excl. beheersmaatregel	50% [gemiddeld (30% - 60%)]
	Bruto risico € 500.000

STAND VAN ZAKEN

Status maatregel	Bestaand plan
Beheersmaatregel	<p>Monitoring en rapportage van het ontvlechtigingsproces BVO-ICT</p> <p>Proces van de verdere ontvlechting van de werkmaatschappij (BVO-ICT) goed monitoren en via de P&C cyclus de raad op de hoogte houden van de ontwikkelingen en plannen.</p>
Oorzaak	<p>Besluit tot ontvlechting van de samenwerking</p> <p>Op 22 juni 2023 hebben de raden van Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel aangegeven dat ze kiezen voor ontvlechting van de samenwerking. In 2024 is gewerkt aan de ontvlechting per 31-12-2024.</p>
Gevolg	<p>Financiële impact van ontvlechting BVO-ICT</p> <p>Alleen de werkzaamheden voor ICT worden nog vanuit de werkmaatschappij (BVO-ICT) bediend voor de jaren 2025, 2026 en 2027. De ontvlechting van BVO-ICT gaat naar verwachting structureel meer geld kosten.</p>
Strategie	<p>Verminderen</p> <p>Proces van de verdere ontvlechting van de werkmaatschappij (BVO-ICT) goed monitoren en via de P&C cyclus de raad op de hoogte houden van de ontwikkelingen en plannen.</p>

Cyberdreigingen

Structureel?

Soort risico	
● Maatschappelijk, politiek, bestuurlijk	● Fraude, misbruik, oneigenlijk gebruik
● Fiscaal, financieel	● Privacy, digitale veiligheid
● Rechtmatig, juridisch	● Technisch, fysiek

Schadebedrag	€ 3.000.000		
Beïnvloedbaar	 ja		
Kans van optreden			Financieel risico
excl. beheersmaatregel	25% [klein (<10% – 30%)]		Bruto risico € 750.000

STAND VAN ZAKEN

Status maatregel Bestaand plan

Beheersmaatregel

De gemeente zal zich verder doorontwikkelen om risico's met betrekking tot cyber te beheersen. Daarnaast blijft de gemeente actief ontwikkelingen in cyberdreigingen volgen en stemt risicobeheersing hierop af.

Oorzaak **Toenemende dreiging**

Volgens het Dreigingsbeleid 2025/2026 van de Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (IBD) is sprake van een toenemende dreiging van cyberaanvallen met een steeds grotere impact.

Gevolg

Continuïteit dienstverlening loopt gevaar

De gemeente loopt het risico dat de continuïteit van haar dienstverlening in gevaar komt, bijvoorbeeld door tijdelijke uitval van systemen, verlies van toegang tot gegevens of het lekken van privacygevoelige informatie. Mogelijke gevolgen zijn verstoring van de dienstverlening, schade aan bedrijfsvoering en reputatie. Ook zou er sprake kunnen zijn van financiële schade door herstelkosten, boetes, schadeclaims, vervangingskosten.

Strategie

Verminderen

De gemeente zal zich verder doorontwikkelen om risico's met betrekking tot cyber te beheersen. Daarnaast blijft de gemeente actief ontwikkelingen in cyberdreigingen volgen en stemt risicobeheersing hierop af.

Ombuigingen

Structureel?

Soort risico

 Maatschappelijk, politiek, bestuurlijk	Fraude, misbruik, oneigenlijk gebruik
 Fiscaal, financieel	Privacy, digitale veiligheid
Rechtmatig, juridisch	Technisch, fysiek

Schadebedrag € 698.000

Beïnvloedbaar ja

Kans van optreden

Financieel risico

excl. beheersmaatregel 50% [gemiddeld (30% – 60%)] Bruto risico € 349.000

STAND VAN ZAKEN

Status maatregel	Bestaand plan
Beheersmaatregel	Monitoring en bijsturing via de planning- en controlcyclus Continue monitoring via de P&C cyclus zodat eventueel tijdig kan worden ingespeeld op het niet of niet geheel realiseren van de ombuigingen en/of taakstellingen.
Oorzaak	Bezuinigingsopgaven In de Kadernota 2021 en Begroting 2021 zijn ombuigingen meegenomen. Deze ombuigingen schetsen de te realiseren bezuinigingen en benodigde incidentele investeringen om structurele bezuinigingen mogelijk te maken.
Gevolg	Het al dan niet realiseren van de begrote ombuigingen Het risico is aanwezig dat de begrote bezuinigingsbedragen niet of niet geheel worden gerealiseerd in het betreffende jaar waarin deze bedragen zijn begroot. De meeste ombuigingen zijn nu geëffectueerd, of via de begroting afgevoerd. Er staat nu nog één ombuigingen open, te weten extra indexering van de OZB tarieven voor de jaren 2026 tot en met 2028.
Strategie	Verminderen Continue monitoring via de P&C cyclus zodat eventueel tijdig kan worden ingespeeld op het niet of niet geheel realiseren van de ombuigingen en/of taakstellingen.

4. Onderwijs

Integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP) Structureel?

Soort risico

Maatschappelijk, politiek, bestuurlijk	Fraude, misbruik, oneigenlijk gebruik
Fiscaal, financieel	Privacy, digitale veiligheid
Rechtmatig, juridisch	Technisch, fysiek

Schadebedrag € 1.280.000

Beïnvloedbaar ja

Kans van optreden **Financieel risico**
 excl. beheersmaatregel 50% [gemiddeld (30% – 60%)] Bruto risico € 640.000

STAND VAN ZAKEN

Status maatregel	Bestaand plan
-------------------------	---------------

Beheersmaatregel	Bij totstandkoming en uitvoering ontwikkelingen monitoren Bij de totstandkoming en uitvoering van de investeringen de ontwikkelingen hierin monitoren zodat in voorkomende gevallen van afwijkingen hierop tijdig geacteerd kan worden in de P&C cyclus.
Oorzaak	Benodigde investeringen onderwijs In de nabije toekomst staat de gemeente de nodige investeringen te wachten op onderwijsgebied in diverse dorpen.
Gevolg	Mogelijke substantiële beslaglegging op beschikbare middelen Afhankelijk van keuzes die gemaakt zullen worden op het gebied van multifunctionaliteit kan dit een substantieel beslag gaan leggen op beschikbare middelen in de exploitatie. Qua investering wordt gedacht aan een bandbreedte tussen de € 16.000.000 en € 32.000.000. Voor de exploitatie betekent dit op basis van afschrijving 40 jaar en rente 1,5% tussen € 640.000 en € 1.280.000 op jaarbasis.
Strategie	Verminderen Bij de totstandkoming en uitvoering van de investeringen de ontwikkelingen hierin monitoren zodat in voorkomende gevallen van afwijkingen hierop tijdig geacteerd kan worden in de P&C cyclus.

6. Sociaal domein

Jeugdzorg – Jeugdhulp Friesland Structureel?

Soort risico	
Maatschappelijk, politiek, bestuurlijk	Fraude, misbruik, oneigenlijk gebruik
Fiscaal, financieel	Privacy, digitale veiligheid
Rechtmatig, juridisch	Technisch, fysiek

Schadebedrag	€ 5.000.000		
Beïnvloedbaar	ja		
Kans van optreden		Financieel risico	
excl. beheersmaatregel	50% [gemiddeld (30% – 60%)]	Bruto risico	€ 2.500.000

STAND VAN ZAKEN

Status maatregel	Bestaand plan
-------------------------	---------------

Beheersmaatregel	Ontwikkelingen van aantal cliënten en kosten worden gemonitord
-------------------------	---

Maandelijks worden er prognoses gemaakt van de Jeugd en Wmo maatwerkvoorzieningen. Hierbij wordt de ontwikkeling van het aantal cliënten en de kosten daarvan gemonitord. Indien noodzakelijk zal de raad via de planning en control documenten worden geïnformeerd over de afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Oorzaak	Verbonden partij Jeugdhulp Fryslân in financieel zwaar weer We zijn aan verschillende partijen verbonden (Verbonden Partijen). Afhankelijk van de partij heeft de gemeente hier meer of minder financieel aandeel in. In het algemeen geldt dat er een risico is dat wanneer een van de Verbonden Partijen fuseert of failliet gaat, hier financiële gevolgen voor de gemeente aan verbonden zijn. Eén van deze verbonden partijen zit in financieel zwaar weer, betreffende Jeugdhulp Fryslân (JHF).
Gevolg	Voorschotfinanciering wordt mogelijk niet terugbetaald en zorg dient elders ondergebracht te worden Specifiek voor Jeugdhulp Fryslân (JHF) geldt dat er een financieel risico is dat de voorschotfinanciering van € 2.5 miljoen door de 18 Friese gemeenten, niet terugbetaald kan worden. Het aandeel van Tytsjerksteradiel is ongeveer 4,77%. Dat maakt dat er een risico van € 100.000 ontstaat. Daarnaast bestaat het risico van het wegvallen van deze zorg bij JHF waardoor zorgtrajecten moeten worden ondergebracht bij andere zorgaanbieders. Hiermee is rekening gehouden in het verwachte financiële risico.
Strategie	Verminderen Maandelijks worden er prognoses gemaakt van de Jeugd en Wmo maatwerkvoorzieningen. Hierbij wordt de ontwikkeling van het aantal cliënten en de kosten daarvan gemonitord. Indien noodzakelijk zal de raad via de planning en control documenten worden geïnformeerd over de afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Sociaal domein – Jeugdzorg en Wmo

Structureel?

Soort risico	
● Maatschappelijk, politiek, bestuurlijk	Fraude, misbruik, oneigenlijk gebruik
● Fiscaal, financieel	Privacy, digitale veiligheid
Rechtmatig, juridisch	Technisch, fysiek

Schadebedrag € 1.600.000

Beïnvloedbaar ja

Kans van optreden

excl. beheersmaatregel 50% [gemiddeld (30% – 60%)]

Financieel risico

Bruto risico € 800.000

STAND VAN ZAKEN	
Status maatregel	Bestaand plan
Beheersmaatregel	<p>Ontwikkelingen nauwlettend volgen en tijdig ingrijpen</p> <p>Maandelijks worden er prognoses gemaakt van de Jeugd en Wmo maatwerkvoorzieningen. Hierbij wordt de ontwikkeling van het aantal cliënten en de kosten daarvan gemonitord. Indien noodzakelijk zal de raad via de planning- en controlcyclus documenten worden geïnformeerd over de afwijkingen ten opzichte van de begroting.</p>
Oorzaak	<p>Open-einde regeling</p> <p>De maatwerkvoorzieningen binnen de Jeugdzorg en de Wmo (inclusief Beschermd Wonen) zijn open-einde regelingen. In de afgelopen jaren hebben we steeds meer data en kennis verkregen om de kosten in de Jeugdzorg en de Wmo te voorspellen en te volgen. Deze prognose is ook opgenomen in de meerjarige begroting.</p>
Gevolg	<p>Bijstellen begroting door schommeling cliëntenaantallen</p> <p>Ondanks dat blijft het risico bestaan dat de groei van het aantal cliënten hoger is dan verwacht. Zeker voor de cliënten die hoog-specialistische zorg ontvangen kan een stijging (of een daling) leiden tot een forse financiële bijstelling. In de begroting houden we namelijk rekening met een gemiddeld aantal cliënten die hoogspecialistische zorg ontvangen.</p>
Strategie	<p>Verminderen</p> <p>Maandelijks worden er prognoses gemaakt van de Jeugd en Wmo maatwerkvoorzieningen. Hierbij wordt de ontwikkeling van het aantal cliënten en de kosten daarvan gemonitord. Indien noodzakelijk zal de raad via de planning- en controlcyclus documenten worden Geïnformeerd over de afwijkingen ten opzichte van de begroting.</p>

7. Volksgezondheid en milieu

Skûlenboarch Structureel?

Soort risico	
 Maatschappelijk, politiek, bestuurlijk	 Fraude, misbruik, oneigenlijk gebruik
 Fiscaal, financieel	 Privacy, digitale veiligheid
 Rechtmatig, juridisch	 Technisch, fysiek

Schadebedrag	€ 6.900.000		
Beïnvloedbaar	 ja		
Kans van optreden		Financieel risico	
excl. beheersmaatregel	10% [klein (<10% – 30%)]	Bruto risico	€ 690.000

STAND VAN ZAKEN

Status maatregel Bestaand plan

Beheersmaatregel De ontwikkelingen dienen continue gemonitord te worden.

Oorzaak **Besluit tot investeren in zonnepark**

Er is besloten om te investeren in een drijvend zonnepark.

Gevolg **Onzekerheid rond behalen financiële rendement**

Het risico bestaat dat het verwachte financiële rendement niet wordt behaald en daardoor een minder (positief) effect hebben op de financiële meerjarenbegroting.

Strategie

De ontwikkelingen dienen continue gemonitord te worden.

Zonder financieel effect

Mogelijke schade (z�nder beheersmaatregelen)					
> € 2.500.000					
€ 1.250.000 – € 2.500.000					
€ 500.000 – € 1.250.000					
€ 100.000 – € 500.000					
< € 100.000	4		1		
Kans %	zeer klein (<10%)	klein (10% – 30%)	gemiddeld (30% – 60%)	groot (60% – 80%)	zeer groot (> 80%)
Schadebedrag	€ 000				

Kans x risico					
> € 2.500.000					
€ 1.250.000 – € 2.500.000					
€ 500.000 – € 1.250.000					
€ 100.000 – € 500.000					
< € 100.000					5
Kans %	zeer klein (<10%)	klein (10% – 30%)	gemiddeld (30% – 60%)	groot (60% – 80%)	zeer groot (> 80%)

STAND VAN ZAKEN

Effect op weerstandsvermogen

– bruto risico	€ 0	(exclusief beheersmaatregelen)
----------------	-----	--------------------------------

SPECIFICATIE PER PROGRAMMA

0. Bestuur en ondersteuning

Borgstelling geldleningen aan woningbouwcorporaties

Structureel?

Soort risico

● Maatschappelijk, politiek, bestuurlijk	Fraude, misbruik, oneigenlijk gebruik
● Fiscaal, financieel	Privacy, digitale veiligheid
● Rechtmatig, juridisch	Technisch, fysiek

Schadebedrag

Beïnvloedbaar ja

Kans van optreden

excl. beheersmaatregel 50% [gemiddeld (30% – 60%)]

Financieel risico

Bruto risico

STAND VAN ZAKEN

Status maatregel Bestaand plan

Beheersmaatregel **WSW als waarborg**

WSW is onze waarborg voor het goed volgen van mogelijke risico's. Het WSW stelt eisen aan de kredietwaardigheid van de woningbouwcorporaties.

Oorzaak

Grote investeringsbehoefte woningbouwcorporaties

De investeringsbehoeften bij woningcorporaties zijn groot: Nieuwbouw, verduurzaming onderhoud, sociale opgaven.

Gevolg

Borgstelling geldleningen aan woningbouwcorporaties

Onze gemeente staat per 1-1-2024 borg voor een bedrag van € 83 miljoen waarvan € 72 miljoen betrekking heeft op woningcorporatie WoonFriesland. Het totale bedrag aan borgstellingen is overgedragen aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waarbij de gemeente samen met het rijk als tertiaire achtervanger optreedt. Dit betekent in de praktijk, dat de corporatie in eerste wordt aangesproken (primair), daarna het WSW (secundair) en dan pas de gemeente en het rijk (tertiair, elk voor 50%).

Strategie

Verminderen

WSW is onze waarborg voor het goed volgen van mogelijke risico's. Het WSW stelt eisen aan de kredietwaardigheid van de woningbouwcorporaties.

7. Volksgezondheid en milieu

Duurzaamheid

Structureel?

Soort risico

Maatschappelijk, politiek, bestuurlijk	Fraude, misbruik, oneigenlijk gebruik
Fiscaal, financieel	Privacy, digitale veiligheid
Rechtmatig, juridisch	Technisch, fysiek

Schadebedrag

Beïnvloedbaar

Kans van optreden

Financieel risico

excl. beheersmaatregel

Bruto risico

STAND VAN ZAKEN

Status maatregel Bestaand plan

Beheersmaatregel **Monitoren ontwikkelingen**
De ontwikkelingen dienen continue gemonitord te worden.

Oorzaak **Keuzes gemeentelijke Duurzaamheidsagenda**
In de gemeentelijke Duurzaamheidsagenda is een aantal keuzes opgenomen die in meer of mindere mate van invloed kunnen zijn op het weerstandsvermogen.

Gevolg **Extra inzet en extra kosten**
Met name de energietransitie op basis van het klimaatakkoord zal veel extra inzet, en dus kosten, met zich meebrengen. Uit een eerste ruwe uitkomst van het onderzoek van de Raad voor het openbaar bestuur blijkt dat de benodigde inzet, om invulling te kunnen geven aan het klimaatakkoord, in de periode 2022–2030 fors is. Het is nog niet duidelijk of hier ook structureel Rijksmiddelen tegenover staan. Op basis van de laatste berichten is het zeer aannemelijk dat deze middelen structureel beschikbaar worden gesteld door het Rijk. Gezien het ontbreken van de formalisering hiervan wordt dit risico in deze paragraaf genoemd.

Strategie
De ontwikkelingen dienen continue gemonitord te worden.

8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Bouwgrondexploitatie **Structureel?**

- Soort risico**
- Maatschappelijk, politiek, bestuurlijk Fraude, misbruik, oneigenlijk gebruik
 - Fiscaal, financieel Privacy, digitale veiligheid
 - Rechtmatig, juridisch ● Technisch, fysiek

Schadebedrag

Beïnvloedbaar

Kans van optreden **Financieel risico**

excl. beheersmaatregel Bruto risico

STAND VAN ZAKEN

Status maatregel	Bestaand plan
Beheersmaatregel	<p>Continue monitoring van recente ontwikkelingen</p> <p>Door het jaarlijks opstellen van geactualiseerde berekeningen op basis van de meest recente ontwikkelingen kunnen wij de raad tijdig informeren via de reguliere P&C-cyclus.</p>

Oorzaak	<p>De aanwezigheid van bouwgrondexploitatie</p> <p>Bij de gemeente Tytsjerksteradiel is bouwgrondexploitatie aanwezig.</p>
Gevolg	<p>Financiële risico's</p> <p>Het hebben van een bouwgrondexploitatie brengt financiële risico's met zich mee. In de paragraaf Grondbeleid worden de financiële risico's van de bouwgrondexploitatie toegelicht.</p>
Strategie	<p>Verminderen</p> <p>Door het jaarlijks opstellen van geactualiseerde berekeningen op basis van de meest recente ontwikkelingen kunnen wij de raad tijdig informeren via de reguliere P&C-cyclus.</p>

Omgevingswet **Structureel?**

Soort risico	
<ul style="list-style-type: none"> ● Maatschappelijk, politiek, bestuurlijk ● Fiscaal, financieel ● Rechtmatig, juridisch 	<ul style="list-style-type: none"> Fraude, misbruik, oneigenlijk gebruik Privacy, digitale veiligheid ● Technisch, fysiek

Schadebedrag	
Beïnvloedbaar	
Kans van optreden	Financieel risico
excl. beheersmaatregel	Bruto risico

STAND VAN ZAKEN

Status maatregel	Bestaand plan
Beheersmaatregel	<p>Continue monitoring voortgang van ontwikkelingen</p> <p>Continue monitoring voortgang van de verder ontwikkelingen van landelijke kaders en standaarden, zoals DSO.</p>

Oorzaak	<p>Invoering omgevingswet</p> <p>De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De Omgevingswet staat voor een goed evenwicht tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving. Invoering van de Omgevingswet is per 1 januari 2024. Landelijk zijn er kaders en standaarden vastgesteld, zoals de verplichte digitale ondersteuning via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).</p>
Gevolg	<p>Benodigde aanpassingen in organisatie</p> <p>Het vraagt van de organisatie aanpassingen in o.a. werkprocessen, ICT en dienstverlening. De invoering van de Omgevingswet is de grootste stelselwijziging binnen het fysieke domein. Het DSO is nog in ontwikkeling. Hierdoor is er nog onzekerheid over alle effecten en benodigdheden voor de implementatie.</p>
Strategie	<p>Continue monitoring voortgang verder ontwikkeling van landelijke kaders en standaarden, zoals DSO.</p>

Stikstofdossier

Structureel?

Soort risico

● Maatschappelijk, politiek, bestuurlijk	Fraude, misbruik, oneigenlijk gebruik
● Fiscaal, financieel	Privacy, digitale veiligheid
● Rechtmatig, juridisch	● Technisch, fysiek

Schadebedrag

Beïnvloedbaar

Kans van optreden

excl. beheersmaatregel

Financieel risico

Bruto risico

STAND VAN ZAKEN

Status maatregel Bestaand plan

Beheersmaatregel **Continue monitoring ontwikkelingen**
De ontwikkelingen dienen continue gemonitord te worden.

Oorzaak **Richtinggevende emissiereductiedoelen voor stikstof opgesteld door het Rijk**

De depositie van stikstof (ammoniak en stikstofoxiden) is schadelijk voor de natuur. Het Rijk en de provincies hebben de taak ervoor te zorgen dat de stikstofdepositie wordt teruggedrongen en de natuur herstelt. Op 10 juni 2022 is de Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) aangeboden aan de Tweede Kamer. In deze startnotitie zijn richtinggevende emissiereductiedoelen voor stikstof opgenomen. De richtinggevende doelen zijn door de provincies in 2023 nader uitgewerkt in gebiedsplannen.

Gevolg

Onzekerheid rond stikstofregelgeving

De Raad van State dient nog in een verscheidenheid aan zaken rond het thema stikstof een uitspraak te doen. Deze uitspraken kunnen van grote invloed zijn op de huidige regelgeving.

Stikstof blijft een issue en kan belemmerend zijn voor nieuwe plannen van zowel derden als van de gemeente zelf. Het is uiterst onzeker in hoeverre de huidige stikstofregels standhouden.

Strategie

De ontwikkelingen dienen continue gemonitord te worden.

Kengetallen

Kengetallen zijn verplicht want ze vertellen iets over de financiële gezondheid van de gemeente. Hieronder staan de cijfers vanaf 2022.

LEGENDA						
ontwikkeling t.o.v. vorige meting			prognose mjb 2026 – 2028			
ongunstig			ongunstig			
neutraal			neutraal			
gunstig			gunstig			
nog geen gegevens			geen/onvoldoende gegevens			
Kengetal	O	Begroting	Rekening	Rekening	Rekening	Rekening
	P	2025	2025	2024	2023	2022
Belastingcapaciteit		94,86	94,77	92,05	99,67	98,73
t.o.v. begroting 2025						
prognose o.b.v. historie						
toelichting						
Grondexploitatie		0,90	0,40	0,80	1,30	0,92
t.o.v. begroting 2025						
prognose o.b.v. historie						
toelichting						
Netto schuldquote in %		19,90	8,90	7,20	0,30	4,30
t.o.v. begroting 2025						
prognose o.b.v. historie						
toelichting						
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen in %		18,40	7,70	5,60	-1,20	2,30

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

t.o.v. begroting 2025						
prognose o.b.v. historie						
toelichting						
Solvabiliteitsratio		43,96	51,01	49,27	47,73	48,84
t.o.v. begroting 2025						
prognose o.b.v. historie						
toelichting						
Structurele exploitatieruimte		-0,95	3,22	3,54	4,51	4,01
t.o.v. begroting 2025						
prognose o.b.v. historie						
toelichting						

Toelichting begrippen

Grondexploitatie	Dit kengetal laat zien hoeveel de waarde van de grond die we gebruiken om te bouwen opbrengt in vergelijking met al het geld dat we hebben verdiend. We rekenen daarbij niet het veranderen van onze reserves mee in het afgelopen jaar.
Netto schuldquote in %	De netto schuldquote laat zien hoeveel schulden de gemeente heeft in vergelijking met het geld dat ze zelf hebben. Om de schuldquote te verbeteren, kan de gemeente ervoor zorgen dat ze minder schulden hebben, meer bezittingen hebben of meer geld verdienen.
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen in %	De netto schuldquote laat zien hoeveel schuld de gemeente heeft in verhouding tot het geld dat ze zelf hebben. Om de schuldquote te verbeteren kan de gemeente de schulden verlagen, meer bezittingen krijgen of meer geld verdienen. Om te zien of de gemeente geld heeft doorgeleend, wordt de netto schuldquote ook berekend zonder dat geleende geld. Ook dan kan de schuldquote verbeterd worden door minder te lenen, meer bezittingen te krijgen of meer geld te verdienen.
Solvabiliteitsratio	Dit getal laat zien hoe goed de gemeente haar financiële verplichtingen kan nakomen. Een hoger getal betekent dat de gemeente beter in staat is om te gaan met financiële problemen. Het getal hangt af van hoe de gemeente haar bezittingen waardeert. Dit verschilt per gemeente. De solvabiliteit kan verbeterd worden door meer eigen geld te hebben (bijvoorbeeld door aandelen te verkopen) of minder geld te lenen.
Structurele exploitatieruimte	Dit kengetal kijkt naar het geld dat binnenkomt en het geld dat uitgaat, en hoe dit zich verhoudt tot het totale geld dat binnenkomt. Als het getal positief is, betekent dit dat er genoeg geld binnenkomt om alle uitgaven te betalen. Dit cijfer kan verbeteren door meer geld binnen te krijgen of minder geld uit te geven.
Belastingcapaciteit	Dit kengetal geeft aan hoeveel geld de gemeente heeft om financiële tegenvallers op te vangen of om nieuw beleid te maken. Hierbij wordt er rekening gehouden met de kosten voor wonen en de belastingen die de gemeente kan vragen. Dit wordt vergeleken met het gemiddelde van heel Nederland van vorig jaar. Zo kan er gekeken worden hoeveel ruimte er is en of er genoeg geld is.

C – Onderhoud kapitaalgoederen

Tytsjerksteradiel beheert een groot gebied met openbare ruimte waar mensen wonen, werken en recreëren. Om dit mogelijk te maken, zijn er verschillende dingen nodig, zoals wegen, riolering, water, groen, verlichting en gebouwen. Dit noemen we kapitaalgoederen. Het is belangrijk dat deze kapitaalgoederen goed worden onderhouden, omdat dit invloed heeft op de kwaliteit van de voorzieningen en de kosten die hiermee gemoeid zijn.

Om de kapitaalgoederen te kunnen gebruiken, moeten er investeringen worden gedaan. Het is echter net zo belangrijk om bestaande kapitaalgoederen goed te onderhouden, zodat ze blijven werken voor huidige en toekomstige generaties. De gemeente wil dit op een duurzame manier doen, waarbij zowel bovengrondse als ondergrondse voorzieningen worden meegenomen. Het onderhoud moet ervoor zorgen dat de gebouwen en voorzieningen veilig, schoon en heel blijven, met zo min mogelijk kosten. In deze paragraaf wordt hier verder op ingegaan.

Wegen en bruggen

Op 20 juni 2024 is het Kwaliteitsplan Wegen vastgesteld. Hierin zijn de kwaliteitsniveaus vastgelegd welke als kader hebben gediend voor de uitwerking van een nieuw en geactualiseerd beheerplan. Dit beheerplan is op 19 december 2024 door de gemeenteraad vastgesteld, en daarmee is vastgelegd welke benodigde beheersmaatregelen op korte en middellange termijn worden uitgevoerd en welke financiële vertaling dit krijgt in de meerjaren begroting. Vervolgens is op basis van de jaarlijkse kwaliteitsinspecties en de daarna volgende maatregeltoets het daadwerkelijk onderhoud voor 2025 vastgesteld.

In 2025 zijn de volgende bedragen uitgegeven aan onderhoud:

- Incidenteel klein onderhoud € 294.000
- Groot onderhoud via de voorziening wegen € 1.564.000

Totaal € 1.858.000.

Groen

In 2025 is het Groenbeleidsplan 2025 vastgesteld. Hiermee zijn nieuwe ontwikkelingen en inzichten opgenomen in het groenbeleid. Daarnaast is het biodiversiteitsbeleid met betrekking tot de openbaar groen integraal opgenomen in het groenbeleidsplan. Tegelijkertijd is door Cyber Adviseurs getoetst of het budget voor het onderhoud van het kapitaalgoed openbaar groen voldoende is om het openbaar groen te onderhouden op het gekozen ambitieniveau. Omdat de beschikbare middelen onvoldoende bleken te zijn heeft de gemeenteraad dat aangevuld tot het bedrag dat op basis van de landelijke kengetallen en onderhoudsnormen nodig is. Het ambitieniveau blijft hierbij op het huidige niveau.

Verder is het openbaar groen in 2025 onderhouden binnen de beschikbare budgetten. Om dit te realiseren zijn hier en daar concessies gedaan aan het gekozen ambitieniveau. Bijvoorbeeld door de grasvelden minder vaak te maaien. Daarnaast kent het openbaar groen enige mate van achterstallig onderhoud en slijtage door het uitblijven van vervanging van versleten groen.

Gebouwen

De essentie van een beheerplan voor gemeentelijke gebouwen is de instandhouding van het gebouw nadat het gerealiseerd is tot aan het moment dat het ofwel een kapitaalinjectie behoeft (functioneel niet meer te gebruiken, een andere functie moet krijgen, niet meer aan de geldende eisen voldoet), ofwel wordt afgestoten of gesloopt. Het beheerplan voorziet dus in het in een goede staat houden van de gemeentelijke gebouwen in de gebruiksfase. De werkzaamheden die daaruit voortvloeien worden bepaald door wettelijke eisen waaraan voldaan moet worden, zoals legionella, en veiligheid en normen voor elektrische installaties. De onderhoudssituatie van de gemeentelijke gebouwen is op orde en de beschikbare middelen zijn toereikend om hierin te blijven voorzien. Wel is er besloten om meerdere vervangingsinvesteringen in gemeentelijke gebouwen uit te stellen in verband met onzekerheden over het blijven gebruiken van deze gebouwen. De discussie hierover hangt samen met brede (strategische) keuzes die nog gemaakt moeten worden in het kader van maatschappelijk vastgoed.

Riolering

Under de Omjouwingswet is in vGRP net langer ferplichte mar de gemeente hat noch altyd in soarchplicht foar de gemeentlike wettertaken en ek is der in gedegen (behear)plan noadich om de egalisaasjefoarsjenning en rioelheffing te ferantwurdzjen. Dêrom is der foar keazen om in Wetter- en riolearingsprogramma (Wrp) op te stellen. Yn dit Wrp is beskreaun hoe't wy ynfolling jouwe oan ús wetlike soarchtaken foar ôffalwetter, himelwetter en grûnwetter. Dêrneist beskriuwt it programma de soarch foar it oerflaktewetter en de ynfloed fan klimaatferoaring op de wetterketen, en hoe't we dêrmei omgean wolle (klimaatadaptaasje). It nije Wrp biedt dêrmei in útfieringsynstrumint foar de gemeentlike wettertaken. Yn it Wrp wurdt in beliedsramt jûn foar de perioade fan 2026 –2031, en dêryn bin ambysjes útwurke wêryn omtinken yn is foar it klimaat robúst ynrjochtsjen fan de iepenbiere romte, ynset op advys en foarljochting oan boargers op it mêd fan fergriening, ôfkeppeling, en klimaat robúst hannelje. It Wrp is feststeld troch it kolleezje (maart 2026) en de finansjele paragraaf hat ús ried yn april 2026 fêststeld. It fêststelde Wrp 'WETTERSOARCH' sil it beliedskader foarmje foar de perioade 2026–2031.

Sportaccommodaties

Conform het in 2022 geactualiseerde beheerplan sportvelden wordt invulling gegeven aan de instandhouding van kwalitatief goede sportvelden waarop veilig gesport kan worden.

Onderhoud kapitaalgoederen

De beheerplannen geven inzicht in de werkzaamheden en kosten die nodig zijn om de goederen in goede staat te houden. De actualiteit van de onderhoudsplannen en de daarbij behorende voorzieningen is van belang. Zo moet er voor de onderbouwing van elke voorziening een onderhoudsplan zijn dat is vastgesteld door de raad en niet ouder is dan vijf jaar. Onderstaand geven we een overzicht van de bestaande beheerplannen met looptijd en de hiervoor in de jaarrekening voor het jaar 2025 gerealiseerde bedragen.

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Beheerplan	Vast- gesteld in de raad	Looptijd van t/m		Lasten verwerkt in de jaarrekening? (J/N)	Bedrag (x € 1.000)	Achter- stallig onder- houd? (J/N)	Zo ja, hoeveel?
<i>bedragen x € 1.000</i>							
Wegen	20.06.2024	2025	2029	J	1.858	N	-
Openbare verlichting	11.07.2022	2022	2026	J	142	N	-
Wateren (baggeren)	16.05.2019	2019	2034	J	168	N	-
Groen (hekkelen)	27.11.2025	2025	2040	J	218	N	-
Groen (overig)	27.11.2025	2025	2040	J	984	N	-
Bruggen en kades	23.01.2020	2019	2023	J	30	N	-
Riolering	28.05.2020	2020	2025	J	296	N	-
Woningen en gebouwen	18.12.2025	2026	2030	J	12	N	-
Gebouwen buitendienst	18.12.2025	2026	2030	J	63	N	-
Haven Earnewâld	18.12.2025	2026	2030	J	52	N	-
Sportgebouwen	18.12.2025	2026	2030	J	315	N	-
Sportvelden	27.02.2020	2022	2027	J	221	N	-
Welzijnsgebouwen	18.12.2025	2026	2030	J	105	N	-
Gemeentehuis	18.12.2025	2026	2030	J	221	N	-
Totaal					4.685		-

D – Financiering

Bij het beheer van het geld binnen de gemeente, ook wel financiering of treasury genoemd, is het belangrijk om ervoor te zorgen dat er altijd genoeg geld beschikbaar is om de rekeningen te betalen. Als er niet genoeg geld is, moet de gemeente geld lenen. Als er juist te veel geld is, kan dit tijdelijk worden opgeslagen bij de overheid.

Het Rijk heeft regels opgesteld hoe gemeenten hun geld moeten beheren. Deze regels staan in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). De wet bepaalt ook dat gemeenten een treasurystatuut moeten hebben. Hierin staat hoe de gemeente geld mag lenen of uitlenen.

Treasurybeleid

De wet stelt verplichtingen op het gebied van treasury. We hebben daarnaast ook zelf verplichtingen vastgelegd in het Treasurystatuut. De wet Fido stelt dit verplicht. Er staat in waarvoor we verantwoordelijk zijn:

- de treasuryfunctie
- de uitvoering van de treasury
- het risicobeheer

Het statuut is in 2025 niet gewijzigd en de treasuryfunctie is binnen de regels van het statuut uitgevoerd.

Schatkistbankieren

Vanaf december 2013 moeten gemeenten hun extra geld op een speciale bankrekening bij de overheid bewaren. Dit heet "schatkistbankieren" en het helpt om de schulden van Nederland te verminderen (EMU-schuld). We mogen een klein bedrag nog wel buiten deze bankrekening houden, omdat dat handiger is.

In 2025 is er een drempelbedrag van toepassing. Als het begrotingstotaal onder de 500 miljoen blijft, is de drempel 2%. Als het begrotingstotaal hoger is dan 500 miljoen, is het drempelbedrag € 10.000.000, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de 500 miljoen te boven gaat. Voor Tytsjerksteradiel is het drempelbedrag in 2025 vastgesteld op € 2.187.000.

Benutting drempelbedrag SKB <i>(x € 1.000)</i>	Bedragen 2025
Kwartaal 1	290
Kwartaal 2	267
Kwartaal 3	280
Kwartaal 4	234
Gemiddeld	268

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	2.187	2.187	2.187	2.187
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	290	267	280	234
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.897	1.920	1.907	1.953
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	109.345			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	109.345			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	2.187			

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	26.119	24.304	25.770	21.532
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	290	267	280	234

Renterisico

Als de rente voor leningen erg verandert, kan het zijn dat de gemeente ook veel meer of minder rente moet betalen aan de bank. Daarom bepaalt de wet Fido dat gemeenten aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm moeten voldoen.

Kasgeldlimiet

Om tijdelijke tekorten op de lopende rekening aan te vullen trekt de gemeente kortlopende geldleningen aan. Het voordeel van dit type leningen is dat het rentepercentage zeer laag is. Dit mag tot aan een bepaald maximum, de kasgeldlimiet. Deze limiet beperkt dus het renterisico op financieringen voor de korte termijn.

(1)	Saldo vlottende schuld	-	-	-	-
(2)	Saldo vlottende middelen	12.753	12.641	22.166	27.078
(3)	Saldo vlottende schuld - vlottende middelen	-12.753	-12.641	-22.166	-27.078
Resultaat onderzoek kasgeldlimiet					
(5)	Kasgeldlimiet	9.294	9.294	9.294	9.294
(3)	Saldo vlottende schulden - vlottende middelen	-12.753	-12.641	-22.166	-27.078
(6)	Ruimte onder de kasgeldlimiet	22.047	21.935	31.460	36.372
Kasgeldlimiet					
(7)	Begrotingstotaal	109.345			
(8)	Percentage regeling	8,50%			
(5) = (7) x (8)	Kasgeldlimiet	9.294			

Voor 2025 is de kasgeldlimiet vastgesteld op 8,5% van het totale bedrag dat voor dat jaar is begroot. Dit betekent dat de organisatie niet meer dan € 9.294.000 mocht lenen voor korte tijd.

In alle vier kwartalen van 2025 heeft de gemeente zich aan de kasgeldlimiet gehouden en deze niet overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm zorgt ervoor dat we niet te veel risico nemen met leningen voor de lange termijn. We mogen elk jaar niet meer dan 20% van ons budget besteden aan aflossingen en renteveranderingen. Hieronder staat wat de norm is voor 2025.

Renterisiconorm <i>(x € 1.000)</i>	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
• begrotingstotaal per 1 januari	109.345	105.966	104.882	104.182
• vastgesteld percentage (wet FIDO)	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
• renterisiconorm	21.869	21.193	20.976	20.836

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

• aflossingen	1.640	1.640	1.640	1.640
• ruimte onder renterisiconorm	20.229	19.553	19.336	19.196

Renteschema

We zijn verplicht om een schema te maken waarin we uitleggen hoeveel rentekosten we hebben en hoe we deze verdelen. Voor 2025 ziet het er als volgt uit.

Renteschema rekeningjaar 2025 (bedragen x € 1.000)	
Externe rentelasten lange financiering	608
Externe rentelasten korte financiering	-
Externe rentebaten (WoonFriesland)	-
Externe rentebaten hypotheke	22-
Externe rentebaten korte financiering	389-
Saldo externe rentelasten	197
Rente toe te rekenen aan de bouwgrondexploitatie	-
Rente toe te rekenen wegens projectfinanciering	-
Rentebaten van doorverstrekte leningen projectfinanciering	-
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-
TOTAAL aan taakvelden toe te rekenen externe rente	197
Rente eigen vermogen	-
Rente over voorzieningen (gewaardeerd tegen contante waarde)	-
Aan taakvelden (incl. taakveld overhead) toe te rekenen rente	197
Boekwaarde vaste activa per 01-01-2025 (excl. bouwgrond)	68.640
Boekwaarde leningen woningbouw per 01-01-2025	-
Boekwaarde voor berekening omslagpercentage per 01-01-2025	68.640
Omslagpercentage	0,287%
Omslagpercentage afgerond	0,000%
WERKELIJK aan taakvelden toegerekende rente	-
Renteresultaat op taakveld treasury	197

Het renteresultaat is een administratief resultaat. Het gaat om het verschil tussen het *saldo van de externe rentelasten* en de *aan de programma's toegerekende rentelasten*. Dit renteresultaat heeft géén invloed op het begrotings- en/of rekeningssaldo.

Leningen

Hieronder staan cijfers over leningen die de gemeente heeft uitgegeven en heeft opgenomen.

Opgenomen langlopende leningen (excl. woningbouw)

Leningnr.	Kredietverstrekker	Schuld in € per		Rente in %
		01-01-2024	31-12-2025	
200001	Ver. Chr. Voortgez. Onderwijs	113.445	113.445	0.00%
200601	BNG	840.000	720.000	3.86%
200701	BNG	1.280.000	1.120.000	4.45%
200801	BNG	1.080.000	960.000	4.85%
200802	BNG	4.320.000	3.840.000	4.95%
200803	BNG	1.440.000	1.280.000	5.00%
200901	BNG	1.600.000	1.440.000	1.16%
201101	BNG	1.440.000	1.320.000	4.70%
201201	BNG	1.560.000	1.440.000	3.20%
201301	BNG	1.400.000	1.300.000	3.02%
201401	BNG	1.500.000	1.400.000	2.73%
		16.573.445	14.933.445	

Uitgezette leningen gemeenteambtenaren

Het saldo aan uitgezette hypothekebedragen bedraagt op:

- 31-12-2024 : € 1.603.226
- 31-12-2025 : € 1.537.436

E – Bedrijfsvoering

Onze bedrijfsvoering is gericht op de interne dienstverlening, zodat we ons werk goed kunnen doen. Wij willen u graag informeren u over de onderwerpen die in 2025 bij hebben gedragen aan de kwaliteit van ons werk. U kunt hierover lezen in ons Jaarverslag onder het kopje "Overhead" binnen de programma's en "In vogelvlucht" (hoofdstuk 1.3) onder het kopje "Bestuur en Dienstverlening".

Informatiebeveiliging en privacy

1. Beleid en Governance

- **Beleid:** In de verslagperiode 2025 is het informatiebeveiligings- en privacybeleid herzien en in februari 2026 vastgesteld. De gemeente werkt conform wet- en regelgeving en sluit aan op normenkaders zoals BIO, NEN 7510, DigiD en Suwinet. De ambitie is om door te groeien naar volwassenheidsniveau 3, waarbij processen herhaalbaar en beheerst worden uitgevoerd binnen een uniforme organisatiebrede werkwijze. Ook is het authenticatiebeleid opgesteld, gericht op het betrouwbaar verifiëren van gebruikers en systemen die toegang vragen tot digitale middelen en gegevens.
- **Risicomanagement:** Risico's worden beheerst door het uitvoeren van DPIA's, regelmatige risicosessies op teamniveau en structurele afstemming tussen de beveiligingsfunctionarissen van de gemeente en werkmaatschappij 8KTD. Hierdoor worden risico's tijdig gesignaleerd en gezamenlijk opgepakt.

2. Status van Informatiebeveiliging en privacy

- **Nalevingsstatus:** De gemeente legt jaarlijks verantwoording af aan de raad en landelijke toezichthouders over de beveiligingsnormen voor DigiD en Suwinet, en voert een BIO-zelfevaluatie uit. De uitkomsten laten zien dat de gemeente voldoet aan de DigiD- en Suwinetnormen, maar dat de BIO-beheersmaatregelen nog niet volledig organisatiebreed zijn geborgd.

De privacyaudit op de Wet politiegegevens toont aan dat er nog verbeterpunten zijn, al is duidelijk dat de gemeente de afgelopen periode belangrijke stappen heeft gezet om de naleving te versterken en de processen verder te professionaliseren.

- **Verbetermaatregelen:** De organisatie heeft na de ontvlechting sterk ingezet op samenwerking met werkmaatschappij 8KTD en de gemeente Achtkarspelen vanwege de wederzijdse afhankelijkheid. In 2025 is het strategisch informatiebeveiligings- en privacybeleid herzien, een authenticatiebeleid opgesteld en een bewustwordingsplan voor privacy en informatiebeveiliging gestart. Op basis van het vernieuwde informatiebeveiligings- en privacybeleid wordt samen met informatiebeheer en informatiemanagement gewerkt aan een vierjarige meerjarenplanning om de informatiehuishouding verder te professionaliseren en toe te groeien naar volwassenheidsniveau 3.

3. Informatiebeveiligingsincidenten en datalekken

In de verslagperiode zijn 56 beveiligingsmeldingen ontvangen. Na beoordeling zijn deze als volgt geclassificeerd:

- 12 datalekken, waarvan 3 gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens.
- 5 informatiebeveiligingsincidenten, waarvan geen meldplichtig was voor de Informatiebeveiligingsdienst (VNG).

Uit elk incident zijn verbeterpunten gehaald en toegepast om herhaling te voorkomen en de informatiebeveiliging verder te versterken.

4. Inzageverzoeken AVG

In 2025 ontving de gemeente negen verzoeken van betrokkenen op grond van de AVG. Alle verzoeken zijn binnen de wettelijke termijn beoordeeld en afgehandeld.

5. Voorkomen van fraude en onregelmatigheden

Als college zijn we ons bewust van inherente risico's van fraude die, zowel intern als extern, worden gelopen bij het uitvoeren van de gemeentelijke taken. Hiervoor hebben wij een frauderisicoanalyse opgesteld om de risicogebieden te identificeren en bewustwording te creëren. Vanuit de bedrijfsvoering is er verhoogde aandacht voor de inrichting van onze administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) ten aanzien van de geïdentificeerde risicogebieden en tevens worden de relevante geldstromen/processen betrokken in de interne controles die gedurende het jaar worden uitgevoerd.

Stakeholders van de gemeente moeten er op kunnen vertrouwen dat wij op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zaken doen. De gemeente beschikt over een uitgebreid scala aan zogenaamde soft controls. Iedere medewerker onze gemeente legt bij indiensttreding een ambtseed of ambtsbelofte af en overlegt een verklaring omtrent gedrag. Daarnaast kennen we een vastgestelde regeling en gedragscodes, onder andere op het gebied van nevenwerkzaamheden en financiële belangen, welke openbaar beschikbaar zijn. We beschikken daarnaast over een regeling van melden vermoeden misstanden en in de organisatie is een vertrouwenspersoon en er is een meldpunt ingesteld waar eventuele misstanden vertrouwelijk kunnen worden gemeld.

Onze (financiële) processen en systemen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheidingen, zogenaamd hard controls. Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwickelen en/of zelfstandig toegang heeft tot activa.

Ondanks alle beheersingsmaatregelen resteert het risico dat management of directie maatregelen doorbreekt en het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon om niet-integer handelen (anoniem) te melden, periodieke interne en externe audits op de naleving van beheersingsmaatregelen dragen er toe bij dat onregelmatigheden worden gesignaleerd.

De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, gevallen van ransomware en datalekken. Informatiebeveiliging vanuit de perspectieven continuïteit, fraude en privacy heeft een hoge prioriteit.

Tijdens de dagelijkse bedrijfsvoering vinden controles plaats om vast te stellen of gewerkt wordt volgens de daarover gemaakte afspraken, waaronder de diverse protocollen voor informatiebeveiliging. Daarnaast beoordelen de security en privacy officer de kwaliteit en naleving van de getroffen beheersingsmaatregelen. Periodiek wordt de beheersing van informatiebeveiliging getoetst, zowel intern, maar ook extern vanuit de sector. Eventuele verbeterpunten vormen de input voor verdere aanscherping en/of naleving van het informatiebeveiligingsproces.

Conclusie

Wij zijn van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersingsmaatregelen, de risico's met betrekking tot een beheerste en integere bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze aandacht krijgen.

Vanaf 2023 moet het College van B&W verantwoording afleggen over de naleving van regels die belangrijk zijn voor de financiële situatie van de gemeente. Dit wordt de rechtmatigheidsverantwoording genoemd. Het gaat bijvoorbeeld om de regels voor subsidies en Europese bestedingen, en om situaties waarbij er kosten zijn gemaakt waarvoor geen geld was gereserveerd in de begroting. Het College van B&W is al verantwoordelijk voor de naleving van deze regels, maar vanaf 2023 moeten ze hier zelf ook verslag van doen.

Om te bepalen of financiën goed gebruikt zijn, zijn er een paar regels waar we ons aan moeten houden:

- We moeten ons aan de afgesproken budgetten houden (begrotingscriterium);
- Er moet aan bepaalde voorwaarden voldaan zijn om het geld te mogen gebruiken (voorwaardencriterium);
- We mogen het geld niet gebruiken voor andere dingen dan waar het voor bedoeld is en we mogen het niet misbruiken (misbruik en oneigenlijk gebruik).

Het College doet geen accountantscontrole, maar kan wel informatie krijgen over situaties waarover twijfel bestaat of ze wel rechtmatig zijn. Dit gaat niet over het ontbreken van informatie, maar over verschillende interpretaties van feiten en regels. Bijvoorbeeld als er mogelijk sprake is van staatssteun, waarbij juristen verschillende meningen hebben. Als er onduidelijkheden zijn, is het de taak van het college om deze zoveel mogelijk te voorkomen en als ze er toch zijn, ze binnen een redelijke tijd helder te krijgen. Dit zal in de meeste gevallen niet nodig zijn, omdat het college meestal duidelijk kan aangeven wat wel en niet mag. Maar als er niet genoeg informatie is, kan er nog steeds onzekerheid zijn voor de accountant die het controleert.

Voor de jaarrekening van 2025 van Tytsjerksteradiel zijn er grenzen bepaald voor wat er gerapporteerd moet worden. Dit noemen we de verantwoordingsgrens en de rapportagegrens.

De gemeenteraad is met het College van B&W in gesprek gegaan over deze verantwoording. Zij bepalen ook hoeveel informatie ze willen ontvangen. De grens hiervoor moet tussen de 0% en 3% van de kosten liggen. Er is gekozen voor 2%.

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

De accountant controleert of de jaarrekening klopt en of de verantwoording van het College van B&W juist is.

Het kost minder werk als de naleving van regels al goed geregeld is en er systematisch aantekeningen worden gemaakt. Als dit niet zo is, dan kost het meer tijd en moet de accountant meer controles uitvoeren. Het is belangrijk dat het College van B&W en de accountant vooraf met elkaar afspreken wat er moet gebeuren.

Er zijn een aantal criteria die van belang zijn voor het vaststellen van de rechtmatigheid:

- Calculatiecriterium
- Valuteringscriterium
- Adresseringscriterium
- Volledigheidscriterium
- Aanvaardbaarheidscriterium
- Leveringscriterium
- Begrotingscriterium
- Voorwaardencriterium
- Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium

De eerste zes regels gaan over het controleren van de financiële gegevens, en worden ook gebruikt bij het maken van de jaarrekening en de controle daarvan door de accountant. Dit betekent dat deze zes regels niet apart worden genoemd in het verantwoordingsrapport over de rechtmatigheid.

Voor het controleren of alles wel rechtmatig is, zijn alleen de laatste drie criteria belangrijk.

Totale lasten van Tytsjerksteradiel exclusief toevoegingen aan de reserves	Verantwoordingsgrens t.b.v. rechtmatigheidsverantwoording van 2%	Rapportagegrens waarboven onrechtmatigheden worden toegelicht van 5% van de verantwoordingsgrens
€ 123.798.000	€ 2.475.000	€ 123.750

Het College heeft geconstateerd dat sommige zaken niet helemaal goed zijn gegaan. In dit onderdeel beschrijven we ook wat er is gebeurd en welke maatregelen worden genomen om dit in de toekomst te voorkomen.

Rechtmatigheidsverantwoording		Bedrag in €
A	Begrotingscriterium	
1A	Overschrijding lasten programma's begroot versus werkelijke	4.942.000
1B	Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	741.488
2	Ongeautoriseerde reservemutaties	-
3	Onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of hogere of lagere baten dan begroot die niet tijdig met begrotingswijzigingen zijn aangepast.	-
	Totaal begrotingsonrechtmatigheden	5.683.814
4	Totaal van begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 t/m 2) dat past binnen het vooraf gestelde beleid en daarmee als acceptabel is geduid onder verwijzing naar dit vooraf vastgestelde beleid.	-4.942.000
5	Resterende saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	741.488
B	Voorwaardencriterium	
	Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed.	96.249
	Totaal voorwaardencriterium	96.249
C	Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium	
	Bevindingen	-

1A – Overschrijding lasten programma's begroot versus werkelijke

Programma	
Nr. en omschrijving	1. Veiligheid
Proces	Opvang Oekraïners en personeelskosten
Proceseigenaar	Teammanager veiligheid en toezicht
Details en reden	Betreft met name overschrijding opvang Oekraïners (€ 864.000). Ook op de personeelskosten was sprake van een overschrijding (€ 124.000). Daarnaast is sprake van diverse overige verschillen (€ 103.000 V), zie analyse programma 1.
Omvang in €	€ 885.000
Indeling: (W), (P), (M) (W = waarschijnlijk) (P = precies) (M= mogelijk)	P
Periode	2025
Aanbeveling	Indien informatie tijdig binnenkomt meenemen in december wijzigingen.
Te ondernemen actie	-
Bewuste afwijking? Zo ja, toelichting.	Nee
Acceptabel op grond van	Betreft begrotingsafwijkingen die passen binnen het vastgestelde beleid van de Raad en niet tijdig konden worden signaleerd.

Programma	
Nr. en omschrijving	2. Verkeer, vervoer en waterstaat
Proces	Onderhoud wegen, personeelskosten, openbare verlichting, onderhoud gebouwen
Proceseigenaar	Teammanager beheer
Details en reden	Betreft met name overschrijding onderhoudslasten wegen (€ 117.000) en overschrijding personeelslasten (€ 103.000). Diverse overige ontwikkelingen (€ 58.000 N), zie analyse programma 2.
Omvang in €	€ 278.000
Indeling: (W), (P), (M) (W = waarschijnlijk) (P = precies) (M= mogelijk)	P
Periode	2025
Aanbeveling	Indien informatie tijdig binnenkomt meenemen in december wijzigingen.
Te ondernemen actie	-
Bewuste afwijking? Zo ja, toelichting.	Nee
Acceptabel op grond van	Betreft begrotingsafwijkingen die passen binnen het vastgestelde beleid van de Raad en niet tijdig konden worden signaleerd.

Programma	
Nr. en omschrijving	3. Economie

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Proces	Grondexploitaties bedrijventerreinen en personeelskosten
Proceseigenaar	Teammanager beheer
Details en reden	Betreft met name overschrijding lasten grondexploitaties bedrijventerreinen (€ 1.294.000). Daarnaast is sprake van overschrijding personeelslasten (€ 56.000). Diverse overige ontwikkelingen (€ 43.000 N), zie analyse programma 3.
Omvang in €	€ 1.393.000
Indeling: (W), (P), (M) (W = waarschijnlijk) (P = precies) (M= mogelijk)	P
Periode	2025
Aanbeveling	Indien informatie tijdig binnenkomt meenemen in december wijzigingen.
Te ondernemen actie	-
Bewuste afwijking? Zo ja, toelichting.	Nee
Acceptabel op grond van	Betreft begrotingsafwijkingen die passen binnen het vastgestelde beleid van de Raad en niet tijdig konden wordenesignaleerd.

Programma	
Nr. en omschrijving	8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
Proces	Grondexploitaties woningbouw en personeelslasten
Proceseigenaar	Teammanager ruimtelijke ordening en vergunningen
Details en reden	Betreft met name overschrijding lasten grondexploitaties woningbouw (€ 953.000). Daarnaast is sprake van overschrijding personeelslasten (€ 279.000). Diverse overige ontwikkelingen (€ 31.000 N), zie analyse programma 8.
Omvang in €	€ 1.263.000
Indeling: (W), (P), (M) (W = waarschijnlijk) (P = precies) (M= mogelijk)	P
Periode	2025
Aanbeveling	Indien informatie tijdig binnenkomt meenemen in december wijzigingen.
Te ondernemen actie	-
Bewuste afwijking? Zo ja, toelichting.	Nee
Acceptabel op grond van	Betreft begrotingsafwijkingen die passen binnen het vastgestelde beleid van de Raad en niet tijdig konden wordenesignaleerd.

Programma	
Nr. en omschrijving	Overhead
Proces	Personeelskosten
Proceseigenaar	Teammanager HR en Financiën
Details en reden	De voorziening spaarverlof is bijgestort als gevolg van groei van het spaarsaldo, mede door hoge werkdruk, opbouw van de

	organisatie en gebruik van het wettelijk recht op spaarverlof (€ 27.000). Er is een voorziening voormalig personeel gevormd voor toekomstige lasten voortvloeiend uit lopende en bekende dossiers (€ 680.000). Er is een voorziening gevormd voor vervoegde uittreding, waarvoor medewerkers uiterlijk 1 januari 2026 hun deelname moesten bevestigen (€ 237.000). Diverse overige ontwikkelingen (€ 179.000 N), zie analyse programma Overhead.
Omvang in €	€ 1.123.000
Indeling: (W), (P), (M) (W = waarschijnlijk) (P = precies) (M= mogelijk)	P
Periode	2025
Aanbeveling	Tijdig actualiseren van de personeelskosten
Te ondernemen actie	-
Bewuste afwijking? Zo ja, toelichting.	Nee
Acceptabel op grond van	Betreft begrotingsafwijkingen die passen binnen het vastgestelde beleid van de Raad en niet tijdig konden wordenesignaleerd.

1B – Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)

De afwijkingen op realisatiebasis van de investeringen ten opzichte van de begroting zijn allen acceptabel, omdat ze passen binnen het vastgesteld beleid van de Raad, maar niet tijdig konden worden gesignaleerd.

Bouw MFC Jistrum

Eind 2025 bedraagt de overschrijding op het investeringskrediet conform bovenstaande tabel € 385.000. In de eerste helft van 2026 is deze overschrijding verder opgelopen tot € 610.000, voornamelijk door het voldoen van de slottermijn aan de bouwer. De overschrijding betreft de volgende oorzaken:

De nog te ontvangen LEADER subsidie is lager vastgesteld dan waarmee in de oorspronkelijke investeringsopzet rekening was gehouden. De definitieve vaststelling bedraagt € 97.000, in plaats van de eerder geraamde € 150.000.

Het verschil tussen de overschrijding en de definitieve vastgesteld subsidie betreft € 513.000 en wordt grotendeels verklaard door een verschil van inzicht bij de start van het project over de wijze van financiële inbreng. Aanvankelijk werd uitgegaan van een voorafgaande financiële bijdrage van betrokken maatschappelijke partijen, dan wel van een constructie met vooruit ontvangen huur die zou leiden tot een huurvrije periode. Omdat de eigendom van het gehele complex uiteindelijk volledig bij de gemeente is komen te liggen, is het niet langer logisch dat partijen zoals de kerk en de voetbalvereniging een aanzienlijk deel van de investering bijdragen. De inbreng zal niet plaatsvinden en er zal in 2026 een voorstel voor aanvullend krediet worden voorgelegd aan de raad.

Bouw MFC Tytsjerk

Op de overschrijding op het krediet van MFC Tytsjerk van € 350.000 is sprake van nog te ontvangen zijn ter compensatie voor de gemaakte kosten. Dit betreft nog te ontvangen Leader subsidie € 137.000, nog te ontvangen BTW verrekening € 207.000,- en nog te ontvangen bijdragen voor de inrichting van het openbaar gebied € 73.000,-.

3 – Overige programma's met onderschrijding van lasten en/of onder-/overschrijding van baten

Op grond van de geformuleerde afspraken in de financiële verordening van de Gemeente Tytsjerksteradiel in artikel 12 is er geen sprake van onderschrijding van lasten en/of onder-/overschrijding van baten, zoals bedoeld op grond van het begrotingscriterium. De afwijkingen zijn tijdig gemeld en daarmee rechtmatig.

B Voorwaardencriterium

Inkoop en aanbesteding

Er zijn drie bevindingen, die volgens de richtlijnen voor Europese aanbesteding en de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV onrechtmatig zijn.

Bevinding 1

De eerste onrechtmatige inkoop betreft een opdracht aan een architect inzake het MFC Jistrum. De uiteindelijke opdrachtwaarde is meer dan 50% hoger uitgevallen door extra werkzaamheden. Er is gebruikgemaakt van de uitzonderingsgrond van artikel 2.163d van de Aanbestedingswet 2012. Volgens dit artikel moeten dergelijke wezenlijke wijzigingen aangekondigd worden in het elektronisch aanbestedingssysteem (art. 2.163d lid 5 en 6). Dit is niet gebeurd. De fout is ontstaan in de tijd van de werkmaatschappij 8KTD. Gedurende 2025 zijn er weer kosten gemaakt, daarom zijn ook de uitgaven van 2025 onrechtmatig. Hierdoor wordt een bedrag van €11.197 als onrechtmatig aangemerkt.

Bevinding 2

De tweede onrechtmatige inkoop betreft een opdracht voor het schoonmaakonderhoud van zwembad Wetterstins. Voor deze opdracht had een meervoudig onderhandse aanbestedingsprocedure moeten worden toegepast. Deze onrechtmatigheid is reeds in 2023 gerapporteerd. De uitgave in 2025 betreft de schoonmaakkosten over de eerste twee maanden van dat jaar. Inmiddels is een Europese aanbesteding doorlopen, waarvan de activiteiten in maart 2025 zijn gestart. Hiervoor wordt een bedrag van €15.286 als onrechtmatig aangemerkt.

Bevinding 3

De derde onrechtmatige inkoop betreft de inkoop van software. De leverancier levert onze software voor het Zaaksysteem en Documentmanagementsysteem, waarvoor in 2021 een meervoudig onderhandse aanbesteding is gedaan. Door diverse oorzaken zijn aanvullende modules afgenomen en zijn aanzienlijk meer uren gemaakt dan voorzien. Dit komt deels door het minder soepel verlopen van de implementatie en deels doordat de opdrachtnemer bepaalde onderdelen niet binnen de uitvraag kon realiseren. Ook de ontvlechting van de samenwerking tussen beide gemeenten heeft geleid tot extra kosten. Achteraf kan worden

geconcludeerd dat de opdracht in 2021 onjuist is ingeschat en in de markt is gezet. Op basis van de uiteindelijke uitgaven had een Europese aanbestedingsprocedure moeten worden doorlopen. De impact op de bedrijfsvoering en de dienstverlening van de gemeenten is echter groot als er een hernieuwde aanbesteding moet plaatsvinden. In overleg wordt nu beoordeeld hoe om te gaan met de situatie waarbij met name vanuit de inhoud moet worden bepaald wat er moet gebeuren met het softwaresysteem. De fout heeft een doorlopend karakter zolang de overeenkomst voortduurt en er geen verdedigbare grond wordt vastgesteld die de totstandkoming van deze overeenkomst vanuit aanbestedingsperspectief rechtvaardigen. Voor 2025 wordt daarom een bedrag van €69.766 als onrechtmatig aangemerkt.

C Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium

Er zijn geen bevindingen geconstateerd ten aanzien van het misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

F – Verbonden partijen

Soms werken wij samen met andere organisaties om ons werk goed te kunnen doen. Als wij veel invloed hebben op zo'n organisatie en er ook een financieel belang hebben, noemen wij dat een "Verbonden Partij". In dit hoofdstuk vertellen wij hoe wij beleidsmatig en financieel betrokken zijn bij die organisaties.

Wat is een Verbonden Partij

Een Verbonden Partij is een organisatie waarin de gemeente belang heeft. Dit belang kan bestuurlijk zijn, wat betekent dat de gemeente invloed heeft op hoe de organisatie bestuurd wordt. Het kan ook financieel zijn, wat betekent dat de gemeente geld heeft gegeven aan de organisatie en dit niet terugkrijgt als de organisatie failliet gaat. Als de gemeente een onderpand heeft gegeven en de organisatie haar verplichtingen niet nakomt, is er ook sprake van financieel belang.

Hieronder staat de lijst van organisaties waarin wij bestuurlijk en/of financieel belang hebben.

Verbonden partij

Naam	Afvalsturing Friesland N.V. (handelsnaam Omrin)
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 7. Volksgezondheid en milieu)</i>
vestigingsplaats	Leeuwarden
openbaar belang	Afvalsturing Friesland NV houdt zich binnen het Omrin concern bezig met de verwerking van afval. Belangrijke locaties zijn Ecopark De Wierde nabij Oudehaske waar via nascheiding de afvalstromen zoveel mogelijk worden gescheiden en via vergisting energie wordt opgewekt. De Reststoffen Energie Centrale (REC) te Harlingen is een andere belangrijke locatie waar het overgebleven afval na scheiding wordt verbrand. Hierbij wordt gelijktijdig energie opgewekt.
visie op de verbonden partij	OMRIN is een toonaangevende publieke partij actief in de gehele afvalketen van inzameling tot en met verwerking, inclusief advisering en afzet van deelstromen en het beheer van de openbare ruimte. Hierbij zijn duurzaamheid en zo laag mogelijke maatschappelijke kosten leidende principes. OMRIN is van en voor de overheid; commerciële activiteiten dienen ter ondersteuning van publieke taken.
beleidsvoornemens	Hiervoor wordt verwezen naar het strategiedocument Omrin 2025–2029 dat in de AvA van november 2024 is goedgekeurd.

Cijfers opgenomen	rekening 2025
financieel belang gemeente €	€ 54
financieel belang gemeente %	2,8
toelichting	De bedragen zijn gebaseerd op de jaarrekening 2025
bestuurlijk belang	De gemeente heeft een belang van 2,76% in Afvalsturing Friesland NV. Daarmee heeft de gemeente naar rato zeggenschap in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van Afvalsturing Friesland NV. Het gehele aandelenkapitaal van Afvalsturing Friesland NV is in publieke handen bij Nederlandse gemeenten. Alle Friese gemeenten zijn ook aandeelhouder en tevens oprichter van de NV.
risicoprofiel	 [Laag]

<u>Kerncijfers verbonden partij</u>	rekening 2025
Eigen vermogen	
begin	€ 83.562
einde	€ 84.068
Vreemd vermogen	
begin	€ 131.694
einde	€ 131.702
Financieel resultaat	
begroot	€ 2.805
werkelijk	€ 2.530

Bron Jaarrekening 2025

Toelichting De bedragen zijn gebaseerd op de jaarrekening 2025

Naam	BNG Bank NV
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 0. Bestuur en ondersteuning)</i>
vestigingsplaats	Den Haag
openbaar belang	De BNG draagt duurzaam bij aan het laag houden van de De BNG draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. De BNG bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten van voorzieningen.

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

visie op de verbonden partij	De BNG Bank voor 2025 is gericht op het vergroten van hun impact op de publieke sector door middel van klantpartnerschap, waarbij duurzaamheid, betrouwbaarheid en professionaliteit centraal staan. BNG Bank wil een positieve bijdrage leveren aan maatschappelijke uitdagingen zoals de energietransitie, woningnood en leefbaarheid in wijken, samen met gemeenten, woningcorporaties en andere instellingen.
beleidsvoornemens	De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal en is bij de bank aangesloten voor het betalingsverkeer. Er zijn geen voornemens dit te veranderen.

Cijfers opgenomen

rekening 2025

financieel belang gemeente €

€ 172

financieel belang gemeente %

0,1

toelichting

Over 2025 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 172 miljoen (2024: EUR 294 miljoen).

De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2025 kan de bank daarom niet maken.

bestuurlijk belang

Deelname in het aandelenkapitaal

risicoprofiel

 [Laag]

Kerncijfers verbonden partij

rekening 2025

Eigen vermogen

begin

€ 4.777.000

einde

€ 4.863.000

Vreemd vermogen

begin

€ 123.614.000

einde

€ 110.701.000

Financieel resultaat

begroot

onbekend

werkelijk

€ 172.000

Bron

Jaarrekening 2025

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Toelichting Over 2025 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 172 miljoen (2024: EUR 294 miljoen).

De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2025 kan de bank daarom niet maken.

Naam	Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân, OVEF
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 2. Verkeer, vervoer en waterstaat)</i>
vestigingsplaats	Leeuwarden
openbaar belang	Het collectief inkopen van energie (gas en elektriciteit) en laadinfrastructuur tegen gunstige voorwaarden.
visie op de verbonden partij	nvt
beleidsvoornemens	Het opzetten van een zelfleveringsmodel voor elektriciteit, waarbij het mogelijk wordt om direct van de lokale/regionale energieproducenten aan te kopen en niet meer middels een Europese aanbesteding.

Cijfers opgenomen

rekening 2025

financieel belang gemeente €

€ 0

financieel belang gemeente %

4,2

toelichting

Deelneming in % is gerelateerd aan het aantal stemmen in de ALV

De jaarrekening 2025 is nog niet gereed. Reden hiervoor is de late oplevering van de jaarrekening 2024 in 2026 ivm de vertraging van de energieafrekening 2024. Laatst bekende balanscijfers zijn per 31-12-2024.

bestuurlijk belang

Gemeente heeft 2 stemmen in de algemene ledenvergadering van de coöperatie (totaal 48 stemmen).

risicoprofiel

 [Hoog]

Kerncijfers verbonden partij

rekening 2025

Eigen vermogen

begin

€ 705

einde

onbekend

Vreemd vermogen

begin

€ 6.993

einde

onbekend

Financieel resultaat

begroot

€ 0

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

werkelijk

onbekend

Bron

Jaarrekening 2024

Toelichting

Deelneming in % is gerelateerd aan het aantal stemmen in de ALV

De jaarrekening 2025 is nog niet gereed. Reden hiervoor is de late oplevering van de jaarrekening 2024 in 2026 ivm de vertraging van de energieafrekening 2024. Laatst bekende balanscijfers zijn per 31-12-2024.

Naam

FUMO (Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing)

alle bedragen x € 1.000

(zie ook programma 7. Volksgezondheid en milieu)

vestigingsplaats

Grou

openbaar belang

Toezicht houden en vergunningverlening.

visie op de verbonden partij

De Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) is een gemeenschappelijke regeling van provincie, gemeenten en waterschap in Friesland. De gemeente heeft een deel van haar milieutaken op het gebied van vergunningverlening en toezichthouden verplicht aan deze organisatie uitbesteed. Het betreft de uitvoering van wettelijke taken.

beleidsvoornemens

De FUMO heeft de financieringssystematiek vanaf 2022 gewijzigd. De bijdrage is nu bepaald op daadwerkelijke afname van de afgenomen diensten van de deelnemer op het gebied van vergunningverlening en toezicht houden. Daarvoor was er een vaste bijdrage die bepaald werd obv het aantal inrichtingen (bedrijven) in het gebied.

Cijfers opgenomen

rekening 2025

financieel belang gemeente €

€ 592

financieel belang gemeente %

2,7

toelichting

Het financieel belang is bepaald op basis van de begrote deelnemersbijdrage van de gemeente te delen op de totale deelnemersbijdragen.

Bovenstaande gegevens zijn obv de begroting 2025 (geprognosticeerde balans) aangezien de jaarrekening 2025 nog niet ontvangen is. Res. werkelijk is nog onbekend.

bestuurlijk belang

1 lid in Algemeen Bestuur

risicoprofiel

 [Hoog]

Kerncijfers verbonden partij

rekening 2025

Eigen vermogen

begin

€ 1.200

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

einde	€ 1.200
Vreemd vermogen	
begin	€ 200
einde	€ 200
Financieel resultaat	
begroot	€ 0
werkelijk	onbekend

Bron Begroting 2025

Toelichting Het financieel belang is bepaald op basis van de begrote deelnemersbijdrage van de gemeente te delen op de totale deelnemersbijdragen.

Bovenstaande gegevens zijn obv de begroting 2025 (geprognosticeerde balans) aangezien de jaarrekening 2025 nog niet ontvangen is. Res. werkelijk is nog onbekend.

Naam	GR SW Fryslân
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 6. Sociaal domein)</i>
vestigingsplaats	Drachten
openbaar belang	N.v.t.
visie op de verbonden partij	N.v.t.
beleidsvoornemens	N.v.t.
Cijfers opgenomen	rekening 2025
financieel belang gemeente €	€ 0
financieel belang gemeente %	0,0
toelichting	N.v.t.
bestuurlijk belang	De betreffende portefeuillehouder is lid van het Algemeen Bestuur van de GR SW Fryslân.
risicoprofiel	 [Laag]
<u>Kerncijfers verbonden partij</u>	rekening 2025
Eigen vermogen	
begin	€ 0
einde	€ 0
Vreemd vermogen	
begin	€ 0
einde	€ 0
Financieel resultaat	
begroot	onbekend
werkelijk	€ 0

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Bron Jaarrekeningen 2022 tot en met 2025

Toelichting N.v.t.

Naam	Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 6. Sociaal domein)</i>
vestigingsplaats	Dokkum
openbaar belang	Via het mobiliteitsbureau wordt uitvoering gegeven aan gemeentelijke vervoerstaken ; WMO-voervoer, leerlingen-, gym-voervoer (via "JoBinder").
visie op de verbonden partij	Achterliggende visie voor oprichting van deze lichte GR is het door samenwerking efficiënt en kostenbesparend regionaal organiseren van vervoerstromen uit WM, leerlingen- en gym vervoer.
beleidsvoornemens	Het mobiliteitsbureau werkt met een regiemodel. Gemeenten en provincie zijn verantwoordelijk voor het beleid. Het mobiliteitsbureau is verantwoordelijk voor contractmanagement, doorontwikkeling systeem en planning van de ritten. De uitvoering daarvan ligt bij de vervoerders. De bijdrage betreft zowel de feitelijke vervoerskosten als ook een gemeentelijk aandeel in systeemkosten, beheer, kostenbeheersing en rapportage.

Cijfers opgenomen

rekening 2025

financieel belang gemeente €

€ 1.573

financieel belang gemeente %

24,8

toelichting

Het mobiliteitsbureau kent geen eigen vermogen. De mee- en tegenvallers worden direct verrekend met de deelnemende partijen.

bestuurlijk belang

Het bestuur van de GR wordt gevormd door een vertegenwoordiger uit de deelnemende partijen.

risicoprofiel

 [Laag]

Kerncijfers verbonden partij

rekening 2025

Eigen vermogen

begin

€ 0

einde

€ 0

Vreemd vermogen

begin

€ 0

einde

€ 0

Financieel resultaat

begroot

€ 0

werkelijk

€ 0

Bron

Begrotingen en jaarrekeningen GR Jobinder

Toelichting Het mobiliteitsbureau kent geen eigen vermogen. De mee- en tegenvallers worden direct verrekend met de deelnemende partijen.

Naam	Recreatieschap Marrekrite
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 5. Sport, cultuur en recreatie)</i>
vestigingsplaats	Grou
openbaar belang	Beheer van de toeristische voorzieningen op water en land in de provincie.
visie op de verbonden partij	Recreatieschap Marrekrite is er om de toeristische basisinfrastructuur op water en land in Fryslân in stand te houden en verder te ontwikkelen. De ontsluiting van toeristische routes is van cruciaal belang voor het faciliteren van recreanten en gasten.
beleidsvoornemens	Recreatieschap Marrekrite onderhoudt en beheert ongeveer 35 kilometer aan vrije ligplaatsen in de Friese natuur, zorgt voor afvoer van recreatieafval en onderhoudt boeien en bakens in recreatievaarten. Tevens beheert en onderhoudt Marrekrite het fietsknooppuntnetwerk en het wandelknooppuntnetwerk.

Cijfers opgenomen

rekening 2025

financieel belang gemeente €

€ 43

financieel belang gemeente %

2,6

toelichting

De algemene reserve zit boven de benodigde weerstandscapaciteit. Derhalve wordt per begroting 2022 tot en met 2026 een jaarlijkse vermogensuitkering gedaan, naar rato van de deelnemersbijdrage. Deze uitkering is in de begroting verwerkt en daar staat tegenover een onttrekking aan de algemene reserve. In principe wordt er geen nieuw vermogen meer opgebouwd. Eventuele tekorten worden onttrokken aan het eigen vermogen.

bestuurlijk belang

1 lid in het algemeen bestuur

risicoprofiel

 [Laag]

Kerncijfers verbonden partij

rekening 2025

Eigen vermogen

begin

€ 4.256

einde

€ 3.709

Vreemd vermogen

begin

€ 6.861

einde

€ 7.850

Financieel resultaat

begroot

€ 250

werkelijk

onbekend

Bron jaarrekening 2025 en begroting 2026 Marrekrite

Toelichting De algemene reserve zit boven de benodigde weerstandscapaciteit. Derhalve wordt per begroting 2022 tot en met 2026 een jaarlijkse vermogensuitkering gedaan, naar rato van de deelnemersbijdrage. Deze uitkering is in de begroting verwerkt en daar staat tegenover een onttrekking aan de algemene reserve. In principe wordt er geen nieuw vermogen meer opgebouwd. Eventuele tekorten worden onttrokken aan het eigen vermogen.

Naam	Veiligheidsregio Fryslân
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 1. Veiligheid)</i>
vestigingsplaats	Leeuwarden
openbaar belang	<ul style="list-style-type: none"> · Behartigen preventieve taken op het gebied van de volksgezondheid en infectieziekten bestrijding; · Zo doelmatig mogelijk georganiseerde en gecoördineerde brandbestrijding, alsmede hulpverlening bij ongevallen en rampen bewerkstelligen.
visie op de verbonden partij	<p>Het betreft de wettelijke taken op gebied van gezondheid en brandweer die zijn ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling. Met ingang van 1 januari 2007 zijn de gemeenschappelijke regelingen GGD Fryslân en Brandweer Fryslân opgeheven en zijn beide organisaties ondergebracht in de nieuwe gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân.</p>
beleidsvoornemens	<p>Gezondheid</p> <ul style="list-style-type: none"> · Gezondheid krijgt een prominente plek. · De kinderopvang in Friesland voldoet aan de gestelde normen voor kwaliteit en veiligheid. · De huidige vaccinatiegraad blijft op peil. · Bijdragen aan de vermindering van de druk op de specialistische hulp en zorg. · Voorkomen antibioticaresistentie en bestrijden het als het zich aandient. · Er valt niemand tussen wal en schip. <p>Brandweer</p> <ul style="list-style-type: none"> · Samen aantoonbaar paraat. · Samen aantoonbaar vakbekwaam. · Risicobewust en risicogericht samenwerken. · Nieuwbouw kazernes waar vervanging noodzakelijk is. · Vervanging brandweerauto's verspreid over de regio.

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Cijfers opgenomen	rekening 2025
financieel belang gemeente €	€ 4.260
financieel belang gemeente %	3,8
toelichting	Bron: Jaarrekening 2025
bestuurlijk belang	1 lid in het Algemeen Bestuur
risicoprofiel	 [Hoog]

<u>Kerncijfers verbonden partij</u>	rekening 2025
Eigen vermogen	
begin	€ 10.661
einde	€ 12.125
Vreemd vermogen	
begin	€ 87.343
einde	€ 83.065
Financieel resultaat	
begroot	€ 0
werkelijk	€ -3.484

Bron Jaarrekening 2025

Toelichting Bron: Jaarrekening 2025

Naam	Vitens NV
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 0. Bestuur en ondersteuning)</i>
vestigingsplaats	Zwolle
openbaar belang	Zakelijke en particuliere klanten voorzien van schoon en veilig drinkwater.
visie op de verbonden partij	Gezien de bijzondere positie van drinkwater via een beperkt aantal aandelen toegang tot de algemene vergadering van aandeelhouders te verwerven (Raadsbesluit 22-2-2007).
beleidsvoornemens	Continueren aandeelhouderschap.

Cijfers opgenomen	rekening 2025
financieel belang gemeente €	€ 200
financieel belang gemeente %	0,0

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

toelichting

- 1.Financieel belang = aantal aandelen in bezit.
- 2.Deelneming in % = 0,003%.
- 3.VV = totaal vermogen minus EV.
- 4.Resultaat begroot = er is geen begroting 2025 beschikbaar.
Resultaat begroot daarom op 0 gesteld.
- 5.Resultaat werkelijk = resultaat toe te rekenen aan aandeelhouders Vitens NV. Cijfers niet bekend.
- 6.Financiële informatie gebaseerd op kerncijfers jaarverslag 2024.
Nog niet bekend de standen EV en VV ultimo 2025.

bestuurlijk belang
risicoprofiel

De gemeente is aandeelhouder.
 [Laag]

Kerncijfers verbonden partij **rekening 2025**

Eigen vermogen

begin € 713.600

einde € 809.100

Vreemd vermogen

begin € 1.684.800

einde € 1.848.000

Financieel resultaat

begroot onbekend

werkelijk onbekend

Bron Jaarrekening 2025

Toelichting

- 1.Financieel belang = aantal aandelen in bezit.
- 2.Deelneming in % = 0,003%.
- 3.VV = totaal vermogen minus EV.
- 4.Resultaat begroot = er is geen begroting 2025 beschikbaar.
Resultaat begroot daarom op 0 gesteld.
- 5.Resultaat werkelijk = resultaat toe te rekenen aan aandeelhouders Vitens NV. Cijfers niet bekend.
- 6.Financiële informatie gebaseerd op kerncijfers jaarverslag 2024.
Nog niet bekend de standen EV en VV ultimo 2025.

Naam	VvE Nije Westermar
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 5. Sport, cultuur en recreatie)</i>
vestigingsplaats	Burgum
openbaar belang	Het verzorgen van voldoende onderhoud voor de gebruikers van sporthal De Nije Westermar te Burgum.
visie op de verbonden partij	.
beleidsvoornemens	Geen bijzonderheden

Cijfers opgenomen **rekening 2025**

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

financieel belang gemeente €	€ 86
financieel belang gemeente %	80,0
toelichting	concept jaarrekening 2025
bestuurlijk belang	De gemeente wordt in de VVE Nije Westermar vertegenwoordigd door de beleidsmedewerker sport.
risicoprofiel	 [Laag]

Kerncijfers verbonden partij rekening 2025

Eigen vermogen	
begin	€ 75
einde	€ 107
Vreemd vermogen	
begin	€ 0
einde	€ 0
Financieel resultaat	
begroot	onbekend
werkelijk	€ 14

Bron concept jaarrekening 2025 VVE Nije Westermar

Toelichting concept jaarrekening 2025

Naam	Werkmaatschappij Achtkarspelen–Tytsjerksteradiel
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 0. Bestuur en ondersteuning)</i>
vestigingsplaats	Buitenpost / Burgum
openbaar belang	De Werkmaatschappij 8KTD is een samenwerkingsverband op basis van een gemeenschappelijke regeling tussen de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradie. De WM8KTD, ook wel BVO–ICT genoemd, bedient beide gemeenten voor de ICT gerelateerde zaken. Hierbij werken zij vanuit twee locaties; de gemeentehuizen in Buitenpost en Burgum. Dit leidt tot een behoud van de kwaliteit van de dienstverlening aan onze inwoners.
visie op de verbonden partij	N.v.t.
beleidsvoornemens	Hiervoor wordt verwezen naar de begroting 2025 van Werkmaatschappij 8KTD.

Cijfers opgenomen rekening 2025

financieel belang gemeente €	€ 24.291
financieel belang gemeente %	50,5

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

toelichting De begroting van 2025 sluit uiteindelijk met een saldo van € 0, doordat de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel volledig bijdragen in de gemaakte kosten in de WM8KTD.

Het gerealiseerd totaal van bijdragen van beide gemeenten bedraagt € 48.121 De verdeling in bijdrage voor beide gemeenten is als volgt:

- Achtkarspelen 23.830
- Tytsjerksteradiel 24.291

bestuurlijk belang Het Bestuur wordt gevormd vanuit beide deelnemende gemeenten. Iedere gemeente levert één lid.

risicoprofiel ● [Laag]

Kerncijfers verbonden partij

rekening 2025

Eigen vermogen

begin € 2.568
einde € 1.740

Vreemd vermogen

begin € 1.530
einde € 627

Financieel resultaat

begroot € 0
werkelijk onbekend

Bron Jaarrekening 2025 en begroting 2026 en 2027

Toelichting De begroting van 2025 sluit uiteindelijk met een saldo van € 0, doordat de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel volledig bijdragen in de gemaakte kosten in de WM8KTD.

Het gerealiseerd totaal van bijdragen van beide gemeenten bedraagt € 48.121 De verdeling in bijdrage voor beide gemeenten is als volgt:

- Achtkarspelen 23.830
- Tytsjerksteradiel 24.291

Naam	Zonnepark Skûlenboarch B.V.
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 7. Volksgezondheid en milieu)</i>
vestigingsplaats	Eastermar
openbaar belang	Nog onbekend
visie op de verbonden partij	Nog onbekend
beleidsvoornemens	Nog onbekend

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Cijfers opgenomen	rekening 2025
financieel belang gemeente €	€ 0
financieel belang gemeente %	68,0
toelichting	Opgestart per 18-12-2025. Er worden geen jaarrekeningcijfers opgesteld, derhalve is verdere informatie niet bekend. Het financiële belang betreft € 2,13. Door de gemeente is tevens een aandeelhouderslening verstrekt ten bedrage van € 6.900.000.
bestuurlijk belang	-
risicoprofiel	 [Hoog]

<u>Kerncijfers verbonden partij</u>	rekening 2025
Eigen vermogen	
begin	€ 0
einde	onbekend
Vreemd vermogen	
begin	€ 0
einde	onbekend
Financieel resultaat	
begroot	onbekend
werkelijk	onbekend

Bron -

Toelichting Opgestart per 18-12-2025. Er worden geen jaarrekeningcijfers opgesteld, derhalve is verdere informatie niet bekend.

Het financiële belang betreft € 2,13. Door de gemeente is tevens een aandeelhouderslening verstrekt ten bedrage van € 6.900.000.

Overige samenwerkingsvormen

Daarnaast kennen we nog overige samenwerkingsvormen, zoals de centrumregeling. Deze vorm kent geen eigen rechtspersoonlijkheid en is formeel gezien geen gemeenschappelijke regeling. En dus geen verbonden partij. Maar gelet op het belang van samenwerkingsverbanden kiezen we ervoor om deze, voor zover van toepassing, wel te presenteren.

Samenwerkingsvorm overig

Naam	Sociaal Domein Fryslân
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma 6. Sociaal domein)</i>
vestigingsplaats	Leeuwarden

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

openbaar belang In het samenwerkingsverband gaat het om de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, Jeugdwet en Participatiewet. Door voor samenwerking te kiezen wordt getracht om de (zorgvragende) inwoners van de provincie op de meest klantvriendelijke en efficiënte wijze te helpen.

visie op de verbonden partij Friese gemeenten werken binnen het platform dat Sociaal Domein Friesland (SDF) biedt, samen aan provinciaal beleid voor een krachtig sociaal domein Fryslân. Door de samenwerking is het mogelijk om één uniforme beleidslijn, werkwijze en centrale inkoop te organiseren in het Sociaal Domein.

beleidsvoornemens In de begroting zijn geen beleidsvoornemens geformuleerd, omdat gemeenten afgesproken hebben om de scope en de governance te herijken.

Cijfers opgenomen

rekening 2025

financieel belang gemeente €

€ 47

financieel belang gemeente %

4,9

toelichting

In de regeling is opgenomen dat voor- of nadelige resultaten worden verrekend met de deelnemers.

bestuurlijk belang

N.v.t.

risicoprofiel

 [Hoog]

Kerncijfers verbonden partij

rekening 2025

Eigen vermogen

begin

€ 0

einde

€ 0

Vreemd vermogen

begin

€ 0

einde

€ 0

Financieel resultaat

begroot

€ 0

werkelijk

€ 0

Bron

Jaarrekening 2025 en begroting 2026 en 2027

Toelichting

In de regeling is opgenomen dat voor- of nadelige resultaten worden verrekend met de deelnemers.

G – Grondbeleid

In de begroting en jaarrekening van de gemeente moet een samenvattende visie over het grondbeleid komen met betrekking tot het grondbeleid. Hierin staat wat de gemeente van plan is met de grond en wat de resultaten en risico's zijn. De gemeenteraad beslist wat de uitgangspunten zijn.

Volgens de regels moet de uitleg over het grondbeleid in ieder geval deze informatie bevatten:

- Wat de gemeente wil bereiken met het grondbeleid;
- Hoe de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Visie op grondbeleid

De gemeente heeft haar ruimtelijke ambities voor de langere termijn vastgelegd in structuurvisies voor het hele grondgebied en voor delen daarvan. Het gemeentelijk grondbeleid staat in dienst van deze ambities. Het grondbeleid is een middel om maatschappelijke doelen te bereiken, zoals wonen, werken, natuur, sport, cultuur, recreatie, zorg en onderwijs. Het gaat om de totale set aan instrumenten, die de gemeente ter beschikking heeft voor het op een zo economisch verantwoord mogelijke wijze uitvoeren van haar ruimtelijk beleid.

Op 9 oktober 2025 is door de gemeenteraad de “Nota Grondbeleid 2026–2029” vastgesteld, waarin de beleidsuitgangspunten zijn uitgeschreven. De gemeente kiest de komende jaren voor een (actief) situationeel grondbeleid. Per ontwikkellocatie of project wordt, op basis van afwegingscriteria, de afweging gemaakt welke vorm van grondpolitiek (actief, faciliterend of een tussenvorm) het meest effectief is voor het bereiken van de gemeentelijke doelen en ambities.

Grondwaarderingsbrief

Conform de Nota Grondbeleid 2026–2029 legt de gemeente de grondprijzen vast in een jaarlijkse grondwaarderingsbrief. Bij de start van een verkoopproces kiest de gemeente ervoor de gronden te laten taxeren (op enkele uitzonderingen in de grondwaarderingsbrief na). Door de waarde te laten taxeren door een onafhankelijke deskundige en op basis van algemeen aanvaardbare marktindicaties en taxatiecriteria voorkomen we dat er sprake van staatssteun kan zijn. Daarnaast blijkt uit dit uitgangspunt dat verkoop plaatsvindt door middel van een openbare aanbidding waarbij iedere mogelijke gegadigde een gelijkwaardige en volledige kans dient te krijgen.

Didam–arrest

Belangrijk uitgangspunt in de Nota Grondbeleid betreft het Didam–arrest dat sinds 26 november 2021 toegepast wordt. Op grond van het Didam–arrest dient de gemeente ruimte

te bieden aan (potentiële) gegadigden om mee te dingen naar een onroerende zaak indien er meerdere gegadigden zijn voor de aankoop van de onroerende zaak of redelijkerwijs te verwachten is dat er meerdere gegadigden zullen zijn. De gemeente mag daarom in beginsel kavels niet op één op één verkopen. De gemeente dient de koper te selecteren aan de hand van objectieve, toetsbare en redelijke criteria. Deze criteria bieden de mogelijkheid om bijvoorbeeld extra punten aan bepaalde ondernemers toe te kennen. Het uitgifteprotocol van de gemeente bevat de richtlijnen waaraan de uitgiftes van onroerende zaken dienen te voldoen.

Wat is een bouwgrondexploitatie?

Een bouwgrondexploitatie is een berekening die inzicht geeft in de geldstroom van het verwerven, ontwikkelen en het uitgeven van bouwrijpe grond voor ontwikkeling van de beschikbare ruimte.

De *kosten* in de exploitatie zijn alle kosten die te maken hebben met de omzetting van ruwe grond naar bouwrijpe grond. De *opbrengsten* bestaan uit de verkoop van bouwrijpe grond, subsidies en andere bijdragen. In de berekening houden we rekening met toekomstige kosten- en opbrengststijgingen en wat dit betekent voor de rentekosten en -baten.

Resultaat bouwgrondexploitatie

In de begroting is geen resultaat van de bouwgrondexploitatie opgenomen. Het werkelijk gerealiseerde resultaat bedraagt € 796.000, waarvan € 518.000 betrekking heeft op de woningbouwlocaties en € 278.000 betrekking heeft op de bedrijventerreinen.

Lopende complexen

In het onderstaande overzicht is het verloop van de boekwaarde van de in exploitatie zijnde complexen opgenomen. De genomen winsten/verliezen zijn de gerealiseerde winsten/verliezen van een complex in 2025.

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Complex/project	Boekwaarde 31 december 2024 voor gerealiseerde winsten / verliezen	Saldo opbrengsten en kosten 2025	Boekwaarde 31 december 2025 voor gerealiseerde winsten / verliezen	Genomen winsten / verliezen	Boekwaarde 31 december 2025	Verlies-voorziening	Balanswaarde 31 december 2025
nr. Woningbouw							
52 Garyp Sanhichte 2e fase	-85.685	-268.521	-354.206	354.206	0	-	-
54 Ryptsjerk dorpsuitbreiding	110.586	-396.898	-286.311	120.651	-165.660	-	-165.660
55 Hurdegaryp It Súd fase 3	240.407	424.515	664.922	43.374	708.296	-	708.296
56 Hurdegaryp It Maskelyn	-	133.418	133.418	-	133.418	-103.862	29.557
57 Noardburgum de Gearrin	-	138.189	138.189	-	138.189	-	138.189
58 Suwâld de Wjukken	-	80.299	80.299	-	80.299	-	80.299
subtotaal	265.310	111.002	376.311	518.231	894.542	-103.862	790.680
nr. Bedrijventerreinen							
63 Oentsjerk Sanjesfjild	315.657	-525.580	-209.923	76.935	-132.988	-	-132.988
76 Burgum West Veld 7	117.214	-138.820	-21.606	20.576	-1.031	-	-1.031
80 Gytsjerk Centrum	143.631	-524.253	-380.622	180.503	-200.119	-	-200.119
subtotaal	576.501	-1.188.652	-612.151	278.014	-334.137	-	-334.137
TOTAAL	841.811	-1.077.650	-235.840	796.245	560.405	-103.862	456.543

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Per einde boekjaar zijn de volgende grondexploitaties afgesloten:

- Complex 52 Garyp Sânhichte 2e fase

Financieel overzicht van de diverse complexen

Een specificatie van het financiële verloop in 2025 is opgenomen in § 4.4 Toelichting balans -> Activa -> Vlottende activa -> Voorraden.

Wat verwachten we?

Vanwege de impact van gebiedsontwikkeling voor een gemeente en haar financiële positie is een jaarlijkse actualisatie nodig. Op basis van de boekwaarde per 31 december 2025 is een actualisatie van de grondexploitaties gemaakt. De boekwaarde is het saldo van de tot en met 31 december 2025 gerealiseerde investeringen, opbrengsten, afwaarderingen en winstnemingen.

Bij de actualisaties is een prognose gemaakt van de nog te realiseren kosten, opbrengsten, risico's en het nog te verwachten resultaat.

Legenda

K = kostendekkend

V = verlies

W = winst

Scenario's

Sc 1: huidige verwachting

Sc 2: vertraging verkopen met drie jaar

Sc 3: vertraging verkopen met vijf jaar

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Prognose bouwgronden in exploitatie	Boekwaarden 31-12-2025	Nog te maken kosten	Verwachte opbrengst	Nog te verwachten winst	Te verkopen		Looptijd	Prognose uitgifte		Verwachting scenario		
					m2	kavels		t/m jaar	t/m 2029	2030 e.v.	1	2
nr. Woningbouw												
54 Ryptsjerk dorpsuitbreiding	-165.660	161.237	370.216	-374.639 W	3.950	6	2027	6	-	W	W	W
55 Hurdegaryp It Súd fase 3	708.296	1.752.142	5.129.564	-2.669.125 W	16.806	39	2029	39	-	W	W	W
56 Hurdegaryp It Maskelyn	133.418	380.243	431.983	81.678 V	494	7	2029	7	-	V	V	V
57 Noardburgum de Gearrin	138.189	1.621.557	1.896.486	-136.741 W	8.709	34	2030	34	-	W	W	W
58 Suwâld de Wjukken	80.299	635.708	1.055.771	-339.764 W	5.191	13	2030	13	-			
subtotaal	894.542	4.550.886	8.884.020	-3.438.592 W	35.150							
nr. Bedrijventerreinen												
63 Oentsjerk Sanjesfjild	-132.987	276.243	180.265	-37.009 W	2.200	1		1	-	W	W	W
76 Burgum West Veld 7	-1.031	212.768	343.141	-131.404 W	5.735	5		5	-	W	W	W
80 Gytsjerk Centrum	-200.119	164.199	13.731	-49.652 W	-	-		-	-	W	W	W
subtotaal	-334.138	653.210	537.137	-218.064 W	7.935			-	-			
TOTAAL	560.404	5.204.097	9.421.157	-3.656.656 W	43.085							
Verliesvoorziening	-103.862											
Boekwaarde balans 31-12-2025	456.542											

Winstneming

Voor het bepalen van de tussentijdse winst is aansluiting gezocht bij een algemeen aanvaardbare methodiek, waarbij rekening is gehouden met de bijzondere kenmerken van gemeentelijke grondexploitaties. De doelstelling van het gemeentelijk grondbeleid is immers niet primair gericht op het behalen van financieel rendement, maar op het bereiken van het gewenste voorzieningenniveau voor inwoners en bedrijven. De BBV schrijft daarom de Percentage of Completion (PoC)–methode voor, die rekening houdt met de fase waarin de grondexploitatie verkeert, zowel voor wat betreft de opbrengsten als de kosten.

Tussentijds verantwoord van de winst

Voor het tussentijds verantwoord van winst is het noodzakelijk dat voldoende zekerheid bestaat over het (verwachte) resultaat van de grondexploitatie, ofwel het resultaat moet op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Uitgangspunt is het hebben van een degelijke onderbouwing van de schattingen voor de te verrichten werkzaamheden, te maken kosten en te realiseren opbrengsten in overeenstemming met de specifieke invulling van het grondexploitatiecomplex. Deze onderbouwing is nodig voor de grondexploitatiebegroting zoals deze ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de gemeenteraad. Verder moet deze onderbouwing (grondexploitatiebegroting) jaarlijks worden herzien/geactualiseerd en moeten de specifieke projectrisico's worden benoemd, onderbouwd en gemonitord. Een dergelijke basis geeft voldoende zekerheid over het verwachte resultaat.

Voortgang

De voortgang wordt berekend naar de mate waarin kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie, waarbij de PoC als volgt wordt berekend:

$$\% \text{ gerealiseerde kosten} \times \% \text{ gerealiseerde opbrengsten} = \% \text{ PoC}$$

Dit betekent dat voor winstgevende grondexploitatie een 'zekere' winst genomen moet worden op basis van de financiële voortgang van het project door het verwachte resultaat te vermenigvuldigen met het % PoC. De in het verleden eventueel reeds genomen winsten worden daarvan afgetrokken. Ook voorziene risico's kunnen van dit resultaat worden afgetrokken, mits deze goed zijn onderbouwd. Het bedrag wat overblijft wordt als winst in het betreffende boekjaar genomen.

Wat zijn de risico's?

Er is sprake van veel onzekerheid en volatiliteit (beweeglijkheid) in de gebiedsontwikkelingsmarkt. De stijgende bouwkosten worden niet langer opgevangen door stijgende (woning)prijzen. Door lange wachttijden bij nutspartijen lopen ontwikkelingen vertraging op. De betaalbaarheid van veel ontwikkelingen staat onder druk door hogere rente en de hoge inflatie. Hierdoor kan er vertraging bij uitgifte optreden. De haalbaarheid van grondexploitaties is onder druk komen te staan.

We willen de risico's inzichtelijk hebben en waar mogelijk kunnen opvangen. Daarom hebben wij verschillende scenario's rondom de grondexploitatie beoordeeld. Deze scenario's zijn meegenomen in de winstberekeningen. Het complex Hurdegaryp It Maskelyn is vastgesteld met een verlies. Voor dit complex is een verliesvoorziening gevormd.

H – Wet Open Overheid

In het jaarverslag moet nu verplicht een stukje staan over openbaarheid. Dit komt doordat er afspraken zijn gemaakt om meer informatie openbaar te maken en omdat er regels zijn over hoe de overheid met informatie omgaat (artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo) In begroting en de jaarstukken gaat het over wat er gedaan is om meer informatie openbaar te maken en hoe de gemeente omgaat met informatie. Het gaat dus niet over details, maar over de grote lijnen van wat er gebeurd is in het jaar 2025 ten aanzien van de informatiehuishouding, actieve openbaarmaking en passieve openbaarmaking.

Om informatie goed te kunnen delen met de maatschappij en politiek is het belangrijk om deze informatie goed op te slaan en de processen en systemen op orde te hebben. Ook is het belangrijk om open en transparant te zijn als professionals. In de uitleg hieronder wordt de verdeling van drie onderwerpen gehanteerd: informatiehuishouding, actieve en passieve openbaarmaking. Het is wel belangrijk om te begrijpen dat deze onderwerpen in de praktijk met elkaar verbonden zijn.

1. Verbetering informatiehuishouding

Voor de verbetering van de informatiehuishouding zijn de volgende activiteiten gerealiseerd:

1.1 Competenties medewerkers

Medewerkers krijgen trainingen over informatieveiligheid binnen een gemeente en digitale risico's. Voor meerdere afdelingen zijn er specifieke trainingen gericht op het veilig omgaan met afdelingsspecifieke informatie. Nieuwe medewerkers krijgen deze veiligheidstrainingen automatisch toebedeeld en deze zijn verplicht te volgen. Periodiek worden medewerkers getest via interne phishing campagnes met automatische opvolging over de resultaten.

1.2 Digitaal loket

Het digitaal regelen van zaken voor inwoners en bedrijven van onze gemeente wordt ondersteunt door de Werkmaatschappij. Dit is vormgegeven door middel van een digitaal loket. Hierin kunnen onder andere WOZ-aanslagen, Woo-verzoeken, producten burgerzaken en omgevingsinitiatieven worden aangevraagd. Inwoners en bedrijven kunnen eenvoudig, snel en op een zelfgekozen moment hun zaken regelen. Dit digitaal loket is beveiligd aangevuld met een verplicht jaarlijkse audit.

1.3 Systemen en procedures

Het is belangrijk dat automatisering goed werkt binnen onze gemeente. Hierbij werken we onder architectuur, verbonden aan de informatiestrategie met een sterke focus op Cloud en "versaasing" van applicaties. Het beheer van dergelijke applicaties wordt momenteel verder geprofessionaliseerd door middel van protocollen, (continuïteit)procedures en specifieke (beheers)functies. Verdere professionalisering wordt (nog) ingericht. Goede werk- en beheerafspraken tussen Werkmaatschappij (BVO-ICT) en de gemeenten zijn hierbij cruciaal.

1.4 Cybersecurity

Er is binnen onze gemeente aandacht voor informatiebeveiliging en privacy. Naast het overkoepelend “informatiebeveiliging- en privacybeleid”, zijn er aanvullende beleidsstukken opgesteld als wachtwoordbeleid, gebruikerscontrole en camerabeleid. Daarnaast zijn er fysieke en digitale maatregelen om informatie te beschermen. Er zijn korte lijnen met de IBD en we ontvangen informatie over actuele of specifieke dreigingen en/of kwetsbaarheden. We hebben een applicatie ingezet die de interne ICT-inrichting scant op kwetsbaarheden en hierover alarmeert. Nieuwe projecten ter verhoging digitale weerbaarheid staan voor 2026 op de agenda.

2. Actieve openbaarmaking

Er zijn verschillende activiteiten die de gemeente onderneemt om informatie uit zichzelf actief openbaar te maken. Dit gaat bijvoorbeeld over de openbaarheid van WOZ-waardes, omgevingsvergunningen en beleidsstukken. Wij volgen voor de actieve openbaarmaking de wettelijke verplichtingen, welke stapsgewijs worden ingevoerd.

3. Passieve openbaarmaking

Als er een verzoek wordt ingediend om informatie te openbaren, dan wordt hieraan voldaan. In 2025 zijn er 41 verzoeken voor onze gemeente ingediend.

2 JAARREKENING

2.1 Balans

Balans per 31 december 2025 (x € 1.000)

ACTIVA	31-12-2025	31-12-2024
VASTE ACTIVA		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	15	234
Totaal immateriële vaste activa	15	234
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut	52.787	49.616
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	12.248	12.267
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	6.700	6.246
Totaal materiële vaste activa	71.735	68.128
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan:		
– deelnemingen	331	331
Leningen aan:		
– deelnemingen	6.900	–
Overige langlopende leningen	1.537	1.603
Totaal financiële vaste activa	8.768	1.934
TOTAAL VASTE ACTIVA	80.518	70.296
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	561	842
Gereed product en handelsgoederen	52	31–
Grex verliesvoorziening	104–	–
Totaal voorraden	509	811
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	5.656	8.866
Rekening–courantverhouding met het Rijk	14.723	15.799
Overige vorderingen	1.563	1.397
Totaal uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar	21.942	26.062
Liquide middelen		
Kas–, bank– en girosaldo	966	1.038
Totaal liquide middelen	966	1.038

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Overlopende activa		
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen, ontstaan door voorfinanciering		
– Het Rijk	530	638
– Overige Nederlandse overheidslichamen	90	230
Overige nog te ontvangen bedragen en kosten mbt volgend boekjaar	1.678	2.043
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	1.000	1.536
Totaal overlopende activa	3.298	4.447
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	26.715	32.358
TOTAAL	107.233	102.654

PASSIVA	31-12-2025	31-12-2024
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	41.142	40.081
Bestemmingsreserve	6.244	6.045
Resultaat na bestemming	7.311	4.453
Totaal eigen vermogen	54.697	50.581
Vorzieningen		
Vorzieningen	14.967	13.318
Totaal voorzieningen	14.967	13.318
Vaste schulden met een rentetypische looptijd		
>= 1 jaar		
– binnenlandse banken en overige financiële instellingen	14.820	16.460
– buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	113	113
– waarborgsommen	14	14
Totaal vaste schulden met een rentetypische looptijd	14.947	16.587
>= 1 jaar		
TOTAAL VASTE PASSIVA	84.611	80.486
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd		
< 1 jaar		
Overige schulden	7.262	4.054

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Totaal netto vlottende schulden met een renteypische looptijd < 1 jaar	7.262	4.054
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, m.u.v. jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume arbeidskosten	3.426	8.927
– Het Rijk	11.538	9.117
– Overige Nederlandse overheidslichamen	396	70
Totaal overlopende passiva	<u>15.360</u>	<u>18.114</u>
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	<u>22.622</u>	<u>22.168</u>
TOTAAL	<u>107.233</u>	<u>102.654</u>
Gewaarborgde leningen (specificatie borg- en garantstellingen: zie toelichting op de balans)	82.100	83.293

2.2 Baten en lasten

Programma <i>(x € 1.000)</i>	Begroting voor wijziging			Begroting na wijziging			Rekening		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0. Bestuur en ondersteuning	5.795	985	- 4.810	7.376	1.223	- 6.153	7.185	1.661	- 5.523
1. Veiligheid	3.306	89	- 3.217	7.368	4.866	- 2.501	8.253	5.082	- 3.171
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.223	619	- 4.603	4.841	925	- 3.915	5.119	963	- 4.156
3. Economie	559	474	- 85	771	474	- 298	2.164	2.060	- 104
4. Onderwijs	5.828	1.649	- 4.179	5.733	1.864	- 3.868	5.553	1.820	- 3.733
5. Sport, cultuur en recreatie	10.001	1.362	- 8.639	10.647	1.713	- 8.935	9.636	1.807	- 7.830
6. Sociaal domein	46.239	10.638	- 35.601	52.288	12.263	- 40.025	51.402	14.000	- 37.402
7. Volksgezondheid en milieu	12.038	8.353	- 3.685	13.192	9.051	- 4.141	11.561	8.436	- 3.125
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.001	510	- 2.491	4.483	801	- 3.682	5.746	3.808	- 1.938
Overhead	14.186	114	- 14.072	14.716	380	- 14.336	15.840	628	- 15.212
Algemene dekkingsmiddelen	3.170	82.895	79.725	1.648	88.103	86.455	1.339	87.464	86.125
<i>AU en overige uitkeringen gemeentefonds</i>	-	73.553	73.553	-	77.989	77.989	-	77.214	77.214
<i>Belastingen overig</i>	44	70	27	44	70	27	26	65	39
<i>Overige baten en lasten</i>	2.684	190	- 2.494	982	935	- 46	746	1.010	265
<i>OZB niet-woningen</i>	207	2.614	2.408	282	2.624	2.342	271	2.633	2.363
<i>OZB woningen</i>	236	6.467	6.231	340	6.484	6.144	297	6.541	6.245
Dividend	-	165	165	-	165	165	-	186	186
subtotaal	109.345	107.853	- 1.492	123.061	121.828	- 1.233	123.798	127.915	4.117
Mutaties reserves	-	5.037	5.037	1.488	7.158	5.670	1.488	4.682	3.194
TOTAAL	109.345	112.890	3.545	124.548	128.986	4.437	125.285	132.597	7.311

2.3 Overzicht taakvelden per programma

Verdeling taakvelden over de programma's

<i>(bedragen x € 1.000)</i>		begroting			rekening			saldo		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Progr. Bestuur en ondersteuning		10.511	96.649	86.137	10.012	93.993	83.982	500	- 2.655	- 2.156
0.1	Bestuur	3.452	-	- 3.452	3.301	313	- 2.988	150	313	463
0.10	Mutaties reserves	1.488	7.158	5.670	1.488	4.682	3.194	-	- 2.476	- 2.476
0.2	Burgerzaken	2.670	709	- 1.961	2.301	728	- 1.572	369	19	388
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	621	143	- 478	854	209	- 645	- 232	66	- 167
0.5	Treasury	634	536	- 98	614	597	- 17	20	61	81
0.61	OZB woningen	340	6.484	6.144	297	6.541	6.245	43	58	101
0.62	OZB niet-woningen	282	2.624	2.342	271	2.633	2.363	12	9	20
0.64	Belastingen overig	44	70	27	26	65	39	18	- 5	13
0.7	AU en overige uitkeringen gemeentefonds	-	77.989	77.989	-	77.214	77.214	-	- 775	- 775
0.8	Overige baten en lasten	982	935	- 46	746	1.010	265	236	75	311
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	115	-	- 115	- 115	-	- 115
Progr. Veiligheid		7.368	4.866	- 2.501	8.253	5.082	- 3.171	- 885	215	- 670
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.632	-	- 2.632	2.619	17	- 2.602	12	17	29
1.2	Openbare orde en veiligheid	4.736	4.866	130	5.633	5.064	- 569	- 897	198	- 699
Progr. Verkeer, vervoer en waterstaat		4.841	925	- 3.915	5.119	963	- 4.156	- 278	38	- 241
2.1	Verkeer en vervoer	4.330	703	- 3.627	4.552	746	- 3.806	- 223	44	- 179
2.3	Recreatieve havens	292	160	- 133	359	159	- 200	- 67	- 1	- 67
2.4	Economische havens en waterwegen	219	63	- 155	208	58	- 150	11	- 5	6
Progr. Economie		771	474	- 298	2.164	2.060	- 104	- 1.393	1.587	194
3.1	Economische ontwikkeling	584	-	- 584	635	-	- 635	- 51	-	- 51
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	1.295	1.572	276	- 1.295	1.572	276
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	12	13	1	40	13	- 28	- 28	-	- 29
3.4	Economische promotie	175	460	285	193	476	283	- 18	15	- 3
Progr. Onderwijs		5.733	1.864	- 3.868	5.553	1.820	- 3.733	179	- 44	135
4.1	Openbaar basisonderwijs	548	536	- 12	631	621	- 10	- 83	85	2
4.2	Onderwijshuisvesting	1.977	35	- 1.942	2.000	5	- 1.995	- 23	- 29	- 53
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.208	1.294	- 1.914	2.922	1.193	- 1.729	286	- 100	186

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Progr. Sport, cultuur en recreatie		10.647	1.713	- 8.935	9.636	1.807	- 7.830	1.011	94	1.105
5.1	Sportbeleid en activering	1.335	215	- 1.120	410	210	- 200	924	- 5	920
5.2	Sportaccommodaties	4.240	1.200	- 3.040	4.355	1.314	- 3.041	- 115	114	- 1
5.3	Cultuurpresent., -prod. en participatie	662	69	- 594	612	37	- 574	50	- 31	19
5.4	Musea	68	-	- 68	80	-	- 80	- 12	-	- 12
5.5	Cultureel erfgoed	90	10	- 80	94	10	- 84	- 5	-	- 5
5.6	Media	802	32	- 770	655	32	- 622	148	-	148
5.7	Openb. groen en (openlucht)recreatie	3.451	187	- 3.264	3.430	203	- 3.227	21	16	37
Progr. Sociaal domein		52.288	12.263	- 40.025	51.402	14.000	- 37.402	886	1.737	2.623
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.641	698	- 2.943	3.216	1.189	- 2.026	426	491	917
6.2	Wijkteams	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.21	Toegang en eerstelijnsvrz. WMO	1.362	-	- 1.362	1.264	-	- 1.264	98	-	98
6.22	Toegang en eerstelijnsvrz. Jeugd	1.944	-	- 1.944	2.128	-	- 2.128	- 184	-	- 184
6.23	Toegang en eerstelijnsvrz. Integraal	88	-	- 88	23	-	- 23	65	-	65
6.3	Inkomensregeling	14.948	10.526	- 4.422	14.990	11.711	- 3.279	- 43	1.185	1.143
6.4	WSW en beschut werk	4.085	-	- 4.085	4.079	-	- 4.079	6	-	6
6.5	Arbeidsparticipatie	2.265	294	- 1.971	2.112	130	- 1.982	154	- 164	- 11
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.980	66	- 1.914	1.900	73	- 1.827	80	7	87
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	4.413	276	- 4.137	4.328	303	- 4.025	85	27	112
6.71B	Begeleiding (WMO)	2.187	-	- 2.187	2.071	-	- 2.071	116	-	116
6.71C	Dagbesteding (WMO)	971	-	- 971	1.009	-	- 1.009	- 38	-	- 38
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	-	-	- 7	-	7	7	-	7
6.73A	Pleegzorg	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.74A	Jeugdhulp behand. GGZ zonder verblijf	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.751	Jeugdhulp ambulantly lokaal	460	-	- 460	508	68	- 440	- 48	68	20
6.752	Jeugdhulp ambulantly regionaal	8.288	-	- 8.288	8.037	-	- 8.037	251	-	251
6.753	Jeugdhulp ambulantly landelijk	20	-	- 20	41	-	- 41	- 21	-	- 21
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	260	-	- 260	271	-	- 271	- 11	-	- 11

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	1.985	-	- 1.985	2.143	43	- 2.100	- 158	43	- 115
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	112	-	- 112	51	-	- 51	62	-	62
6.791	PGB WMO	370	-	- 370	317	-	- 317	53	-	53
6.792	PGB JW	270	-	- 270	304	-	- 304	- 34	-	- 34
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	107	403	296	- 131	483	614	238	80	318
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	82	-	- 82	59	-	- 59	23	-	23
6.82A	Jeugdbescherming	812	-	- 812	888	-	- 888	- 76	-	- 76
6.82B	Jeugdreclassering	70	-	- 70	9	-	- 9	61	-	61
6.91	WMO Coördinatie en Beleid	571	-	- 571	533	-	- 533	38	-	38
6.92	JW Coördinatie en Beleid	997	-	- 997	1.260	-	- 1.260	- 264	-	- 264
Progr. Volksgezondheid en milieu		13.192	9.051	- 4.141	11.561	8.436	- 3.125	1.630	- 615	1.015
7.1	Volksgezondheid	2.109	233	- 1.877	2.045	193	- 1.852	64	- 40	25
7.2	Riolering	2.199	2.657	458	2.016	2.422	406	183	- 235	- 52
7.3	Afval	4.058	4.426	368	3.813	4.231	419	246	- 195	51
7.4	Milieubeheer	4.811	1.718	- 3.092	3.682	1.578	- 2.103	1.129	- 140	989
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	14	17	3	6	11	5	9	- 6	2
Progr. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vern		4.483	801	- 3.682	5.746	3.808	- 1.938	- 1.263	3.007	1.744
8.1	Ruimtelijke ordening	2.503	21	- 2.482	2.593	22	- 2.571	- 90	2	- 88
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	566	-	- 566	1.762	2.286	523	- 1.196	2.286	1.090
8.3	Wonen en bouwen	1.414	780	- 634	1.390	1.500	109	24	719	743
Progr. Bestuur en ondersteuning		14.716	380	- 14.336	15.840	628	- 15.212	- 1.124	248	- 876
0.4	Overhead	14.716	380	- 14.336	15.840	628	- 15.212	- 1.124	248	- 876
TOTALEN		124.548	128.986	4.437	125.285	132.597	7.311	- 737	3.611	2.874

2.4 Grondslagen financiële verslaglegging

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

- De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Daarbij geldt dat activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarde.
- De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
- Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate verantwoord in het jaar waarin zij betaalbaar zijn gesteld.
- Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Sommige lasten worden echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet gedacht worden aan componenten als vakantiegeld.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden hierop in mindering gebracht.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn opgenomen tegen verkrijgingsprijs (= inkoopprijs plus bijkomende kosten minus bijdragen van derden). Het nettobedrag van de investering wordt door middel van afschrijvingen ten laste van de exploitatie gebracht. De afschrijvingen worden op basis van de verwachte levensduur, lineair of annuïtair berekend. Per soort van activa bestaan hiervoor vaste afspraken.

Materiële vaste activa met economisch nut

- De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs dan wel de vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.
- Slijtende investeringen worden vanaf het moment van gereedkomen of ingebruikneming afgeschreven gedurende de verwachte gebruiksduur. Eventuele restwaarden worden buiten beschouwing gelaten. Op grond met economisch nut, dus buiten de openbare ruimte, wordt niet afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten vangt met ingang van 2005 aan op het moment dat het betreffende actief gereed dan wel in gebruik genomen is.
- Op activa die voor 2004 al bestonden zijn in het verleden soms extra afschrijvingen gedaan zonder dat daar een economische noodzaak voor was. Ook zijn in

voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt. Het verkrijgen van lagere toekomstige lasten lag aan deze handelwijze ten grondslag.

- De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs vermeerderd met de vóór 2016 bijgeschreven rente. Als de taxatiewaarde van deze gronden lager is dan de boekwaarde dan worden deze gronden uiterlijk 2025 afgewaardeerd tot die taxatiewaarde.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. De overige langlopende leningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde met eventueel voorziening voor oninbaarheid.

Vlottende activa

De voorraden op de balans bestaan uit onderhanden werken binnen de grondexploitatie en de magazijnvoorraad van gemeentewerken. De waardering van de magazijnvoorraad van gemeentewerken gebeurt tegen de laatst bekende inkooprijzen.

De voorraad gronden is gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (= vervaardigingskosten plus exploitatiekosten minus opbrengst verkopen). Het jaarlijkse resultaat op de verkochte gronden wordt bepaald door het gemiddelde resultaat per m² bouwterrein per complex te relateren aan de daadwerkelijk verkochte m² bouwterrein. De jaarlijkse winst op verkochte gronden wordt gestort in de algemene reserve. Indien de verkrijgingsprijs hoger is dan de marktwaarde, waarden we tegen marktwaarde.

Overige activa

De waardering van de overige activa vindt plaats tegen nominale waarde.

Reserves en voorzieningen

De waardering van reserves en voorzieningen wordt gevormd door het wettelijk kader van de Wet op de jaarrekening en het Besluit Begroting en Verantwoording 2004 (BBV). In deze voorschriften wordt een scherp onderscheid gemaakt tussen reserves en voorzieningen. Daarnaast zijn er gemeentelijke kaders, waarvan de hoofdlijnen zijn vastgesteld in de notitie reserves en voorzieningenbeleid. Deze notitie is door de raad op 16 december 2020 vastgesteld.

Reserves zijn vermogensbestanddelen, die als eigen vermogen zijn aan te merken en waar geen verplichting uit het verleden op ligt. De raad is daardoor vrij om aan de reserves een bestemming te geven. Reserves kunnen worden onderverdeeld in:

- a. Algemene reserves (aangehouden t.b.v. de jaarlijkse renteopbrengst);
- b. Bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht, maar die niet specifiek besteed hoeven te worden;
- c. Overige bestemmingsreserves (aangehouden t.b.v. een vastgelegde bestemming).

Reserves worden gevormd na de bepaling van het resultaat. Ze worden ingesteld bij de verdeling van het resultaat. De vorming van reserves heeft daardoor geen invloed op de hoogte van het resultaat, tenzij de raad hier afspraken over heeft vastgelegd. Bij de reserves moet ten minste eenmaal per jaar worden aangegeven, welke verplichtingen er al zijn aangegaan ten laste van de reserve en in welk jaar zij waarschijnlijk tot uitgaven zullen leiden.

De belangrijkste uitgangspunten met betrekking tot het vormen van reserves zijn:

- beperking van het aantal reserves;
- structurele uitgaven moeten altijd een structurele dekking hebben;
- incidentele uitgaven kunnen gedurende één of een paar jaren ten laste van de reserve worden gebracht via de exploitatierekening;
- alle rente wordt als bate verantwoord op de gewone dienst.

Voorzieningen worden gevormd voor:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs te schatten;
- b. op de balansdatum bestaande risico's van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Voorzieningen worden niet gevormd voor de zogenaamde jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Voorzieningen worden gevormd voordat het resultaat wordt bepaald. De instelling van een voorziening verlaagt het resultaat. Het bepalen van de noodzakelijke omvang van de voorzieningen is niet vrijblijvend. De bevoegdheid tot vorming van voorzieningen ligt daarom bij het college van burgemeester en wethouders.

Voorziening APPA pensioenen

De voorziening APPA pensioenen is gebaseerd op een actuariële berekening. Hierbij wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige ontwikkelingen van de verplichting.

Aan de pensioenvoorziening wethouders liggen actuariële berekeningen ten grondslag. Deze zijn gemaakt door een erkend extern bedrijf, waarbij de volgende parameters zijn gehanteerd:

- Berekeningsdatum: 31 december 2025
- Rekenrente: 2,95%
- Sterftetabel: GBM/GBV 2018–2023 met een leeftijdsterugtelling

De ABP-pensioenen worden met ingang van 1 januari 2026 worden verhoogd met 2,84%. Bij de bepaling van indexatiepercentage worden het percentage, de bedragen en de ingangsdatum gehanteerd die het ABP toepast ten aanzien van overheidswerknemers in de

sector Rijk. Dat betekent dat ook de Appa-pensioenen met ingang van 1 januari 2026 worden verhoogd met 2,84%. De indexatie is opgenomen in de actuariële waardeberekeningen. Er is in de waardeberekeningen rekening gehouden met een dekkingsraad van 123,5% voor de inkoop bij APB per 1-1-2028.

Overige passiva

De waardering van de overige passiva vindt plaats tegen nominale waarde.

Algemene grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid 2025. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 18 december 2025 door de raad is vastgesteld.
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn.
 - Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.
- Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:

- Een verantwoordingsgrens van 2% (zijnde € 2.475.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen.
- Een rapporteringstolerantie van € 123.750 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Algemeen

Alle bedragen zijn afgerond op duizenden euro's.

Gerealiseerd resultaat

Het gerealiseerd resultaat over het verslagjaar volgt uit de programmarekening en is afzonderlijk als passiefpost op de balans opgenomen. Bestemming van dit saldo vindt plaats nadat de rekening is vastgesteld.

2.5 Toelichting balans

Activa

Vaste activa

Vaste activa zijn bezittingen die *langer dan een jaar* in bezit blijven.

Vaste activa kunnen bestaan uit

- immateriële vaste activa
- materiële vaste activa
- financiële vaste activa

Het verloop van hiervan in het boekjaar is als volgt.

Vaste activa <i>(x € 1.000)</i>	Boek- waarde per 1-1-2025	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Aflossing/ afwaar- dering	Boek- waarde per 31-12-2025
• Immateriële vaste activa	234	-	219	-	-	-	15
• Materiële vaste activa	68.128	7.532	-	3.279	615	31	71.735
• Financiële vaste activa	1.934	6.900	-	-	-	66	8.768
Totaal	70.296	14.432	219	3.279	615	97	80.518

Immateriële vaste activa

Immateriële activa zijn vaste activa die *niet tastbaar* zijn. Het gaat om bezittingen die wel een rol spelen in het financiële proces, maar nooit in het fysieke bedrijfsproces. Immateriële activa kunnen alleen dan op de balans opgevoerd worden, wanneer *objectief* bepaald kan worden welke waarde ze hebben.

Zo behoren kosten van onderzoek en ontwikkeling van mogelijke bouwgronden tot de immateriële activa. Deze kosten mogen maximaal vijf jaar lang meegenomen worden bij de immateriële activa. Ná die vijf jaar moet bekend zijn of de bouwgrond in exploitatie wordt genomen of moet worden afgeboekt.

Immateriële vaste activa <i>(x € 1.000)</i>	Boek- waarde per 1-1-2025	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Afwaar- deringen	Bijdragen derden	Boek- waarde per 31-12-2025
• Kosten van onderzoek en ontwikkelingen van een bepaald actief	234	-	219	-	-	-	15
TOTAAL	234	-	219	-	-	-	15

Materiële vaste activa

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Bezittingen die niet in één keer ten laste van het resultaat mogen worden gebracht maar waarop moet worden afgeschreven. Voorbeelden hiervan zijn grond en gebouwen, machines en installaties, transportmiddelen en computers.

Materiële vaste activa (x € 1.000)	Boek- waarde per 1-1-2025	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Afwaar- deringen	Bijdragen derden	Boek- waarde per 31-12-2025
a1 Gronden en terreinen	2.840	247	-	74	-	-	3.013
a2 Strategische gronden	3.251	-	-	-	31	-	3.220
b Woonruimten	321	1.022	-	14	-	-	1.329
c Bedrijfsgebouwen	34.632	4.044	-	1.287	-	502	36.887
d Grond-, weg- en water- bouwkundige werken	19.185	1.519	-	859	-	45	19.800
e Vervoermiddelen	2.087	205	-	330	-	50	1.912
f Machines, apparaten en installaties	4.121	205	-	459	-	18	3.849
g Overige materiële activa	1.691	290	-	256	-	-	1.725
h In erfpacht	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	68.128	7.532	-	3.279	31	615	71.735

In de onderstaande tabel zijn de grootste investeringskredieten van 2025 (groter dan € 100.000) in beeld gebracht.

Investeringskrediet en > € 100.000

Omschrijving	€
Zonnepark Skûlenboarch	6.900.000
MFC Jistrum	2.754.000
Aankoop woning Wiidswei 38 Earnewald	1.022.000
MFC Tytsjerk	668.250
Vervanging wegen (2025)	210.250
Renovatie/verduurz. Oudbouw (2025)	192.000
OVL Armaturen	189.000
Relining Burgum	183.000
Lichtmasten: armaturen	180.000
Speeltoestellen	165.000
Verv. vloerbedekking gemeentehuis 2025	163.500
Aanpassing riolering Quatrebras	159.000
Sph DHW bouwkundige renovatie	145.000
Aankoop Reidfjild 54 Tytsjerk	112.000
TOTAAL	13.043.000

Economisch en maatschappelijk nut

Investerings hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn en/of ze bijdragen aan het genereren van middelen. Bijvoorbeeld riolering (rioolheffing) en zwembaden (entregelden). Investerings met een economisch nut moeten worden geactiveerd, dus op de balans worden geplaatst.

Investerings met een maatschappelijk nut zijn investerings in de openbare ruimte die geen economisch nut maar uitsluitend een maatschappelijk nut hebben. In onze situatie voornamelijk betonwegen, lichtmasten, oeverbescherming en bruggen.

Het verloop hiervan is als volgt.

Economisch en mij. nut <i>(x € 1.000)</i>	Boek-waarde per 1-1-2025	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Afwaar-deringen	Bijdragen derden	Boek-waarde per 31-12-2025
• Economisch nut	49.616	5.988	-	2.216	31	570	52.787
• Economisch nut met tarief	12.267	794	-	768	-	45	12.248
• Maatschappelijk nut	6.246	748	-	294	-	-	6.700
Totaal	68.129	7.530	-	3.278	31	615	71.735

De afschrijvingstermijnen variëren gemiddeld tussen de 10 jaar (auto's) en 40 jaar (betonwegen).

Het afschrijvingsbeleid is in januari 2020 vastgesteld in de raad. Doelstelling van het afschrijvingsbeleid is het realiseren van een gelijkmatig verloop van de kapitaallasten in de administratie. Voor alle investerings geldt dat de afschrijving is gebaseerd op de historische kostprijs. Dit is het bedrag waarvoor het actief is aangeschaft, of waarvoor de investering is gerealiseerd.

Activa kunnen lineair of op annuïteitenbasis worden afgeschreven. Alle vaste activa binnen de gemeente worden lineair afgeschreven zoals ook beschreven staat in de Nota waardering en afschrijvingen vaste activa.

Overzicht investeringskredieten

Op grond van de financiële verordening bevat de jaarrekening een overzicht van de geraamde bedragen voor investerings en de aanwending daarvan.

Programma <i>(x € 1.000)</i>	Begrote uitgaven 1-1-2025	Werkelijke uitgaven 31-12-2025	Begrote inkomsten 1-1-2025	Werkelijke inkomsten 31-12-2025
--	--	---	---	--

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

0 Bestuur en ondersteuning	1.953	1.637	-	-
1 Veiligheid	-	-	-	-
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	2.562	969	50	50
3 Economie	-	-	-	-
4 Onderwijs	3.031	3.422	825	481
5 Sport, cultuur en recreatie	1.054	714	-	40
6 Sociaal Domein	-	-	-	-
7 Volksgezondheid en milieu	3.284	794	99	44
8 Volkshuisvesting, RO en stedelijke vern.	-	4-	-	-
Totaal	11.884	7.532	974	615

Financiële vaste activa

Hierbij gaat het voornamelijk om deelnemingen in het kapitaal van verbonden partijen, of verstrekte leningen. Het verloop is als volgt:

Financiële vaste activa	Boekwaarde	Vermeer-	Vermin-	Aflos-	Boekwaarde
<i>(x € 1.000)</i>	per	deringen	deringen	singen	per
	1-1-2025				31-12-2025
• Kapitaalverstrekkingen aan					
- deelnemingen	331	-	-	-	331
• Leningen aan					
- deelnemingen	-	6.900	-	-	6.900
• Overige langlopende leningen	1.603	-	-	66	1.537
TOTAAL	1.934	6.900	-	66	8.768

De term 'uitzetting met een rentetypische looptijd > 1 jaar' sluit aan op de wet Fido. De typering in looptijd van korter dan één jaar en langer dan één jaar heeft te maken met het onderscheid tussen vlottende uitzettingen (korter dan één jaar) en lange uitzettingen.

Per 16-12-2025 is er voor EUR 2,13 een aandelen belang van 68% verworven in de deelneming Koopholding Skûlenboarch BV.

Leningen aan deelnemingen hebben te maken met vertrekkingen van de gemeente aan Zonnepark Skûlenboarch en het ter beschikking stellen van werkkapitaal aan de Stichting Kredietbank Nederland.

Overige langlopende leningen' hebben te maken met het verstrekken van hypothecaire geldleningen aan personeel via de gemeente. De wet Fido (financiering decentrale overheden) is gewijzigd, waardoor met ingang van 1 januari 2009 de hypotheekverstrekking aan eigen personeel niet meer is toegestaan. De bestaande verstrekkingen van voor 1 januari 2009 blijven bij de gemeente.

Flottende activa

Flottende activa bestaan uit

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

- Voorraden
- Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar
- Liquide middelen

Voorraden

Voorraden kunnen bestaan 'normale' voorraden maar ook uit onderhanden werk, zoals bouwgronden in exploitatie.

Voorraden	Boekwaarde	Vermeer-	Vermin-	Boekwaarde
<i>(x € 1.000)</i>	per	deringen	deringen	per
	1-1-2025			31-12-2025
• Bouwgronden in exploitatie	842	906	1.187	561
• Gereed product en handelsgoederen	31	98	15	52
• Grex verliesvoorziening	-	-	104	104
• Vooruitbetalingen	-	-	-	-
TOTAAL	811	1.004	1.306	509

De voorraad gronden wordt gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs vermeerderd met vervaardigingskosten inclusief bijgeschreven exploitatiekosten verminderd met de opbrengst verkopen en bijdragen.

De winstafdracht aan de exploitatie voor 2025 bedraagt per saldo € 796.000.

De waardering van de bouwgronden in exploitatie is gebaseerd op geactualiseerde berekeningen. De realisatie van deze berekeningen is sterk afhankelijk van toekomstige gebeurtenissen waaronder het realiseren van begrote verkopen. Hierdoor bestaat een onzekerheid ten aanzien van deze balanspost.

Bouwgronden in exploitatie	Mutaties
<i>(x € 1.000)</i>	
Boekwaarde per 01-01-2025	842
• Strategische gronden	31
• Kosten bouwrijp maken	635
• Storting in voorziening	-
• Overige vermeerderingen	480
• Winstafdracht	796
• Rentelasten	-
Subtotaal (kosten)	2.784
• Grondverkopen	2.157
• Overige verminderingen	67
• Winst/Verliescompensatie	-
Subtotaal (baten)	2.224

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Boekwaarde per 31-12-2025	560
Verliesvoorziening	103
Balanswaarde per 31-12-2025	457
<i>Nog te verkopen m2</i>	<i>43</i>

De in exploitatie genomen gronden zijn de complexen binnen de bouwgrondexploitatie waar op dit moment daadwerkelijk woningen en/of bedrijfsvestigingen worden gerealiseerd. Het verloop daarvan in 2025 is als volgt:

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 1 januari 2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Winst / Verlies	Boekwaarde 31 december 2025	Voorz. verlieslatend complex	Balanswaarde 31 december 2025
nr. Woningbouw							
52 Garyp Sanhichte 2e fase	-85.685	4.079	272.600	354.205 W	-0	-	-
54 Ryptsjerk dorpsuitbreiding	110.586	10.722	407.620	120.651 W	-165.660	-	-165.660
55 Hurdegaryp It Súd fase 3	240.407	674.265	249.750	43.374 W	708.296	-	708.296
56 Hurdegaryp It Maskelyn	-	133.418	-	-	133.418	-103.862	29.557
57 Noardburgum de Gearrin	-	138.189	-	-	138.189	-	138.189
58 Suwâld de Wjukken	-	80.299	-	-	80.299	-	80.299
subtotaal	265.310	1.040.972	929.970	518.230	894.542	-103.862	790.680
nr. Bedrijventerreinen							
63 Oentsjerk Sanjesfjild	315.657	60.050	585.630	76.935 W	-132.988	-	-132.988
76 Burgum West Veld 7	117.214	5.805	144.625	20.576 W	-1.031	-	-1.031
80 Gytsjerk Centrum	143.631	39.090	563.343	180.503 W	-200.119	-	-200.119
subtotaal	576.501	104.945	1.293.597	278.014	-334.138	-	-334.138
TOTAAL	841.811	1.145.917	2.223.567	796.244	560.405	-103.862	456.543
Verliesvoorziening	-				-103.862		
Boekwaarde balans	841.811				456.543		

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Prognose bouwgronden in exploitatie	Boekwaarden 31-12-2025	Nog te maken kosten	Verwachte opbrengst	Nog te verwachten winst	Te verkopen		Looptijd t/m jaar	Prognose uitgifte		Verwachting scenario		
					m2	kavels		t/m 2029	2030 e.v.	1	2	3
nr. Woningbouw												
54 Ryptsjerk dorpsuitbreiding	-165.660	161.237	370.216	-374.639 W	3.950	6	2027	6	-	W	W	W
55 Hurdegaryp It Súd fase 3	708.296	1.752.142	5.129.564	-2.669.125 W	16.806	39	2029	39	-	W	W	W
56 Hurdegaryp It Maskelyn	133.418	380.243	431.983	81.678 V	494	7	2029	7	-	V	V	V
57 Noardburgum de Gearrin	138.189	1.621.557	1.896.486	-136.741 W	8.709	34	2030	34	-	W	W	W
58 Suwâld de Wjukken	80.299	635.708	1.055.771	-339.764 W	5.191	13	2030	13	-			
subtotaal	894.542	4.550.886	8.884.020	-3.438.592 W	35.150							
nr. Bedrijventerreinen												
63 Oentsjerk Sanjesfjild	-132.987	276.243	180.265	-37.009 W	2.200	1		1	-	W	W	W
76 Burgum West Veld 7	-1.031	212.768	343.141	-131.404 W	5.735	5		5	-	W	W	W
80 Gytsjerk Centrum	-200.119	164.199	13.731	-49.652 W	-	-		-	-	W	W	W
subtotaal	-334.138	653.210	537.137	-218.064 W	7.935			-	-			
TOTAAL	560.404	5.204.097	9.421.157	-3.656.656 W	43.085							
Verliesvoorziening	-103.862											
Boekwaarde balans 31-12-2025	456.542											

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Legenda

K = kostendekkend

V = verlies

W = winst

Scenario's

Sc 1: huidige verwachting

Sc 2: vertraging verkopen met drie jaar

Sc 3: vertraging verkopen met vijf jaar

Vorderingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Met uitzettingen worden vorderingen bedoeld, zoals verstrekte leningen, die een looptijd korter dan 1 jaar hebben.

Uitzettingen < 1 jaar	Boekwaarde	Boekwaarde
	per	per
	1-1-2025	31-12-2025
<i>(x € 1.000)</i>		
• Vorderingen op openbare lichamen	8.866	5.656
• Rekening-courantverhouding met typische looptijd < 1 jaar	15.799	14.723
• Overige vorderingen	1.397	1.563
• Overige uitzettingen	-	-
TOTAAL	26.062	21.942

De term 'uitzetting met een rentetypische looptijd < 1 jaar' sluit aan op de wet Fido. De typering in looptijd van korter dan één jaar en langer dan één jaar heeft te maken met het onderscheid tussen vlottende uitzettingen (korter dan één jaar) en lange uitzettingen. De afwikkeling kent een normaal verloop. De vordering op openbare lichamen gaat om de verrekening van het BTW-compensatiefonds. De overige vorderingen hebben betrekking op het schatkistbankieren.

Liquide middelen

De specificatie hiervan is als volgt:

Liquide middelen	Boekwaarde	Boekwaarde
	per	per
	1-1-2025	31-12-2025
<i>(x € 1.000)</i>		
• Kas- banksaldi	1.038	966
TOTAAL	1.038	966

De bank- en girosaldi bestaan uit een positief saldo van € 1.973.000 en een negatief saldo van € 1.020.000. Wij hebben, naast onze hoofdrekening bij de BNG, meerdere rekeningen bij diverse banken. Specificaties zijn aanwezig op de financiële administratie.

Schatkistbankieren

In 2025 is er een drempelbedrag van toepassing. Als het begrotingstotaal onder de 500 miljoen blijft, is de drempel 2%. Als het begrotingstotaal hoger is dan 500 miljoen, is het drempelbedrag € 10.000.000, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de 500 miljoen te boven gaat. Voor Tytsjerksteradiel is het drempelbedrag in 2025 vastgesteld op € 2.187.000.

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Benutting drempelbedrag SKB <i>(x € 1.000)</i>	Bedragen 2025
Kwartaal 1	290
Kwartaal 2	267
Kwartaal 3	280
Kwartaal 4	234
Gemiddeld	268

Voor 2025 is de kasgeldlimiet vastgesteld op 8,5% van het totale bedrag dat voor dat jaar is begroot. Dit betekent dat de organisatie niet meer dan € 9.294.000 mocht lenen voor korte tijd.

Berekening kasgeldlimiet (x 1.000)					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(1)	Saldo vlottende schuld	-	-	-	-
(2)	Saldo vlottende middelen	12.753	12.641	22.166	27.078
(3)	Saldo vlottende schuld - vlottende middelen	-12.753	-12.641	-22.166	-27.078
Resultaat onderzoek kasgeldlimiet					
(5)	Kasgeldlimiet	9.294	9.294	9.294	9.294
(3)	Saldo vlottende schulden - vlottende middelen	-12.753	-12.641	-22.166	-27.078
(6)	Ruimte onder de kasgeldlimiet	22.047	21.935	31.460	36.372
Kasgeldlimiet					
(7)	Begrotingstotaal	109.345			
(8)	Percentage regeling	8,50%			
(5) = (7) x (8)	Kasgeldlimiet	9.294			

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de drempel niet is overschreden.

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	2.187	2.187	2.187	2.187
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	290	267	280	234
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.897	1.920	1.907	1.953
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	109.345			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	109.345			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	2.187			

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	26.119	24.304	25.770	21.532
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	290	267	280	234

Overlopende activa

De specificatie van de overlopende activa is als volgt:

Overlopende activa <i>(x € 1.000)</i>	Stand per 1-1-2025	Stand per 31-12-2025
• De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
– het Rijk	638	530
– overige Nederlandse overheidslichamen	230	90
• Overige nog te ontvangen bedragen	2.043	1.678
• Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	1.536	1.000
TOTAAL	4.447	3.298

Hieronder is de specificatie opgenomen van

- het Rijk
- overige Nederlandse overheidslichamen

Specificatie voorschot bedr. voorfinanciering SPUK's <i>(x € 1.000)</i>	Saldo per 1-1-2025	Ont- vangen	Vooruit- betaald	Vrij- gevallen	Te ont- vangen	Saldo per 31-12-2025
Het Rijk						
SPUK gemeentelijke hulp kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	97	97	26	–	–	26
Tozo gemeentedeel 2023	13	–	–	13	–	–
Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	487	487	–	–	–	–
TO Specifieke uitkering stimulering Sport 2023 H4	39	–	–	39	–	–
Terug te ontvangen teveel vergoede SPUK-MEOZ	2	–	–	2	–	–
J17 SPUK realisatiestimulans	–	–	–	–	504	504
subtotaal	638	584	26	54	504	530
Overige Nederlandse overheidslichamen						
Stand WMO HH en PGB SVB 2024	17	–	–	17	–	–
Gemeentelijke Instellingen 2024	190	–	–	190	–	–
Veilig thuis	9	–	–	9	–	–
CAK Afdracht WMO	– 24	–	–	– 24	–	–
Prognose verrekening vs PGB SVB	9	–	–	–	–	9
Verlofdagen m.b.t Gemeente Achtkarspelen	–	–	–	–	7	7
Terugbet. Verrek. VRF 2024 scen. 3 en rente	29	–	–	29	–	–
ASS klas leerlingen	–	–	32	–	–	32
Gem. leeuwarden TOZO	–	–	42	–	–	42
subtotaal	230	–	74	221	7	90
TOTAAL	868	584	100	275	511	620

Passiva

Vaste passiva

Met vaste passiva bedoelen we:

- Eigen vermogen
- Voorzieningen
- Vaste schulden met een rentetypische looptijd \geq 1 jaar

Eigen vermogen

Passiva zijn de bronnen waarmee de gemeente gefinancierd wordt. Het bestaat uit vreemd vermogen (schulden of verplichtingen) plus het eigen vermogen.

We onderscheiden drie soorten:

- Eigen vermogen
- Voorzieningen
- Vaste schulden

Het verloop van hiervan in het boekjaar is als volgt.

Eigen vermogen (reserves) <i>(x € 1.000)</i>	Boekwaarde per 1-1-2025	Toevoeging	Resultaat- bestemming 2024	Ont- trekking	Boekwaarde per 31-12-2025
• Algemene reserve	40.081	206	4.453	3.598	41.142
• Bestemmingsreserve	6.045	1.282	-	1.083	6.244
TOTAAL	46.128	1.488	4.453	4.681	47.386
Nog te bestemmen resultaat 2025	-	-	-	-	7.311
Afloop resultaat 2024	4.453	-	4.453-	-	-
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	50.581	1.488	-	4.681	54.697

Het verloop van de afzonderlijke reserves in 2025 wordt in onderstaand overzicht weergegeven. Er is géén sprake van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

Verloop reserves <i>(x € 1.000)</i>	Saldo per 1-1-2025	Resultaat			Saldo per 31-12-2025
		toevoeging	bestemming	onttrekking	
• Algemene reserve	40.081	206	4.453	3.598	41.142
• Bestemmingsreserve	6.045	1.282	-	1.083	6.244
<i>Reserve overlopende posten</i>	<i>1.657</i>	<i>1.282</i>	-	<i>646</i>	<i>2.293</i>
<i>Reserve Aardgasvrij Garyp</i>	<i>4.243</i>	-	-	<i>292</i>	<i>3.951</i>
<i>Reserve Decentralisatieuitkeringen c.a.</i>	<i>145</i>	-	-	<i>145</i>	-
Totaal	46.128	1.488	4.453	4.683	47.386

Resultaat na bestemming

We stellen voor vanuit het resultaat een bedrag van € 504.000 te storten in de nieuw te vormen bestemmingsreserve Realisatiestimulans woningbouw. We stellen voor het restant van € 6.807.000 voordelig te storten in de Algemene Reserve.

Algemene reserve

De Algemene reserve is bedoeld voor onvoorziene uitgaven, het afdekken van risico's en incidentele (begrote) tekorten en incidentele weerstandscapaciteit.

De algemene reserve heeft een wettelijk kader. In het BBV is dit vastgelegd in artikel 43; lid 1.a. Het gemeentelijk beleid is, dat rekeningsaldi bij het vaststellen van de jaarrekening, voor zover daaraan geen andere bestemming is gegeven, in de algemene reserve worden gestort. Verder wordt binnen onze gemeente de algemene reserve gebruikt voor de verrekening van incidentele boekwinsten en boekverliezen. Ook eenmalige kapitaalsubsidies aan derden worden verstrekt uit de algemene reserve. Voor het overige wordt de algemene reserve gebruikt voor dekking van incidentele uitgaven.

Bestemmingsreserves

Reserve overlopende posten

Deze reserve is bedoeld voor het reserveren van de nog niet bestede middelen van projecten met een incidenteel karakter, waarvan de nog uit te voeren werkzaamheden doorschuiven naar een volgend jaar. De reserve overlopende posten heeft een wettelijk kader. In het BBV is dit vastgelegd in artikel 43; lid 1.b.

Reserve Aardgasvrij Garyp

Deze reserve is bedoeld voor het reserveren van de nog niet bestede middelen voor de proeftuin Aardgasvrij Garyp. Vanaf 2019 neemt Tytsjerksteradiel deel aan het Programma Aardgasvrije Wijken waarbij het dorp Garyp is aangemerkt als proeftuin. In dit traject wordt intensief samengewerkt met de mienskip in Garyp. Het project heeft een looptijd van tien jaar. Voor deze proeftuin zijn van het Rijk middelen verkregen die in de bestemmingsreserve Proeftuin aardgasvrij Garyp geplaatst.

Niet benutte middelen worden jaarlijks weer toegevoegd aan de bestemmingsreserve en blijven beschikbaar voor het project. Deze reserve heeft een wettelijk kader. In het BBV is dit vastgelegd in artikel 43; lid 1.b.

Reserve Decentralisatie uitkeringen c.a.

Deze reserve is bedoeld voor het reserveren van de nog niet bestede middelen, die we hebben ontvangen als decentralisatie uitkering. Dit betreft ontvangen klimaatmiddelen.

Deze reserve heeft een wettelijk kader. In het BBV is dit vastgelegd in artikel 43; lid 1.b.

Voorzieningen

Een voorziening is een 'potje' dat in de toekomst kan worden aangewend voor het doel waarvoor het is bestemd. In de voorziening kunnen, meestal periodiek, bedragen worden gestort voor een bepaald doel. Dit kan bijvoorbeeld groot onderhoud aan een gebouw zijn. Een voorziening mag alleen worden gebruikt voor het doel waarvoor zij oorspronkelijk werd

opgezet. Het bepalen van de omvang is niet vrijblijvend omdat dit invloed heeft op het resultaat. Als het doel van de voorziening niet (meer) kan worden bereikt dan moet het saldo alsnog ten gunste van het resultaat worden gebracht.

Voorzieningen	Boekwaarde	Toe-	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde
<i>(x € 1.000)</i>	per	voeging			per
	1-1-2025				31-12-2025
• Verplichtingen en verliezen	5.221	2.889	-	529	7.581
• Risicovoorzieningen	856	-	-	500	356
• Onderhoudsvoorzieningen	4.471	2.359	600	2.409	3.821
• Spaarvoorzieningen voor toekomstige investeringen	-	386	-	-	386
• Van derden verkregen middelen	2.400	140	-	71	2.469
• Voorzieningen Master Frankeskoalle	370	354	-	370	354
Totaal voorzieningen	13.318	6.128	600	3.879	14.967

Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen

Voorziening APPA

Op basis van de BBV moeten wij de pensioenverplichtingen aan wethouders in een voorziening aanhouden. Dit heeft te maken met de mogelijkheid dat een wethouder in de toekomst een verzoek kan doen tot waardeoverdracht van zijn opgebouwde pensioenrechten naar een nieuwe werkgever. De hoogte van de "Voorziening APPA" is gebaseerd op een actuariële berekening, die door een externe partij wordt verzorgd. Vanaf 1 januari 2028 gaan de pensioenen van politieke ambtsdragers over naar het nieuwe pensioenstelsel en wordt het overgedragen aan het ABP. In verband hiermee is op advies van het ministerie van Binnenlandse Zaken de voorziening in 2025 met € 1.002.000 verhoogd.

Voorziening voormalig personeel

Onder de voorziening voormalig personeel vallen de lasten die voortvloeien uit de WIA, WGA en de WW. De organisatie heeft eigenrisicodragerschap dan wel financiële verantwoordelijkheid voor uitkeringen op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), de Werkloosheidswet (WW) en de Regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA). In dit kader kunnen uit de arbeidsrelaties met (ex) medewerkers verplichtingen voortvloeien die hun oorsprong vinden in het verleden en waarvan de omvang en het tijdstip van afwikkeling onzeker zijn. Er is een voorziening gevormd voor € 680.000, wat ten een nadelig effect heeft op het rekeningresultaat.

Voorziening spaarverlof

In 2022 is de CAO-gemeenten 2021-2022 vastgesteld. Medewerkers kunnen op basis van deze CAO vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijk verlofuren sparen. De uren die zijn gespaard onder het verlofsparen verjaren niet en hiervoor dient volgens de BBV een voorziening te worden gevormd. De uitgangspunten vanuit het BBV zijn als volgt:

1. Voor het wettelijke verlofsaldo per 31 december wordt geen voorziening getroffen. Doordat dit verlof binnen twee jaar moet worden opgenomen, zal dit saldo niet bovenmatig zijn en geen spaarsaldo betreffen. Hier is sprake van een verplichting van gelijke omvang.
2. Voor het spaarverlof zoals dit vanaf 2022 van toepassing is, moet een voorziening worden opgenomen omdat hier sprake is van een spaarsaldo dat in de tijd, naar verwachting, niet van gelijke omvang zal zijn. In de opbouwjaren zal naar verwachting vooral sprake zijn van toevoegingen en groei van de omvang van het spaarsaldo.
3. Voor het bovenwettelijke verlof waarvan aangetoond kan worden dat dit een gelijke omvang kent en voor zover dat niet het karakter heeft van overmatige verlofsaldi of spaarsaldi mag geen voorziening te worden opgenomen. Voor het bovenwettelijke verlof dat geen gelijke omvang kent en/of bestaat uit overmatige verlofsaldi of spaarsaldi moet een voorziening worden opgenomen.

Voor de jaarrekening 2025 hebben we de verlofsaldi geactualiseerd ten opzicht van de situatie per 31 december 2024. Voor de jaarrekening betekent dit dat er voor een bedrag van € 27.000 aanvullend in de voorziening is gestort ten laste van de exploitatie. Daarnaast is het bestaand saldo van € 745.000 overgenomen vanuit Werkmaatschappij 8KTD.

Er is in 2025 geen opgebouwd verlof opgenomen vanuit spaarverlof en daarmee was er geen onttrekking uit de voorziening.

Voorziening RVU

In de CAO gemeenten 2025–2027 is een regeling voor vervroegd uittreden (RVU) uitgewerkt. Voor 2025 geldt dat deze alleen openstaat voor een beperkt aantal medewerkers die voldoen aan de volgende voorwaarden:

- uiterlijk 31 december 2028 de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken
- maximaal 2 jaar na de ingangsdatum deelname aan de RVU de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken
- op de ingangsdatum van zijn deelname aan de RVU 41 jaar in dienst is geweest van een bij het ABP aangesloten werkgever waarvan de laatste 10 jaar van een werkgever in de sector gemeenten

Het benodigd bedrag van € 246.000 voor de RVU is gereserveerd in de voorziening RVU. Vanaf 1-1-2026 is de RVU regeling veranderd naar een RVU voor zware beroepen.

Risicovoorzieningen

Voorziening afgewikkelde complexen bouwgrondexploitatie

Binnen deze voorziening gaat het om complexen, die in principe volledig zijn afgewikkeld, maar waar nog kosten zouden kunnen worden gemaakt voortvloeiende uit onder meer een allerlaatste oplevering, of een laatste aanpassing aan de infrastructuur. De voorziening is toereikend.

Onderhoudsvoorzieningen

Voorziening onderhoud gemeentehuis

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan het gemeentehuis.

Voorziening gebouwen buitendienst

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan gebouwen buitendienst.

Voorziening woningen en garageboxen

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan woningen en garageboxen. Het gereserveerde bedrag in de voorziening was te hoog voor het geplande onderhoud daarom is er € 100.000 vrijgevallen ten gunste van het jaarrekeningresultaat 2025.

Voorziening onderhoud wegen

Bij de voorziening onderhoud wegen gaat het om een gelijkmatige verdeling van de kosten van groot onderhoud van wegen over een aantal begrotingsjaren, waarmee een (forse) schommeling van de lasten binnen de verschillende begrotingsjaren van het meerjarenperspectief wordt voorkomen. In 2025 is er € 169.000 aan de voorziening onttrokken.

Voorziening baggeren

Op grond van de BBV-voorschriften mag het reguliere baggerwerk niet meer worden geactiveerd. Daarom is, om een gelijkmatige verdeling van de kosten van het baggeren over een aantal begrotingsjaren te krijgen, een voorziening ingesteld. Hiermee wordt een (forse) schommeling van de lasten binnen de verschillende begrotingsjaren van het meerjarenperspectief voorkomen.

Voorziening havens

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan havens.

Voorziening sportvelden

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan sportvelden.

Voorziening onderhoud sportgebouwen

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan sportgebouwen. Het niveau van de voorziening is als hoog aangemerkt. Een deel van de gereserveerde middelen zijn bestemd voor onderhoud aan het zwembad De Sawn Doarpen in Gytsjerk. Daarom wordt een bedrag van € 386.000 overgebracht naar de nieuw gevormde spaarvoorziening sportgebouwen.

Voorziening onderhoud welzijnsgebouwen

Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan welzijnsgebouwen. Het gereserveerde bedrag in de voorziening was te hoog voor het geplande onderhoud daarom is er € 500.000 vrijgevallen ten gunste van het jaarrekeningresultaat 2025.

Voorzieningen i.v.m. van derden verkregen middelen

Voorziening riolering

Het doel van deze voorziening is om middelen die specifiek voor riolering zijn bestemd beschikbaar te houden voor toekomstige kosten van riolering. Het saldo in de voorziening wordt gebruikt voor een gelijkmatige verdeling van de kosten van riolering over een aantal begrotingsjaren. Hiermee wordt een (forse) schommeling van de rioolheffing binnen de verschillende begrotingsjaren van het meerjarenperspectief voorkomen.

Voorziening reiniging

Het doel van deze voorziening is om middelen die specifiek voor afvalverwerking zijn bestemd beschikbaar te houden voor toekomstige kosten van afvalverwerking. Het saldo in de voorziening wordt gebruikt voor een gelijkmatige verdeling van de kosten van afvalverwerking over een aantal begrotingsjaren. Hiermee wordt een (forse) schommeling van de afvalstoffenheffing binnen de verschillende begrotingsjaren van het meerjarenperspectief voorkomen.

Voorziening ondernemersfonds

De opbrengst van de reclamebelasting wordt jaarlijks in de voorziening ondernemersfonds gestort. Het bedrag wordt ter beschikking gesteld voor door de ondernemers georganiseerde activiteiten in het centrum van Burgum.

Voorzieningen elders belegd

Voorziening bestuurscommissie en voorziening vermogen Mr. Frankesskoalle

Met ingang van 1 januari 2008 zijn de financiële banden tussen Stichting OPO Tytsjerksteradiel en de gemeente vervallen. De bestuurscommissie Frankeskoalle is als zodanig nog steeds werkzaam. De voorziening zal dus wat dat betreft dan ook blijven bestaan in de gemeentelijke boeken.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd \geq 1 jaar

Vaste schulden zijn schulden op langere termijn, zoals obligatieleningen, onderhandse leningen en waarborgsommen.

De samenstelling en het verloop van de vaste schuld is als volgt:

Vaste schulden looptijd \geq 1 jaar <i>(x € 1.000)</i>	Boek- waarde per 1-1-2025	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Aflos- singen	Boek- waarde per 31-12-2025
- binnenlandse banken c.a.	16.460	-	-	-	14.820

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

- buitenlandse instellingen, fondsen, banken en	113	-	-	-	113
• Waarborgsommen	14	-	-	-	14
TOTAAL	16.587	-	-	1.640	14.947

De vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar betreffen langlopende geldleningen. De term 'vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar' sluit aan op de wet Fido. De typering in looptijd van korter dan één jaar en langer dan één jaar heeft te maken met het onderscheid tussen vlottende schulden (korter dan één jaar) en lange schulden. De looptijd is een goede maatstaf voor het verkrijgen van een indicatie van risico's.

De totale rentelasten van bovenstaande leningen bedragen voor 2025 € 608.000.

Flottende passiva

Vlottende schulden zijn kortlopende schulden die binnen één jaar betaald zouden moeten worden. Een belangrijke passiva-post is bijvoorbeeld de crediteuren, kasgeldleningen of bankschulden. De samenstelling en het verloop van de vlottende schuld is hieronder weergegeven.

De vlottende passiva bestaan uit de volgende componenten:

Vlottende passiva <i>(x € 1.000)</i>	Saldo per 1-1-2025	Saldo per 31-12-2025
• Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	4.054	7.262
• Overlopende passiva	18.114	15.360
TOTAAL	22.168	22.622

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Deze schulden kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Schulden looptijd < 1 jaar <i>(x € 1.000)</i>	Stand per 1-1-2025	Stand per 31-12-2025
• Overige schulden	4.054	7.262
TOTAAL	4.054	7.262

Onder de netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar verstaan we kortlopende schulden. De afwikkeling van de schulden kent een normaal verloop. De term 'netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar' sluit aan op de wet Fido. De typering in looptijd van korter dan één jaar en langer dan één jaar heeft te maken met het onderscheid tussen vlottende schulden (korter dan één jaar) en lange schulden. De looptijd is een maatstaf voor het verkrijgen van een indicatie van de risico's.

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn vaak bedragen die pas in een volgend jaar tot betaling komen. Het betreft in ieder geval altijd verplichtingen die in het boekjaar zijn ontstaan. De specificatie van de overlopende passiva is als volgt:

Overlopende passiva <i>(x € 1.000)</i>	Stand per 1-1-2025	Stand per 31-12-2025
<ul style="list-style-type: none"> • Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, m.u.v. jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume arbeidskosten. • De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren. <ul style="list-style-type: none"> - het Rijk - overige Nederlandse overheidslichamen 	8.927	3.426
	9.117	11.538
	70	396
TOTAAL	18.114	15.360

Onder de nog te betalen bedragen vallen vooral de nog niet vervallen rente van de geldleningen en diverse overige afrekeningen en verlichtingen welke reeds in 2025 zijn aangegaan maar per de balansdatum nog niet in rekening zijn gebracht. Ook de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen vallen onder de overlopende passiva.

Van de vooruit ontvangen bedragen overige overheid kan onderstaande opbouw van het eindsaldo worden weergegeven:

Specific. vooruit ontvangen ov. overh. <i>(x € 1.000)</i>	Saldo per 1-1-2025	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Terug- betalingen	Saldo per 31-12-2025
Aardgasvrij Garyp	2	-	2	-	-
Achterstandenbeleid	636	1.218	1.004	-	849
Stadsregio	29	-	29	-	-
SPUK	136	448	352	-	232
Verkeersmanifest	13	-	13	-	-
Verkeersmaatregelen	95	-	-	-	95
NPO	22	-	22	-	-
Energiecoaches	18	-	18	-	-
Specifieke uitkering ventilatie in scholen	- 0	-	- 0	-	-
Aanpak energie armoede	508	-	54	-	454

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Klimaatadaptatie maatregelen gemeente Tytsjerksteradiel	161	-	45	-	116
Specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	156	-	-	-	156
Specifieke uitkering Wet Inburgering	1.053	641	312	389	993
Specifieke uitkering Onderwijsroute	290	28	-	155	163
Regeling Specifieke uitkering Sportakkoord en leefstijlinterventies 2020-2022	0	-	0	-	-
Regeling SPUK voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	139	585	477	2	246
Regeling Houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	4.927	2.144	920	-	6.151
Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	943	1.175	584	-	1.533
Specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	-	-	-	-	-
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo)	48	-	- 42	48	42
Regeling specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	10	97	74	-	33
Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_zonder centraal persoon_2025	-	176	176	-	-
Flexibele inzet ondersteuning woningbouw tweede tranche	-	71	71	-	-
Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	-	175	-	-	175
Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	-	4.682	4.669	-	14
Europees Sociaal Fonds (ESF)	-	72	-	-	72
Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	-	32	32	-	-
DUMAVA-subsidie (Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed)	-	610	-	-	610
Totaal	9.186	12.154	8.812	593	11.935

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle ten tijde van het opmaken van de jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum is bij het opmaken van de jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en vorderingen

Gewaarborgde leningen en overige garantstellingen

De Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is in 1983 opgericht met als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Tegen betaling van een borgstellingsvergoeding door de betreffende woningcorporaties biedt het WSW zekerheid aan geldgevers van die woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. Om te voorkomen dat het WSW wordt aangesproken op zijn borgstelling zijn er verschillende vangnetten en buffers. Een corporatie die niet voldoet aan de kredietwaardigheidseisen van het WSW komt in beginsel voor sanering in aanmerking. Daarbij ontvangt deze corporatie saneringssteun, opgebracht door de sector en geaccordeerd door de minister. Het fondsvermogen van het WSW is daarna de eerste buffer om aanspraken van geldgevers op te kunnen vangen. Deze reserve kan het WSW zo nodig aanvullen door het onderpand van de noodlijdende corporatie uit te winnen. De tweede buffer is de onderlinge waarborg van corporaties (het obligo). Corporaties voldoen op eerste verzoek 3,85% van hun geborgde schuldrestant aan het WSW. De derde en laatste buffer bestaat uit de achtervang van Rijk en gemeenten, die indien nodig het WSW voorzien van renteloze leningen. Deze renteloze leningen worden terugbetaald als het vermogen van het WSW weer op voldoende peil is. De renteloze leningen worden verdeeld volgens de verhouding 50% Rijk, 25% schadegemeenten en 25% alle gemeenten op basis van het relatieve aandeel.

Onze gemeente staat borg voor geldleningen verstrekt aan woningcorporaties ten bedrage van € 82.100.000 miljoen. Deze borgstellingen zijn overgedragen aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waarbij de gemeente samen met het rijk als tertiaire achtervanger optreedt. Voor de verantwoording hiervan verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Op basis van de systematiek van tertiaire achtervang betreft dit een relatief gering risico.

Borgstellingen waarborgfonds WSW <i>(x € 1.000)</i>	Oorspr. bedrag	% borg- stelling	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2025	Risico gemeente
• Woningbouwcorporatie Friesland	72.100	50%	72.100	72.100	36.050
• Woningbouwcorporatie Accolade	11.193	50%	11.193	10.000	5.000
TOTAAL	83.293	-	83.293	82.100	41.050

Lopende verplichtingen

De onderstaande lopende verplichtingen betreffen contracten die door lopen na 31 december 2025 en zullen daarmee leiden tot een uitstroom van middelen in de komende jaren. Gemeente Tytsjerksteradiel kent meer lopende contracten. Echter is op voorhand niet voor elk contract duidelijk hoeveel de jaarlijkse kosten zullen zijn.

Lopende verplichtingen	Jaarlasten
Verzekeringen	€ 480.000
Dienstverlening	€ 3.125.000
Huurcontracten	€ 3.350.000
Leasecontracten	€ 55.000
ICT contracten	€ 1.350.000
Leveringsovereenkomsten	€ 1.400.000
Overige abonnementen	€ 175.000

Niet afgewikkelde investeringen

Tevens willen wij, als niet uit de balans blijkende verplichtingen, de investeringen noemen, waarvan de definitieve afwikkeling in een later jaar plaatsvindt. Voor de lasten, die uit deze lopende projecten voortvloeien, zijn specificaties op de administratie aanwezig. De dekking is voldoende geregeld binnen de toekomstige exploitatiebegrotingen.

2.6 Toelichting baten en lasten

Saldi per programma

Programma <i>(x € 1.000)</i>	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil
0. Bestuur en ondersteuning	61.007	66.132	65.576	- 556
1. Veiligheid	- 3.217	- 2.501	- 3.171	- 670
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	- 4.603	- 3.915	- 4.156	- 241
3. Economie	- 85	- 298	- 104	194
4. Onderwijs	- 4.179	- 3.868	- 3.733	135
5. Sport, cultuur en recreatie	- 8.639	- 8.935	- 7.830	1.105
6. Sociaal domein	- 35.601	- 40.025	- 37.402	2.623
7. Volksgezondheid en milieu	- 3.685	- 4.141	- 3.125	1.015
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	- 2.491	- 3.682	- 1.938	1.744
Onttrekkingen/stortingen reserves	5.037	5.670	3.194	- 2.476
TOTAAL	3.545	4.437	7.311	2.874

Specificatie incidentele baten en lasten

Posten die het structureel begrotingsevenwicht beïnvloeden

'-' = nadelig, '+' = voordelig

2.7 Rechtmatigheidsverantwoording van het college

Verantwoordelijkheid bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 18 december 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en

bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 2.475.000.

De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutatie die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen 5.780.073 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens van 2.475.000. Op grond van de financiële verordening geldt als uitgangspunt dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt aangemerkt. In de financiële verordening is echter ook bepaald dat begrotingsafwijkingen die passen binnen het door de raad vastgestelde beleid en die niet tijdig konden worden gesignaleerd, als acceptabel worden beschouwd. Onder "tijdig" wordt verstaan uiterlijk de datum waarop de raad de jaarstukken van het betreffende verantwoordingsjaar vaststelt. Hierdoor kunnen onder- en overschrijdingen van baten en lasten die bij de jaarrekening worden gemeld alsnog tijdig gesignaleerd worden aangemerkt.

Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college een bedrag van 4.942.000 acceptabel op basis van bovengenoemde.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Rechtmatigheidsverantwoording		Bedrag in €
A	Begrotingscriterium	
1A	Overschrijding lasten programma's begroot versus werkelijke	4.942.000
1B	Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	741.488
2	Ongeautoriseerde reservemutaties	-
3	Onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of hogere of lagere baten dan begroot die niet tijdig met begrotingswijzigingen zijn aangepast.	-
	Totaal begrotingsonrechtmatigheden	5.683.814
4	Totaal van begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 t/m 2) dat past binnen het vooraf gestelde beleid en daarmee als acceptabel is geïd onder verwijzing naar dit vooraf vastgestelde beleid.	-4.942.000
5	Resterende saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	741.488
B	Voorwaardencriterium	
	Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed.	96.249
	Totaal voorwaardencriterium	96.249

C	Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium	
	Bevindingen	-

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

2.8 Verantwoording Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT is van toepassing op de gemeente Tytsjerksteradiel. Het voor de gemeente Tytsjerksteradiel toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2025 € 246.000 (2024 € 233.000). Dit betreft het algemeen bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

In onderstaande tabellen worden de WNT-gegevens van de leidinggevende topfunctionarissen over 2024 en 2025 vermeld. In Tytsjerksteradiel betreft het de functies van gemeentesecretaris en griffier.

Gegevens 2025		
bedragen x € 1	J. Krul	A. Dam
Functiegegevens	gem.secr.	griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2025	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 131.925	€ 97.221
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 21.903	€ 14.399
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 153.828</i>	<i>€ 111.620</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 246.000	€ 246.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 153.828	€ 111.620
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2024		
bedragen x € 1	J. Krul	A. Dam
Functiegegevens	gem.secr.	griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/10 / 31/12	1-1 / 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	32.948	€ 92.202
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 5.504	€ 14.317
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 38.452</i>	<i>€ 106.519</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 58.568	€ 233.000
Bezoldiging	€ 38.452	€ 106.519

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

Er zijn geen leidinggevende topfunctionarissen in 2025 bij de gemeente Tytsjerksteradiel zonder dienstbetrekking.

Gegevens 2024 bedragen x € 1	J. Krul
Functiegegevens	gem.secr.
Periode functievervulling in het kalenderjaar	24/1 – 30/9
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	9
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	1.147
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 221
Maxima o.b.v. de normbedragen per maand	€ 255.000
<i>Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12</i>	<i>€ 253.487</i>
Bezoldiging (bedragen excl. BTW)	
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 120.435.
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 120.435
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 120.435
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Niet van toepassing voor de gemeente Tytsjerksteradiel.

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder.

Topfunctionarissen inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een totale bezoldiging van € 1.700 of minder.

Niet van toepassing voor de gemeente Tytsjerksteradiel.

1e. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 2.100.

De totale bezoldiging van een topfunctionaris inclusief degene die op grond van zijn/haar voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris wordt aangemerkt, voor als zijn/haar functies bij één WNT-instelling en eventuele aan deze WNT-instelling gelieerde rechtspersonen.

Niet van toepassing voor de gemeente Tytsjerksteradiel.

1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 2.100 waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is.

Niet van toepassing voor de gemeente Tytsjerksteradiel.

1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is.

Niet van toepassing voor de gemeente Tytsjerksteradiel.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen. Uitkeringen

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Niet van toepassing in 2025 voor de gemeente Tytsjerksteradiel.

2.9 Single Information Single Audit

SISA is de afkorting voor 'Single Information, Single Audit'. Basisidee bij het principe SISA is dat het Rijk bij het vragen van informatie zoveel mogelijk aansluit bij de informatiebehoefte en verantwoordingsmomenten van de medeoverheden zelf. Bij 'Single Information' hoeft de gemeente, provincie of gemeenschappelijke regeling niet speciaal een aparte verantwoording voor het Rijk op te stellen, maar kan het eigen jaarverslag worden gebruikt. In een bijlage bij de jaarrekening wordt de verantwoordingsinformatie opgenomen over specifieke uitkeringen die het Rijk nodig heeft om de specifieke uitkeringen te kunnen beoordelen. Met 'Single Audit' wordt bedoeld dat voor de controle door de accountant gebruik wordt gemaakt van de reguliere controle van de jaarrekening door de accountant.

In de onderstaande tabel zijn de specifieke uitkeringen in 2025, die onder de SISA-werking vallen, opgenomen.

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering in het jaarcijfergrondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator		
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toelagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle D2 Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	
			3	9	Ja	Nee	Nee	
			Reeks 1	Reeks 1				
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)				
			Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/06	Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07				
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/08	Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/09	Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/10	Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11	Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/12	Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/13
			€11.618	€ 59.581	€1.894	€143.311	€0	€0
Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2			
Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PVA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)			
Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/14	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/15	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/16	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/19			
€1.208	€34.822	€11.019	€32.130	€0	€7.338			
Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Totaal	Reeks 2			
Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel fx aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel fx aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	Reeks 2			
Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/25			
		€0	€0	€25.737				

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toegestaanaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02				
			€ 0	Nee				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t-1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 32.114	€ 0	2	322	11	
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) voor voorzieningen voor voorschot educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitsnormen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	Aard controle R Indicator: D8/06
			€ 831.277	€ 159.821	€ 13.103	€ 0	€ 635.719	€ 849.484
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07	Aard controle R Indicator: D8/08	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09	Aard controle R Indicator: D8/10		
			1					
			2					
			100					
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs			
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03			
			€ 39.667	€ 0	€ 0			
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05	Aard controle R Indicator: D14/06	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07		
			€ 0	€ 11.793	€ 0	Ja		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten l.d.v. het Nationaal	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten l.d.v. het Nationaal		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/10	Aard controle R Indicator: D14/11		
			1					
			2					
			10					
lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SISA tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
			1 030002 Provincie Friesland PF-2022/244668		€ 30.326	€ 680.280	€ 60.652	€ 1.499.921
			2 030002 Provincie Friesland PF-2022/244668		€ 14.210	€ 165.290	€ 144.640	€ 446.800
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09			
			1 030002 Provincie Friesland PF-2022/244668		Nee			
			2 030002 Provincie Friesland PF-2022/244668		Nee			
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Naamnummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13		
			1 030002 Provincie Friesland PF-2022/244668		Gytsjerk Zuidwest/20	Nee		
			2 030002 Provincie Friesland PF-2022/244668		Herinrichting Quatrebras/21	Nee		
lenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		Provincies en Gemeenten	Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04		
			€ 0	€ 178.294	€ 89.147	Nee		
			Naamnummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08		
			1 321 Aanleg van een vrijliggend fietspad of vrijliggend fietsbromfietspad (op 50-, 60- en 80 km/h wegen) (aantal in Meters)	Nee	0			
			2 330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 20km/h (aantal in Stuks)	Nee	6			
			3 335 Inrichten van schoolzone met snelheidsverlagende maatregelen (aantal in Stuks)	Nee	0			
			4 343 Aanleg van rijrichtingscheiding door rammelstrook op as-markering 50 km/h (aantal in Meters)	Nee	0			

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

		5 360 Aantleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/h(aantal in Stuks	Nee	2					
		6 362 Aantleg van één rijloper met fiets(suggestie)stroken en berm(aantal in Meters	Nee	0					
IenW	E120	Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030	Totale besteding (Jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) t/m Jaar T7(jaane)			
			Aard controle R Indicator: E120/01	Aard controle n.v.t Indicator: E120/02	Aard controle R Indicator: E120/03	Aard controle n.v.t Indicator: E120/04			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
			Naamnummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond t/m (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuk, meters)	Eventuele toelichting, indien noodzakelijk			
			Aard controle n.v.t Indicator: E120/05	Aard controle n.v.t Indicator: E120/06	Aard controle n.v.t Indicator: E120/07	Aard controle n.v.t Indicator: E120/08			
			1 430 Aantleg van een kruispuntplateau ETW-ETW	Nee	0				
			2 455 Aantleg van een geleidsontsluitingsweg 30 km/u (GOW30), aantal in m	Nee	0				
			3 437 Aantleg van een fietsstraat op een 30 km/h weg, aantal in m	Nee	0				
			4 421 Vrijliggend fietspad - b=2,5 meter, aantal in m	Nee	0				
			5 444 Veilig inrichten van 30 km/uur wegen, aantal in m	Nee	0				
6 430 Aantleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h, aantal in st	Nee	0							
7 461 Aantleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer), aantal in st	Nee	0							
8 430 Aantleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h, aantal in st	Nee	0							
9 430 Aantleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h, aantal in st	Nee	0							
10 431 Drempel, aantal in st	Nee	0							
50									
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2025	Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Balen (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Balen (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Balen (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Balen (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze zelfstandigen (IOAZ)	Balen (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze zelfstandigen (IOAZ)	
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06	
			€ 9.485.991	€ 272.365	€ 401.644	€ 985	€ 52.854	€ 0	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Balen (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Balen (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Balen (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde balen die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/07	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/08	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2/09	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/10	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12	
€ 58.942	€ 41.345	€ 0	€ 1.721.218	€ 0	€ 0				
Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)								
Aard controle D2 Indicator: G2/13	Aard controle n.v.t Indicator: G2/14								
€ 0	Ja								
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2025	Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Balen (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Balen vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob Rijk	Balen (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06	
			€ 0	€ 1.367	€ 53.488	€ 0	€ 0	€ 0	
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G3/07	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G3/08	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G3/09	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G3/10	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G3/11		
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0				
Gederfde balen die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde balen die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde balen die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde balen die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente						
Aard controle R Indicator: G3/07	Aard controle R Indicator: G3/08	Aard controle R Indicator: G3/09	Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t Indicator: G3/11					
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 31.893	€ 2.186				
				€ 906	€ 25				
				€ 6.044	€ 1.043				
				€ 0	€ 0				
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2025	Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Balen (jaar T) levensonderhoud	Balen (jaar T) kapitaalverstrekking	Balen (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
			Aard controle n.v.t Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 74	€ 8.000	€ 23	€ 31.893	€ 2.186	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 263	€ 2.000	€ 5.094	€ 906	€ 25	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 5.072	€ 6.044	€ 1.043	
4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0				

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	€ 337	€ 10.000	€ 10.189	€ 38.843	€ 3.254
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverzekering (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle n.v.t Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/08	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle n.v.t Indicator: G4/10		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0			
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6 Totaal	0	0	N.v.t.		
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle n.v.t Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie	Kapitaalverzekeringen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverzekeringen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle n.v.t Indicator: G4/16	Aard controle R Indicator: G4/17	Aard controle D2 Indicator: G4/18	Aard controle R Indicator: G4/19		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0		€ 0		€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0		€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0		€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0		€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)		€ 0	€ 0		€ 0
			6 Totaal	0	0	0		
SWZ	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2025	Besteding (jaar T) Gemeente	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente			
			Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr					
			Aard controle R Indicator: G10/01	Aard controle R Indicator: G10/02	Aard controle n.v.t Indicator: G10/03			
			€ 312.204	€ 0	Ja			
SWZ	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2025	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr					
			Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t Indicator: G12/03			
			€ 0	€ 0	Ja			
SWZ	G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2025	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr					
			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
WVS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Gemeenten	Totale werkelijke berekende uitkering	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Diensterlening door derden	Toelichting		
			Aard controle n.v.t Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t Indicator: H4/02	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle n.v.t Indicator: H4/06		
			€ 447.687	€ 352.419				
			Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Ontroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Diensterlening door derden	Toelichting		
			Aard controle R Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle n.v.t Indicator: H4/06		
			€ 294.789	€ 28.970	€ 28.660			
WVS	H30	Specifieke uitkering versiering voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Totaalbedrag (jaar T) toegekend	Reservering 2025 voor 2026 (maximaal 10% van toegekende budget 2025 kan worden meegenomen naar 2026)	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (tm jaar T)	Volstaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t)?	Toelichting
			Aard controle n.v.t Indicator: H30/01	Aard controle R Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle R Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t Indicator: H30/06
			€ 585.429	€ 58.242	€ 473.941	€ 1.479.505	Ja	
			Meegevoert aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t)?	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t Indicator: H30/07	Aard controle n.v.t Indicator: H30/08				
			N.v.t.	Nee				

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

WWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t Indicator: H35B/01	Aard controle R Indicator: H35B/02				
1		060090 Gemeente Smallingerland		€ 73.553				
2								
3								
WWS	H39	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_zonder centraal persoon_2025	Projectnummer	Experiment gerealiseerd (jaar T)? (Ja/Nee)	Heeft u meegewerkt aan de verplichte monitoring van de resultaten door middel van een door de Minister vastgesteld format?	Toelichting (Verplicht indien bij H39/02 of H39/03 "Nee" is ingevuld)		
			Aard controle n.v.t Indicator: H39/01	Aard controle n.v.t Indicator: H39/02	Aard controle D1 Indicator: H39/03	Aard controle n.v.t Indicator: H39/04		
1		90003071	Ja	Ja				
2								
3								
4								
5								
		Kopie Projectnummer	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering	Eigen bijdrage en bijdragen derden (jaar T)	Cumulatieve besteding (tm jaar T) – Inclusief uitvoering door medeoverheden vanaf SiSa 2025			
		Aard controle n.v.t Indicator: H39/05	Aard controle R Indicator: H39/06	Aard controle R Indicator: H39/07	Aard controle R Indicator: H39/08			
1		90003071	€ 175.854	€ 43.964	€ 175.854			
2								
3								
4								
5								
		Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)					
		Aard controle n.v.t Indicator: H39/09	Aard controle n.v.t Indicator: H39/10					
VRO	J17	Realisatiestimulans	Aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Geprognosteerde aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T+1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Correctie aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T-1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.			
			Aard controle D1 Indicator: J17/01	Aard controle n.v.t Indicator: J17/02	Aard controle D1 Indicator: J17/03			
72								
		Aantal betaalbare woningen bouw gestart in jaar T in het NPLV-gebied, waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplafse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling (excl. Compensabele Btw).	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplafse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling (excl. Compensabele Btw).	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling.		
		Aard controle n.v.t Indicator: J17/04	Aard controle R Indicator: J17/05	Aard controle R Indicator: J17/06	Aard controle R Indicator: J17/07	Aard controle R Indicator: J17/08		
1								
2								
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruikte energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (tm jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruikte	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (tm jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten
			Aard controle n.v.t Indicator: J55/01	Aard controle R Indicator: J55/02	Aard controle n.v.t Indicator: J55/03	Aard controle n.v.t Indicator: J55/04	Aard controle R Indicator: J55/05	Aard controle n.v.t Indicator: J55/06
0			€ 0	€ 113.231	0	€ 0	€ 0	€ 41.211
		Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis– heeft getregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (tm jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten				
		Aard controle n.v.t Indicator: J55/07	Aard controle R Indicator: J55/08	Aard controle n.v.t Indicator: J55/09				
5.051			€ 65.997	€ 222.031				
		Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlagng energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen	
		Aard controle n.v.t Indicator: J55/10	Aard controle n.v.t Indicator: J55/11	Aard controle n.v.t Indicator: J55/12	Aard controle n.v.t Indicator: J55/13	Aard controle n.v.t Indicator: J55/14	Aard controle n.v.t Indicator: J55/15	
0			0	0	0	30	0	
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkningsnummer	Besteding (jaar T), in J94/06 (tm J94/08) opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen die voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2024) of een WOZ-waarde van boven € 477.000	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III en bijlage IV besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2 en tranche 3).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel c
			Aard controle n.v.t Indicator: J94/01	Aard controle R Indicator: J94/02	Aard controle D1 Indicator: J94/03	Aard controle D1 Indicator: J94/04	Aard controle R Indicator: J94/05	Aard controle R Indicator: J94/06
1		LA123-03521828		€ 902.711	454	0	€ 0	€ 14.326
2		LA124-03758367		€ 0	0	0	€ 17.194	€ 0
3		LA125-03844296		€ 0	0	0	€ 0	€ 0
		Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel c	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)				
		Aard controle n.v.t Indicator: J94/07	Aard controle n.v.t Indicator: J94/08	Aard controle n.v.t Indicator: J94/09				
1		€ 2.897	€ 885.494	Nee				

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2025

		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
VRO	J117B	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)		
		Sisa tussen medeoverheden					
			Aard controle n.v.t. Indicator: J117B/01	Aard controle R Indicator: J117B/02	Aard controle R Indicator: J117B/03		
		1	030002 Provincie Friesland	€ 0	€ 0		
		2	Kopie provinciecode	Status SMP (nog niet gestart)	Gebruik van pre-SMP (Ja/Nee)	Verwachte opleverdatum SMP(dddmmjjj)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J117B/04	Aard controle D2 Indicator: J117B/05	Aard controle D2 Indicator: J117B/06	Aard controle D2 Indicator: J117B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J117B/08
		1	030002 Provincie Friesland	nog niet gestart	Ja	1-12-2027	Nee
VRO	J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd
		Sisa tussen medeoverheden					Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/01	Aard controle R Indicator: J210B/02	Aard controle R Indicator: J210B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/05
		1	030002 Provincie Friesland	€ 71.350	€ 39.631	4	68
		2					Ja
		3					
		4					
		5					
GGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor Klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T): salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R Indicator: K28/01	Aard controle R Indicator: K28/02	Aard controle R Indicator: K28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04	Aard controle R Indicator: K28/05
			€ 185.951	€ 358.492	€ 33.873	€ 928.672	€ 6.172
			Eindverantwoording (Ja/Nee)				€ 34.382
			Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07				
			Nee				
AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) t/m de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie
		Gemeenten					Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
			Aard controle R Indicator: M16/01	Aard controle R Indicator: M16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03	Aard controle R Indicator: M16/04	Aard controle R Indicator: M16/05
			€ 4.315.036	€ 0	€ 0	€ 0	€ 451.566
			Totaal bedrag vorderingen (i onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Periode vanaf wanneer de eigen bijdrage is ingevoerd	Periode vanaf wanneer de verhoging eigen bijdrage is ingevoerd
			Aard controle R Indicator: M16/07	Aard controle R Indicator: M16/08	Aard controle R Indicator: M16/09	Aard controle D2 Indicator: M16/10	Aard controle D2 Indicator: M16/11
			€ 0	€ 2.544	€ 100.275	1-12-2024	1-12-2025
			Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)			
			Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09				
			Aard controle n.v.t. Indicator: M16/12	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/13			
			€ 4.668.871	€ 20.973.928			

3 OVERIGE GEGEVENS

3.1 Controleverklaring accountant

Wordt separaat toegezonden.